

T.C.
ÇANKIRI KARATEKİN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

TÜRK TARİH KURUMU KÜTÜPHANESİ'NDEKİ
0203 NUMARALI “TEVÂRİH-İ TÂLİB” MECMUASI
(METİN-İNCELEME)

Ömer KARADENİZ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman
Doç. Dr. İbrahim AKYOL

Çankırı - 2022

T.C.
ÇANKIRI KARATEKİN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

TÜRK TARİH KURUMU KÜTÜPHANESİ'NDEKİ
0203 NUMARALI “TEVÂRİH-İ TÂLİB” MECMUASI
(METİN-İNCELEME)

Ömer KARADENİZ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman
Doç. Dr. İbrahim AKYOL

Çankırı - 2022

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ	ii
TEZ KABUL VE ONAY	iii
ÖNSÖZ	iv
ÖZET.....	vi
ABSTRACT.....	vii
KISALTMALAR.....	xiii
TABLO LİSTESİ	ix

1. GİRİŞ.....1

2. EBCED HESABI VE TARİH DÜŞÜRME 2

2.1. Ebced Hesabı.....	2
2.2. Tarih Düşürme	3
2.2.1. Tarih Düşürülen Konular	4
2.2.2. Türk Edebiyatında Tarih Düşürme.....	4
2.2.3. Tarih Düşürme Çeşitleri.....	8
2.2.3.1 Ma’nen Tarihler	8
2.2.3.1.1 Kelime Tarihler	8
2.2.3.1.2. Tam Tarih.....	8
2.2.3.1.2.1. Asıl Tam Tarih	9
2.2.3.1.2.2. Katmalı Tam Tarih.....	9
2.2.3.1.2.3 Dolaylı Tam Tarih.....	9
2.2.3.1.3 Ta’miyeli Tarih	9
2.2.3.1.3.1. Eksik Ta’miye	10
2.2.3.1.3.2. Fazla Ta’miye.....	10
2.2.3.1.4. Noktalı Harflerle Tarih.....	10
2.2.3.1.4.1. Asıl Noktalı Harflerle Tarihler.....	11
2.2.3.1.4.2. Ta’miyeli-Noktalı Tarihler.....	11
2.2.3.1.5. Noktasız Harflerle Tarih	11
2.2.3.1.5.1 Noktasız Harflerin Hesaplanmasıyla Tarih.....	11

3. TÂLİB’İN HAYATI, EDEBİ KİŞİLİĞİ VE ESERLERİ 16

3.1. Hayatı	16
3.2. Edebi Kişiliği	17
3.3. Eserleri	19

4. TEVÂRİH-İ TÂLİB MECMUASI'NDAKİ TARİH MANZUMELERİNİN İNCELENMESİ 21

4.1. Tarih Manzumelerinin Muhteva Açısından İncelenmesi	21
4.1.1. Tarih Manzumelerinin Yazılış Sebepleri	21
4.1.2. Tarih Manzumelerinin Gün, Ay, Yıl Olarak Verilmesi	24
4.2. Tarih Manzumelerinin Şekil Açısından İncelenmesi	25
4.2.1. Tarih Manzumelerinin Beyit Sayılarına Göre Tasnifi	25
4.2.2. Tarih Manzumelerinde Kullanılan Aruz Vezinleri	26
4.2.3. Manzumelerde Tarih Düşürülen Yıllar	27
4.2.4. Tarih Manzumelerinin Türlerine Göre Değerlendirilmesi	28
4.2.5. Tarih Manzumelerinde Dil ve Üslup	29
4.2.6. Tarih Manzumelerinde Edebi Sanatlar	29
4.2.7. Tarih Manzumelerinde Mahlasın Kullanıldığı Tarihler	31
4.2.8. Tarih Manzumelerinde Nazım Biçimleri	32
4.2.9. Tarih Manzumelerinde Redif ve Kafiye	32
4.2.9.1. Redif	33
4.2.9.2. Kafiye	33

5. TÂLİB'İN TARİH MANZUMELERİ VE HAZIRLANMASI 34

5.1. Yazma Nüshanın Özellikleri	34
5.2. Metnin Hazırlanmasında İzlenen Yol	35
5.3. Tâlib'in Tarih Manzumeleri (Transkripsiyonlu Metin)	37

6. TÂLİB'İN SÜRÛRÎ'NİN TARİH MECMUASI'NDA GEÇEN TARİH MISRALARI 139

5.1. Tevârih-i Tâlib ile Sürûrî'nin Tarih Mecmuası'nda Geçen Aynı Tarih Mısraları	139
5.2. Tâlib'in Sürûrî'nin Tarih Mecmuası'nda Geçen Tarih Mısraları	142
6.3. Tâlib'in Diğer Müverrihler ile Düşürdüğü Müşterek Tarih Mısraları	167

7. SONUÇ 169

KAYNAKÇA 173

EKLER..... 178

ÖZGEÇMİŞ..... 198

BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ

Yüksek Lisans tezi olarak hazırladığım “*Türk Tarih Kurumu Kütüphanesi’ndeki 0203 Numaralı “Tevârih-i Tâlib” Mecmuası (Metin-İnceleme)*” adlı çalışmanın öneri aşamasından sonuçlanmasına kadar geçen süreçte bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle uyduğumu, tez içindeki tüm bilgileri bilimsel ahlak ve gelenek çerçevesinde elde ettiğimi, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığım bu çalışmamda doğrudan veya dolaylı olarak yaptığım her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu beyan ederim.

22/04/2022

İmza

Ömer KARADENİZ

ÇANKIRI KARATEKİN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Ömer KARADENİZ tarafından hazırlanan “*Türk Tarih Kurumu Kütüphanesi’ndeki 0203 Numaralı “Tevârih-i Tâlib” Mecmuası (Metin-İnceleme)*” başlıklı bu çalışma, 00/00/2022 tarihinde yapılan tez savunma sınavı sonucunda oybirliği ile başarılı bulunarak jürimiz tarafından Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı’nda Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

TEZ JÜRİSİ ÜYELERİ (Unvanı, Adı ve Soyadı)

Danışman : Doç. Dr. İbrahim AKYOL

İmza:

Üye : Doç. Dr. Fatih SONA

İmza:

Üye : Prof. Dr. Abdullah AYDIN

İmza:.....

ONAY

Bu Tez, Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulunun/ 00 / 2022 tarih ve sayılı oturumunda belirlenen jüri tarafından kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Coşkun POLAT
Enstitü Müdürü

ÖNSÖZ

Milletlerin kültürünü en iyi gösteren ve bu kültürü gelecek nesillere taşıyacak olan önemli malzemelerden biri edebi eserlerdir. Türk edebiyatında ilk dönemlerden günümüze kadarki dönemde kültürü yansıtan, anlatan ve değerini gözler önüne seren binlerce eser verilmiştir. Bu eserlerin verildiği önemli dönemlerden biri divan edebiyatıdır. Altı asır boyunca varlığını sürdürmüş divan edebiyatı, Türk kültürü açısından oldukça önemlidir. Bu kültürü aktaran divan şairlerinden birisi 19. yüzyılda yaşamış, tarih düşürmede usta bir şair olan Tâlib'dir. Tâlib'in tarih manzumelerini incelememizdeki bir amacımız da kültürün aktarılmasına katkı sağlamaktır.

Divan edebiyatında ebced hesabıyla tarih düşürmek sanat olarak kabul edilmiştir. Ebced hesabında Arap alfabesindeki her harfin sayısal bir karşılığı vardır. Şairler mısrayla, beyitle, kelimeyle veya kelime gruplarıyla ebced hesabındaki sayısal değerleri kullanarak tarih düşürmüşlerdir. Türk edebiyatında tarih düşürmenin ilk örnekleri 13. ve 14. yüzyıllarda verilmiştir. 15, 16 ve 17. yüzyıllarda daha çok rağbet görmüş tarih düşürme sanatı, 18. yüzyılda Sürûrî ile altın çağını yaşamıştır. Tâlib, 19. yüzyılda tarih düşürme sanatını başarıyla kullanan müverrihlerden biri olmuştur. Bir divan teşkil edecek kadar şiiri olduğu söylenen Tâlib'in asıl hüneri tarih düşürme sanatındadır. Ele aldığımız bu mecmuada Tâlib'e ait 139 tane tarih manzumesi bulunmaktadır. Tâlib'in bu tarih manzumelerinin, diğer tarih manzumelerinden ayıran ve değerli kılan yönü bütün manzumelerde sadece ölüm konusunun işlenmesidir. Şu ana kadar hazırlanmış diğer tarih manzumeleri çalışmalarına bakıldığında zaman sadece ölüm konusunu işlemiş başka bir metin tespit edilmemiştir. Tâlib'in bu manzumesi sadece ölüm konusunda tarih düşürülmesi açısından ilk ve önemli olacaktır.

Bu çalışmanın amacı, 19. yüzyıl şairi olan Tâlib'in kaynaklardan ve manzumelerinden hareketle hayatına dair tespitlerde bulunmak, tarih düşürme sanatında usta olduğunu ortaya koymak, tarih düşürme sanatını kullanırken divan şiirinin kaynaklarından yararlandığını göstermek ve tarih manzumelerinden oluşan bu şiir mecmuasının transkripsiyonlu metnini hazırlamaktır.

Bu alışma yedi bölüm halinde oluşturulmuştur. Birinci bölüm giriş bölümüdür. İkinci bölümde ebced hesabı ve tarih düşürmenin ne olduğu, eşitleri ve Türk edebiyatında tarih düşürme geleneği hakkında bilgi verilmiştir. nc bölümde Tâlib'in hayatı, edebi kişiliği ve eserleri hakkında bilgi verilmiştir. Dördüncü bölümde tarih manzumeleri muhteva ve şekil açısından incelenmiş ve bu başlıklar kendi içinde alt başlıklara ayrılarak ele alınmiştir. Beşinci bölümde metin ve transkripsiyonlu hali verilmiştir. Altıncı bölümde Tâlib'in Sürûrî'nin Tarih Mecmuası'nda geçen tarih mısralarına yer verilmiştir. Yedinci bölüm ise sonuç bölümüdür.

Bu alışma esnasında tavsiyelerde bulunan ve düzeltmeler yapan kıymetli hocalarım Doç. Dr. Fatih SONA ile Prof. Dr. Abdullah AYDIN'a; tez yazımı boyunca yardımlarını esirgemeyen ve bana bu metin üzerinde çalışma imkânı tanıdığı için danışman hocam Doç. Dr. İbrahim AKYOL'a teşekkürlerimi sunuyorum.

Tez yazım süresince desteklerini hiç esirgemeyen kıymetli eşim Semanur KARADENİZ'e ve aileme teşekkürlerimi sunuyorum.

22/04/2022

Ömer KARADENİZ

ÖZET

Tezin Başlığı : Türk Tarih Kurumu Kütüphanesi'ndeki 0203 Numaralı “Tevârih-i Tâlib” Mecmuası (Metin-İnceleme)

Tezin Yazarı : Ömer KARADENİZ

Danışman : Doç. Dr. İbrahim AKYOL

Anabilim Dalı : Türk Dili ve Edebiyatı

Tezin Türü : Yüksek Lisans

Kabul Tarihi :

Ebcad hesabıyla tarih düşürmek, divan şiirinde sanat olarak kabul edilmiştir. Tarih düşürme geleneği Fars edebiyatında ortaya çıkmış olsa da en güzel örnekleri Türk edebiyatında verilmiştir. Türk edebiyatında tarih düşürme sanatının ilk örnekleri 13. yüzyılda verilmiş ve 18. yüzyılda altın çağını yaşamıştır. Bu altın çağda veya sonrasında tarih düşürme sanatını kullanıp da isimleri çok bilinmeyen onlarca müverrihimiz vardır. Bu müverrihlerden birisi 19. yüzyılda yaşamış olan Tâlib'dir. Tâlib 1203/1788 yılında İstanbul'da doğmuş ve uzun bir süre Dîvân-ı Hümâyûn kâtipliği yapmıştır.

Bu şiir mecmuasında 139 tane tarih manzumesine yer verilmiştir. Tam tarih ve mu'cem tarih daha çok kullanılmakla beraber diğer tarih çeşitlerine de yer verilmiştir. Tarih manzumelerinde doğum, ölüm, düğün, tayin, mimari yapıların yapımı gibi birçok konuda tarih düşürülür. Bu mecmuayı değerli kılan, manzumelerin hepsinde ölüm konusunun işlenmesidir. Tâlib değerli gördüğü ve sevdiği kişilerin vefat tarihlerini ebced hesabıyla tarih düşürmüştür. Yalnızca tarih düşürmekle kalmayıp bu kişilerin hayatı hakkında da bilgiler vermiştir. Böylelikle tarih düşürme sanatını başarılı ve edebi bir şekilde kullanmıştır.

Bu çalışmada, tarih mecmuasının transkibe edilerek günümüze aktarılması, Tâlib'in usta bir müverrih olduğu, Divan şiiri geleneğini sürdürdüğünü göstermek amaçlanmış ve tarih manzumeleri muhteva ile şekil açısından incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Divan şiiri, 19. Yüzyıl, Tâlib, ebced hesabıyla tarih düşürme, tarih manzumeleri

ABSTRACT

Thesis Title : 0203 Numbered “Tevârih-i Tâlib” Collection in the Library of Turkish Historical Society (Text-Review)

Author : Ömer KARADENİZ

Supervisor : Assist. Prof. Dr. İbrahim AKYOL

Department : Turkish Language and Literature

Thesis Type : Master’s Thesis

Date :

Chronogram based on ebced account is accepted as art in Divan poetry. Although the tradition of chronogram emerged in Persian literature, its best examples have been given in Turkish literature. The first examples of the art of chronogram in Turkish literature were given in the 13th century, and it lived its golden age in the 18th century. In this golden age or after, there were dozens of historians whose names are unknown although they used the art of chronogram. Talib who lived in the 19th century is one of these historians. Tâlib was born in Istanbul in 1203/1788, and he worked as the clerk of Divan-ı Humayun for a long time.

139 historical poems are included in this poetry collection. Although exact date and mu‘cem date are used more, other types of dates are also included. In historical poems, many issues such as birth, death, wedding, appointment, construction of architectural structures are dealt with. What makes this collection valuable is that the subject of death is discussed in all poems. Talib composed chronograms based on ebced account about the date of death of the people he cared about and loved. He not only composed chronograms but also gave information about the lives of these people. Therefore, he used the art of chronogram successfully, and in a literate way.

In this article, it is aimed to show that historical collections reach the present day by being transcribed, Talib was a successful historian who continued the tradition of Divan poetry, and the historical poems were examined in terms of content and form.

Keywords: Divan poetry, 19th century, Tâlib, chronogram based on ebced account, historical poems

KISALTMALAR

a.g.e.	Adı geçen eser
a.g.m.	Adı geçen makale
a.g.t.	Adı geçen tez
a.g.ma.	Adı geçen madde
Bkz.	Bakınız
C.	Cilt
haz.	Hazırlayan
s.	Sayfa
ss.	Sayfa sayısı
TC	Türkiye Cumhuriyeti
TDK	Türk Dil Kurumu
TDVİA	Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi
TDV	Türkiye Diyanet Vakfı
vb.	Ve benzeri
Yay.	Yayınları

TABLO LİSTESİ

Tablo	No
Sayfa	
Tablo 1.1: Tarih Manzumelerinin Yazılış Sebepleri	
....21	
Tablo 2.1: Tarih Manzumelerinin Beyit Sayılarına Göre Tasnifi	
...25	
Tablo 2.2: Tarih Manzumelerinde Kullanılan Aruz Vezinleri	
26	
Tablo 2.3: Manzumelerde Tarih Düşürülen Yıllar	
.....27	
Tablo 2.4: Tarih Manzumelerinin Türlerine Göre Değerlendirilmesi	
28	
Tablo 2.5: Tarih Manzumelerinde Edebi Sanatlar.....	
.....29	
Tablo 2.6: Tarih Manzumelerinde Nazım Biçimleri	
31	
Tablo 2.7: Tarih Manzumelerinde Redif	
32	
Tablo 2.8: Tarih Manzumelerinde Kafiye	
33	
Tablo 3.1: Transkripsiyon Alfabeti	
.....36	

1. GİRİŞ

Klasik Türk Edebiyatı, geniş bir coğrafyada meydana gelip altı asır boyunca varlığını sürdürmüştür. Diğer edebiyatlardan da etkilenecek canlılığını korumuş, çeşitlenmiş ve zengin bir kültür birikimi oluşmuştur. Bu birikim içinde düzyazı alanında eserler verilmiş ancak bu edebiyat şiir ağırlıklı bir edebiyat olmuş ve böylelikle yüzlerce şair yetişmiştir. Şairler açısından zenginlik olduğu gibi nazım türü, nazım şekli, edebi sanatlar, aruz vezninin farklı kalıplarının kullanılması gibi birçok konuda büyük bir zenginlik göze çarpmaktadır (Pala, 2010, s. 132).

Şairlerin kullandığı sanatlardan birisi ebced hesabıyla tarih düşürmektir. Ebced, Arap alfabesindeki her bir harfe sayısal bir değer verip, harflerin yeniden düzenlenmesiyle meydana gelmiş kelimelerin ilkidir. “Ebced, hevvez, hutti, kelemen, sa’fas, karaşet, seha, zazağ” olmak üzere sekiz kelimeden oluşur (Yakıt, 2017, s. 27). Bu kelimelerin ne anlama geldikleri hakkında birçok yorum yapılmıştır. Ancak ne bu kelimelerin anlamını ne de bu sistemin ilk olarak nerede ortaya çıktığını tespit etmek mümkün olmamıştır (İspirli, 2000, s. 79).

Geçmişte çok eski olan ebced hesabının İslam âleminde değişik ve çok sanatlı şekilleri vardır. Bizde daha çok ebced-i sagîr şekli kullanılmıştır. Ölüm, düğün, doğum, savaş, tayin, yangın, salgın, savaş, mimari yapıların yapımı veya tamirâtı, telif veya tercüme eserlerin yazılış tarihleri gibi birçok farklı konuda tarih düşürmek için ebced hesabından faydalanılmıştır. (Çelebioğlu, 1998, s. 603). Zaman zaman miladi tarih örnekleri verilse de tarih manzumelerinde genellikle hicri tarih kullanılmıştır.

Yaptığımız bu çalışmada ebced hesabı, tarih düşürme, Türk edebiyatında tarih düşürme, Tâlib’in 139 tarih manzumesinden oluşan “Tevârih-i Tâlib” mecmuası ve Sürûri’nin Tarih Mecmuası’nda Tâlib’e ait tarih mısraları ele alınarak incelemeler yapılmıştır.

2. EBCED HESABI VE TARİH DÜŞÜRME

2.1. Ebced Hesabı

“Ebced” (ابجد) kelimesi, Arap alfabesindeki harflerin kolaylıkla ezberlenmesi için, harflerin birleştirilmesiyle meydana getirilmiş sekiz manasız kelimenin ilkidir. Ebced, ilk kelimenin adı olduğu gibi, aynı zamanda diğer kelimelerin tümünün adıdır (Yakıt, 2017, s. 27). Alfabe­deki her harfin rakamsal olarak bir karşılığı vardır. Bu rakamlarla birtakım hesapların yapılması işlemine “Ebced Hesabı” denir. Ebced hesabını oluşturan sekiz anlamsız kelime şöyledir:

Ebced	ابجد	Sa´fas	سعفص
Hevvez	هوز	Karaşet	قرشت
Hutti	حطی	Sehaz	ثخذ
Kelemen	کلمن	Zazağ	ضظغ

Ebced hesabı insanın ölümü, doğumu, günlük hayatı, mimari eserlerin yapımı ve tamiri, devlet erkânının tayinleri ve tarih düşürmelerde kullanılmıştır. Özellikle bugün ebced hesabı denildiği vakit akla tarih düşürme gelmektedir.

İslam dünyasında ebced hesabı sadece edebiyat alanında değil tasavvuf, astronomi, astroloji, sihir, büyücülük ve cifr (cefr) ile vefke ait konuları geniş anlamda içine alan havas ilmi gibi birçok alanda kullanılmıştır (Uzun, 1994, s.68).

Cifr (cefr), farklı metotlar kullanarak gelecekte haber verdiği iddia edilen veya bu ilmi kapsayan eserleri ifade eder.

“Bir rivayete göre Cafer es-Sâdık, Hz. Muhammed’in soyundan gelenlerin geçmiş ve gelecekle ilgili olarak muhtaç bulundukları bütün gizli bilgileri bir kuzu veya oğlak (cefr) derisinin üzerine yazmış, muhtemelen bundan dolayı bu çeşit bilgilere ve eser türüne cefr denilmiştir. Cefr ile uğraşanlara cefrî veya ceffâr denilir” (Yurdağür, 1993, s. 215).

Tarih boyunca ebced harflerinin değişik sistemlere göre farklı şekillerde sayı değerleri ortaya çıkmış (Oğraş, 2007, s. 648) ve bunların birbirleriyle mukayesesi

neticesinde de izah edilmesi güç, şaşırtıcı eşitlikler ve benzerlikler bulunarak konu ile uğraşanlarla halk tarafından bu kelime ve rakamların bazı sırlara ve fevkalade özelliklere sahip oldukları inancı benimsenmiştir (Uzun, 1994, s.68). Ebced hesabının menşesine dair birçok rivayet ve yorum vardır (Yakıt, 2017, s. 28).

Ebced hesabında sayılar birden ona, ondan sonra sayılar onar onar artarak yüze, yüzden sonra yüzer yüzer arttırma şeklinde bine kadar gelmektedir. Ebced hesabındaki harflerin sayısal karşılıkları şöyledir:

elif (ا) : 1	ye (ي) : 10	kaf (ق) : 100
be (ب) : 2	kef (ك) : 20	ra (ر) : 200
cim (ج) : 3	lam (ل) : 30	şin (ش) : 300
dal (د) : 4	mim (م) : 40	te (ت) : 400
he (ه) : 5	nun (ن) : 50	se (ث) : 500
vav (و) : 6	sin (س) : 60	ha (ح) : 600
ze (ز) : 7	ayn (ع) : 70	zel (ذ) : 700
ha (ح) : 8	fe (ف) : 80	dad (ض) : 800
ti (ط) : 9	sad (ص) : 90	zi (ظ) : 900
		ğayn (غ) : 1000

2.2. Tarih Düşürme

Ebced alfabesindeki her harfin bir sayıya karşılık olması özelliğinden istifade edilerek herhangi bir hadiseye, hesaplandığında o hadisenin meydana geldiği yılı verecek şekilde bir kelime, bir cümle, bir mısra veya bir beyit söylemeye “tarih düşürme” denir (Yakıt, 2017, s. 86). Divan edebiyatında tarih düşürmeye “tarih düşürmek, tarih koymak, tarih çekmek veya tarihlemek” gibi isimler verilmiştir. Tarih düşüren kişiye “müverrih” ismi verilir.

“Tarih düşürme belâgat kitaplarında bedî‘ sanatları arasında sayılmıştır. Bir tarih manzumesinde ebced hesabı yanında vezin, kafiye ve anlam da önemlidir; bunların hepsinin bir arada bulunması oldukça büyük bir zihnî mesaiyi gerektirir. Buna göre dair önce ebced sistemini kullanarak hadisenin olup yılını gösterecek şekilde bir mısra yazar, genellikle bunun önüne koyduğu mısrada mahlasını, söylediği tarihin çeşidini veya ta‘miyesini belirtir. Ardından tarihini düşürdüğü olay (doğum, ölüm, tahta çıkıp, sünnet, evlenme, mimari yapı, sefer, barı, zafer vb.) ve bu olayla ilgili kişi adları yanında gerekli remiz ve mazmunları anarak şiirini tamamlar” (Karabey, 2011, s. 80).

Tarih düşürme sanatının ilk defa kimin tarafından icat edildiği kesin olarak belli değildir. 12. yüzyılda Fars edebiyatında çıktığı, oradan Türk edebiyatına ve buradan da Arap edebiyatına geçtiği bilinir. Ancak Arap ve Fars edebiyatlarında tarih

düşürme sanatı çok kullanılmamıştır. Türk edebiyatında ise özellikle divan edebiyatı devrinde daha çok kullanılmış ve olgun örnekler verilmiştir (İspirli, 2000, s. 79). Tarih düşürme sanatı bu devirde çok kullanıldığı için tarih düşürülen konular da çoğalmıştır.

Tarih manzumeleri bir beyitten meydana geldiği gibi birden çok beyitten de meydana gelebilir. Tarihler genelde son beytin ikinci mısraında verilir. Bazı durumlarda tarih tam çıkmayabilir. Bu durumlarda son beytin ilk mısraı ve üstteki beyitlerde tarihin doğru çıkması için bilgiler yer almaktadır.

Tarihler eğer manzum şekilde düşürülmüşse, o zaman divan edebiyatının nazım şekillerinden biri kullanılmıştır. Daha çok kıt'a ve kıt'a-ı kebire kullanılmakla beraber bütün nazım şekilleriyle yazıldığı görülür. Klasik şiirimizin kafiye, söz sanatları vb. özelliklerini barındırdığı gibi tarih mısraındaki kelimelerin harflerinin karşılıklarıyla da bahsedilen konu ile ilgili tarihi vermektedir. Tarih mısraında harflerin sayısal değerinin önemi kadar kelimelerin anlamı, birbirleriyle uyumu, konuyu en iyi şekilde yansıtabilmesi gibi özelliklerinin de önemi büyüktür (Kuşçu, 2020, s. 8).

2.2.1. Tarih Düşürülen Konular

Padişahların tahta çıkması, şeyhülislam ile sadrazam tayinleri, doğumlar, ölümler, şehit olanlar, evlenme, düğün, sakal bırakma gibi şahsi olayların yanında zafer, fetih, hastalıklar, salgınlar gibi olaylara tarih düşürülmüştür. Bunların yanında çeşme, köprü, cami, medrese, han gibi sosyal ve kültürel bakımdan önemli yapıların da yapımına dair tarih düşürülmüştür. Görüldüğü gibi hemen hemen her konuya önemli veya önemsiz ayrımı yapılmaksızın tarih düşürülmüştür (Yakıt, 2017, s. 92-149).

Tâlib'in bu tarih mecmuasında düşürülen tarihlerin hepsi ölüm konusu üzerine düşürülmüştür.

2.2.2. Türk Edebiyatında Tarih Düşürme

İlk olarak ne zaman tarih düşürüldüğü konusunda kesin olmamakla beraber farklı görüşler vardır. Tarih düşürmenin ilk örnekleri Fars edebiyatında lafzen tarih olarak

verilmiştir. Türk edebiyatında da ilk tarihler lafzen verilmiştir. 14. yüzyıldan başlayarak tarih düşürmede ebced ile örnekler vermeye başlanmıştır (Karabey, 2011, s. 80).

“İran tesirine rağmen özellikle XIV. yüzyıldan itibaren ayrı bir Osmânî Türk üslubu teşekkül etmeye başlamıştı. Bu yüzyılda İran edebiyatında görülmeyen, Anadolu’da ilk defa, bütün bir mısra halinde tarihlerin düşürüldüğüne şahit oluyoruz” (Karabey, 2015, s. 269).

“Türk edebiyatında Ahmed Paşa, Hızır Bey, Hayâlî Bey, Tâcî Bey, Molla Lutfî, Necâtî Bey, Taşlıcalı Yahyâ, Edirneli Nazmî, Lâmiî Çelebi, Zâtî, Âşık Çelebi, Rûhî-yi Bağdâdî, Kafzâde Fâizî, Hâletî, Nev’izâde Atâî, Zekerîyyâzâde Yahyâ Efendi, Fehîm-i Kadîm, Cevrî, Nâilî-i Kadîm, Evliya Çelebi, Nâbî, Nedîm, Seyyid Vehbî, Nahîfî, Abdürrezzâk Nevres, Sümbülzâde Vehbî, Şeyh Galib, Enderunlu Fâzıl, Enderunlu Vâsıf, İzzet Molla, Pertev Paşa, Fatîn Efendi, Leylâ Hanım, Şeref Hanım, Zîver Paşa, Eşref Paşa, Osman Nevres, Sahaflar Şeyhizâde Esad Efendi, Senîh, Ahmed Lutfî Efendi, Şinâsi, Nâmîk Kemal, Muallim Nâci, Recâizâde Mahmud Ekrem, Muallim Cûdî, Ali Emîrî Efendi, Üsküdarlı Talat gibi birçok şair tarih manzumeleri kaleme almıştır. Latin harflerinin kabulünden sonraki dönemde Ali Ekrem Bolayır, Tâhirülmevlevî, Halil Nihat Boztepe, Hamâmîzâde Mehmed İhsan, Kemal Edip Kürkçüoğlu, Ali Nihad Tarlan, Abdülbaki Gölpınarlı, Mehmed Çavuşoğlu ve özellikle Arif Nihat Asya tarih manzumeleri yazmıştır” (Karabey, 2011, s. 80).

14. yüzyılda tarih düşürmede Ahmedî, 15. yüzyılda divanında 27 tane tarih manzumesi bulunan Ahmed Paşa önemlidir (Özergin, 1960, s. 168). 15. yüzyılın tarih düşürmede bir başka önemli ismi Hızır Bey’dir. Hızır Bey’in Fatih Sultan Mehmed devrinde yapılan bir camiye manzum tarih düşürmesi manzum tarihin ilk örnekleri arasındadır (İspirli, 2000, s. 79). Hızır Bey tarih ibarelerini mısralarının içine koyarak, daha sonra tarih ibarelerinin divan şiirine koyulmasına öncülük etmiştir.

15. ve 16. yüzyıllarda şairler arasında tarih düşürme sanatı daha çok kullanılmıştır. Şairlerimizin çoğu divanlarında az veya çok tarih manzumelerine yer vermiştir. Necâtî, Cafer Çelebi, Emrî, Zâtî, Bursalı Cinânî, Âşık Çelebi, Kemâl Paşazâde, Gelibolulu Âlî, Edirneli Nazmî, Bağdatlı Rûhî ve Taşlıcalı Yahya bu şairlere örnek gösterilebilir. Taşlıcalı Yahya’nın Süleymaniye Cami’si için on farklı şekilde tarih düşürmesi onun tarih düşürmedeki maharetini gösterir (Kuşçu, 2020, s. 12). Edirneli Nazmî, divanında 364 tane tarih manzumesine yer vermiştir. Böylelikle tarih

düşürme alanında devrin önde gelen isimlerinden biri olmuştur. Bağdatlı Rûhî tarih düşürme sanatına başvurarak çeşitli konular hakkında 94 tarih düşürmüştür. Böylelikle tarih düşürme sanatında yüzyılın önemli müverrihleri arasına kendisini de yazdırmıştır (Kuşçu, 2020, s. 3).

Tarih düşürme sanatı 17. yüzyılda yükseliş çağına geçer. Önceki asırlara kıyasla bu asırda tarih manzumeleri hem nicelik sayısından fazladır hem de nitelik açısından daha başarılıdır (Karabey, 2015, s. 290). Bu yüzyılda düşürülmesi zor olan tarih çeşitleriyle tarih düşürülmüştür. Bu devirde 16 tarih manzumesiyle Şeyhülislam Yahyâ (İnal Öztürk, 2019), Fehîm-i Kadîm, Evliya Çelebi, Nevizâde Atâyî, Fâizî, Ülfetî, Hâletî, Hâşimî ve Nâbî gibi şairlerin tarih manzumeleri vardır. Divanında 127 kadar tarih manzumesi ve 700'den fazla tarih mısraı bulunan Hâşimî, dönemin önde gelen müverrihlerindendir. Dönemin tarih düşürmede bir başka önemli ismi Nâbî'dir. Divanında 155 adet tarih manzumesi bulunan Nâbî, tarih düşürme geleneğinin gelişimine önemli katkılar sağlamıştır (Temel, 2019, s. 3).

18. yüzyıl tarih düşürme sanatı için altın çağdır (Yakıt, 2017, s. 251). Bu dönemde tarih düşürmek için şairler birbirleriyle rekabet içine girmiş ve adeta yarışmışlardır. 100 tarih manzumesiyle Şeyh Gâlib (Macit, 1989, s. IV), 89 tarih manzumesiyle Enderûnlı Fâzıl, 56 tarih manzumesiyle Nedîm, Seyyid Vehbî, Sünbülzâde Vehbî, Koca Ragıp Paşa, 522 tarih manzumesiyle Antepli Aynî (Demirel, 2008, s. 372), 51 tarih manzumesiyle Bursalı İbrahim Râzî (Elaldı, 2019, s. 385-401), 154 tarih manzumesiyle Dürri (Bağrıaçık, 1996, s. 1), 75 tarih manzumesiyle Hâkim Efendi (Şahin Kayalık, 2020, s. 126), 164 tarih manzumesiyle Silahşor İbrahim Yâver (Üstüner, 2014, s. 194), 56 tarih manzumesiyle Râşid Efendi (Günay, 2020, s. 151), 47 tarih manzumesiyle Şeyhülislam İshak (Öztürk, 2019, s. 157), 41 tarih manzumesiyle Şeyhülislam Es'ad (Öztürk, 2019, s. 157), 276 tarih manzumesiyle Hanyalı Nûrî Osmân (Aydın, 2009, s. 65), 41 tarih manzumesiyle Hanyalı Kâmî (Akyol, 2020, s. 7). gibi daha birçok şairin tarih manzumeleri vardır.

Sadece 18. yüzyıl değil bütün Türk edebiyatı içinde tarih düşürme sanatında en önemli şair Sürûrî'dir. Divanında 2000'e yakın tarih manzumesi, 2500 kadar tarih mısraı bulunmaktadır (Karabey, 2015, s. 290). Tarih düşürme sanatındaki ustalığı, onun asıl edebî kimliğini oluşturur. Sürûrî, hemen hemen her konuda, birbirinden farklı tarih çeşitlerini kullanarak tarih düşürme sanatında mahirliğini göstermiştir.

Binlerce tarih düşüren müverrih Sürûrî, sadece kendi dönemine dair olaylara değil, kendinden önceki olaylara bile tarih düşürmüştür (Yakıt, 2017, s. 251-260).

“Denilebilir ki, Osmanlı edebiyatı çağlarında bu alanda sayıca onun kadar çok ve konu itibarıyla farklı alanlarda eser meydana getiren şâir çıkmamıştır. Kendisinden önce bu vâdide en fazla şiir vermiş olan Edirneli Nazmî, Bursalı Hâşimî ve yine Bursalı Cinânî gibi üstadlar ondaki zenginlik ve farklılığı gösterememişlerdir. Başka şâirlerin bir veya birkaç tarih düşürebildiği bir hâdise hakkında üst-üste birçok tarih manzûmesi söylemek sadece Sûrûrî’de görülür” (Canım, 2009, s. 110).

Sürûrî, bir beytinde 22 farklı hesaplama yapılarak aynı tarihi çıkaracak kadar ustadır. Bu beyit bile tek başına onun tarih düşürme sanatındaki zekâsını ve kabiliyetini gösterir. Aruz ölçüsü, kafiye ve redife bağlı kalınarak her konu hakkında tarih düşürmek kolay değildir. Sürûrî, çok sayıda tarih manzumesi kaleme almasına rağmen her bir tarih manzumesi ayrı bir güzelliğe sahiptir. Güzel bir üslupla beraber aruz veznini, kafiye ve redifi ustalıkla kullanmıştır (Yakıt, 2017, s. 260).

19. yüzyıla gelindiğinde tarih düşüren şairler arasında sadece divanlarında 358 tarih manzumesi bulunan Keçecizâde İzzet Molla (Şahin, 2011, s. 151), 114 tarih manzumesiyle Ispartalı Nurî (Erişen, 2016, s. iii), 55 tarih manzumesiyle Leyla Hanım, 122 tarih manzumesiyle Şeref Hanım (Dede Temizaltın, 2019, s. 116), 294 tarih manzumesiyle Şefik (Çapan, 2012, s. 72), 19 tarih manzumesiyle Mustafa Sâmîl Bey (Yıldız, 2019, s. 218), 33 tarih manzumesiyle Edirne Valisi Ahmed İzzet Paşa (Yörür, 2019, s. 294), 70 tarih manzumesiyle Nâfi (Çavuşoğlu, 2014, s. 85), 19 tarih manzumesiyle Remzî gibi daha birçok şairin tarih manzumeleri vardır (Aydın, 2014, s. 114).

20. yüzyılda tarih düşürme sanatının kullanımı yavaş yavaş azalmış ama tamamen yok olmamıştır. Cumhuriyet dönemi şair ve yazarlardan olup da tarih düşürme sanatına ilgi duyan Arif Nihat Asya, Yusuf Ziya Ortaç, Abdülbaki Gölpınarlı, Tahir Olgun, Mehmet Çavuşoğlu ve İsmail Yakıt gibi isimler bu sanatı icra ederek günümüze kadar taşımışlardır (Elaldı, 2019, s. 387). Günümüzde sayısı az da olsa tarih düşürme sanatı varlığını hala sürdürmektedir.

2.2.3. Tarih Düşürme Çeşitleri

Farklı farklı şekillerle düşürülen tarihler her zaman aynı yolla hesaplanmaz. Müverrihler düşürdükleri tarihlerin çeşidine dair bize çoğu zaman açık veya kapalı olarak bilgiler vermişlerdir. Her tarih manzumesinin nasıl bir tarih olduğunu ve nasıl hesaplamamız gerektiğini öğrenebilmemiz için böyle bir tasnife gerek duyulmuştur (Yakıt, 2017, s. 415). Tarih düşürme çeşitleri incelenirken İsmail Yakıt'ın “Türk-İslam Kültüründe Ebced Hesabı ve Tarih Düşürme” adlı kitabından yararlanılmıştır.

2.2.3.1 Ma'nen Tarihler

Ebced alfabesinin sayısal değerleri kullanılarak birtakım işlemler yapmak ve ayrı bir tür ve formül içeren tarihlerin her birine denir. Düşürülen tarihlerin çoğu bu tarih türündendir. Ma'nen tarih ise kendi içinde on dörde ayrılır:

2.2.3.1.1 Kelime Tarihler

Manzumelerde düşürülen tarihler bir veya birden çok kelimedenden meydana gelirse “kelime” veya “kelimeyle tarih” denir. Kelime tarihler bazen özel bir isim, bazen olayı veya kişinin vasıflarını içeren anlamlı bir kelimedir. Tâlib'in bu manzumesinde kelime tarih örneği yoktur.

2.2.3.1.2. Tam Tarih

Bir mısradaki bütün harfler ebced alfabesine göre toplandığında ortaya çıkan sayı, vuku bulan olayın yılını veriyorsa buna “tam tarih” denir. Şairler bir önceki mısrada tam tarih olduğunu söylerler. Eğer önceki mısrada hangi tarih çeşidi olduğunu söylemiyor ve ima etmiyorsa o zaman bu tam tarih kabul edilir. Ona göre hesaplanır. Tam tarih üçe ayrılır:

2.2.3.1.2.1. Asıl Tam Tarih

Tarih mısraında anlam düzgün, imla ise doğru olarak verilmişse, tarih düşürülen kişinin ismi açıkça söylenmişse, tarih düşürülen olay ve hesap sonucu ortaya çıkan tarih tam olarak doğru tarihi veriyorsa bu tarih türüne “asıl tam tarih” denir. Tâlib’in bu mecmuasında bu tarih türünün 71 tane örneği vardır:

Ṭâlib ehl-i ‘ilm okur dersi gibi târîhini

Eyledi Yasinci-zâde rihlet-i dâru’n-na ‘îm (1.Tarih)

Lisânen ehl-i dîvâna didim Ṭâlib bu târîhi

Na ‘îmi tercemân Yahyâ Efendi eyledi menzil (17. Tarih)

2.2.3.1.2.2. Katmalı Tam Tarih

Tam tarih diye verilen mısrada sayıların toplamı eksik çıktığında, bu eksikliği gidermek ve tarihin tam çıkmasını sağlamak için kelimeler ilave edilir. Buna “katmalı tam tarih” denir. Tâlib’in bu mecmuasında katmalı tam tarih örneği yoktur.

2.2.3.1.2.3 Dolaylı Tam Tarih

Olaylar bazen asıl tam tarihteki gibi açık açık anlatılmayıp dolaylı olarak anlatılır. Şairler dolaylı tam tarihlerde bazen mecaz, kinaye, telmih gibi edebi sanatlarla da yer verirler.

2.2.3.1.3 Ta‘miyeli Tarih

Tarih mısramın harfleri toplandığında olayın tarihi tam çıkmıyorsa, o zaman bir önceki mısrada verilen ipuculardan yola çıkılarak, yekûn tarihe sayı ilave edilir veya çıkarılır. Bu tarih türüne ta‘miyeli tarih denir. İlk mısradaki ta‘miye kelimesinden ya

fazlalılığın çıkarılması ya da eksikliğin tamamlanması anlaşılır. Ta‘miyeli tarih ikiye ayrılır:

2.2.3.1.3.1. Eksik Ta‘miye

Ebced alfabesine göre hesap yapıldığında tarih eksik çıkmışsa, bu tarihe kaç ilave edileceği üstteki mısra da belirtilir. Buna göre yekûna ekleme yapılarak tarih tam çıkmış olur. Bu tür tarihlere “eksik ta‘miye” denir. Tâlib eksik ta‘miye örneği vermiştir:

Didi târihini geldi bañâ bir cân yâ-hû
İtdi Keşfi Dede dergâh-ı beķâyı me`vâ (114. Tarih)

İkinci mısradaki bütün harfler hesaplandığında 1258 tarihi çıkmaktadır. Tâlib’in manzumenin altında yazdığı tarih ise 1259 tarihidir. 1258 tarihine ilk mısra da geçen “bir” sayısını da ekleyince 1259 tarihi çıkmaktadır. Bu bir eksik ta‘miyeli tarih örneğidir.

2.2.3.1.3.2. Fazla Ta‘miye

Ebced alfabesine göre hesap yapıldığında tarih fazla çıkmışsa, bu tarihten kaç çıkarılacağı üstteki mısra da belirtilir. Buna göre yekûndan sayı çıkarılarak tarih tam olarak bulunmuş olur. Bu tür tarihlere “fazla ta‘miye” denir.

2.2.3.1.4. Noktalı Harflerle Tarih

Tarih mısraındaki harflerin sadece noktalı olanlarının hesaplanmasıyla elde edilen tarihlere denir. Şairler, tarih mısraından önceki mısra da “Mu‘cem, cevher, cevherdar, gevher, menkut, nukat...” gibi kelimeleri kullanarak düşürdükleri tarihin noktalı harflerle tarih türü olduğunu belirtirler. Tâlib bu türe birçok örnek vermiştir.

2.2.3.1.4.1. Asıl Noktalı Harflerle Tarihler

Sadece noktalı harflerin hesaba katılmasıyla bulunan tarihlere denir. Birkaç tane örnek verecek olursak:

Yazıldı Ẓâlibâ mu 'cemle târîḥ
Hasan Ağa na 'îmi kıldı me 'vâ (4.Tarih)

Didim târîḥini cevherle böyle
'Ömer Ağa na 'îmi kıldı mesken (15.Tarih)

2.2.3.1.4.2. Ta'viyeli-Noktalı Tarihler

Noktalı harfler hesaplandığında tarih eksik veya fazla çıkmışsa, müverrihler ne kadar eklenilmesi veya çıkarılması gerektiğini üstteki mısradan belirtirler. Buna göre ekleme veya çıkarma işlemi yapılarak tarih bulunur.

2.2.3.1.5. Noktasız Harflerle Tarih

Tarih mısraındaki harflerin yalnızca noktasız olanlarının hesaplanmasıyla elde edilen tarihlere denir. Müverrihlerin tarih mısraından önceki mısradan “Mühmel, bî-nukat, bî-nukut...” gibi kelimeleri kullanması, bize bu türün noktasız harflerle tarih olduğunu haber verir.

2.2.3.1.5.1 Noktasız Harflerin Hesaplanmasıyla Tarih

Sadece noktasız harflerin hesap edildiği tarih türüdür.

2.2.3.1.5.2. Hiç Noktalı Harf Kullanılmadan Düşürülen Tarihler

Tarih mısralarında bazen hiç noktalı harf kullanılmayıp, sadece noktasız harflerin kullanıldığı türdür. Tâlib’de bu türün örneği yoktur. Sürûrî bu türe örnek vermiştir (Yakıt, 2017, s. 449).

2.2.3.1.6 Noktalı ve Noktasız Harflerle Tarih

Bir tarih mısraında noktalı ve noktasız harfler hesaplandığında, toplamalarının birbirlerine eşit olduğu tarih türlerine denir. Bu tarih türünde örnek vermek bir hayli zordur. Tâlib’de bu türün örneği yoktur. Başka müverrihlerin örnekleri için bakılabilir (Yakıt, 2017, s. 450).

2.2.3.1.7. Katmerli Tarihler

Tarih mısraında harfler hesaplandığında bazen istenilen tarihinin iki katı çıkmaktadır. Bu tarih türüne katmerli tarih denir. Şairler, tarihin hangi tarih türüyle düşürüldüğünü önceki mısradaki belirtir. Ona göre hesap yapılır.

2.2.3.1.7.1 Asıl Katmerli Tarih

“Duta, dübalâ, muza‘af” gibi farklı isimlerle de anılan bu türde, bir mısradaki iki tarih vardır. Ya noktalı ve noktasız birer tarih verilir ya da bir mısranın bir yarısı bir tarih, diğer yarısı da bir tarih verir. Bu mecmuada bu tarih türünün örneği yoktur.

2.2.3.1.7.2. Beyitle Katmerli Tarih

Tarih mısraı hesaplandığında elde edilen tarih ikiye bölünür ve istenilen tarih bulunur. Bu mecmuada bu tarih türünün örneği yoktur.

2.2.3.1.7.3. Noktalı-Noktasız Katmerli

Tarih mısraındaki noktalı ve noktasız harfler hesaplandığında ikisi de aynı tarihi verir. Bu türü kullanarak tarih düşürmek zor olduğu için ustalık gerekmektedir. Şairin bir önceki beyitte “mu‘cem ü mühmel” ifadesini kullanması bize bunun katmerli tarih olduğunu haber verir. Bu tarih türüne örnek veren Tâlib, bir önceki mısradaki “mühmel ü mu‘cem” ifadesini kullanarak bize bu tarihin çeşidi hakkında bilgi veriyor:

Melekler mühmel ü mu‘cemle Tâlib söyledi târîh

Behişt içre girüpde gördi Fârûkî ‘Ömer şimdi

(27.Tarih)

2.2.3.1.7.4. Katmerlinin Katmerlisi Tarih

Tarih mısraı hesaplandığında bazen istenilen tarihin üç, dört ve beş misli çıkabilir. Üç katı olursa “Setâ”, dört katı olursa “Ratâ” veya “Râbi” denir. Musanna tarih türleri arasında bu tür ile tarih düşürmek diğer türlere göre tarih düşürmekten daha zordur. Tâlib’in bu mecmuasında bu tarih türünün örneği yoktur (Diğer müverrihlerin örnekleri için bakınız: Yakıt, 2017, s. 456).

2.2.3.1.8 Beyitle Tarih

Bir beytin iki mısraında da tarih verilir. Bazen de beytin tamamında bir tarih verilir. Şairler beyitle tarih düşüreceğini önceki beyitlerde belirtir. Tâlib’in bu mecmuasında bu tarih türüne örnekler verilmiştir:

Şu iki mısra ‘-ı târîhi mu‘cemle dedim Tâlib

O kim teslîm-i rûh Hâzret-i Hayy enâm itdi

Qoyup devrânı gitdi şahın-ı Firdevse Tarîkatcı

Tarîkatcı Dede ‘uqbâda Firdevsi makâm itdi (30. Tarih)

Tâlib bir önceki beyitte mu‘cem tarihle iki mısra söyleyeceğini belirtir. Her iki mısra da mu‘cem tarihe göre hesaplanınca aynı tarih çıkmaktadır.

Vefâtın gûş idince vaqt-i hıdmetde baña Tâlib

Melekler şu iki târîh-i menkûtı beyân itdi

Mekân itdi behiştî rûh-ı İsmâ‘îl Hüsni Beg

Beğâda Huldı İsmâ‘îl Hüsni Beg mekân itdi (91.Tarih)

Tâlib yine önceki beyitte mu‘cem tarihle iki mısra söyleyeceğini belirtir. Her iki mısra da mu‘cem tarihe göre hesaplanınca aynı tarih çıkmaktadır.

2.2.3.1.9 Diğer Manen Tarih Düşürme Çeşitleri

Tâlib’in bu mecmuasında örnekleri bulunmayan diğer manen tarih düşürme çeşitlerini sadece isim olarak ele almayı uygun gördük: “*Katıp- Atma Yoluyla Tarih, Muvassal Harflerle Tarih, Mukatta‘a Harflerle Tarih, Mükerrer Harflerle Tarih, Gayr-i Mükerrre Harflerle Tarih, Müveşşah Harflerle Tarih*”.

2.2.3.2 Lafzen Tarihler

Bazı tarih manzumelerinde ve kitabelerde herhangi bir işlem yapmadan, sözle söylenmiş tarih örnekleri de vardır. Tâlib’in mecmuasında bu tarih türüne örnek yoktur.

2.2.3.3 Lafzen ve Ma‘nen Tarihler

Hem ebced alfabesine göre hesaplanınca tarih ortaya çıkar hem de sözlü olarak tarih söylenir. İki tarih türü de aynı beyitte bir araya gelir. Tâlib'in manzumesinde bu tarih türüne örnek bulunmamaktadır. “*Fazla Ta'miyeli Lafzen ve Ma'nen Tarihler*” ve “*Eksik Ta'miyeli Lafzen ve Ma'nen Tarihler*” diye ayrılır. Tâlib'in mecmuasında bu türlerin örnekleri olmadığı için sadece isimlerinin verilmesini uygun gördük.

2.2.3.4. Tâlib'in Manzumesinde Kullanılmayan Diğer Tarih Türleri

“*Karışık Tarihler, Satranç Usûlü, Mu'amma Tarihler, Bilmeceli Tarihler*” gibi birçok tarih türü vardır. Örnekleri bu mecmuada olmadığı için sadece isim olarak zikredilmiştir.

3. TÂLİB'İN HAYATI, EDEBİ KİŞİLİĞİ VE ESERLERİ

3.1. Hayatı

Hakkında çok bilgi sahibi olamadığımız Tâlib, 1203/1788 yılında İstanbul'da doğdu (Sami, 1894, s. 2988).¹ Asıl adının Seyyid Mustafa Tâlib Efendi olduğu söylenir. Divan-ı Hümayûn kâtipliği yapmış ve müfettiş olarak Şumnu'ya gönderilmiş (Fatîn Dâvud, 2017, s. 309).² Ayrıca şair olduğu söylenir (Süreyya, 1996, s. 1623). II. Mahmud Şumnu ziyaretinde kendisine hâceganlık rütbesi vermiştir. Sonraki yıllarda İstanbul'a gelmiş ve burada beş altı ay hastalık çektikten sonra 1270/1853 yılının Şevval ayında vefat etmiştir (Arslan, 2021a).

¹ Şemsettin Sami bu eserinde Tâlib hakkında şunları yazmıştır: “Tâlib Mustafa Efendi 1203'de (1788/89) doğup divan kalemine girdi. 1248'de (1853/54) Şumnu'ya gitmişti. 1270'de (1853/54) vefat eylemiştir. Şairdir.”

² Fatîn Dâvud bu eserinde Tâlib hakkında şunları yazmıştır: “Nâzım-ı mûmâ-ileyh Seyyid Mustafa Tâlib Elefendi Dersaâdet'de bin iki yüz üç senesi kadem-nihâde-i sâha-i vücûd olup divân-ı hümayûn kalemine müddet-i medîde müdâvemetle kalem-i mezbûra mahsûs olan zeâmetlerden birine nâil ve iki yüz kırk sekiz senesi kitâbet hizmetiyle medîne-i Şumnu'ya azîmet ve ikâmeti esnâda ki iki yüz elli üç sâlinde hudâvendigâr-ı sâbık Cennet-mekân Sultân Mahmûd Hân-ı Sâni hazretlerinin medînei mezkûreyi teşrîf-i hümayûnları hengâmda uhdesine hâcelik rütbe-i refiası bi't-tevcîh mümtâz-ı emâsil olduktan sonra Dersaâdet'e bi'l-muvâsala hânesinde peygûle-güzîn-i ikâmet olduğu hâlde beş-altı mâh müddet gûşe-nişîn-i illet olmuş ve işbu tezkire-i âcizânemizin esnâyı tab'ında yani iki yüz yetmiş senesi şehr-i Şevvâlinde irtihâl-ı dâr-ı âhiret eylemiştir. Mûmâ-ileyh târîh-gulukta yektâ bir şâir-i suhan-pîrâ olup eş'âr-ı gevher-iyârına suhansencân-ı maârif müştəri vü tâlip ve tevârih-i âlem-bahâsına sevda-girân-ı maâni hahişger u râğibdir. Dîvân olacak mikdâr eş'ârı vardır.”

Tâlib, 57. Tarihi hanımının ölümü üzerine düşürmüştür. Bu tarih manzumesinden yola çıkarak müverrihimizin evli olduğu anlaşılmaktadır. Hanımı 1252/1836-37 yılında vefat etmiştir.

“Sürûrî’nin Tarih Mecmûası” adlı bir yüksek lisans tezi hazırlanmıştır. Bu tez incelendiği zaman 8 tanesi Sürûrî ile müşterek olmak üzere Tâlib’e ait 222 tarih mısraı bulunmaktadır (Vatansever, 2014, s. 60). Bu Tâlib’in bizim hazırladığımız mecmuanın müellifi Tâlib olup olmadığı etraflıca incelenmiştir. Öncelikle Sürûrî ile çağdaş olan Tâlib isimli şairlerin listesi çıkartıldı. Tâlib isimli şairler tek tek ele alınarak doğum tarihleri, ölüm tarihleri, meslekleri ve nerelerde yaşadıkları gibi bilgiler incelendi. Sürûrî ile müşterek tarih düşürdüğü için aynı çağda yaşamış olmaları gerekiyordu. Bu incelemeler sonucunda aynı Tâlib olma ihtimali daha da kuvvetlendi. Her iki şairin hayatlarına kaynaklardan baktığımız zaman aynı tarihler içinde İstanbul’da oldukları görülmektedir. İstanbul’da oldukları süre içinde müşterek tarih düşürdükleri düşünülmektedir.

Sürûrî’nin Tarih Mecmûası’nda Tâlib’e ait 222 tarih mısraı incelendiği zaman 28 tane tarih mısraı bizim ele aldığımız mecmuada da geçmektedir. Sürûrî’nin mecmuasında sadece mısra olarak verilmişken hazırladığımız mecmuada ise tarih mısraları kıt’a, kıt’a-i kebire, gazel ve murabba nazım şekilleriyle birlikte verilmiştir. Ortak olan 28 tarih mısraının dışında Tâlib’e ait diğer tarih mısraları da incelenmiş ve birçok mısraında mecmuamızın müellifi Tâlib’in müfettiş olarak gönderildiği Şumnu’nun adı geçmektedir.

Bu incelemelerden yola çıkarak Sürûrî’nin Tarih Mecmuası’nda geçen Tâlib’in mecmuamızın müellifi olan Tâlib olduğu düşünülmektedir. Tâlib’in Sürûrî mecmuasında geçen tarih mısralarını hazırladığımız çalışmaya ekleyerek 6. bölümde ele aldık.

3.2. Edebi Kişiliği

Tâlib’in şu an elimizde sadece bu tarih manzumesi bulunsa da kaynaklar onun birçok eserinin olduğunu ve tarih düşürmede usta olduğunu söyler. Avnî’nin yazdığı tarih naziresinde 92 tarih bulup bir risale hazırlamıştır (İpekten ve diğerleri, 1988, s. 501).

Fatîn Dâvud'un "Hâtimetü'l- Eş'ar" adlı tezkiresinin tamamlanmasına tarih düşürmüştür. Fatîn, "Hâtimetü'l- Eş'ar" adlı tezkiresinde Tâlib'in divan oluşturacak kadar şiirinin olduğunu söyler. Ona ait bir gazele tezkiresinde yer verir (Fatîn Dâvud, 2017, s. 309).

Sürûrî gibi bir müverrih ile müşterek tarih düşürmek Tâlib'in de tarih düşürmede yetenekli olduğunu göstermektedir. Sürûrî'nin mecmuasında kendisinden sonra en çok tarih mısraı örneği verdiği müverrih Tâlib'dir. Onca müverrih arasından Tâlib'in tarih mısralarına bu kadar çok yer vermesi bizce tesadüf değildir. Sürûrî'nin Tâlib'i tarih düşürmede başarılı gördüğü için bu kadar çok yer verdiği düşünülmektedir. Ayrıca Sürûrî'nin Tarih Mecmûası'nda Tâlib, sadece Sürûrî ile değil Hayrî, 'İzzet, Es'ad, Re'fet ve Kemâl gibi şairlerle de müşterek tarih düşürmüştür. Müşterek düşürülen tarihler 6. bölümde ele alınmıştır.

İncelediğimiz bu mecmuada 139 tane tarih manzumesi vardır. Bu mecmuadaki tarih manzumeleri ile Sürûrî mecmuasındaki Tâlib'e ait tarih mısralarının sayısına baktığımızda Tâlib yüzlerce tarih mısraı düşürmüştür. Tarih düşürmenin kolay olmadığı göz önüne alınırsa, Tâlib'in bu kadar tarih düşürmesi onun bu işte yeteneğini göstermektedir.

Bütün manzumelerde kafiyeye yer vermesi, 41 manzumede redifi kullanması, manzumelerin çoğunda mahlas kullanma geleneğine uyması, dil ve üslup olarak divan şiiri geleneğini takip etmesi, manzumelerde edebi sanatlara geniş yer vermesi gibi ölçütler göz önünde bulundurulduğunda Tâlib'in geleneği sürdüren bir şair ve başarılı bir müverrih olduğu görülmektedir.

Tevârih-i Tâlib mecmuasında geçen tarih manzumelerinde Tâlib, edebi sanatları çokça kullanmıştır. Tarih manzumelerinde; nida, teşbih-i belîğ, tezaat, teşbih, istifham, tenasüp, irsal-i mesel, mübalağa, kinaye, iştikak, mecaz-ı mürsel, teşhis, telmih ve hüsn-i talil gibi sanatlara örnekler vermiştir. En fazla örneğini verdiği sanatlardan biri teşbih-i belîğ sanatıdır. Bu sanatı gayet başarılı kullanmış ve birçok güzel örneğini vermiştir. Bu örneklerden bazıları şunlardır:

İder peymâne-yi 'ömri şikest encâm-ı mevt elbet

Bu keyfiyyetden âdem bezm-i 'âlemde degil âgâh (8. Tarih)

Gelüp bâd-ı ecel şoldurdu gül ruhsârını âhir
Cihân mânend-i bülbül başladı efgân u feryâda (20.Tarih)

Gelmemiş zannım bu bâğ-ı dehre böyle bir güzel
Vechine gül zülfüne sünbül dinür ise sezâ (51.Tarih)

Tâlib, murabba nazım biçimiyle dört tane tarih manzumesi yazmıştır. Bu tarih manzumeleri iç kafiye örneği olarak gösterilebilir:

‘Afv ide Hâk haâtâsın müzdâd ide şafâsın
Mu’tâd olan du’âsın halk u cihân begendi (81.Tarih)

‘İlm ü hünerde deryâ menşe-i nûkte pîrâ
Fenn-i sühânda yektâ şâ’ir Velî Efendi (105. Tarih)

Hoşnûd idi ser-â-pâ zâtından ehl-i dünyâ
Meftûn itdi zîrâ ahlâk-ı dil-pesendi (134. Tarih)

3.3. Eserleri

Kaynaklarımız bize Tâlib’in birçok tarih manzumesinin olduğunu söylemektedir. Ancak Tâlib’e ait olarak sadece bu mecmuadan bahsedebiliriz. Sürûrî mecmuasında Tâlib’e ait tarih 222 tarih mısraı yer almaktadır. Sürûrî’nin mecmuasında tarih mısraı olarak verilmiş, bu mecmuada ise tarih mısraları kıt’a, kıt’a-i kebire, gazel ve murabba nazım şekilleriyle beraber verilmiştir. Bu mecmuada olmayan tarih mısralarının başka mecmualarda kıt’a veya kıt’a-i kebire gibi nazım şekillerinin içinde geçme ihtimali yüksektir. Transkribe ettiğimiz bu tarih manzumeleri, Sürûrî mecmuasında yer alan mısralar ve Tâlib’in bu sanatı başarılı bir şekilde kullanmasından yola çıkarak; Tâlib’in daha birçok tarih mısraının ve mecmuasının

olduğu düşünölmektedir. Araştırmalar yapıldıkça ve yeni metinler bulundukça bu görüşümüz desteklenecektir.

Tarih manzumelerinin haricinde Fatın, “Hâtimetü’l- Eş‘ar” adlı tezkiresinde Tâlib’in divan oluşturacak kadar şiir yazdığını belirtir (Fatın Dâvud, 2017, s. 309). Ancak elimizde sadece bu gazeli bulunmaktadır:

Gazel

Nâz itme o şıve-kâra maĥşûş

Âh itme bu dil-figâra maĥşûş

‘Uşşâkı bütün kul etmek ancak

Yârim gibi şehriyâra maĥşûş

Ben ĥâhiř-i perçemiyle geldim

Yek başıma bu diyâra maĥşûş

Cây eylemek âsitân-ı ‘aşkı

Şâm u şehir âh u zâra maĥşûş

Gönderdi kabûl ider mi bilmem

Tâlib bu selâmı yâre maĥşûş

Tâlib’in bu gazeli beş beyitten oluşmaktadır. “Mef‘ûlü mefâ‘ilün fe‘ûlün” vezniyle yazılmıştır. Her mısraın sonunda maĥsûs kelimesi redif olarak tekrar edilmiştir. Sevgilinin naz etmesi, âşıkları kul etmesi, âşığın ah etmesi gibi âşık ile maşuk arasında geçen ilişki şiirde konu olarak işlenmiştir. Gazelde aşk duygusu hakimdir.

4. TEVÂRİH-İ TÂLİB MECMUASI'NDAKİ TARİH MANZUMELERİNİN İNCELENMESİ

4.1. Tarih Manzumelerinin Muhteva Açısından İncelenmesi

4.1.1. Tarih Manzumelerinin Yazılış Sebepleri

Tarih düşürme sanatıyla doğum, ölüm, sünnet, düğün, tahta çıkış, tayin, mimari eserlerin yapılışı ve kitap tamamlanması gibi daha birçok konuda tarih düşürülmüştür. Tâlib'in bu mecmuası incelendiği zaman düşürülen tarihlerin hepsi ölüm konuludur. Padişah, şeyhülislâm, hekimbaşı, kadı, âlim, şair, molla, memur gibi çeşitli görevlerde bulunan insanların ölümüne tarih düşürmüştür. Bazı tarihlerinde kişilerin hayatları hakkında bilgiler vermiş bazılarında ise sadece ismini söyleyip hayatı hakkında bir bilgi vermemiştir. Ölümüne dair tarih düşürdüğü kişiler tablo halinde aşağıda gösterilmiştir:

Tablo 1.1: Tarih Manzumelerinin Yazılış Sebepleri

Sıra No	Tarih Manzumelerinin Yazılış Sebepleri	Düşürülen Tarih
1	Şeyhülislâm Yasîncizâde'nin Vefatı	1249/1833-34
2	Hekimbaşı Behcet Efendi'nin Vefatı	1249/1833-34
3	Atâullah Efendi'nin Vefatı	1249/1833-34
4	Hasan Ağa'nın Vefatı	1250/1834-35
5	Nûrî Bey'in Vefatı	1250/1834-35
6	Hâfız Saîd'in Vefatı	1250/1834-35
7	Mîr İbrâhîm'in Vefatı	1234/1818-19
8	Selîme Hanım'ın Vefatı	1244/1828-29

9	Şâkir Ahmed'in Vefatı	1246/1830-31
10	Mustafâ Ağa'nın Vefatı	1241/1825-26
11	Ballı Hanım'ın Vefatı	1242/1826-27
12	Osmân Bey'in Maderinin Vefatı	1242/1826-27
13	Hüseyn Ağa'nın Vefatı	1240/1824-25
14	Hüseyn Ağa'nın Vefatı	1240/1824-25
15	Ömer Ağa'nın Vefatı	1240/1824-25
16	Tercüman Yahyâ Efendi'nin Vefatı	1239/1823-24
17	Sürûr Ağa'nın Vefatı	1239/1823-24
18	İsmi Belirtmediği Bir Kişinin Vefatı	1242/1826-27
19	Mikdâd Ağa'nın Vefatı	1239/1823-24
20	Mehmed Bey'in Vefatı	1246/1830-31
21	Fâtıma Hanım'ın Vefatı	1246/1830-31
22	Emîn Bey'in Vefatı	1232/1816-17
23	Mîr Saîd'in Vefatı	1241/1825-26
24	Lebîbe Hanım'ın Vefatı	1247/1831-32
25	İbrâhîm Ağa'nın Vefatı	1248/1832-33
26	Vâlide Sultân'ın Vefatı	1233/1817-18
27	Ömer Ağa'nın Vefatı	1237/1821-22
28	Tarîkatçı Dede'nin Vefatı	1235/1819-20
29	Tarîkatçı Dede'nin Vefatı	1235/1819-20
30	Tarîkatçı Dede'nin Vefatı	1235/1819-20
31	Tarîkatçı Dede'nin Vefatı	1235/1819-20
32	Seyyid Mehmed'in Vefatı	1232/1816-17
33	Huldî Efendi'nin Vefatı	1236/1820-21
34	Çelebi Paşa'nın Vefatı	1236/1820-21
35	Nâşid İbrâhîm'in Vefatı	1233/1817-18
36	Mustafâ'nın Vefatı	1227/1812-13
37	Hâlid'in Vefatı	1236/1820-21
38	Bâhir Efendi'nin Vefatı	1237/1821-22
39	İbrâhîm Bey'in Vefatı	1233/1817-18
40	Yûsuf Ziyâ'nın Vefatı	1236/1820-21
41	Âişe Hanım'ın Vefatı	1225/1810-11
42	Tâhire Hanım'ın Vefatı	1238/1822-23
43	Behcet Kadın'ın Vefatı	1234/1818-19
44	Ümmü Gülsüm'ün Vefatı	1234/1818-19
45	Fâtıma Hanım'ın Vefatı	1225/1810-11
46	Şeyh Ahmed Efendi'nin Vefatı	1240/1824-25
47	Ahmed Bey'in Zevcesinin Vefatı	1237/1821-22
48	Âişe Hanım'ın Vefatı	1251/1835-36
49	Zeynep Eşref Hanım'ın Vefatı	1250/1834-35
50	Hasan Ağa'nın Vefatı	1250/1834-35
51	Tarzîfen'in Vefatı	1251/1835-36
52	Tayyîb Efendi'nin Vefatı	1252/1836-37
53	Hasan Baba'nın Vefatı	1252/1836-37
54	Senâyi'nin Vefatı	1252/1836-37
55	Hacerzâde Hasan Ağa'nın Vefatı	1252/1836-37

56	Böcekzâde Ömer Ağa'nın Vefatı	1252/1836-37
57	Tâlib'in Zevcesinin Vefatı	1252/1836-37
58	Hacı Hüseyin Ağa'nın Vefatı	1252/1836-37
59	Seyyid Ahmed'in Vefatı	1252/1836-37
60	Mîr Hüseyin'in Vefatı	1252/1836-37
61	Âlî Rızâ Bey'in Vefatı	1252/1836-37
62	Fâtıma Hanım'ın Vefatı	1252/1836-37
63	Canân İsimli Kölenin Vefatı	1253/1837-38
64	Rukiyye Hanım'ın Vefatı	1253/1837-38
65	Muhammed'in Vefatı	1253/1837-38
66	Hüseyin'in Vefatı	1253/1837-38
67	Amîş'in Vefatı	1253/1837-38
68	Tâhir'in Vefatı	1253/1837-38
69	Tâhire Hanım'ın Vefatı	1253/1837-38
70	Nefîse Hanım'ın Vefatı	1253/1837-38
71	Hüseyin Ağa'nın Vefatı	1253/1837-38
72	Ahmed Efendi'nin Vefatı	1253/1837-38
73	Mustafâ Ağa'nın Vefatı	1230/1814-15
74	Şâir'in Vefatı	1253/1837-38
75	Fâik Efendi'nin Vefatı	1245/1829-30
76	Dâniş Bey'in Vefatı	1254/1838-39
77	Bilâl Ağa'nın Vefatı	1254/1838-39
78	Zübeyde Hanım'ın Vefatı	1254/1838-39
79	Sâbire Kadın'ın Vefatı	1254/1838-39
80	Sâbire Kadın'ın Vefatı	1254/1838-39
81	Şerîf Efendi'nin Vefatı	1253/1837-38
82	Pertev Paşa'nın Vefatı	1236/1820-21
83	Mu'în Efendi'nin Vefatı	1254/1838-39
84	Kadı Efendizâde'nin Vefatı	1254/1838-39
85	Muhammed Emîn'in Vefatı	1253/1837-38
86	Havvâ Hanım'ın Vefatı	1253/1837-38
87	Âişe Sıdika Hanım'ın Vefatı	1245/1829-30
88	Mîr Hudâdâd'ın Vefatı	1253/1837-38
89	Fâtıma Hanım'ın Vefatı	1255/1839-40
90	Muhammed'in Vefatı	1254/1838-39
91	İsmâil Hüsni Bey'in Vefatı	1254/1838-39
92	Ahmed Efendi'nin Vefatı	1255/1839-40
93	Hân Mahmûd'un Vefatı	1255/1839-40
94	Şefika Hanım'ın Vefatı	1255/1839-40
95	Nâşid Bey'in Vefatı	1255/1839-40
96	Seyyid Celâleddîn'in Vefatı	1256/1840-41
97	Emîne Hatun'un Vefatı	1256/1840-41
98	Çerkeşli Âlim'in Vefatı	1256/1840-41
99	Hacı Muhammed Ağa'nın Vefatı	1256/1840-41
100	Âişe Hanım'ın Vefatı	1256/1840-41
101	Tûbâ Hanım'ın Vefatı	1257/1841-42
102	Liposnâli'nin Vefatı	1257/1841

103	Şâir Velî Efendi'nin Vefatı	1257/1841-42
104	Hasan Remzî Efendi'nin Vefatı	1257/1841-42
105	Şair Velî Efendi'nin Vefatı	1257/1841-42
106	Hadice Bey'in Vefatı	1257/1841-42
107	Yahyâ Bey'in Vefatı	1257/1841-42
108	Yahyâ Bey'in Vefatı	1257/1841-42
109	Raûfe Hanım'ın Vefatı	1258/1842-43
110	Âsaf Bey'in Vefatı	1258/1842-43
111	Fâtıma Hanım'ın Vefatı	1258/1842-43
112	Şeyh Ahmed Râşid'in Vefatı	1244/1828-29
113	İsmâîl Hakkı'nın Vefatı	1259/1843-44
114	Keşfî Dede'nin Vefatı	1259/1843-44
115	Eksik bırakılmış.	
116	İbrâhîm Paşa'nın Vefatı	1259/1843-44
117	Mîr Saîd'in Vefatı	1259/1843-44
118	Ahmed İzzet'in Vefatı	1260/1844-45
119	Seyyid Hüseyin'in Vefatı	1258/1842-43
120	Âişe Hanım'ın Vefatı	1256/1840-41
121	Hayrullah Bey'in Vefatı	1261/1844-45
122	Fehîm-i Sâni'nin Vefatı	1262/1847
123	Mesûd Efendi'nin Vefatı	1265/1848-49
124	Ârif Efendi'nin Vefatı	1265/1848-49
125	Meveddet Hanım'ın Vefatı	1265/1848-49
126	Şeyh Muhammed Emîn'in Vefatı	1261/1845-46
127	Nesîbe Hanım'ın Vefatı	1262/1845-46
128	Fâtıma Hanım'ın Vefatı	1262/1845-46
129	Âlî Râ'ik Bey'in Vefatı	1262/1845-46
130	Âlî Paşa'nın Vefatı	1262/1845-46
131	İhsan Bey'in Vefatı	1265/1848-49
132	Ormanoğlu'nun Vefatı	1262/1845-46
133	Nefîse Hanım'ın Vefatı	1262/1845-46
134	Halîm Efendi'nin Vefatı	1261/1845-46
135	Şeyh Murâd'ın Vefatı	1264/1847-48
136	Fatıma Hanım'ın Vefatı	1259/1843-44
137	Fatıma Hanım'ın Vefatı	1259/1843-44
138	Nâşid Muhammed Bey'in Vefatı	1265/1848-49
139	Hâcî Feyzullah Efendi'nin Vefatı	1266/1849-50

4.1.2. Tarih Manzumelerinin Gün, Ay, Yıl Olarak Verilmesi

Müverrihler bazen tarih düşürürken sadece yıl hakkında değil gün veya ay hakkında da bilgi verirler. Bu mecmuadaki manzumelerin altında düşürülen tarihler rakamla belirtilmiştir. Sadece bir manzumede gün, ay ve yıl net olarak verilmiştir. Bu manzumenin tarihi 1 Muharrem 1257 (23 Şubat 1841) çıkmaktadır.

Gitdi 'uqbâya Sitanbulda Liposnâh meded
Gurre-i şehri-i Muḥarremde idüp terk-i fenâ (102. Tarih)

Birkaç manzumede ise gün belirtilmeden ay hakkında bilgi verilmiştir.

Eyledi şehri-i Muḥarremde vefât ol nüktedân
Mâtem-i fevti qodı ḥayretde çok dâniş-veri (75. Tarih)

Rûḥına mah-ı Muḥarremde anıñ
Eyledi cennetle Mevlâ iltifât (119. Tarih)

Yazıldı mısra '-ı târîḥi Ṭâlib şehri-i Şa'bânda
'Âtâullah Efendiniñ mekânın Ḥuld ide Yezdân (3.Tarih)

4.2. Tarih Manzumelerinin Şekil Açısından İncelenmesi

4.2.1. Tarih Manzumelerinin Beyit Sayılarına Göre Tasnifi

Genellikle tarih manzumeleri mısra veya beyit üzerine kurulmuştur. Bazen bir mısra bazen bir beyit ve bazen de iki beyitten oluşur. Beyitlerde ilk mısrada giriş yapılır. İkinci mısrada ise tarih söylenir. Aşağıdaki tablo incelendiği zaman bütün tarihlerin beyitlerle düşürüldüğü görülmektedir. En çok iki beyitten oluşan tarih manzumelerine yer verilmiştir.

Tablo 2.1: Tarih Manzumelerinin Beyit Sayılarına Göre Tasnifi

Tarih Manzumelerinin Beyit Sayıları	Tarih Manzumesinin Sayısı (Sırası)	Kullanım Sıklıkları
2 beyitten oluşan tarih manzumeleri	2, 9, 11, 15, 16, 17, 25, 26, 27, 28, 31, 32, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 48, 50, 52, 61, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 76, 80, 84, 85, 90, 97, 98, 103, 110, 120, 121, 133, 135	47
3 beyitten oluşan tarih manzumeleri	10, 13, 14, 29, 30, 33, 47, 53, 55, 56, 58, 59, 60, 62, 63, 71, 72, 73, 77, 78, 86, 89, 94, 102, 111, 138	26

4 beyitten oluşan tarih manzumeleri	19, 22, 79, 96, 99, 109, 119, 139	8
5 beyitten oluşan tarih manzumeleri	1, 3, 12, 20, 23, 24, 49, 51, 54, 64, 81, 83, 87, 88, 91, 92, 95, 100, 101, 104, 105, 106, 107, 114, 116, 117, 118, 122, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 134, 136, 137	40
6 beyitten oluşan tarih manzumeleri	5, 6, 8, 21, 75, 113	6
7 beyitten oluşan tarih manzumeleri	4, 18, 74, 82, 93, 107, 112, 123	8
9 beyitten oluşan tarih manzumeleri	7, 46	2

4.2.2. Tarih Manzumelerinde Kullanılan Aruz Vezinleri

Divan şiirinin temel unsurlarından biri olan aruz vezni, şiirde ahengi sağlamak açısından önemli bir unsurdur. Tâlib de aruz veznine önem vermiş ve bütün tarih manzumelerinde aruz veznini kullanmıştır. Tâlib, aruzun 14 farklı vezniyle tarih düşürmüştür. En çok (44) defa “Mefâ’îlün mefâ’îlün mefâ’îlün mefâ’îlün” aruz veznini kullanmıştır. Bu vezni 41 kez kullandığı “Fâ’ilâtün fâ’ilâtün fâ’ilâtün fâ’ilün” aruz vezni takip eder. Bu aruz vezninden sonra sırayı 20 kez kullanılan “Fe’ilâtün fe’ilâtün fe’ilâtün fe’ilün” vezni alır. Tarih düşürme sanatıyla alakalı diğer müverrihlerin manzumelerine bakıldığı zaman onların da en çok bu üç aruz veznini kullandığı görülür.

Tablo 2.2: Tarih Manzumelerinde Kullanılan Aruz Vezinleri

	Aruz Vezni	Tarih Manzumesinin Sayısı	Kullanım Sıklıkları
	Mefâ’îlün mefâ’îlün mefâ’îlün mefâ’îlün	2, 3, 5, 6, 7, 8, 12, 16, 17, 18, 20, 24, 27, 29, 30, 35, 39, 47, 48, 49, 53, 55, 56, 59, 62, 63, 66, 72, 73, 77, 87, 91, 94, 98, 101, 104, 109, 112, 122, 125, 127, 129, 133, 139	44
	Fâ’ilâtün fâ’ilâtün fâ’ilâtün fâ’ilün	1, 9, 10, 22, 23, 26, 31, 32, 36, 38, 44, 51, 52, 54, 57, 58, 64, 67, 69, 70, 71, 75, 78, 80, 86, 88, 90, 95, 96, 106, 107, 113, 116, 118, 120, 121, 124, 128, 131, 132, 138	41

	Fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilün	11, 19, 21, 34, 42, 43, 46, 60, 68, 79, 82, 89, 92, 100, 102, 111, 114, 117, 136, 137	20
	Mefâ'ilün mefâ'ilün fe'ülün	4, 13, 14, 15, 25, 28, 83, 130	8
	Mef'ülü fâ'ilâtün mef'ülü fâ'ilâtün	61, 81, 97, 99, 104, 105, 134	7
	Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün	33, 41, 45, 76, 106	5
	Mef'ülü mefâ'ilü Mef'ülü mefâ'ilü	74, 110	2
	Fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilün	37, 65	2
	Mef'ülü mefâ'ilün fe'ülün	93	1
	Müfte'ilün fâ'ilün müfte'ilün fâ'ilün	85, 126, 135	3
	Müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün	50, 84, 123	3
	Müstef'ilâtün müstef'ilâtün	40	1
13	Müfte'ilün müfte'ilün fe'ilün	119	1
14	Müfte'ilün müfte'ilün	117	1

4.2.3 Manzumelerde Tarih Düşürülen Yıllar

Tâlib'in tarih düşürdüğü ilk yıl 1225(1810-11), son düşürdüğü yıl ise 1266(1849-50)'dır. Toplamda 36 farklı yıla tarih düşürmüştür. En çok tarih düşürdüğü yıl 1253(1837-38)'dür. 1253(1837-38) yılına ait 15 tane tarih düşürmüştür. Bunu 9 tarihle 1254(1838-39) yılı takip etmektedir.

Tablo 2.3: Manzumelerde Tarih Düşürülen Yıllar

Sıra No	Yazılış Tarihi	Tarih Manzumesi Sayısı	Sıra No	Yazılış Tarihi	Tarih Manzumesi Sayısı
1	1225/1810-11	2	19	1248/1832-33	1
2	1227/1812-13	1	20	1249/1833-34	3
3	1230/1814-15	1	21	1250/1834-35	4
4	1232/1816-17	1	22	1251/1835-36	2
5	1233/1817-18	3	23	1252/1836-37	9
6	1234/1818-19	4	24	1253/1837-38	15
7	1235/1819-20	4	25	1254/1838-39	9
8	1236/1820-21	5	26	1255/1839-40	5

9	1237/1821-22	3	27	1256/1840-41	6
10	1238/1822-23	1	28	1257/1841-42	7
11	1239/1823-24	3	29	1258/1842-43	4
12	1240/1824-25	4	30	1259/1843-44	6
13	1241/1825-26	2	31	1260/1844-45	2
14	1242/1826-27	3	32	1261/1845	3
15	1244/1828-29	2	33	1262/1845-46	7
16	1245/1829-30	2	34	1264/1847-48	1
17	1246/1830-31	3	35	1265/1848-49	4
18	1247/1831-32	1	36	1266/1849-50	1

4.2.4. Tarih Manzumelerinin Türlerine Göre Değerlendirilmesi

Tarih düşürme işleminin farklı farklı çeşitleri vardır. Bu çeşitlerin neler olduğunu 1. bölümde teferruatlı bir şekilde ele aldık. Müverrihler bu tarih çeşitlerini kullanarak tarih düşürmüşlerdir. Bu mecmuadaki tarih manzumeleri incelendiğinde tarihlerin hepsinin manen tarih örneği olduğu görülmektedir. Tâlib en çok tarihi manen tarihin içinde yer alan tam tarih çeşidiyle düşürmüştür. 71 tane tarih manzumesinde tam tarih çeşidini kullanmıştır. 59 tarih manzumesinde mu‘cem tarih çeşidini, 5 tarih manzumesinde beyitle tarih çeşidini, 1 tarih manzumesinde ta‘miyeli tarih çeşidini ve 1 tane tarih manzumesinde de yazılması oldukça güç olan noktalı-noktasız katmerli tarih çeşidini kullandığı görülmektedir.

Tablo 2.4: Tarih Manzumelerinin Türlerine Göre Değerlendirilmesi

Tarih Çeşidi	Tarih Manzumesinin Sayısı	Kullanım Sıklıkları
Tam Tarih	1, 2, 3, 5, 8, 16, 18, 22, 26, 28, 32, 34, 35, 39, 40, 41, 42, 44, 45, 46, 47, 51, 52, 53, 54, 62, 63, 65, 66, 68, 72, 74, 75, 79, 81, 83, 85, 89, 90, 92, 93, 95, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 109, 110, 111, 113, 116, 117, 118, 119, 121, 123, 124, 126, 127, 129, 130, 131, 133, 134, 136, 137, 139	71
Mu‘cem Tarih	4, 6, 7, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 17, 19, 20, 21, 23, 24, 25, 31, 33, 36, 37, 38, 43, 48, 49, 50, 55, 56, 58, 59, 60, 61, 64, 67, 69, 70, 71, 73, 76, 77, 78, 80, 82, 84, 86, 87, 88, 94, 96, 97, 98, 99, 112, 120, 125, 128, 132, 135, 138	59

Beyitle Tarih	29, 30, 91, 108, 122	5
Katmerli Tarih	27	1
Ta'miyeli Tarih	114	1

4.2.5. Tarih Manzumelerinde Dil ve Üslup

Belâgat kitaplarında tarih düşürme bedî' sanatlar içinde sayılır. Tarih manzumelerinde ebced hesabıyla tarih düşürmenin yanında, kafiye ve anlam da önemlidir (Karabey, 2011, s. 80). Müverrihler ebced hesabını kullanarak tarih düşürürlerken aruz veznine, kafiye, redife ve edebi sanatlara yer vermeyi ihmal etmezler. Tâlib'in bu tarih manzumelerinde aruz veznine, kafiye, redife ve edebi sanatlara ne kadar yer verdiğini ayrı ayrı ele alarak tablolar halinde gösterdik. Bir yandan doğru tarihi düşürmek, bir yandan divan şiirinin has dilini, aruz vezni, kafiye, redife ve edebi sanatları kullanmak kolay bir iş değildir. Bu tarih manzumeleri incelendiği zaman Tâlib'in bu kolay olmayan işi gayet başarılı bir şekilde yaptığı görülür. Şiir vadisi içinde onun da bir şair olduğunu söylemek doğru olacaktır.

Tarih manzumeleri incelendiği zaman Tâlib'in manzumelerin çoğunda anlaşılır bir dil kullandığı görülür. Manzumelerde Arapça ve Farsça kelime ve tamlamalara yer vermiştir. Ancak bu dillerle kurulu manzume örneği yok denilecek kadar azdır. Şu beyitler ne kadar açık ve anlaşılır bir dil kullanıldığına örnek gösterilebilir:

*Her gelen bu menzile bir kere uğrar şüphesiz
Gelmez ammâ neyleyim halk-ı cihâna intibâh* (88. Tarih)

*Cihândan gitti necl-i pâk 'Osmân Beg İlâhî sen
Âña gösterme evlâd acısı bir dahı dünyâda* (20.Tarih)

4.2.6. Tarih Manzumelerinde Edebi Sanatlar

Divan şiirinde sanata önem verildiği için hemen hemen her beyitte edebi sanatlardan izler bulmak mümkündür. Edebi sanatlarla söz daha güzel ve etkili bir hal alır.

Bunun yanında beyitler farklı anlamlar da kazanır. Az sözle çok şey anlatılmaya çalışılır. Şiiri daha iyi anlamak ve ondan zevk alabilmek için edebi sanatların bilinmesi kaçınılmazdır. Bazı beyitlerde birden çok edebi sanatın kullanılması divan edebiyatının ihtişamını göstermektedir (Pala, 2013, s. 135).

Tâlib sadece tarih düşürmekle kalmayıp, geleneğe de uyarak edebi sanatlara geniş yer vermiştir. Bu mecmuadaki tarih manzumelerinde; 78 tane nida, 54 teşbih-i belîğ, 53 tezdad, 46 teşbih, 26 istifham, 18 tenasüp, 14 irsal-i mesel, 11 mübalağa, 7 kinaye, 4 iştikak, 3 mecaz-ı mürsel, 1 teşhis, 1 telmih ve 1 tane de hüsn-i talil sanatı tespit edilmiştir.

Tablo 2.5: Tarih Manzumelerinde Edebi Sanatlar

Edebi Sanat	Edebi Sanatın Geçtiği Beyit	Kullanım Sıklıkları
Nida	4/7, 6/4, 6/6, 10/3, 22/4, 23/5, 23/5, 24/3, 25/2, 29/3, 31/2, 32/2, 33/3, 34/2, 36/2, 38/2, 41/2, 42/1, 43/2, 44/2, 46/4, 48/2, 49/1, 49/2, 49/3, 49/4, 49/5, 51/5, 51/5, 52/1, 55/2, 55/3, 58/3, 58/3, 60/3, 63/3, 68/2, 69/2, 70/2, 71/3, 75/5, 75/6, 76/2, 77/3, 79/4, 82/7, 84/1, 85/1, 86/3, 87/5, 88/5, 89/3, 92/4, 94/3, 94/3, 96/4, 100/5, 101/1, 104/1, 104/2, 104/3, 104/4, 104/5, 108/6, 113/5, 118/5, 119/4, 120/2, 121/2, 122/3, 122/4, 123/6, 124/2, 127/2, 135/2, 136/5, 137/5, 139/2	78
Teşbih-i Belîğ	3/2, 5/4, 6/5, 6/5, 6/5, 7/4, 7/5, 8/4, 8/5, 18/3, 20/2, 20/2, 20/3, 22/1, 22/1, 22/1, 22/2, 24/2, 51/2, 51/2, 51/2, 54/4, 62/2, 63/2, 63/2, 70/1, 75/1, 77/1, 82/1, 82/1, 87/3, 91/1, 96/2, 96/2, 100/2, 103/1, 105/2, 106/2, 109/1, 113/3, 114/1, 118/3, 118/3, 118/3, 125/2, 128/1, 130/2, 130/2, 132/2, 135/1, 138/2, 138/2, 138/2, 139/2	54
Tezdad	1/4, 3/4, 4/2, 6/1, 12/1, 14/1, 18/5, 18/6, 23/2, 24/1, 24/2, 29/3, 40/1, 47/1, 47/2, 49/1, 53/3, 56/2, 57/1, 59/1, 60/2, 60/2, 62/2, 73/1, 74/1, 86/1, 86/2, 89/1, 90/1, 101/1, 102/1, 104/1, 104/4, 107/2, 108/3, 108/4, 110/1, 112/5, 113/1, 117/1,	53

	117/2, 123/1, 125/1, 125/3, 127/2, 127/3, 128/2, 129/1, 129/3, 131/1, 131/3, 131/4, 132/1	
Teşbih	1/5, 5/2, 5/3, 5/4, 5/5, 6/3, 7/2, 7/5, 8/4, 12/3, 15/1, 18/3, 20/2, 22/2, 22/2, 27/1, 34/2, 42/2, 43/1, 49/3, 50/2, 54/5, 62/2, 63/2, 64/2, 66/2, 74/3, 74/7, 79/1, 82/2, 82/4, 82/5, 86/2, 87/2, 90/2, 91/1, 101/5, 103/2, 106/2, 109/1, 116/5, 117/5, 119/3, 122/2, 122/4, 134/2	46
İstifham	5/3, 6/4, 6/5, 12/1, 13/1, 18/6, 21/3, 21/4, 27/1, 38/1, 41/1, 43/1, 43/2, 43/2, 114/4, 49/4, 54/3, 71/1, 73/2, 88/3, 108/3, 118/1, 118/3, 124/1, 126/3, 136/3	26
Tenasüp	18/1, 18/3, 20/2, 24/1, 51/3, 70/1, 74/2, 81/3, 87/2, 91/1, 94/1, 108/2, 109/1, 112/4, 118/3, 128/1, 131/2, 134/2	18
İrsal-i Mesel	1/2, 3/4, 7/1, 7/3, 8/6, 44/1, 54/2, 56/2, 74/1, 89/1, 100/1, 101/2, 106/3, 131/2	14
Mübalağa	6/2, 8/3, 8/6, 40/1, 51/2, 74/2, 82/4, 99/2, 110/1, 112/3, 131/2	11
Kinaye	6/4, 8/3, 18/7, 38/1, 43/1, 54/3, 113/6	7
İştikak	3/2, 31/2, 112/4, 117/1	4
Mecaz-ı Mürsel	64/3, 114/5, 123/2	3
Teşhis	75/1	1
Hüsn-i Talil	112/3	1
Telmih	49/2	1

4.2.7. Tarih Manzumelerinde Mahlasın Kullanıldığı Tarihler

Tâlib bu mecmuadaki 115 tarih manzumesinde mahlasına yer vermiştir. Mahlasını kullandığı tarihler şu şekildedir: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 10, 12, 16, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 82 , 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99,

100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 110, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 127, 128, 129, 130, 131, 134, 135, 136, 137, 139.

4.2.8 Tarih Manzumelerinde Nazım Biçimleri

Türk edebiyatında müverrihler tarih düşürme sanatını kullanırken genellikle kıt'a nazım şeklini kullanırlar. Kıt'a, iki veya daha çok beyitten meydana gelip, beyitlerin ikinci mısraları kendi arasında kafiyeli olup, matlaları olmayan nazım şeklidir (Aksoy, 2002, s. 505). İki beyitten fazla olarak meydana gelen kıt'alara kıt'a-i kebîre denir (Dilçin, 2013, s. 203). Tâlib'in tarih manzumelerinde en çok kullandığı nazım şekli kıt'a-i kebîredir. 81 tane tarih manzumesinde kıt'a-i kebîre kullanılmıştır. 47 tarih manzumesinde kıt'a, 7 tarih manzumesinde gazel ve 4 tarih manzumesinde murabba nazım şekli kullanılmıştır.

Tablo 2.6: Tarih Manzumelerinde Nazım Biçimleri

Nazım Biçimi	Tarih Manzumesinin Sayısı	Kullanım Sıklıkları
Kıt'a	2, 9, 11, 15, 16, 17, 25, 26, 27, 28, 31, 32, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 48, 50, 52, 61, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 76, 80, 84, 85, 90, 97, 98, 103, 110, 120, 121, 133, 135	47
Kıt'a-i Kebîre	3, 5, 6, 7, 8, 10, 12, 13, 14, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 29, 30, 33, 46, 47, 49, 51, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 62, 63, 64, 71, 72, 73, 74, 75, 77, 78, 79, 83, 86, 87, 88, 89, 91, 92, 94, 95, 96, 99, 100, 101, 102, 104, 106, 107, 108, 109, 111, 112, 113, 114, 116, 117, 119, 122, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 136, 137, 138, 139	81
Gazel	1, 4, 24, 82, 93, 118	6
Murabba	81, 105, 123, 134	4

4.2.9 Tarih Manzumelerinde Redif ve Kafiye

Divan şiirinde redif ve kafiye ahengi sağlayan önemli unsurlardandır. Hem ahengi sağlamak için hem de şairlerin kabiliyetlerini göstermesi açısından şiirlerde redif ve

kafiye yer verilir (Akün, 1994, 71). Aşağıdaki tablolar incelendiğinde Tâlib, 41 tane tarih manzumesinde redife, 139 tarih manzumesinin hepsinde kafiye yer vermiştir.

4.2.9.1. Redif

Tablo 2.7: Tarih Manzumelerinde Redif

Redif Çeşidi	Tarih Manzumesinin Sayısı	Kullanım Sıklıkları
Ek ile Yapılan Redifler	13, 14, 29, 33, 40, 48, 52, 53, 61, 69, 70, 72, 77, 85, 97, 103, 118, 137	18
Sözcük ile Yapılan Redifler	9, 12, 17, 18, 27, 30, 37, 43, 49, 50, 54, 56, 64, 91, 98, 113, 124, 130	18
Sözcük Grubu ile Yapılan Redifler	7, 34, 104	3
Hem Ek Hem Söz ile Yapılan Redifler	28, 79	2

4.2.9.2. Kafiye

Tablo 2.8: Tarih Manzumelerinde Kafiye

Kafiye Çeşidi	Tarih Manzumesinin Sayısı	Kullanım Sıklıkları
Mücerred	4, 15, 16, 17, 19, 21, 24, 27, 28, 29, 33, 34, 36, 37, 39, 40, 41, 42, 43, 48, 49, 51, 52, 53, 55, 59, 60, 61, 64, 65, 67, 69, 72, 73, 75, 77, 79, 81, 82, 83, 85, 87, 89, 92, 94, 95, 97, 99, 101, 102, 104, 105, 112, 113, 114, 118, 120, 124, 125, 127, 130, 133, 134, 137, 139	65
Mürdef	1, 2, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 12, 18, 23, 25, 26, 30, 31, 32, 35, 38, 44, 45, 46, 47, 50, 56, 57, 58, 63, 66, 68, 71, 74, 76, 78, 80, 84, 86, 88, 90, 91, 93, 96, 98, 100, 103, 106, 107, 108, 110, 115, 116, 117, 119, 121, 122, 123, 126, 128, 129, 131, 133, 135, 136, 138	64
Müesses	11, 13, 14, 20, 54, 62, 70, 109, 111	9
Mukayyed	22	1

5. TÂLİB'İN TARİH MANZUMELERİ VE HAZIRLANMASI

5.1. Yazma Nüshanın Özellikleri

Bu yazma eser Türk Tarih Kurumu Kütüphanesi'nde bulunmaktadır. Katalogda ismi “Tevârih-i Tâlib” olarak kaydedilmiş, yer numarası ise 0203'tür. 18 varaktan oluşmaktadır. Yazı çeşidi rik'adır. Tarih manzumeleri siyah renkle, tarihler ise kırmızı renkle belirtilmiştir. Kâğıt türü ebrulu mukavvadır. Sayfaları kopuk halde ve cildi ayrılmış durumdadır. Dili Osmanlı Türkçesi'dir.

Müstensihi ve istinsah tarihi belli değildir. Ancak manzumelerin sonunda Tâlib ismi geçtiği için müellifinin Tâlib isminde biri olduğu anlaşılmaktadır.

Eserin içinde 139 tane tarih manzumesi bulunmaktadır. Hepsinde ölüm konusu işlenmiştir. Bu eseri istinsah eden kişi, Tâlib'in yalnızca ölüm hakkında düşürdüğü tarihleri bir araya getirmiştir.

Her varaktaki tarih düşürme sayısı aynı değildir. Bazı varaklarda 2 veya 3 tarih bulunurken bazı varaklarda ise 5 veya 6 tane tarih bulunmaktadır. Bu konuda bir tutarlılık görülmemektedir.

İstinsah eden kişi tarafından sayfa sayıları belirtilmemiştir. Ancak B sayfalarında en alt tarafta bir sonraki varağın başındaki tarihin ilk kelimesi yazılmıştır.

5.2. Metnin Hazırlanmasında İzlenen Yol

- 1 Metin okunduktan sonra beyitler günümüz Türkçesine aktarılmış, tarihler tek tek çözülmüş ve tarih düşürülen kişiler hakkında mecmuada yer alan beyitlerden ve kaynaklardan yola çıkarak bilgiler verilmiştir.
- 2 Günümüz Türkçesine aktarımlar hemen beyitlerin altına, tarihlerin çözümlü ve kişiler hakkında verilen bilgiler dipnot kısmına yazılmıştır. Ayrıca her sayfada dipnot yeniden başlatılmıştır.
- 3 Metinde sadece 61. tarihin 1. beytinin 2. mısraındaki bir kelime okunamamıştır. Bu kelimenin yerine “...” üç nokta koyulmuştur.
- 4 Gereken yerlerde metin tamiri yapılmıştır. Tarafımızca ilave edilen kısımlar [] köşeli parantez içinde gösterilmiştir.
- 5 Tarih hesaplamaları sonucunda uyuşmayan tarihlerle ilgili dipnotta “Hesaplanınca çıkan tarih ile manzumenin altında yazan tarih uyuşmamaktadır.” şeklinde not düşürölmüştür.
- 6 Tarihler mecmuadaki sıralarına göre verilmiş, tarihlere tarafımızca numaralandırma yapılmıştır.
- 7 Manzumelerin üzerine vezinleri yazılmıştır. Vezin aksaması bulunan mısralar dipnotta belirtilmiştir.
- 8 Özel isimlerin ilk harfleri büyük harfle yazılmış ve özel isimlere getirilen ekler kesme işareti ile ayrılmamıştır.

- 9 Farsça'da tekrarlanan kelimeler arasına getirilen ekler kısa çizgi ile ayrılmıştır.
- 10 Farsça ön ekler kısa çizgi ile ayrılmıştır.
- 11 Şeddeli kelimelerin yazımında vezin göz önünde bulundurulmuştur.
- 12 -veş, -âsâ gibi benzetme edatları eklendikleri kelimelerden kısa çizgi ile ayrılmıştır.
- 13 -İp zarf fiil eki günümüz Türkçesine aktarılırken -İp şeklinde aktarılmıştır.
- 14 Arapça ve Farsça kelimelerdeki uzun ünlüler â, î, û şeklinde gösterilmiştir.
- 15 Çalışmada kullanılan transkripsiyon alfabesi aşağıda tablo halinde verilmiştir:

Tablo 3.1: Transkripsiyon Alfabesi

ا ا	a e	ح	h	ش	ş	ق	ķ
آ	â a	خ	h	ص	ş	ك	k, g, ñ
ب	b	د	d	ض	z, d	ل	l
پ	p	ذ	z	ط	t	م	m
ت	t	ر	r	ظ	z	ن	n
ث	s	ز	z	ع	ʿ	و	v, o, ö, u, ü, û
ج	c	ژ	j	غ	ġ	ه	h, e, a
چ	ç	س	s	ف	f	ی	y, î, ı, i

5.3. Tâlib'in Tarih Manzumeleri (Transkripsiyonlu Metin)

[1b]

1. Tarih

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

1 İki def'a Şeyhü'l-islâmlıkla kılmışdı be-nâm

Zât-ı Yasinci Efendi-zâdeye Hayy [u] Kerîm

Hayy ve Kerim olan Allah, Yasincizâde Efendinin zatını iki defa şeyhüislamlık makamıyla namlı kılmıştı.

2 Mesned-i fetvâda olmağla mizâcî münharif

'Azl olup oldu makâmında du'â ile muķîm

Fetva makamında mizacı sağlam olmadığı için azledildi. Dua ile makamında kaldı.

3 Zâtına şâyeste Sa'de'd-dîn-i Şânî ainmege

Ol kadar 'ilm ü hüner vermiş aña Rabb-ı 'Alîm

Zatına yakışır şekilde Sa'ddeddîn-i Sâni denir. Alîm olan Allah, ona çok ilim ve hüner vermiş.

4 Pîr-i fânîyken beķâyâ gitdi cennetde Hudâ

Rûhını rûh-ı Cenâb-ı Ahmede kılsun nedîm

Pirifâni iken ahirete gitti. Hüda, ruhunu cennette Cenab-ı Ahmed'in ruhuna arkadaş eylesin.

- 5 Tâlib ehl-i 'ilm okur dersi gibi târîhini
Eyledi Yasinci-zâde rıhlet-i dâru'n-na'îm

Tâlib, ilim ehlinin okuduğu ders gibi tarihini yazdı. Yasincizâde Naim cennetine göç etti. ¹

2. Tarih

Mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

- 1 Hekîmbaşı iken Behcet Efendi eyledi rıhlet
 'Îlâcın 'illet-i mevtiñ cihânda bulmadı eyvâh

Hekimbaşı iken Behcet Efendi göç eyledi. Cihanda ölüm illetinin ilacını bulmadı. Eyvah!

- 2 Du'âdır mışra'-ı târîhden Tâlib merâm ancak
Ma'âmın eylesün Behcet Efendiniñ na'îm Allâh

Tâlib, tarih mısraından benim isteğim ancak duadır. Allah, Behcet Efendi'nin makamını Naim cenneti eylesin. ²

¹ النعيم دار رحلت زاده ي سنجي اي لى

201 + 205 + 638 + 17 + 133 + 55 = 1249

Beşinci beytin ikinci mısraındaki bütün harfler hesaplandığında 1249/1833-34 tarihi çıkmaktadır. Harfler hesaplandığında çıkan tarih ile manzumenin altında yazan tarih uyuşmaktadır. Bu bir tam tarih örneğidir. Şeyhülislam Yasincizâde Efendi'nin ölümü üzerine tarih düşürülmüştür.

Hicri takvime göre verilen tarihler Miladi takvime çevrilirken Türk Tarih Kurumu internet sitesinde yer alan "Tarih Çevirme Kılavuzu"ndan yararlanılmıştır.

Dedesinin Ayasofya Cami'sinde "yâsînhan" olmasından dolayı Yâsincizâde lakabıyla tanınan Abdülvehhâb Efendi, eğitimini Gelenbevî İsmâil Efendi'den aldı. Müderrislik yapmış, pek çok talebe yetiştirmiş ve daha sonra kadılık görevinde bulunmuştur. 1237/1821 yılında şeyhülislamlık makamına yükseldi. Bir ara görevinden uzaklaştırılan Abdülvehhâb Efendi, ikinci defa Şeyhülislamlığa getirildi. Yaşlılığından dolayı 1249/1833 yılında görevinden ayrılmış ve aynı yıl vefat etmiştir (İşpirli, 1988, s. 285).

² الله نعيم اف نديك بهجت اي لسون مقامن

66 + 170 + 215 + 410 + 157 + 231 = 1249

İkinci beytin ikinci mısraındaki bütün harfler hesaplandığında 1249/1833-34 tarihi çıkmaktadır. Harfler hesaplandığında çıkan tarih ile manzumenin altında yazan tarih uyuşmaktadır. Bu bir tam tarih örneğidir. Hekimbaşı Behcet Efendi'nin ölümü üzerine tarih düşürülmüştür.

İstanbul'da doğup iyi bir medrese tahsili alan Behcet Efendi, tıp ilmiyle ilgilenmiş ve bu alanda kendini geliştirmiştir. Sarayda belli bir süre hekim olarak görev aldıktan sonra hekimbaşılığına

3. Tarih

Mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

1 'Aṭâullah Efendi devletiñ a'zam ricâliydî

Olunmışdı cihânda çok münâşib zâtına ihsân

Ataullah Efendi devletin ileri gelenlerindendi. Cihanda zatına uygun çok ihsan olunmuştu.

2 Gelince hacdan oldı Şumnunuñ i'mârına me'mûr

Emin defter idi hem daḥi evvel gevher-i 'irfân

Hacdan gelince Şumnu'nun imarına memur oldu. Hem emin defteri hem de irfan mücevheriydi.

3 Şitâ hengâmı me'zûnen gelüp sûy-ı Sitânbula

Îkâmet itmege bir müddet ammâ olmadı meydân

Kış mevsimi izinli olarak İstanbul taraflarına geldi ama bir müddet ikamet etmeye fırsat olmadı.

4 Fenâdan eyledi semt-i beḳâya 'âkıbet rıḥlet

Revân-ı pâki olsun ḡark-ı baḥr-i raḥmet-i Raḥmân

Yokluk yerinden sonsuzluk semtine göç eyledi. Temiz ruhu Rahman'ın rahmet denizine gark olsun.

5 Yazıldı mısra'-ı târîḥi Tâlib şehr-i Şa'bânda

'Aṭâullah Efendiniñ mekânın ḥuld ide Yezdân

*Tâlib, tarih mısraı şaban ayında yazıldı. Yezdan, Ataullah Efendi'nin mekânını Huld cenneti eylesin.*¹

getirilmiştir. III. Selim ve II. Mahmud dönemlerinde hekimbaşlığı görevinde bulunan Behcet Efendi, aynı zamanda şairdir (Sarı, 1992, s.345).

¹ يزدان ايده خلد مكدان اف نديك عطا الله

72 + 20 + 634 + 161 + 215 + 147 = 1249

Beşinci beytin ikinci mısraındaki bütün harfler hesaplandığında 1249/1833-34 tarihi çıkmaktadır. Harfler hesaplandığında çıkan tarih ile manzumenin altında yazan tarih uyuşmaktadır. Bu bir tam tarih örneğidir. Ataullah Efendi'nin ölümü üzerine tarih düşürülmüştür. Tâlib'in önceki beyitlerde verdiği

[2a]

4. Tarih

Mefâ'îlün mefâ'îlün fe'ûlün

- 1 Za'im-zâde Hasan Ağayı hayfâ
Giriftâr olduğu derd itdi ifnâ

Yazık ki Zaimzâde Hasan Ağa'yı yakalandığı dert yok etti.

- 2 Fenâdan Şumnu a'yânıyken oldı
O bî-çâre revân-ı sûy-ı 'uqbâ

O çaresiz dünyada Şumnu vekiliyken ahirete yürüdü.

- 3 Anı mevt aldı gitdi 'âkıbet âh
Terahhüm itmedi gençliğin aşlâ

Ölüm onu sonunda aldı, gitti. Ah! Asla gençliğine merhamet etmedi.

- 4 Şafâ-yâb olmadı bezm-i cihânda
Harâm oldı aña heb zevk-i dünyâ

Dünya meclisinde huzur bulmadı. Dünya zevki ona hep haram oldu.

- 5 Olunmaz hüsn-i hulkı vaşf-ı ta'rîf
Vefâtıyla kederlendi ehibbâ

Güzel ahlakının vaşfı tarif olunmaz. Dostları vefatıyla kederlendi.

- 6 Hudâ 'afv eyleyüp cürm ü günâhın
Mekânın eylesün Firdevs-i a'lâ

Hüda günahlarını affeyleyip mekânını Firdevs cenneti eylesin.

- 7 Yazıldı Tâlibâ mu'cemle târîh
Hasan Ağa na'îmi kıldı me'vâ

bilgilerden yola çıkarak, Ataullah Efendi'nin devlet yönetiminde üst makamlarda yer aldığını öğreniyoruz. Hac vazifesi dönüşü şeyhinin emri altına girerek memuru olmuştur. İrfan sahibi biri olan Ataullah Efendi, izinli olarak İstanbul'a gitmiş. Ancak kısa bir zaman sonra izinli olarak geldiği İstanbul'da 1249/1833-34 yılının şaban ayında vefat etmiştir.

Ey Tâlib, tarihi muc‘emle yazıldı. Hasan Ağa Naim cennetini mekân eyledi. ¹

5. Tarih

Mefâ‘îlün mefâ‘îlün mefâ‘îlün mefâ‘îlün

1 Hüdâ şabr-ı cemîl ihsân ide Maḥmûd Efendiye

Cihândan eyledi maḥdûmunı zîrâ vebâ nâ-bûd

Hüda, Mahmud Efendi'ye sabırlar ihsan etsin. Çünkü veba evladını dünyadan aldı.

2 O tıfl-ı nâzik endâmın eḥibbâsı cihân içre

Olurdu ḥüsn-i ḥulḳ-ı dil-pesendinden bütün ḥoşnûd

O nazik, çocuk boylunun dostları, cihanda gönlün beğendiği güzel huydan hoşnud olurdu.

3 ‘Aceb gelmiş midir bir mişli bu miḳyâs-ı devrâna

Mühendis-ḥâne-i ṭab‘ında her bir fen ola mevcûd

Aceb bu kıyas devranına bir benzeri gelmiş midir? Mühendishane tabiatında her bir fen mevcuttur.

4 Servler-veş ḥırâm eylerken aldı bâğ-ı ‘âlemden²

Anı merg itmedi ḥayfâ cihânda nâ’il-i maḳşûd

Ölüm onu selviler gibi salına salına yürürken âlemin bahçesinden aldı. Ne yazık ki cihanda isteğine kavuşmasına izin vermedi.

5 Buña cânlar taḥammül itmez ammâ ‘âdeti mevtiñ

İder gâhî gül-âsâ cismi böyle ḥâk ile âlûd

Buna canlar tahammül etmez ama ölümün adeti böyledir. Arasına cismi gül gibi olanları böyle toprakla karıştırır.

¹ مأوى ق يلدی ن ع يمی اغا حسن

50+1000-50+10+10+100+10+10+10 = 1250

Yedinci beytin ikinci mısraındaki noktalı harfler hesaplandığında 1250/1834-35 tarihi çıkmaktadır. Noktalı harfler hesaplandığında çıkan tarih ile manzumenin altında yazan tarih uyuşmaktadır. Bu bir mu‘cem tarih örneğidir. Hasan Ağa’nın ölümü üzerine tarih düşürülmüştür. Tâlib, Hasan Ağa’nın güzel ahlaklı biri olduğunu, Şumnu’da vekillik yaptığını ve genç yaşında vefat ettiğini söylemektedir.

² Vezinde aksama bulunmaktadır.

6 Du‘âdır mışra‘-ı târîhden maṭlûbumuz Ṭâlib

İde Nûrî Bege ‘uḳbâda mesken cenneti Ma‘bûd

*Ṭâlib, tarih misraından dileğim duadır. Mabûd, ahirette Nuri Bey’e cenneti mesken eylesin.*¹

6. Tarih

Mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün

- 1 Cihândan tıfl iken maḥdûmı gitdi dâr-ı ‘uḳbâya
Hudâ Hâcî Hüseyne eyleye şabr-ı cemîl ihsân

Evladı çocukken dünyadan ahirete gitti. Hüda, Hacı Hüseyin’e sabırlar ihsan eylesin.

- 2 Henûz dinletdi hıfzın evliyâ hâfızdı üstâdı
Velâkin olmadı ‘âlemde ḥaṭṭât olmağa meydân

Evliya henüz hıfzını dinletti. Üstadı hafızdı ama dünyada hattat olmaya vakit olmadı.

- 3 Nice böyle gül-âsâ tenleri mihmân-ı ḳabr eyler
Bulunmaz ‘illet-i mevte cihânda çâre vü imkân

Dünyada ölüm illetine çare bulunmaz. Ölüm, nice böyle gül gibi tenleri kabrin misafiri eyler.

- 4 Bu tıfl-ı hoş hırâma yandı cânı ehl-i dünyânıñ
Nasıl yanmaz yakılmaz vâlideyni şubḥ u şâm ey cân

Bu salınarak yürüyen hoş çocuğa dünya ehlinin canı yandı. Ey can! Anne ve babasının canları sabah ve akşam nasıl yanmaz?

- 5 Gezerken gülşen-i ‘âlemde gül vechi neden şoldı
Neden ḥâk ile yeksân oldu bilmem ol meh-i tâbân

¹ معبود جنتی مسکن عقباده به که نوری اوده

122 + 463 + 170 + 182 + 27 + 266 + 20 = 1250

Altıncı beytin ikinci misraındaki bütün harfler hesaplandığında 1250/1834 tarihi çıkmaktadır. Harfler hesaplandığında çıkan tarih ile manzumenin altında yazan tarih uyuşmaktadır. Bu bir tam tarih örneğidir. Nuri Bey’in ölümü üzerine tarih düşürülmüştür. Ṭâlib, Nuri Bey’in vebadan öldüğünü, güzel ahlaklı, keskin kılıç gibi söz söylediğini ve ayrı ayrı fenlere sahip olduğunu söylemektedir.

Dünya bahçesinde gezerken gül yüzü neden soldu. Neden o ay ışığı yerle bir oldu bilmem.

6 Hürûf-ı mu‘ceminden söylenildi Tâlibâ târîh

[2b]

Cinânı eyledi Hâfız Sa‘îdiñ meskeni Yezdân

*Ey Tâlib, tarih mu‘cem harflerle söylenildi. Yezdan, Hafız Said’in meskenini cennet eyledi.*¹

7. Tarih

Mefâ‘îlün mefâ‘îlün mefâ‘îlün mefâ‘îlün

1 Gidüp beyt-i Halîlullah’a yüz sürmüştü dünyâda

Olup ‘avn-ı Hudâ maşşad-resân Mîr İbrâhîm²

Allah’ın yardımıyla Mir İbrahim maksadına ulaşmış, dünyada Halilullah’a gidip yüz sürmüştü.

2 İderdi âdemi âyîne-i devrânda dem-beste

Lisân-ı tûti-yi şekker-feşân-ı Mîr İbrâhîm

Tatlı söz söyleyen papağan gibi lisanı olan Mir İbrahim, devranın aynasında insanları sustururdu.

3 Vefâtın gûş idince âh idüp heb oldılar gam-nâk

Enîs ü muhliş-i dildâr-ı kân Mîr İbrâhîm

Dost, samimi, sevgilinin kaynağı olan Mir İbrahim’in vefatını işitince, ah edip gamlı oldular.

4 Rızâ-yı Hakkı dergâh-ı cihânda eyledi taşşîl

‘Acib meşgul-i zîkr idi zebân-ı Mîr İbrâhîm

¹ يزدان مسكنى سعيدك حافظ ايدى جندى

3+50+50+10+10+10+80+900+10+50+10+10+7+50 = 1250

Altıncı beytin ikinci mısraındaki noktalı harfler hesaplandığında 1250/1834-35 tarihi çıkmaktadır. Noktalı harfler hesaplandığında çıkan tarih ile manzumenin altında yazan tarih uyuşmaktadır. Bu bir mu‘cem tarih örneğidir. Hafız Said’in ölümü üzerine tarih düşürülmüştür.

² Vezinde aksama bulunmaktadır.

Dünya dergâhında Hakk'ın rızası için ilim öğrendi. Mir İbrahim'in dili çokca zikirle meşguldü.

- 5 İdüp terk-i kafes bâğ-ı cihândan uçdı murğ-âsâ
Ola cennetde Tûbâ âşiyân-ı Mîr İbrâhîm

Dünya bahçesinden kuş gibi kafesi terk edip uçtu. Mir İbrahim'in yuvası cennettedeki Tuba ağacının üstünde olsun.

- 6 Nice hûrî vü gilmân ile gülzâr-ı cinân içre
İde zevk ü şafâ rûh-ı revân-ı Mîr İbrâhîm

Cennet bahçesinin içinde nice huri ve gılman, Mir İbrahim'in ruhuyla zevk alır ve safa sürer.

- 7 İlâhî rûz-ı mahşerde be-hakk-ı sûre-i kevşer
Şefî'û'l-müznibîn olsun emân Mîr İbrâhîm

İlahi, mahşer günü Kevser suresinin hakkı için Hz. Muhammed, Mir İbrahim'e şefaattçi olsun.

- 8 Hayâtında nigâh itmez idi âlâyış-ı kevne
Bütün tesbîh ile geçdi zamân-ı Mîr İbrâhîm

Hayatında dünyanın gösterişine bakmazdı. Mir İbrahim'in hayatı hep zikir çekmekle geçti.

- 9 Firâk-ı âteşin fevtiyle yazdım pür nuķat târîh
Gülistân-ı behîşt oldu mekân-ı Mîr İbrâhîm

Ölümünün ayrılığının ateşiyle tarihini pür noktayla yazdım. Mir İbrahim'in mekânı cennet bahçesi oldu.¹

8. Tarih

Mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün

¹ ابراهيم مير مكان اولدى بهشت كدستان
400+50+2+300+400+10+50+10+2+10 = 1234

Dokuzuncu beytin ikinci mısraındaki noktalı harfler hesaplandığında 1234/1818-19 tarihi çıkmaktadır. Noktalı harfler hesaplandığında çıkan tarih ile manzumenin altında yazan tarih uyuşmaktadır. Bu bir mu'cem tarih örneğidir. Mir İbrahim'in ölümü üzerine tarih düşürülmüştür. Tâlib, Mir İbrahim'in tatlı söz söylediğini, samimi biri olup daima zikirle meşgul olduğunu söylemektedir.

- 1 'Alî Ağa olup vâlî-yi Mısrîñ ser süvârîni
Cihânda virmişidi zâtına bu duğteri Allâh

Ali Ağa Mısır Valisi'nin başsüvarisi olup Allah ona cihanda bu kızı vermişti.

- 2 Yigirmi dördüne irdikde yaşı kalmayup şabrı
Revân-ı pâkini Mevlâya teslîm eyledi nâ-gâh

Yirmi dört yaşına erince, sabrı kalmayıp temiz ruhunu ansızın Mevla'ya teslim etti.

- 3 Anıñ nâr-ı firâkı ümm-i dünyâyı bütün yakdı
Gönüllerden bu âteş haşre dek olmaz cüdâ eyvâh

Onun ayrılığının ateşi dünyadaki bütün anneleri yakdı. Eyvah! Bu ateş mahşere kadar gönüllerden ayrı kalmaz.

- 4 İder peymâne-yi 'ömri şikest encâm-ı mevt elbet
Bu keyfiyyetden âdem bezm-i 'âlemde degil âgâh

Ölüm akıbeti ömür kadehini elbet kırar. İnsanoğlu dünya meclisinde bu keyfiyetten haberdar değildir.

- 5 Mu'ammer eyleyüp Hâk vâlideynin bâğ-ı 'âlemde
Anı müstağrak-ı deryâ-yı rahmet eylesün hergâh

Hak, dünya bahçesinde anne ve babasını uzun ömürlü eyleyip onu daima rahmet deryasına gark eylesin.

- 6 Görüp târîhini kan ağlasun seng-i mezârında
Civân iken Selîme Hanıma kıydı eccl hayf âh

Mezarının taşında tarihini görüp kan ağlasın. Ecel, yazık ki Selime Hanıma gençken kıydı. Ah! ¹

9. Tarih

آه حیف اجل قیدی خاتمه سلیمه ایکن جوان
6 + 98 + 34 + 124 + 696 + 145 + 81 + 60 = 1244

Altıncı beytin ikinci mısraındaki bütün harfler hesaplandığında 1244/1828-29 tarihi çıkmaktadır. Harfler hesaplandığında çıkan tarih ile manzumenin altında yazan tarih uyuşmaktadır. Bu bir tam tarih örneğidir. Selime Hanım'ın ölümü üzerine tarih düşürülmüştür. Tâlib, Mısır Valisi'nin başyazıcılığını yapmış Ali Ağa'nın kızı olan Selime Hanım'ın ölümüne tarih düşürmüştür.

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

- 1 Bu veled şulb-i Mehemmedden zühûr itmiş idi
Mülk-i 'âlemde ikâmet üç buçuk ay eyledi

Bu çocuk Mehemmed'in sulbünden meydana gelmişti. Dünya mülkünde üç buçuk ay kaldı.

- 2 Mısra'-ı târîhini menkûṭ ile kıldım beyân
Şâkir Ahmed gülsitân-ı cenneti cây eyledi

Tarih misraını menkutla beyan ettim. Şakir Ahmed cennet bahçesini yer eyledi. ¹

[3a]

10. Tarih

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

- 1 Çok zamândır 'azbân ağası ümîdi itdi terk
'Âlemi şimdi maḳâmın 'adn ide Hayy [u] Kâdîr

Azban ağası epey zamandır ümidini terk etmişti. Hayy ve Kadir olan Allah, şimdi onun makamını Adn cenneti eylesin.

- 2 Dâ'imâ hâlî degil idi tilâvetden hemân
Nûr-ı Qur'ân ile olsun meşhed-i pâki münîr

O sürekli Kur'an-ı Kerim okumaktan geri kalmazdı. Temiz kabri hemen Kur'an-ı Kerim'in nuruyla nurlansın.

- 3 Harf-i mu'cemle didim târîḫ-i fevtin Tâlibâ
Oldı 'âzim sûy-i kabre Muştafâ Ağayı pîr

Ey Tâlib, ölüm tarihini mu'cemle dedim. Pir Mustafa Ağa kabre doğru gitti. ²

¹ ای لدی جای جنتی کلدستان احمد شاکر

300+400+50+3+50+400+10+3+10+10+10 = 1246

İkinci beytin ikinci misraındaki noktalı harfler hesaplandığında 1246/1830-31 tarihi çıkmaktadır. Noktalı harfler hesaplandığında çıkan tarih ile manzumenin altında yazan tarih uyusmaktadır. Bu bir mu'cem tarih örneğidir. Daha üç buçuk aylıkken vefat eden Şakir Ahmed'in ölümüne tarih düşürülmüştür.

² پیر اغای مصطفیٰ ق بره سوی عازم اولدی

10+7+10+100+2+80+10+1000+10+2+10 = 1241

11. Tarih

Fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilün

- 1 Eyledi terk-i fenâ vâlide-i ‘Osmân Beg
Çok şabırlar vire evlâdlarına Yezdânım

Osman Bey’in annesi dünyayı terk eyledi. Yezdan’ım evlatlarına çok sabırlar versin.

- 2 Harf-i menkûṭ ile târîḥini tahrîr idelim
Rıḥlet-ı kaşr-ı na‘îm eyledi Ballı Hanım

Menkut harfler ile tarihini yazalım. Ballı Hanım Naim cennetinin köşküne göç eyledi.

¹

12. Tarih

Mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün

- 1 Fenâdan mâderi ‘Osmân Begin gitdi nedir çâre
Beḳâda câyını Mevlâ gülistân-ı cinân itsün

Osman Bey’in annesi dünyadan gitti. Buna çare nedir? Mevla, ahirette mekânını cennet bahçesi eylesin.

- 2 Cihânda ḥayr ile me’lûf idi ol ma‘den-i ‘işmet
Anı ecriyle Ḥaḳ rûz-i cezâda şâd-mân itsün

O masumluğun kaynağı, dünyada hayır işleri yapmaya alışmıştı. Hak, onu ecirleriyle kıyamet günü sevinçli eylesin.

- 3 Mişâl-i murğ atup cân bâğ-ı Firdevs-i berîn içre
Revân-ı pâkine Ṭûbâyı Mevlâ âşiyân itsün

Üçüncü beytin ikinci mısraındaki noktalı harfler hesaplandığında 1241/1825-26 tarihi çıkmaktadır. Noktalı harfler hesaplandığında çıkan tarih ile manzumenin altında yazan tarih uyuşmaktadır. Bu bir mu‘cem tarih örneğidir. Tâlibdaima Kur’an-ı Kerim ile meşgul olan Mustafa Ağa’nın ölümüne tarih düşürmüştür.

¹ خادم باللى ايلدى نعيم قصر ردلت

400+100+50+10+10+10+2+10+600+50 = 1242

İkinci beytin ikinci mısraındaki noktalı harfler hesaplandığında 1242/1826-27 tarihi çıkmaktadır. Noktalı harfler hesaplandığında çıkan tarih ile manzumenin altında yazan tarih uyuşmaktadır. Bu bir mu‘cem tarih örneğidir. Tâlib, Osman Bey’in annesi Ballı Hanım’ın ölümüne tarih düşürmüştür.

Firdevs cennetinin bahçesinin içinde canı kuş gibi atıp Mevla, Tuba ağacını temiz ruhuna mesken eylesin.

- 4 O yattıkca mu‘ammer eyleyüp ‘izz ü sa‘âdetle
Hudâ evlâdını mülk-i cihânda kâm-rân itsün

O şerefli ve saadetli bir şekilde yattıkça Hüda dünya mülkünde evladını uzun ömürlü ve bahtiyar eylesin.

- 5 Du‘âdır maṭlabım mu‘cemle Tâlib söyledim târîḥ
Cinânı mâder-i ‘Oṣmân Bege Yezdân mekân itsün

*Tâlib, tarihini mu‘cemle söyledim. Bundan isteğim duadır. Yezdan, Osman Bey’in annesinin mekânını cennet eylesin.*¹

13. Tarih

Mefâ‘îlün mefâ‘îlün fe‘ûlün

- 1 Hüseyn Ağa idi hâncı ne-çâre
Ferâmûş itdi bu köhne cihânı

Hüseyin Ağa hancıydı, bu eskimiş cihanı unuttu. Ne çare?

- 2 Anıñ ‘uḳbâda ғаşr-ı cennet içre
Şafâ kesb eylesün rûḥ-ı revânı

Onun ruhu ahirette cennet köşkünün içinde sefa sürsün.

- 3 Yazılsun fevtine cevherle târîḥ
Hüseyn Ağa ide menzil cinânı

*Ölümüne cevherle tarih yazılsın. Hüseyin Ağa cennetin yolunu tutsun.*²

¹ ای تسون مکان یزدان به که عثمان مادر چندی

3+50+50+10+500+50+2+10+7+50+50+10+400+50 = 1242

Beşinci beytin ikinci mısraındaki noktalı harfler hesaplandığında 1242/1826-27 tarihi çıkmaktadır. Noktalı harfler hesaplandığında çıkan tarih ile manzumenin altında yazan tarih uyuşmaktadır. Bu bir mu‘cem tarih örneğidir. Tâlib bir önceki manzumede de olduğu gibi Osman Bey’in annesinin ölümü üzerine tarih düşürmüştür.

² چندی منزل اید ده اغا حسین

10+50+1000+10+50+7+3+50+50+10 = 1240

Üçüncü beytin ikinci mısraındaki noktalı harfler hesaplandığında 1240/1824-25 tarihi çıkmaktadır. Noktalı harfler hesaplandığında çıkan tarih ile manzumenin altında yazan tarih uyuşmaktadır. Bu bir mu‘cem tarih örneğidir. Hüseyin Ağa’nın ölümü üzerine tarih düşürülmüştür.

14. Tarih

Mefâ'îlün mefâ'îlün fe'ûlün

- 1 Hüseyn Ağa ki hâncıydı fenâda
Beğâda görmesün cânı cahîmi

Hüseyin Ağa dünyada hancıydı. Canı ahirette cehennem ateşini görmesin.

- 2 Hulâşa eyler ihlâş ile şâdân
Revân-ı pâkin aḥbâb-ı kâdîmi

Eski dostunun temiz ruhu, kısaca ihlasla sevinçli eyler.

- 3 Yazılsun fevtine mu'cemle târîḥ
Hüseyn Ağa maḳâm ide na'îmi

Ölümüne mu'cemle tarih yazsın. Hüseyin Ağa Naim cennetini makam eylesin.¹

15. Tarih

Mefâ'îlün mefâ'îlün fe'ûlün

1. 'Ömer Ağa'ya mevt-i füc'e ḥayfâ
Cihândan 'âkıbet dürdürdi dâmen

Ansızın gelen ölüm yazık ki Ömer Ağa'yı sonunda etek gibi dünyadan dürdürdü.

[3b]

2. Didim târîḥini cevherle böyle
'Ömer Ağa na'îmi kıldı mesken

Tarihini cevherle böyle dedim. Ömer Ağa Naim cennetini mesken kıldı.²

16. Tarih

¹ نعيمی ايده مقام اغا حسين

10+50+1000+100+10+50+10+10 = 1240

Üçüncü beytin ikinci mısraındaki noktalı harfler hesaplandığında 1240/1824-25 tarihi çıkmaktadır. Noktalı harfler hesaplandığında çıkan tarih ile manzumenin altında yazan tarih uyushmaktadır. Bu bir mu'cem tarih örneğidir. Hancı Hüseyin Ağa'nın ölümü üzerine tarih düşürülmüştür.

² مسکن قیلدی نعيمی اغا عمر

1000+50+10+10+100+10+10+50 = 1240

İkinci beytin ikinci mısraındaki noktalı harfler hesaplandığında 1240/1824-25 tarihi çıkmaktadır. Noktalı harfler hesaplandığında çıkan tarih ile manzumenin altında yazan tarih uyushmaktadır. Bu bir mu'cem tarih örneğidir. Ömer Ağa'nın ölümü üzerine tarih düşürülmüştür.

Mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

- 1 Cihândan tercemân Yahyâ Efendi gitdi ağlatdı
Eḥibbânîñ bütûn ışlandı destinde olan mendil

Tercüman Yahya Efendi dünyadan gidince ağlattı. Bütün dostlarının elinde olan mendil ışlandı.

- 2 Lisânen ehl-i dîvâna didim Ṭâlib bu târîhi
Na'îmi tercemân Yahyâ Efendi eyledi menzil

Ṭâlib bu tarihi divan ehline dille söyledi. Tercüman Yahya Efendi Naim cennetini menzil eyledi. ¹

17. Tarih

Mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

- 1 Ğulâm-ı zengî 'İzzet Beg itdi genc iken rıḥlet
Be-kâm olmaḳsızın ḥayfâki 'âlemden 'adîm oldu

İzzet Bey'in siyahi kölesi gençken rıḥlet eyledi. Yazık ki isteğine kavuşamadan dünyadan gitti.

- 2 Didi gûş eyleyenler fevtini mu'cemle târîhin
Sürûr Ağaya menzil dâr-ı 'uḳbâda na'îm oldu

Ölümünü duyanlar mu'cemle tarihini söyledi. Sürûr Ağa'nın menzili ahirette Naim cenneti oldu. ²

18. Tarih

Mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

منزل ای لدی اف ندی یحیی ترجمان نعیمی¹

127 + 55 + 145 + 38 + 694 + 180 = 1239

İkinci beytin ikinci mısraındaki bütün harfler hesaplandığında 1239/1823-24 tarihi çıkmaktadır. Harfler hesaplandığında çıkan tarih ile manzumenin altında yazan tarih uyuşmaktadır. Bu bir tam tarih örneğidir. Tercüman Yahya Efendi'nin ölümü üzerine tarih düşürülmüştür.

اولدی نعیم عقباده دار منزل اغایه سرور²

1000+10+50+7+100+2+50+10+10 = 1239

İkinci beytin ikinci mısraındaki noktalı harfler hesaplandığında 1239/1823-24 tarihi çıkmaktadır. Noktalı harfler hesaplandığında çıkan tarih ile manzumenin altında yazan tarih uyuşmaktadır. Bu bir mu'cem tarih örneğidir. Sürûr Ağa'nın ölümü üzerine tarih düşürülmüştür.

- 1 MıŖırdan gelmiŖ idi haylî müddetdir Tırabzona
Dü çeŖmin yumdı gözden cism [i] seksen beŖ nihân oldu

Mısır'dan hayli müddettir Trabzon'a gelmiŖti. İki gözünü yumdu. Cismi seksen beŖ yaŖında gizlendi.

- 2 Virirdi vaqt-i sâ'atden haber tâcın tutup gûŖı
Kerâmât-ı bülendi râygân-ı ins ü cân oldu

Tacın kulağını tutunca vakt-i saatten haber verirdi. Onun büyük kerametiyle pek çok insan ve cin oldu.

- 3 Uçunca bâğ-ı gülzâr-ı cihândan 'andelîb-âsâ
Miyânında gürûh-ı 'âŖıkânîñ çok fiğân oldu

Dünya bahçesinin bağından bülbül gibi uçunca ortasında âŖıklar topluluğı çok fiğan etti.

- 4 Nice cânlar murâda irmiŖ idi nuŖ u pendiyle
Vefâtı bâdi-i âh u enîn-i 'ârifân oldu

Nice insanlar nasihatlarıyla murada ermiŖti. Ölüm rüzgârı (onu alınca) arifler inleyip sızladılar.

- 5 GeçürmüŖdi 'azîzim vaqtini tâ'atle dünyâda
Anıñçün âhiretde dergehi dâr-ı cinân oldu

Azizim dünyada vaktini ibadetle geçirmiŖti. Onun için ahirette onun dergâhı cennet yurdu oldu.

- 6 Kıyâsı vaqt-i mâzîden iden müstaķbelin añlar
'Aceb pîrim kime bu bî-vefâ dünyâ mekân oldu

GeçmiŖ zamanla kıyas eden ondan gelecek zamanı anlar. Pir'im acaba bu vefasız dünya kime mekân oldu?

- 7 Hesâb itdi dem-i fevtinde bu târîhi dervîŖân
Fenâdan çekdi el 'uķbâya seksen beŖ revân oldu

*Dervişler ölüm zamanında bu tarihi hesap etti. Dünyadan seksen beş yaşında el çekip ahirete gitti.*¹

19. Tarih

Fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilün

- 1 ‘Avdet-i ordu-yı Îrânda düşüp nicesine
Genç iken necl-i Şâtır-zâdeyi mevt itdi heyâ

*Geriye dönen İran ordusunda nicesine düşüp Şatırzâde’nin evladı gençken öldü.
Hey!*

- 2 Şehr-i Baybu[r]dda koyup hâke eliyle pederi
Şimdi ol fırkat ile itmededir vâveylâ

Bayburt şehrinde babası onu eliyle toprağa koydu. Şimdi o ayrılıktan dolayı feryat ediyor.

- 3 Cism-i nâzik teni yatdıkça yer altında anıñ
Hâk şabırlar ide babasına ihsân u ‘aât

Onun nazik cisminin teni yer altında yattıkça Hak babasına sabırlar ihsan etsin.

[4a]

- 4 Ağlayup fevtine menkûṭ ile yazdım târîḥ
Oldı Mikdâd Ağa ‘âzim-i sūy-ı ‘uqbâ

*Ölümüne ağlayıp tarihini menkut harflerle yazdım. Mikdâd Ağa ahirete gitmeye karar verdi.*²

¹ اولدی روان بش سدسان عقه بایه ال چکدی ف نادن

51 + 257 + 302 + 191 + 188 + 31 + 37 + 185 = 1242

Yedinci beytin ikinci mısraındaki bütün harfler hesaplandığında 1242/1826-27 tarihi çıkmaktadır. Harfler hesaplandığında çıkan tarih ile manzumenin altında yazan tarih uyuşmaktadır. Bu bir tam tarih örneğidir. Tâlib ölümü üzerine tarih düşürdüğü kişinin ismini zikretmemiştir. Önceki beyitlerde bu kişinin, nasihatlarıyla birçok insanın muradına ermesine vesile olduğunu ve vaktini ibadetle geçirdiğini söylemektedir.

² عقه بی سوی عازم اغامقداد اولدی

10+100+1000+7+10+100+2+10 = 1239

20. Tarih

Mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

1 Cihândan gitdi necl-i pâk-i 'Osmân Beg Îlâhî sen

Aña gösterme evlâd acısı bir dahı dünyâda

Osman Bey'in soyu temiz olan evladı dünyadan gitti. İlahi, sen ona dünyada bir daha evlat acısı gösterme.

2 Gelüp bâd-ı ecel şoldurdı gül ruhsârını âhîr

Cihân mânend-i bülbül başladı efgân u feryâda

Ecel rüzgârı gelip sonunda gül yüzünü soldurdu. Dünya bülbül gibi feryat etmeye başladı.

3 Şafâ-yâb olmadan bu bâğ-ı 'âlemden cüdâ oldı

Hudâ rûhın şafâ-yâb eylesin Firdevs-i a'lâda

Bu dünya bahçesinden huzur bulmadan ayrıldı. Hüda ruhunu Firdevs cennetinde huzur bulmuş eylesin.

4 Mu'ammer eyleyüp babasını 'izz ü sa'âdetle

Cihânda mâlik itsün Hâk Te'âlâ nice evlâda

Hak Teâla babasını şerefli, saadetli ve uzun ömürlü eyleyip dünyada daha nice evlat sahibi etsin.

5 Dem-i fevtinde Tâlib söyledi mu'cemle târîhin

Muhammed Beg behiştî itdi me'vâ dâr-ı 'uqbâda

*Tâlib, ölüm zamanında tarihini mu'cemle söyledi. Muhammed Bey ahirette cenneti yer eyledi.*¹

Dördüncü beytin ikinci mısraındaki noktalı harfler hesaplandığında 1239/1823-24 tarihi çıkmaktadır. Noktalı harfler hesaplandığında çıkan tarih ile manzumenin altında yazan tarih uyuşmaktadır. Bu bir mu'cem tarih örneğidir. Mikdâd Ağa'nın ölümü üzerine tarih düşürülmüştür.

¹ عَقْدُ بَادِه دَارِ مَأْوَى اِي تَدَى بِهَيْشَتَى بِكَ مُحَمَّد
2+2+300+400+10+10+400+10+10+100+2= 1246

21. Tarih

Fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilün

- 1 Mîr ‘Osmân ki dinür zâtına Kâlcı-zâde
İtdi bu duhter-i pâkîze edâsı rihlet

Mir Osman ki zatına Kalcızâde denir. Bu temiz kızı öldü.

- 2 Hâk aña şabr-ı cemîl eyleye ihsân u kerem
Güçdür evlâd acısı mülk-i cihânda gâyet

Hak ona iyilikler, sabırlar versin. Dünya mülkünde evlat acısı oldukça zordur.

- 3 Mübtelâ itmesün Allâh kulını ‘âlemde
Ne durur ‘illet-i tâ‘ûna devâ-yı şihhat

Allah kulunu dünyada mübtela etmesin. Taun illetine sıhhat ilacı ne durur?

- 4 Böyledir kâ‘ide-i devr ü zamân kim bilmez
Âhîr âlûde ider hâk ile cismi elbet

Bu zamanın kaidesinin böyle olduğunu kim bilmez? Elbet sonunda cismi toprakla karışır.

- 5 Hâk anı eyleye Zehrâya cinân içre enîs
Hem ide rûhunu müstağrak-ı baħr-i rahmet

Hak onu cennette Zehra’ya dost eylesin. Hem de ruhunu rahmet denizine daldırsın.

- 6 Söyledim mu‘cem ile Tâlib anıñ târîhin
Fâtıma Hanıma mesken ola cây-ı cennet

*Tâlib onun tarihini mu‘cemle söyledim. Fatıma Hanım’a cennet mesken olsun.*¹

Beşinci beytin ikinci mısraındaki noktalı harfler hesaplandığında 1246/1830-31 tarihi çıkmaktadır. Noktalı harfler hesaplandığında çıkan tarih ile manzumenin altında yazan tarih uyuşmaktadır. Bu bir mu‘cem tarih örneğidir. Osman Bey’in oğlu Muhammed Bey’in ölümü üzerine tarih düşürülmüştür.

جنت جای اوله مسکن خادمه فاطمه¹

80+600+50+50+3+10+3+50+400= 1246

Altıncı beytin ikinci mısraındaki noktalı harfler hesaplandığında 1246/1830-31 tarihi çıkmaktadır. Noktalı harfler hesaplandığında çıkan tarih ile manzumenin altında yazan tarih uyuşmaktadır. Bu bir mu‘cem tarih örneğidir. Osman Bey’in taundan vefat eden kızı Fatıma Hanım’ın ölümü üzerine tarih düşürülmüştür.

22. Tarih

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

- 1 Hâzret-i Sıdkı Begiñ maḥdûmınıñ ḥayfâ ki ḥayf
Gül yüzün soldurdu gülzâr-ı cihânda bâd-ı merg

*Ölüm rüzgârı dünya bahçesinde Hazret-i Sıdkı Bey'in evladının gül yüzünü soldurdu.
Yazık ki ne yazık.*

- 2 Bâğ-ı 'âlemde servler-veş gezerken âhîr âh¹
Şiddet-i mevt ile ḥayf oldu ḥazân mânend-i berg

*Yazık ki dünya bahçesinde servler gibi gezerken, sonunda sonbaharda yaprağın
düşmesi gibi ölümün şiddetiyle öldü. Ah!*

- 3 Nâs nûş itmekdedir şahbâ-yı meşgûliyyeti
Eylemez bir kimse bu keyfiyet-i devrânı derk

*İnsanlar şarapla meşgul olup sefa sürmektedir. Kimse bu zamanın keyfiyetini
anlamaz.*

- 4 Tâlibâ târîhini yazdım tûyınca fevtini
Genç iken eyvâh Emîn Beg kıldı bu fânîyi terk

*Ey Tâlib, ölümünü duyunca tarihini yazdım. Emin Bey gençken bu dünyayı terk etti.
Eyvah! ²*

[4b]

23. Tarih

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

- 1 Şevk-engîzi çerâğ itmiş idi Mîr Sa'id
Olmuş idi hıdmetinde ḥaylice müddet muḳîm

Mir Said neşeyi kandil etmişti. Çok müddet hizmetinde bulunmuştu.

¹ Vezinde aksama bulunmaktadır.

² ترك فائد يى بو ق يلى بك امين اوآه كنجى

620 + 161 + 8 + 154 + 22 + 101 + 23 + 143 = 1232

Dördüncü beytin ikinci mısraındaki bütün harfler hesaplandığında 1232/1816-17 tarihi çıkmaktadır. Harfler hesaplandığında çıkan tarih ile manzumenin altında yazan tarih uyuşmaktadır. Bu bir tam tarih örneğidir. Emin Bey'in ölümü üzerine tarih düşürülmüştür.

- 2 ‘Âleme maḥdûmı geldigniñ ikinci gün gidüp
Mülk-i fâniden beḳâyâ ol veled ḳaldı yetim

O yetim olan çocuk dünyaya geldiğinin ikinci günü fena mülkünden ahirete göçtü.

- 3 Ğâfil insân aldanur âlâyış ü iḳbâline
Köhne gerdûn olamaz bir kimseye mülk-i ḳadîm

Gafil insan gösteriş ve geleceğine aldanır. Eskimiş dünya hiç kimseye kalıcı olmaz.

- 4 ‘Afv idüp heb cürm ü ‘işyânda revân-ı pâkini
Eylesün reyyân-ı baḥr-i raḥmet-i Rabb-ı Raḥîm

Rahîm olan Allah, günah içinde olan temiz ruhunu affedip rahmet denizine daldırsın.

- 5 Tâlibâ târiḥini mu‘cemle taḥrîr eyledim
Ḳabri yâ Rab şevḳ-engîziñ ola ḥuld-i Na‘îm

*Ey Tâlib, tarihini mu‘cem harflerle yazdım. Ya Rab, o keyiflinin kabri Naim cenneti olsun.*¹

24. Tarih

Mefâ‘îlün mefâ‘îlün mefâ‘îlün mefâ‘îlün

- 1 Ayırdı cânımı tenden beni mevt eyledi ifnâ
Cihânda derdime bir dürlü dermân bulmadım ḥayfâ

Ölüm, canımı tenden ayırıp beni yok etti. Yazık ki cihanda derdime bir türlü derman bulmadım.

- 2 Saña âl eyler aldanma teveccüh itse de iḳbâl
Bu gülzâr-ı fenâ bir kimseye bâḳî degil zîrâ

Talih sana teveccüh etse de aldanma. Çünkü seni kandırır. Zira bu yokluk bahçesi kimseye kalıcı değildir.

- 3 Seniñ gibi gezerdim ben de şimdi böyle oldum âh

¹ نعيم خلد اوله انكيزك شوق ربيا قبرى

100+2+10+10+2+300+100+50+10+7+600+50+10 = 1251

Beşinci beytin ikinci mısraındaki noktalı harfler hesaplandığında 1251/1835-36 tarihi çıkmaktadır. Noktalı harfler hesaplandığında çıkan tarih ile manzumenin altında yazan tarih uyuşmaktadır. Bu bir mu‘cem tarih örneğidir. Mir Said’in ölümü üzerine tarih düşürülmüştür.

Geçüp gitme şaķın seng-i mezârım görmeden cânâ

Ben de senin gibi gezerdim. Şimdi böyle oldum. Ah! Ey sevgili, sakın mezar taşını görmeden geçip gitme.

4 Baña ihlâş ile bir fâtihâñ kâfî vü vâfidir

Cenâb-ı Hâķ seniñ de eylesün maķşûdını a‘tâ

İhlasla bir fatiha okuman bana yeterlidir. Cenab-ı Hak senin de ne isteğın varsa ihsan etsin.

5 Didi Tâlib baña fevtimde mu‘cemle bu târîhi

Mekânıñ eyleye cennet Lebîbe Hanımıñ Mevlâ

*Tâlib, bana ölümümde mu‘cemle bu tarihi söyledi. Mevla, Lebibe Hanım’ın mekânını cennet eylesin.*¹

25. Tarih

Mefâ‘îlün mefâ‘îlün fe‘ûlün

1 Ne çâre derdine bulmadı çâre

Cihândan gitdi İbrâhîm Ağa vây

İbrahim Ağa derdine çare bulmadı. Ne çare ki dünyadan gitti.

2 Yazıldı Tâlibâ mu‘cemle târîh

Cinânı kıla İbrâhîm Ağa cây

*Ey Tâlib, tarih mu‘cem harflerle yazıldı. İbrahim Ağa cenneti mekân eylesin.*²

26. Tarih

مولی خادمك ل پ پ به جنت ای لیه مكان¹

50+50+10+10+3+50+400+2+10+2+600+50+10 = 1247

Beşinci beytin ikinci mısraındaki noktalı harfler hesaplandığında 1247/1831-32 tarihi çıkmaktadır. Noktalı harfler hesaplandığında çıkan tarih ile manzumenin altında yazan tarih uyuşmaktadır. Bu bir mu‘cem tarih örneğidir. Lebibe Hanım’ın ölümü üzerine tarih düşürülmüştür.

جای اغا ابراهیم ق پله جندی²

3+50+50+10+100+10+2+10+1000+3+10 = 1248

İkinci beytin ikinci mısraındaki noktalı harfler hesaplandığında 1248/1832-33 tarihi çıkmaktadır. Noktalı harfler hesaplandığında çıkan tarih ile manzumenin altında yazan tarih uyuşmaktadır. Bu bir mu‘cem tarih örneğidir. İbrahim Ağa’nın ölümü üzerine tarih düşürülmüştür.

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

- 1 Mâderi Sulţân Maĥmûduñ bu türbe bitmeden
'Âlemi terk eyledi rahmet ide Rabb-ı Raĥîm

Sultan Mahmud'un annesi bu türbe bitmeden âlemi terk eyledi. Rahim olan Allah rahmet eylesin.

- 2 Maţlıbın Tâlib du'âdır añladım târîhden
Vâlîde Sulţâna bu türbe ola dâr-ı na'îm

*Tâlib tarihten isteĝin duadır anladım. Valide Sultan'a bu türbe Naim cenneti olsun.*¹

27. Tarih

Mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün

- 1 Cihândan çıkdı gitdi var mıdır çâre eĥibbâsı
'Ömer Aĝa gibi bir zât-ı vâlâyı arar şimdi

Dünyadan çıktı gitti. Buna çare var mıdır? Dostları şimdi Ömer Aĝa gibi yüce bir zatı arar.

[5a]

- 2 Melekler mühmel ü mu'cemle Tâlib söyledi târîh
Behîşt içre girüpde gördi Fârûk'ı 'Ömer şimdi

*Tâlib, melekler mühmel ve mu'cem tarihi söyledi. Ömer cennetin içine girince Faruk'u gördü.*²

¹ نعيم دار اوله تربيه بو سلطانده والده

170 + 205 + 42 + 607 + 8 + 155 + 46 = 1233

İkinci beytin ikinci mısraındaki bütün harfler hesaplandığında 1233/1817-18 tarihi çıkmaktadır. Harfler hesaplandığında çıkan tarih ile manzumenin altında yazan tarih uyuşmaktadır. Bu bir tam tarih örneğidir. Sultan II. Mahmud'un annesi Nakşidil Sultan'ın ölümü üzerine tarih düşürülmüştür.

Genel olarak ismi Nakşidil olarak geçmekle beraber Nakşî veya Nakşî Kadın olarak da geçer. Nakşidil Hanım, I. Abdülhamid'in hanımı ve II. Mahmud'un annesidir. Hayatı hakkındaki bilgilerin sınırlı olduğu Nakşidil Hanım, dönemin siyasi olaylarına da bazı önemli kararların alınmasına da karışmamıştır. 1232-33/1817-18 yılında yakalandığı verem hastalığı nedeniyle vefat etmiştir. (Sarıcaoğlu, 2006, s. 343).

² شمدي عمر فاروقی كوردی ك پرویده ای چره پهشت

2+300+400+10+3+10+2+10+80+100+10+300+10 = 1237

5+1+200+5+20+200+6+4+5+20+6+200+4+1+200+6+70+40+200+40+4 = 1237

28. Tarih

Mefâ'îlün mefâ'îlün fe'ûlün

- 1 Tarîkatçı temâm itdikde devrin
Ne hoş bir câddecik buldı na'îme

Tarikatçı ömrünü tamam edince, cennete giden hoş bir caddecik buldu.

- 2 Yer itdi cânlara târîhi Tâlib
Tarîkatçı revân oldu na'îme

*Tâlib, tarihi gönüllere yer etti. Tarikatçı Naim cennetine gitti.*¹

29. Tarih

Mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

- 1 Tarîkatçı gelince Konyadan İstânbula rûhın
Beşiktaş dergesinde eyledi teslîm Mevlâya

Tarikatçı Konya'dan İstanbul'a gelince Beşiktaş dergâhında ruhunu Mevla'ya teslim eyledi.

- 2 Bu iki mışra'-ı târîh-i cevher-dârı Tâlib
Dem-i fevtinde buldum eyledim i'lân ehibbâya

Tâlib, bu iki cevher-dâr tarih mısraını ölüm vaktinde buldum ve sevenlerine ilan eyledim.

- 3 Tarîkın buldı gitdi şahn-ı Firdevsiñ Tarîkatçı
Tarîkatçı Dede yâ-hû fenâdan gitdi 'uqbâya

İkinci beytin ikinci mısraındaki noktalı ve noktasız harfler ayrı ayrı hesaplandığında her ikisinde de 1237/1821-22 tarihi çıkmaktadır. Harfler hesaplandığında çıkan tarihler ile manzumenin altında yazan tarih uyuşmaktadır. Bu bir mühmel ü mu'cem yani noktalı-noktasız katmerli tarih örneğidir. Ömer Ağa'nın ölümü üzerine tarih düşürülmüştür.

Bu tarih mısraında hem noktalı hem de noktasız harflerin toplamı aynı tarihi vermektedir. "Musanna" tarihler içinde sayılan bu tür tarihleri düşürmek bir hayli zordur (Yakıt, 2017, s. 454). Bir önceki beyitte kullandığı "mühmel ü mu'cem" ifadesi noktalı-noktasız katmerli tarih olduğunu gösterir.

¹ نعيمه اولدى روان ري ق ت ج ط

İkinci beytin ikinci mısraındaki bütün harfler hesaplandığında çıkan tarih ile manzumenin altında yazan tarih uyuşmamaktadır. Bu bir tam tarih örneğidir. Tarikatçı'nın ölümü üzerine tarih düşürülmüştür.

*Tarikatçı Firdevs cennetinin ortasının yolunu bulup gitti. Ey Allah, Tarikatçı Dede dünyadan ahirete gitti.*¹

30. Tarih

Mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

- 1 Gelince Konyadan bir maşlahatla dönmeyüp âhir
Tarîkatçı Dede devrin Sitâbulda temâm itdi

Tarikatçı Dede, Konya'dan bir iş için İstanbul'a gelince, geri dönemeden vefat etti.

- 2 Şu iki mısra'-ı târîhi mu'cemle didim Tâlib
O kim teslîm-i rûh Hâzret-i Hayy-ı Enâm itdi

Tâlib, şu iki tarih mısraını mu'cemle söyledim. O ki bütün mahlukatın Rabbi olan Allah'a ruhunu teslim etti.

- 3 Koyup devrânı gitdi şahn-ı Firdevse Tarîkatçı
Tarîkatçı Dede 'uqbâda Firdevsi makâm itdi

*Tarikatçı bu devranı bırakıp Firdevs cennetinin ortasına gitti. Tarikatçı Dede, ahirette Firdevs cennetini makam etti.*²

31. Tarih

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

- 1 Eyledi rihlet Tarîkatçı Dede reyyân ide

¹ طریق قنجی فردوسک صحن کندی بولدی طریق قن
عقبایه کندی فندان یاهو دده طریق قنجی

$$10+100+50+2+10+400+10+50+80+10+100+400+3+10 = 1235$$

$$10+100+400+3+10+10+80+50+50+400+10+100+2+10 = 1235$$

İkinci beyitte geçen cevher-dar kelimesi bunun bir mu'cem tarih olduğunu gösterir. (Yakıt, 2017, s. 441). Üçüncü beytin her iki mısraındaki noktalı harfler ayrı ayrı hesaplandığında 1235/1819-20 tarihi çıkmaktadır. Noktalı harfler ayrı ayrı hesaplandığında çıkan tarihler ile manzumenin altında yazılan tarih uyusmaktadır. Burada hem beyitle tarih hem de mu'cem tarih örneği vardır. Tarikatçı Dede'nin ölümü üzerine tarih düşürülmüştür.

² طریق قنجی فردوسه صحن کندی دورانی قویوب

ای کندی مقام فردوسی عقباده دده طریق قنجی

$$100+10+2+50+10+400+10+50+80+10+100+400+3+10=1235$$

$$10+100+400+3+10+100+2+80+10+100+10+400+10= 1235$$

Üçüncü beytin her iki mısraındaki noktalı harfler ayrı ayrı hesaplandığında 1235/1819-20 tarihi çıkmaktadır. Noktalı harfler ayrı ayrı hesaplandığında çıkan tarihler ile manzumenin altında yazılan tarih uyusmaktadır. Burada hem beyitle tarih hem de mu'cem tarih örneği vardır. Tarikatçı Dede'nin ölümü üzerine tarih düşürülmüştür.

Bahr-i rahmetle revân-ı pâkini Rabb-ı Rahîm

Tarikatçı Dede göç eyledi. Rahim olan Allah, temiz ruhunu rahmet deniziyle suya doyursun.

2 Tâlibâ târîhiniñ menkût ile açdım yolın

Buldı Firdevse Tarikatçı tarîk-i müstaķîm

Ey Tâlib, tarihinin yolunu menkut ile açtım. Tarikatçı, Firdevs cennetine giden doğru yolu buldu. ¹

32. Tarih

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

1 Fevt-i necli virdi İbrâhîm Efendiye elem

Eyleye şabr-ı cemîl ihsân aña Rabb-ı Rahîm

Evladının ölümü İbrahim Efendi'ye elem verdi. Merhametli olan Allah, ona sabırlar versin.

2 Tâlibâ hîn-i vefâtında didim târîhini

[5b]

Eyledi Seyyid Muhammed rihlet-i dâr-ı na'îm

Ey Tâlib, vefat zamanında tarihini söyledim. Seyyid Muhammed, Naim cennetine göç eyledi. ²

33. Tarih

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

1 Cennete Huldî Efendi 'âķıbet

¹ مستقیم طریق طریق فیدوسی بولدی

2+10+80+10+100+400+3+10+10+100+400+100+10 = 1235

İkinci beytin ikinci mısraındaki noktalı harfler hesaplandığında 1235/1819-20 tarihi çıkmaktadır. Noktalı harfler hesaplandığında çıkan tarih ile manzumenin altında yazan tarih uyuşmaktadır. Bu bir mu'cem tarih örneğidir. Tarikatçı'nın ölümü üzerine tarih düşürülmüştür.

² نعيم دار رحلت محمد سيد ايدى

170 + 205 + 638 + 92 + 74 + 55 = 1234

İkinci beytin ikinci mısraındaki bütün harfler hesaplandığında 1234/1818-19 tarihi çıkmaktadır. Harfler hesaplandığında çıkan tarih ile manzumenin altında yazan tarih uyuşmaktadır. Bu bir tam tarih örneğidir. İbrahim Efendi'nin evladı Seyyid Muhammed'in ölümü üzerine tarih düşürülmüştür.

Terk idüp gitdi bu dâr-ı miḥneti

Huldî Efendi bu mihnet yerini terk edip nihayetinde cennete gitti.

2 Fâtîhâ iḥsân iden yârânınıñ

Ola ‘âlemde firâvân ‘izzeti

Ona fatiha okuyan dostlarının dünyada izzeti çok olsun.

3 Tâlibâ cevherle yaz târîḥini

Cây ide Huldî Efendi cenneti

*Ey Tâlib, tarihini cevherle yaz. Huldî Efendi cenneti mekân eylesin.*¹

34. Tarih

Fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilün

1 Şadr-ı a‘zam daḥı olmuş idi orduda ecel

‘Âkıbet eyledi ifnâ Çelebi Paşayı

Orduda sadrazam dahi olmuştu. Ecel, Çelebi Paşa’yı nihayetinde yok etti.

2 Söyle târîḥini mânend-i du‘â ey Tâlib

Vâsıl-ı ḥuld ide Mevlâ Çelebi Paşayı

*Ey Tâlib, tarihini dua gibi söyle. Mevla, Çelebi Paşa’yı Huld cennetine kavuştursun.*²

35. Tarih

Mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün

1 Nazîf Aḥmed Efendi-i güzîniñ necl-i zî-şânı

Cihânda tıfl iken rûḥın Hudâya eyledi teslîm

¹ جندتی افندی خلدی ایدہ جای

3+10+10+600+10+80+50+10+3+50+400+10 = 1236

Üçüncü beytin ikinci mısraındaki noktalı harfler hesaplandığında 1236/1820-21 tarihi çıkmaktadır. Noktalı harfler hesaplandığında çıkan tarih ile manzumenin altında yazan tarih uyusmaktadır. Bu bir mu‘cem tarih örneğidir. Huldî Efendi’nin ölümü üzerine tarih düşürülmüştür.

² پاشایى چلبى مولى ایدہ خلد واصل

324 + 45 + 86 + 20 + 634 + 127 = 1236

İkinci beytin ikinci mısraındaki bütün harfler hesaplandığında 1236/1820-21 tarihi çıkmaktadır. Harfler hesaplandığında çıkan tarih ile manzumenin altında yazan tarih uyusmaktadır. Bu bir tam tarih örneğidir. Çelebi Paşa’nın ölümü üzerine tarih düşürülmüştür.

Nazif Ahmed Efendi'nin beğenilmiş, şerefli evladı dünyada ruhunu çocukken Allah'a teslim eyledi.

- 2 Harâret virdi Tâlib nâr-ı fevti söyledim târîh
Na'îmiñ ola gûlzârına bûlbûl Nâşid İbrâhîm

*Tâlib, ölümünün ateşi sıcaklık verdi. Tarihini söyledim. Nâşid İbrahim Naim cennetinin bahçesine bûlbûl olsun.*¹

36. Tarih

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

- 1 Muştafâ yârânını koydı elemde 'âkıbet
Genç iken hayfâ ki oldu mülk-i 'âlemden cüdâ

Mustafa nihayetinde dostlarını kederlendirdi. Yazık ki dünyadan gençken ayrıldı.

- 2 Tâlibâ mu'cemle tahtır eyledim târîhini
Buldı me'vâ genc iken bâğ-ı İremde Muştafâ

*Ey Tâlib, tarihini mu'cemle yazdım. Mustafa gençken İrem cennetinde yer buldu.*²

37. Tarih

Fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilün

- 1 Genç iken kıldı gice vakti vefât
Hâlîde Hâzret-i Hâk rahmet ide

Gençken gece vakti vefat etti. Hazret-i Hak, Hâlid'e rahmet eylesin.

- 2 Söyle menkût ile Tâlib târîh
Hâlidiñ câyını Hâk cennet ide

¹ ابراهيم ناشد بلبول كلزاريه نه اوله نه يمك

259 + 355 + 64 + 323 + 42 + 190 = 1233

İkinci beytin ikinci mısraındaki bütün harfler hesaplandığında 1234/1818-19 tarihi çıkmaktadır. Harfler hesaplandığında çıkan tarih ile manzumenin altında yazan tarih uyuşmaktadır. Bu bir tam tarih örneğidir. Nâşid İbrahim Efendi'nin ölümü üzerine tarih düşürülmüştür.

² مصطفی ارمدہ باغ ای کن کنج مأوی بولدی

2+10+10+50+3+10+50+2+1000+80+10 = 1227

İkinci beytin ikinci mısraındaki noktalı harfler hesaplandığında 1227/1812-13 tarihi çıkmaktadır. Noktalı harfler hesaplandığında çıkan tarih ile manzumenin altında yazan tarih uyuşmaktadır. Bu bir mu'cem tarih örneğidir. Genç yaşta vefat eden Mustafa'nın ölümü üzerine tarih düşürülmüştür.

Tâlib, tarihi mu‘cemle söyle. Hak, Hâlid’in mekânını cennet eylesin. ¹

[6a]

38. Tarih

Fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün

- 1 Bâhir-i dâna medârımdı devâsı çâre ne
Böyle çalınmış kalem aldı anı mevt âhîr âh

Âlim olan Bâhir vesilemdi. Devasına çare ne? Kalem böyle çalınmış. Ölüm onu sonunda aldı. Ah!

- 2 Mısra‘-ı târîhîni mu‘cemle yazdım Tâlibâ
Eyledi Bâhir Efendi bâğ-ı ‘adni cây-gâh

Ey Tâlib, tarih mısraını mu‘cemle yazdım. Bâhir Efendi, Adn cennetini mekân eyledi.

²

39. Tarih

Mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün

- 1 Ferâmûş eyleyüp mülk-i cihânı ‘âkıbet gitdi
Revânın baîr-i rahmet ile reyyân eylesün Mevlâ

Dünya mülkünü unutarak sonunda gitti. Mevla ruhunu rahmet deniziyle suya doyursun.

- 2 Firâk-ı âteşiyle söyledim târîhîni Tâlib
Gülistân-ı na‘îmi kıldı İbrâhîm Beg me’vâ

Tâlib, ayrılık ateşiyle tarihini söyledim. İbrahim Bey, Naim cennetini mekân eyledi. ¹

¹ ایدہ جنت حق جای نی خالداک

600+3+10+50+10+100+3+50+400+10 = 1236

İkinci beytin ikinci mısraındaki noktalı harfler hesaplandığında 1236/1820-21 tarihi çıkmaktadır. Noktalı harfler hesaplandığında çıkan tarih ile manzumenin altında yazan tarih uyuşmaktadır. Bu bir mu‘cem tarih örneğidir. Genç yaşta vefat eden Halid’in ölümü üzerine tarih düşürülmüştür.

² جای کاه عدنی باغ اف ندی باهر ای لدی

10+10+2+80+50+10+2+1000+50+10+3+10 = 1237

İkinci beytin ikinci mısraındaki noktalı harfler hesaplandığında 1237/1821-22 tarihi çıkmaktadır. Noktalı harfler hesaplandığında çıkan tarih ile manzumenin altında yazan tarih uyuşmaktadır. Bu bir mu‘cem tarih örneğidir. Bahir Efendi’nin ölümü üzerine tarih düşürülmüştür.

40. Tarih

Müstef' ilâtün müstef' ilâtün

- 1 Mîr Münîriñ necli gidince
Ağlatdı cümle bâ y u gedâyı

Mir Münir'in evladı gidince cümle zengin ve fakiri ağlattı.

- 2 Târîhi Tâlib imlâ kılınsun
Yûsuf Ziyânîñ 'adn oldı cây

Tâlib tarihi yazılsın. Yusuf Ziya'nın mekânı Adn cenneti oldu. ²

41. Tarih

Fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

- 1 Ellerinden gitdi bu duhtercik âh
Vâlideyni şimdi 'âlemde nide

Bu küçük kız ellerinden gitti. Ah! Şimdi anne ve babası âlemde ne yapar?

- 2 Tâlibâ târîhini kıldım rakam
'Âişe Hanım cinânı cây ide

Ey Tâlib, tarihini rakam kıldım. Ayşe Hanım cenneti mekân eylesin. ³

42. Tarih

مأوى بك ابراهيم ق يلدی نعيمی کلسه تان ¹

$$57 + 22 + 259 + 154 + 180 + 561 = 1233$$

İkinci beytin ikinci mısraındaki bütün harfler hesaplandığında 1233/1817-18 tarihi çıkmaktadır. Harfler hesaplandığında çıkan tarih ile manzumenin altında yazan tarih uyuşmaktadır. Bu bir tam tarih örneğidir. İbrahim Bey'in ölümü üzerine tarih düşürülmüştür.

جایى اولدی عدن ضیاءك یوسف ²

$$24 + 51 + 124 + 881 + 156 = 1236$$

İkinci beytin ikinci mısraındaki bütün harfler hesaplandığında 1236/1820-21 tarihi çıkmaktadır. Harfler hesaplandığında çıkan tarih ile manzumenin altında yazan tarih uyuşmaktadır. Bu bir tam tarih örneğidir. Yusuf Ziya'nın ölümü üzerine tarih düşürülmüştür.

ایده جای جنادی خادم عایشه ³

$$20 + 14 + 114 + 691 + 386 = 1225$$

İkinci beytin ikinci mısraındaki bütün harfler hesaplandığında 1225/1810-11 tarihi çıkmaktadır. Harfler hesaplandığında çıkan tarih ile manzumenin altında yazan tarih uyuşmaktadır. Bu bir tam tarih örneğidir. Ayşe Hanım'ın ölümü üzerine tarih düşürülmüştür.

Fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilün

- 1 Tâhire Hanım idi şâhibe-i ‘iffet âh
Turmayup ‘âlemi terk eyledi gitdi ey dil

Tahire Hanım iffet sahibiydi. Ey gönül, durmayıp âlemi terk etti. Ah!

- 2 Didi târîhini Tâlib gibi bir şâ‘ir-i pâk
Tâhire Hanım ide ‘adni İlâhî menzil

*Tâlib gibi bir temiz şair tarihini söyledi. İlâhi, Tahire Hanım Adn cennetine kavuşsun.*¹

43. Tarih

Fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilün

- 1 Çekdi dünyâdan anıñ gitdi ne çâre dehre
Geldi mi kendi gibi şâhib-i ‘iffet kadın

Dünyadan çekip gitti. Buna ne çare? Dünyaya onun gibi iffet sahibi bir kadın geldi mi?

- 2 Tâlibâ mışra‘-ı târîhini menkûṭ ile yaz
Huld-i a‘lâda bula menzili Behcet Kadın

*Ey Tâlib, tarih mısraını menkutla yaz. Behcet Kadın, Huld cennetinde yüksek yeri bulsun.*²

[6b]

44. Tarih

Fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün

¹ منزل الهی عندی ایده خادم طاهره

127 + 46 + 134 + 20 + 691 + 220 = 1238

İkinci beytin ikinci mısraındaki bütün harfler hesaplandığında 1238/1822-23 tarihi çıkmaktadır. Harfler hesaplandığında çıkan tarih ile manzumenin altında yazan tarih uyuşmaktadır. Bu bir tam tarih örneğidir. Tahire Hanım’ın ölümü üzerine tarih düşürülmüştür.

² قادیان بهجت منزلی بوله اعلاده خلد

600+2+50+7+10+2+3+400+100+10+50 = 1234

İkinci beytin ikinci mısraındaki noktalı harfler hesaplandığında 1234/1818-19 tarihi çıkmaktadır. Noktalı harfler hesaplandığında çıkan tarih ile manzumenin altında yazan tarih uyuşmaktadır. Bu bir mu‘cem tarih örneğidir. Behcet Kadın’ın ölümü üzerine tarih düşürülmüştür.

- 1 Bâğ-ı gülzâr-ı cinâna Ümmü Gülşüm atdı cân
Zevk-yâb itsün revân-ı pâkini Rabb-ı Kerîm

Ümmü Gülşüm cennet bahçesinin bağına can attı. Kerim olan Allah, temiz ruhunu zevk bulan etsin.

- 2 Mısra‘-ı târîhini taḥrîr kıldım Ṭâlibâ
Ümmü Gülşümün ide Ḥaḳ câyını dâr-ı na‘îm

Ey Ṭâlib, tarih mısraını yazdım. Hak, Ümmü Gülşüm’ün mekânını Naim cenneti eylesin. ¹

45. Tarih

Fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün

- 1 Fâtıma Hanım cihândan ayrılup
Cennete toğrı revân oldı revân

Fatıma Hanım’ın ruhu dünyadan ayrılıp cennete doğru yol aldı.

- 2 Söyle Ṭâlib mısra‘-ı târîhini
Kıldı ‘adni Fâtıma Hanım mekân

Ṭâlib, tarih mısraını söyle. Fatıma Hanım, Adn cennetini mekân eyledi. ²

46. Tarih

Fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilün

- 1 Kûṭb-ı meydân himem-i Hażret-i Han Maḥmûda
İder ilhâm nice emr-i ehemmi Ma‘bûd

Allah, kutup ve himmet sahibi olan Han Mahmud’a nice mühim emirleri ilham eder.

نعيم دار جاينى حق ايدده كالتومك ام ¹

170 + 205 + 74 + 108 + 20 + 657 = 1234

İkinci beytin ikinci mısraındaki bütün harfler hesaplandığında 1234/1818-19 tarihi çıkmaktadır. Harfler hesaplandığında çıkan tarih ile manzumenin altında yazan tarih uyuşmaktadır. Bu bir tam tarih örneğidir. Ümmü Gülşüm’ün ölümü üzerine tarih düşürülmüştür.

مكان خادم فاطمه عدنى ق يلدی ²

111 + 691 + 135 + 134 + 154 = 1225

İkinci beytin ikinci mısraındaki bütün harfler hesaplandığında 1225/1810-11 tarihi çıkmaktadır. Harfler hesaplandığında çıkan tarih ile manzumenin altında yazan tarih uyuşmaktadır. Bu bir tam tarih örneğidir. Fatıma Hanım’ın ölümü üzerine tarih düşürülmüştür.

- 2 Yerde gizlenmiş idi merkad-ı Aḥmed Baba
Keşf ile buldı çıkardı anı o zıll-ı Vedûd

Ahmed Baba'nın merkatı yerde gizlenmişti. Allah'ın kolaylık sağlamasıyla onu keşifle buldu ve çıkardı.

- 3 Her umûrunda olur mazhar-ı elîf-ı Hudâ
Hâşılı ḥaşlet-i maḥmûdesidir nâ-ma'dûd

Neticede sayısız övülmüş özellikleri ile her işinde Allah'ın lütfuna mazhar olur.

- 4 Diñle naql eyleyeyim saña nedür ey zâir
Budur ez-cümle kerâmetlerin işbâta şuhûd

Ey ziyaretçi dinle sana ne olduğunu nakledeyim. Ezcümle kerametlerin isbatına şahit budur.

- 5 Nakşibendiyyede Şeyḥ Aḥmed Efendi-i Şerîf
Tâ Buḥârâdan idüp şehr-i Sitânbula vürûd

Nakşibendiyye tarikatından Şeyh Ahmed Şerif Efendi, ta Buhara'dan İstanbul şehrine gelmiş.

- 6 Fazl ile 'ârif-i billah imiş ol zâtında
Evc-i ḥalvet-geh imiş aña bu cây-ı mes'ûd

O zatında fazlıyla arif olmuştu. Bu mesut yer ona en büyük halvet yeriymiş.

- 7 Şübhesiz zeyl-i şakâyıkda 'ayândır vaşfı
Kıl nazâr bilmek ise aşl-ı merâm ü maḥşûd

Asıl maksadın ve meramın bilmek ise şüphesiz Şakayık isimli eserin zeylinde açık seçik bellidir. Oraya bak.

- 8 Ḥaşre dek olsun o sultân-ı kerâmet-pîşe
'Âfiyet ile bu 'âlemde İlâhî mevcûd

İlahi, o kerameti âdet edinmiş olan sultan kıyamete kadar bu âlemde afiyetle yaşasın.

- 9 Tâlibâ mışra'-ı târîhini pîrâna didim
Yapdı bu merkad-ı vâlâyı bulup Ḥan Maḥmûd

Ey Tâlib, tarih mısraını ustaca söyledim. Han Mahmud, bu yüce merkatı bulup yaptı.¹

47. Tarih

Mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

- 1 Revân oldı fenâdan zevcesi Aḥmed Begiñ ḥayfâ
Bekâda baḥr-i raḥmetle revânın Ḥaḳ ide reyyân

Ahmed Bey'in zevcesi yazık ki dünyadan gitti. Hak, ruhunu ahirette akıp giden rahmet denizinde suya doyursun.

- 2 İki evlâdını terk eyleyüp gitdi o bî-çâre
Cihânda mübtelâ olduğı derde bulmayup dermân

Dünyada mübtela olduğı derde derman bulmayıp, o çaresiz iki evladını terk eyleyip gitti.

- 3 Bugün Tâlib melekler baña rûşen didi târîḥin
Na'imî şem'-i şeb ḳadına me'vâ eyledi Yezdân

Tâlib, bugün melekler tarihini bana âşîkar etti. Yezdan, Naim cennetini kadına gece mumuyla aydınlanan mekân eyledi.²

[7a]

48. Tarih

Mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

- 1 İki yaşında itdi 'Âişe Ḥanım cihânı terk

¹ محمود خان بولوب والای ی مرقد بو یاپدی

98 + 651 + 46 + 58 + 344 + 8 + 35 = 1240

Dokuzuncu beytin ikinci mısraındaki bütün harfler hesaplandığında 1240/1824-25 tarihi çıkmaktadır. Harfler hesaplandığında çıkan tarih ile manzumenin altında yazan tarih uyuşmaktadır. Bu bir tam tarih örneğidir. Nakşibendiyye tarikatından olan Şeyh Ahmed Efendi'nin ölümü üzerine tarih düşürülmüştür. Tâlib, Şeyh Ahmed Efendi'nin merkatının yerde gizlenmiş olup, daha sonra Han Mahmud tarafından bulunup yapıldığını söylemektedir.

² یزدان ای لدی مأوی قادیه شمع شب ناعیمی

72 + 55 + 57 + 170 + 712 + 180 = 1246

Üçüncü beytin ikinci mısraındaki bütün harfler hesaplandığında 1246/1830-31 tarihi çıkmaktadır. Harfler hesaplandığında çıkan tarih ile manzumenin altında yazan tarih uyuşmaktadır. Bu bir tam tarih örneğidir. Ahmed Bey'in hanımının ölümü üzerine tarih düşürülmüştür.

Qoyup ‘ammîleriyle mâderîn maḥzûn dünyâda

Ayşe Hanım, amcaları ile annesini dünyada hüznü bırakıp iki yaşında dünyayı terk etti.

2 Melekler böyle yazdı Tâlibâ târîḥ-i menḳûṭun

Revân-ı ‘Âişe Hanım cinânı buldı ‘uḳbâda

*Ey Tâlib, melekler menkut tarihini böyle yazdı. Ayşe Hanım’ın ruhu ahirette cenneti buldu.*¹

49. Tarih

Mefâ‘îlün mefâ‘îlün mefâ‘îlün mefâ‘îlün

1 Bekâyı eyledi Emîr Sa‘îdîñ duḡteri mesken

Fenâyı ḥâhiş-i ‘aşkıñla şatdı bir pula yâ Rab

Emir Said’in kızı ahireti mesken eyledi. Ya Rab, aşkının arzusuyla dünyayı bir pula sattı.

2 Olunca vâşıl-ı sem‘-i ḳabûli irci‘î emri

Qoyup gitdi cihânı bakmayup sağ u sola yâ Rab

Ya Rab, irci‘î emrinin kabulünün sesine kavuşunca, sağa sola bakmadan dünyayı bırakıp gitti.

3 Gül-âsâ şoldı on yaşında vechi nâ-murâd oldı

Murâdın gülşen-i Firdevs-i a‘lâda bula yâ Rab

On yaşında yüzü gül gibi soldu. Muradına eremedi. Ya Rab, o muradını Firdevs cennetinin bahçesinde bulsun.

4 Derûn-ı vâlidayne şabr ile ta‘mîr ḳılmazsan

Bu cân-sûz elem ile anlarıñ ḥâli n’ola yâ Rab

¹ ع ق ب ا د ه د ی پ و ل ج ن ا د ی خ ا د م ع ا ی ش ه ر و ا ن

50+10+300+600+50+3+50+50+10+2+10+100+2 = 1237

İkinci beytin ikinci mısraındaki noktalı harfler hesaplandığında 1237/1821-22 tarihi çıkmaktadır. Noktalı harfler hesaplandığında çıkan tarih ile manzumenin altında yazan tarih uyuşmaktadır. Bu bir mu‘cem tarih örneğidir. Aişe Hanım’ın ölümü üzerine tarih düşürülmüştür.

Ya Rab, anne ve babasının kalplerini sabır ile tamir etmezsen bu can yakıcı elem karşısında onların hali ne olur?

5 Recâdır Tâlibiñ maflûbı bu târîh-i mu‘cemden

Mekânı Zeyneb Eşref Hanımıñ Firdevs ola yâ Rab

Ya Rab, Tâlib’in bu mu‘cem tarihten isteği, Zeynep Eşref Hanım’ın mekânının Firdevs cenneti olmasıdır. ¹

50. Tarih

Müstef’ilün müstef’ilün müstef’ilün müstef’ilün

1 A‘yân-ı Şumnuñ da vefât itdi Hasan Ağa meded

Dâderleriniñ ‘ömrini ‘âlemde Hâk bisyâr ide

Şumnu ayarı Hasan Ağa da vefat etti. Meded! Hak, kardeşlerinin ömrünü âlemde uzun etsin.

2 Târîhini Tâlib gibi mu‘cemle ben kıldım raķam

Rûh-ı Hasan Ağayı Hâk rûh-ı Hüseyne yâr ide

Tâlib gibi tarihini mu‘cemle yazdım. Hak, Hasan Ağa’nın ruhunu Hüseyin’in ruhuna dost eylesin. ²

51. Tarih

Fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün

1 Mâder-i Münîr Sa‘îdiñ Tarzıfen isminde âh

Gitdi bu câriyesi hüsni kabûl itmez bahâ

Münir Said’in annesinin paha biçilmez Tarzıfen adlı cariyesi gitti. Ah!

2 Gelmemiş zannım bu bâğ-ı dehre böyle bir güzel

¹ رب يا اوله ف ردوس خادمك اشرف زين مكدى

50+10+7+10+50+2+300+80+600+50+80+10+2 = 1251

Beşinci beytin ikinci mısraındaki noktalı harfler hesaplandığında 1251/1835-36 tarihi çıkmaktadır.

Noktalı harfler hesaplandığında çıkan tarih ile manzumenin altında yazan tarih uyuşmaktadır. Bu bir mu‘cem tarih örneğidir. Zeynep Eşref Hanım’ın ölümü üzerine tarih düşürülmüştür.

² ده اي يار دسدينه روح حق اغايى دسن روح

50+1000+10+10+100+10+50+10+10 = 1250

İkinci beytin ikinci mısraındaki noktalı harfler hesaplandığında 1250/1834-35 tarihi çıkmaktadır.

Noktalı harfler hesaplandığında çıkan tarih ile manzumenin altında yazan tarih uyuşmaktadır. Bu bir mu‘cem tarih örneğidir. Hasan Ağa’nın ölümü üzerine tarih düşürülmüştür.

Vechine gül zülfüne sünbül dinür ise sezâ

Zannımca bu dünya bahçesine böyle bir güzel gelmemiş. Yüzüne gül, saçlarına sünbül dense uygundur.

- 3 Gülşen-i hüsn içre nâz ile hırâm eyler iken
Şiddet-i bâd-ı vebâ âhîr anı itdi hebâ

Güzellik bahçesinin içinde nazlı nazlı salınarak gezerken, veba rüzgârının şiddeti nihayetinde onu heba etti.

- 4 ‘Ömr-i bî-pâyân ide ihsân efendilerine
Mülk-i ‘âlemde yer altında o yatdıkça Hudâ

Hüda, o yer altında yattıkça dünyada efendilerine uzun ömürler ihsan etsin.

- 5 Tâlibâ târîhden ancak du‘âdır maṭlabım
Vâsıl eyle Tarzıfeni cennete yâ Rabbenâ

*Ey Tâlib, tarihten dileğim ancak duadır. Ya Rabbi, Tarzıfen’i cennete kavuştur.*¹

[7b]

52. Tarih

Fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün

- 1 İşte gitdi Hazret-i Tayyîb Efendi ey ahî
‘Ömrîñ artar rûhını rahmetle yâd itsen seniñ

Ey kardeş, işte Hazret-i Tayyib Efendi gitti. Ruhunu rahmetle insan senin ömrün artar.

- 2 Hâceler fevtinde böyle söyledi târîhini
Gülşen-i cennet ola Tayyîb Efendi meskeniñ

رب نایا جنته طرزف نی ایله واصل¹

264 + 458 + 356 + 46 + 127 = 1251

Beşinci beytin ikinci mısraındaki bütün harfler hesaplandığında 1251/1835-36 tarihi çıkmaktadır. Harfler hesaplandığında çıkan tarih ile manzumenin altında yazan tarih uyushmaktadır. Bu bir tam tarih örneğidir. Talib Efendi, Mir Said’in annesinin kölesi Tarzıfen’in ölümü üzerine tarih düşürmüştür. Dünyaya onun gibi bir güzelin gelmediğini ve vebadan vefat ettiğini söylemektedir.

*Hocalar ölümünde tarihini böyle söyledi. Tayyib Efendi'nin meskeni cennet bahçesi olsun.*¹

53. Tarih

Mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

- 1 Hasan Baba-yı pîriñ rağbeti yoğ idi dünyâya
Velî virdi vefâtıyla elem haylî ehibbâya

Pir Hasan Baba'nın dünyaya rağbeti yoktu. Bu veli, vefatıyla dostlarına hayli acı verdi.

- 2 Mağâmı kûşe-i dergâh-ı Firdevs-i berîn olsun
Revânı bulsun ervâh-ı ricâlullah ile pâye

Firdevs cennetinin en yüksek dergâhının köşesi makamı olsun. Ruhu evliyaların ruhları ile derece bulsun.

- 3 Gelüp Tâlib erenler söyledi târîhini böyle
Hasan Baba fenâdan bıkdı gitdi dâr-ı 'uqbâya

Tâlib, erenler gelip tarihini böyle söyledi. Hasan Baba, dünyadan bıkip ahirete gitti.

²

54. Tarih

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

- 1 Dâne-i 'ömrin Birinci-zâde tekmîl eyledi
Mesnedi dîvânda hayfâ olmadan 'âlî meded

Birincizâde mesnedi divanda yükselmeden yazık ki ömür tanesini bitirdi. Meded!

مسكنك اف ندى طيب اوله جنت كلشن¹

190 + 145 + 21 + 42 + 453 + 400 = 1251

İkinci beytin ikinci mısraındaki bütün harfler hesaplandığında 1251/1835-36 tarihi çıkmaktadır. Harfler hesaplandığında çıkan tarih ile manzumenin altında yazan tarih uyuşmaktadır. Bu bir tam tarih örneğidir. Tayyib Efendi'nin ölümü üzerine tarih düşürülmüştür.

دعقباي دار كدى ب قدى ف نادن بابا حسن²

118 + 6 + 185 + 116 + 434 + 205 + 188 = 1252

Üçüncü beytin ikinci mısraındaki bütün harfler hesaplandığında 1252/1836-37 tarihi çıkmaktadır. Harfler hesaplandığında çıkan tarih ile manzumenin altında yazan tarih uyuşmaktadır. Bu bir tam tarih örneğidir. Hasan Baba'nın ölümü üzerine tarih düşürülmüştür.

- 2 Hâtıra geldikçe Hâsan'ül-Fetâ âh eyleyüp
Tab'-ı yârânı elemden olamaz hâlî meded

Hasan'ül-Fetâ hatıra geldikçe ah eyleyip dostlarının tabiatı elemsiz olamaz. Meded!

- 3 Şiddet-i nâr-ı vefâtı çok gönül yakmışdır âh
Hânesinde vâlîdeyniniñ nice hâlî meded

Vefatının ateşinin şiddeti çok gönül yakmıştır. Ah! Evinde anne ve babasının hali nasıldır? Meded!

- 4 Cümle 'işyânın Hudâ 'afv eylesün zîrâ anıñ
On sekiz yaşında söndi şem'-i ikbâlî meded

Hüda cümle isyanını, günahını affeylesin. Zira onun gelecek mumu on sekiz yaşında söndü. Meded!

- 5 Tâlib itdim kaatre-i eşkimle târîhin hesâb
Gül gibi şoldı Senâyi'niñ ruḥ-ı ânı meded

Tâlib, gözyaşı damlalarım ile tarihini hesap ettim. Senâyi'nin güzel yüzü gül gibi soldu. Meded! ¹

55. Tarih

Mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

- 1 Zebûn itdi Hacer-zâde Hâsan Ağayı da âḥir
Tayanmaz darb-ı rûz-ı mevte insân olsa da taşdan

Sonunda Hacerzâde Hasan Ağa'yı da aciz etti. İnsan taştan olsa da ölüm gününün darbesine dayanmaz.

- 2 Haṭâ vü cürmüni 'afv ile iḥsân eyleyüp yâ Rab
Revân-ı pâkine Firdevs-i a'lâyı maḳâm itsin

¹ مدد ادى رخ ناي يترك صولدى ك بي كل

Beşinci beytin ikinci mısraındaki bütün harfler hesaplandığında çıkan tarih ile manzumenin altında yazan tarih uyuşmamaktadır. Bu bir tam tarih örneğidir. 18 yaşında vefat eden Senâyi'nin ölümü üzerine tarih düşürülmüştür.

Allah, günahlarının affedilmesiyle ihsan eyleyip temiz ruhuna Firdevs cennetini makam etsin.

- 3 Yazılsun Tâlibâ mu‘cemle seng-i kabrine târîh
Hacer-zâde Hasan Ağa beğâyı eyledi mesken

Ey Tâlib, kabir taşına mu‘cemle o tarih yazsın. Hacerzâde Hasan Ağa sonsuzluğu mesken eyledi. ¹

56. Tarih

Mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün

- 1 Böcek-zâde ‘Ömer Ağa cihânı terk idüp gitdi
İde cennetde rûhun rûh-ı Fârûka nedîm Allâh

Böcekzâde Ömer Ağa dünyayı terk edip gitti. Allah ruhunu cennette Faruk’un ruhuyla arkadaş eylesin.

[8a]

- 2 Fenâdan çekdi el ‘afv eyleyüp cürm ü günâhın heb
Aña göstermeye mülk-i beğâda havf u bîm Allâh

Dünyadan el çekti. Allah, bütün günahlarını affeyleyip ona ahirette korku göstermesin.

- 3 Du‘âdır maṭlabım Tâlib benim târîh-i mu‘cemden
‘Ömer Ağaya kabrin eyleye dâr-ı na‘îm Allâh

Tâlib, benim mu‘cem tarihten dileğim duadır. Allah, Ömer Ağa’nın kabrini Naim cenneti eylesin. ²

¹ مسکن ای لدی بقای ی اغا حسن حجرزاده

3+7+50+1000+2+100+10+10+10+10+50 = 1252

Üçüncü beytin ikinci mısraındaki noktalı harfler hesaplandığında 1252/1836-37 tarihi çıkmaktadır. Noktalı harfler hesaplandığında çıkan tarih ile manzumenin altında yazan tarih uyuşmaktadır. Bu bir mu‘cem tarih örneğidir. Hacerzâde Hasan Ağa’nın ölümü üzerine tarih düşürülmüştür.

² الله نعيم دار ای لیه ق برین اغایه عمر

1000+10+100+2+10+50+10+10+50+10 = 1252

57. Tarih

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

- 1 Zevcesi Tâlib Efendiniñ idüp terk-i fenâ
Câyını 'uqbâda cennet eylesün Rabb-ı Kerîm

Kerim olan Allah, dünyayı terk eden Tâlib Efendi'nin zevcesinin yerini ahirette cennet eylesin.

- 2 'Afv idüp cümle hatâ vü cürmüni reyyân ide
Âb-ı rahmetle revân-ı pâkini Hayy [u] Rahîm

Hayy ve Rahim olan Allah, cümle günahını afv edip temiz ruhunu rahmet suyuyla suya doyursun.

- 3 Tâlib itdim dâne-i eşkimle târîhin rakam¹

Tâlib, gözyaşı tohumuyla tarihini rakam kıldım.

58. Tarih

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

- 1 Bu vilâyetde cerîde nâzırıyken gitdi âh
Eylesün Hâcî Hüseyin Ağaya çok rahmet Rahîm

Bu vilayette ceride vekiliyken gitti. Ah! Rahîm olan Allah, Hacı Hüseyin Ağa'ya çok rahmet eylesin.

- 2 'Afv idüp cümle hatâ vü cürmüni göstermesün
Bir tarîk ile aña 'uqbâda Mevlâ havf u bîm

Mevla, bütün günahlarını affedip bir yolla ona ahirette korku göstermesin.

- 3 Tâlibâ târîh-i mu'cemden du'âdır ma'labım

Üçüncü beytin ikinci mısraındaki noktalı harfler hesaplandığında 1252/1836-37 tarihi çıkmaktadır. Noktalı harfler hesaplandığında çıkan tarih ile manzumenin altında yazan tarih uyuşmaktadır. Bu bir mu'cem tarih örneğidir. Böcekzâde Ömer Ağa'nın ölümü üzerine tarih düşürülmüştür.

¹ 2. mısranın üzeri çizildiği için okunamamıştır.

Yâ Rab olsun menzil-i Hâcî Hüseyin Ağa na‘îm

*Ey Tâlib, mu‘cem tarihten isteğim duadır. Ya Rab, Hacı Hüseyin Ağa’nın menzili Naim cenneti olsun.*¹

59. Tarih

Mefâ‘îlün mefâ‘îlün mefâ‘îlün mefâ‘îlün

- 1 Fenâdan gitdi ma‘şûm idi maḥdûm-ı Tosun-zâde
Beḳâda eyledi me‘vâsını Hâḳ cennet-i a‘lâ

Tosunzâde’nin evladı masumdu, dünyadan gitti. Hak, ahirette yerini cennet katlarının en yükseği eyledi.

- 2 Kederler kalbi evlâd acısı ḡâyet hemân itsün
Cihânda vâlideynine Hudâ şabr-ı cemîl i‘tâ

Hüda, dünyada evlad acısından dolayı kalbi kederli olan anne ve babasına hemen sabırlar versin.

- 3 Bu târîhi melekler söyledi menḳûṭ ile Tâlib
Maḳâm itdi behiştî rûḥ-ı Seyyid Aḥmede Mevlâ

*Tâlib, melekler bu tarihi menkutla söyledi. Mevla, Seyyid Ahmed’in ruhuna cenneti makam etti.*²

60. Tarih

Fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilün

- 1 Çok zamân Şumnuda olmuşdı muḥâfız ḥayfâ
Eyledi Mîr Hüseyini ecel âḥir ifnâ

¹ نعيم اغا حسين حاجي منزل اولسون يارب

10+2+50+50+7+3+10+10+50+1000+50+10 = 1252

Üçüncü beytin ikinci mısraındaki noktalı harfler hesaplandığında 1252/1836-37 tarihi çıkmaktadır. Noktalı harfler hesaplandığında çıkan tarih ile manzumenin altında yazan tarih uyuşmaktadır. Bu bir mu‘cem tarih örneğidir. Ceride vekili Hacı Hüseyin Ağa’nın ölümü üzerine tarih düşürülmüştür.

² مولی احمدہ سید روح بہشتی ای تدی امق

100+10+400+10+2+300+400+10+10+10= 1252

Üçüncü beytin ikinci mısraındaki noktalı harfler hesaplandığında 1252/1836-37 tarihi çıkmaktadır. Noktalı harfler hesaplandığında çıkan tarih ile manzumenin altında yazan tarih uyuşmaktadır. Bu bir mu‘cem tarih örneğidir. Seyyid Ahmed’in ölümü üzerine tarih düşürülmüştür.

Şumnu'da hayli zaman muhafız olmuştu. Yazık ki ecel sonunda Mir Hüseyin'i yok eyledi.

- 2 Bulmadı derdine bir dürlü fenâda çâre
Eyleye rahmet aña mülk-i beķâda Mevlâ

Dünyada bir türlü derdine çare bulmadı. Mevla, ahirette ona rahmet eylesin.

- 3 Tâlibâ mışra'-ı târîhini yaz mu'cemle
Bâğ-ı 'adni ide Hâk Mîr Hüseyin'e me'vâ

*Ey Tâlib, tarih mısraını mu'cemle yaz. Hak, Mir Hüseyin'e Adn cennetinin bahçesini yer eylesin.*¹

[8b]

61. Tarih

Mef'ûlû fâ'ilâtün mef'ûlû fâ'ilâtün

- 1 Maḥdûm-ı pâki geldi dünyâya yine gitdi
Koydı ... Ağayı 'âlemde ḥayf elemde

Temiz evladı dünyaya geldi yine gitti. Dünyada.... Ağa'yı ne yazık ki elemde bıraktı.

- 2 Menķûṭ ile kılındı târîḥi Tâlib imlâ
Tutdı 'Âlî Rızâ Beg a'lâ yeri İremde

*Tâlib, tarihi menkutla yazıldı. Ali Rıza Bey, İrem cennetinde yüksek yeri tuttu.*²

62. Tarih

Mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün

¹ مأوی حسینه میر حق ایده عددی باغ

2+1000+50+10+10+100+10+10+50+10 = 1252

Üçüncü beytin ikinci mısraındaki noktalı harfler hesaplandığında 1252/1836-37 tarihi çıkmaktadır. Noktalı harfler hesaplandığında çıkan tarih ile manzumenin altında yazan tarih uyuşmaktadır. Bu bir mu'cem tarih örneğidir. Şumnu'da muhafızlık yapan Mir Hüseyin'in ölümü üzerine tarih düşürülmüştür.

² ارمده یری اعلى بك رضا على طوتدی

400+10+10+800+2+10+10+10 = 1252

İkinci beytin ikinci mısraındaki noktalı harfler hesaplandığında 1252/1836-37 tarihi çıkmaktadır. Noktalı harfler hesaplandığında çıkan tarih ile manzumenin altında yazan tarih uyuşmaktadır. Bu bir mu'cem tarih örneğidir. Ali Rıza Bey'in ölümü üzerine tarih düşürülmüştür.

- 1 Cenâb-ı Hasan Ağanın cihândan zevcesi gitdi
İde şabr-ı cemîl ihsân aña 'âlemde Yezdânım

Cenab-ı Hasan Ağa'nın hanımı dünyadan gitti. Yezdan'im ona âlemde sabırlar ihsan etsin.

- 2 Bekâya gitdi işte geçme kabrinden bilâ-ihlâş
Servler-veş gezerken gülşen-i fânîde sultânım¹

Sultanım dünya bahçesinde salına salına gezerken işte ahirete gitti. Kabrinden ihlassız geçme.

- 3 Melâ'ik böyle i'lân itdi Tâlib yazdı târîhin
Cinânı eyledi menzil civânken Fâtıma Hanım

Melekler böyle ilan etti. Tâlib tarihi yazdı. Fatıma Hanım gençken cenneti menzil eyledi. ²

63. Tarih

Mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün

- 1 Cenâb-ı Şumnu a'yânı Hüseyin Ağayı kılmışdır
Vefâtıyla Canân isminde bu câriyesi giryân

Canan ismindeki kölesinin vefatı, Şumnu vekili Hüseyin Ağa'yı gözü yaşlı bırakmıştır.

- 2 Güşâd olmaşsızın bâğ-ı cihândan gonca-veş gitdi
Gül endâmı çocuk renciyle oldu hâk ile yeksân

Dünya bahçesinden açılmamış bir gonca gibi yken gitti. Gül bedeni çocuk doğumunda acı çekerek yerle bir oldu.

- 3 Ferişteler bu üslûb üzre söyler Tâlibâ târîh
Canân oldu cinâna 'âzime rahmet kıla Yezdân

¹ Vezinde aksama bulunmaktadır.

² خادم فاطمه جواد كن منزل ايدى جنادى

691 + 135 + 130 + 127 + 55 + 114 = 1252

Üçüncü beytin ikinci mısraındaki bütün harfler hesaplandığında 1252/1836-37 tarihi çıkmaktadır. Harfler hesaplandığında çıkan tarih ile manzumenin altında yazan tarih uyuşmaktadır. Bu bir tam tarih örneğidir. Hasan Ağa'nın zevcesi Fatıma Hanım'ın ölümü üzerine tarih düşürülmüştür.

*Ey Tâlib, melekler tarihi bu üslup üzere söyler. Canan cennete gitmeye karar verdi. Yezdan rahmet eylesin.*¹

64. Tarih

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

- 1 'Âkıbet aldı Şenâyi yanına hemşiresin
Mesken olsun cennet-i a'lâ Rukiyye Hanıma

Senâyi, nihayetinde kız kardeşini yanına aldı. Cennetin en yüksek mertebesi Rukiyye Hanım'a mesken olsun.

- 2 Gençliğine toymadan gitdi çeküp çok hastelik
Oldı zindân hâşılı dünyâ Rukiyye Hanıma

Gençliğine doymadan, çok hastalık çekip gitti. Rukiye Hanım'a dünya zindan gibi oldu.

- 3 Hâk ile yeksân olunca cism-i pâki böylece
Acıdı dünyâ vü mâfihâ Rukiyye Hanıma

Temiz cismi yerle bir olunca dünya ve içindekiler Rukiye Hanım'a acıdı.

- 4 Eylesün Rabb-ı Kerîm ihsân-ı şabr-ı bî-hesâb
Vâlideyni yanmada hâlâ Rukiyye Hanıma

Kerîm olan Allah, sayısız sabırlar ihsan etsin. Anne ve babası Rukiyye Hanım için hala üzülmektedir.

- 5 Tâlibiñ târîh-i mu'cemden du'âdır maṭlabı
Cenneti me'vâ ide Mevlâ Rukiyye Hanıma

*Tâlib'in mu'cem tarihten dileği duadır. Mevla, Rukiye Hanım'a cenneti yer eylesin.*²

¹ يزدان ق يله رحمت عازمه جنده اولدى جنان

72 + 145 + 648 + 123 + 109 + 51 + 104 = 1252

Üçüncü beytin ikinci mısraındaki bütün harfler hesaplandığında 1252/1836-37 tarihi çıkmaktadır. Harfler hesaplandığında çıkan tarih ile manzumenin altında yazan tarih uyuşmaktadır. Bu bir tam tarih örneğidir. Hüseyin Ağa'nın Canan ismindeki kölesinin ölümü üzerine tarih düşürülmüştür.

² جنتى مأوى ايده مولى رقيه خادمه

3+50+400+10+10+10+10+100+10+600+50 = 1253

65. Tarih

Fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilün

- 1 ‘Alî Ağaya vire şabır Şabûr
Oğlınıñ da ola câyı cennet

Sabûr olan Allah, Ali Ağâ’ya sabır versin. Oğlunun da yeri cennet olsun.

- 2 Acıyup söyledi Tâlib târîh

[9a]

Genç idi itdi Muhammed rihlet

Tâlib, acıyup tarihini söyledi. Muhammed gençken göç eyledi. ¹

66. Tarih

Mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün

- 1 ‘Alî Ağâ-yı zî-şânıñ bu maḥdûmı dahı gitdi
Ḥayıf kim olmadan mülk-i cihânda nâ’il-i maḫşûd

Yazık ki şerefli Ali Ağâ’nın bu evladı da daha dünyada muradına erememişken gitti.

- 2 Yazıldı mısra‘-ı târîhi mânend-i du‘â Tâlib

Maḫâmın cennet-i a‘lâ Hüseyniñ eylesün Ma‘bûd

Tâlib, tarih mısraı dua gibi yazıldı. Allah, Hüseyn’in makamını cennetin en yüksek mertebesi eylesin. ²

Beşinci beytin ikinci mısraındaki noktalı harfler hesaplandığında 1253/1837-38 tarihi çıkmaktadır. Noktalı harfler hesaplandığında çıkan tarih ile manzumenin altında yazan tarih uyuşmaktadır. Bu bir mu‘cem tarih örneğidir. Rukiyye Hanım’ın ölümü üzerine tarih düşürülmüştür.

ردلت محمد ای تدی ای دی دنج ¹

638 + 92 + 425 + 25 + 73 = 1253

İkinci beytin ikinci mısraındaki bütün harfler hesaplandığında 1253/1837-38 tarihi çıkmaktadır.

Harfler hesaplandığında çıkan tarih ile manzumenin altında yazan tarih uyuşmaktadır. Bu bir tam tarih örneğidir. Ali Ağâ’nın oğlu Muhammed’in ölümü üzerine tarih düşürülmüştür.

مع بود و نایس دسینک الاعلی جنت مقامن ²

122 + 157 + 148 + 142 + 453 + 231 = 1253

İkinci beytin ikinci mısraındaki bütün harfler hesaplandığında 1253/1837-38 tarihi çıkmaktadır.

Harfler hesaplandığında çıkan tarih ile manzumenin altında yazan tarih uyuşmaktadır. Bu bir tam tarih örneğidir. Hüseyn’in ölümü üzerine tarih düşürülmüştür.

67. Tarih

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

- 1 Gitdi maḥdûm-ı 'Alî Ağa cihândan genç iken
Şiddet-i mevt ile ḥayfâ ki türâb oldu teni

Ali Ağa'nın evladı dünyadan gençken gitti. Yazık ki ölümün şiddetiyle teni toprak oldu.

- 2 Harf-i mu'cemle melâ'ik söyledi târîhini
İtdi Allâh cenneti rûḥ-ı 'Amîşîñ meskeni

Melekler tarihini mu'cemle söyledi. Allah, cenneti Amiş'in ruhuna mesken eyledi. ¹

68. Tarih

Fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilün

- 1 Genç iken gitdi meded necli Hüseyn Ağanıñ
Aña çok şabr-ı cemîl eyleye Mevlâ ihsân

Hüseyn Ağa'nın evladı gençken gitti. Meded! Mevla, ona çok sabırlar ihsan eylesin.

- 2 Tâlibâ mısra'-ı târîhini kılp imlâ
Tâhiriñ cennet-i a'lâ ide kabrin Yezdân

Ey Tâlib, tarih mısraını yaz. Yezdan, Tahir'in kabrini cennetin en yüksek makamı etsin. ²

69. Tarih

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

- 1 Tıfl iken çekdi anıñ mülk-i cihândan eyleye

مسكنی عمیشك روح جنتی الله ای تدی ¹

10+400+10+3+50+400+10+10+300+50+10 = 1253

İkinci beytin ikinci mısraındaki noktalı harfler hesaplandığında 1253/1837-38 tarihi çıkmaktadır. Noktalı harfler hesaplandığında çıkan tarih ile manzumenin altında yazan tarih uyushmaktadır. Bu bir mu'cem tarih örneğidir. Ali Ağa'nın evladı Amiş'in ölümü üzerine tarih düşürülmüştür.

یزدان ق برین اوده اعلى نتج طاهرک ²

72 + 362 + 20 + 111 + 453 + 235 = 1253

İkinci beytin ikinci mısraındaki bütün harfler hesaplandığında 1253/1837-38 tarihi çıkmaktadır. Harfler hesaplandığında çıkan tarih ile manzumenin altında yazan tarih uyushmaktadır. Bu bir tam tarih örneğidir. Hüseyn Ağa'nın evladı olan Tahir'in ölümü üzerine tarih düşürülmüştür.

Duhter-i pâk-i ‘Alî Ağaya Mevlâ rahmeti

Çocukken onu dünya mülkünden çekti. Mevla, Ali Ağâ’nın temiz kızına rahmet eylesin.

2 Tâlibâ târîhini mu‘cemle taḥrîr eyledim

Kıldı me’vâ Ṭâhire Hanım diyâr-ı cenneti

Ey Tâlib, tarihini mu‘cemle yazdım. Tahire Hanım, cennet diyarını mekân eyledi. ¹

70. Tarih

Fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün

1 Baña pek çok acıdı öldüm benim babacığım

Tîğini cellâd-ı mevt itdi havâle cânıma

Babacığım bana pek çok acıdı. Ölüm celladı kılıcını canıma havale edince öldüm.

2 Maṭlabım târîḫ-i mu‘cemden du‘âdır Ṭâlibâ

Cennet-i a‘lâ maḥall ola Nefise Hanıma

Ey Tâlib, mu‘cem tarihten maksadım duadır. Nefise Hanım’a cennetin en yüksek katı mekân olsun. ²

[9b]

71. Tarih

Fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün

1 Gıtdi Kõlcı-zâde âḫir pençe-i mevte düşüp

Var mı çâre çünkü oldu müddet-i ‘ömri temâm

جنتی دیار خادم طاهره مأوی قیلدی ¹

100+10+10+10+600+50+10+3+50+400+10 = 1253

İkinci beytin ikinci mısraındaki noktalı harfler hesaplandığında 1253/1837-38 tarihi çıkmaktadır. Noktalı harfler hesaplandığında çıkan tarih ile manzumenin altında yazan tarih uyuşmaktadır. Bu bir mu‘cem tarih örneğidir. Ali Ağâ’nın kızı Tahire Hanım’ın ölümü üzerine tarih düşürülmüştür.

خادمه ن فیسہ اولہ محل اعلی جنت ²

3+50+400+10+50+80+10+600+50 = 1253

İkinci beytin ikinci mısraındaki noktalı harfler hesaplandığında 1253/1837-38 tarihi çıkmaktadır. Noktalı harfler hesaplandığında çıkan tarih ile manzumenin altında yazan tarih uyuşmaktadır. Bu bir mu‘cem tarih örneğidir. Nefise Hanım’ın ölümü üzerine tarih düşürülmüştür.

Kolcuzâde sonunda ölüm pençesine düşüp gitti. Çünkü ömür müddeti tamamlandı. Buna çare var mı?

- 2 ‘Afv idüp cürm ü günâhın baħr-i rahmetle ide
Da’imâ reyyân revân-ı pâkini Rabbü’l-Enâm

Enam olan Allah, günahlarını affedip temiz ruhunu rahmet deniziyle daima suya doyursun.

- 3 Tâlibâ târîh-i mu‘cemden du‘âdır maṭlabım
Şahñ-ı me’vâyı ide Hâcî Hüseyn Ağa makâm

*Ey Tâlib, mu‘cem tarihten dileğim duadır. Hacı Hüseyin Ağa, Me’va cennetinin ortasını makam eylesin.*¹

72. Tarih

Mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün

- 1 Cihândan gitdi Kâdî-zâde itdi kısmetin tekmîl
Kemâl ü fazlı fâ’ik idi ‘âlemde Hocendîye

Kadızâde ömrünü tamamladı ve dünyadan gitti. Hocendî dünyada kemal sahibi ve değerliydi.

- 2 Cihân incinmedi bir vech ile ‘âlemde zâtından
Olunmuş idi Hâkdan hüsn-i hulk ihşân kendiye

Dünyada halk bir sebep ile zatından incinmedi. Hak’tan kendisine güzel bir ahlak verilmişti.

- 3 Du‘âdır mışra-‘ı târîhden Tâlib merâm ancak
Behişt eyleye Mevlâ makâm Ahmed Efendiye

*Tâlib, tarih mısraından dileğim ancak duadır. Mevla, Ahmed Efendi’ye cenneti makam eylesin.*¹

¹ مقام اغا حسين حاجي ایدہ مآوای صحن

50+10+10+10+3+10+10+50+1000+100 = 1253

Üçüncü beytin ikinci mısraındaki noktalı harfler hesaplandığında 1253/1837-38 tarihi çıkmaktadır. Noktalı harfler hesaplandığında çıkan tarih ile manzumenin altında yazan tarih uyuşmaktadır. Bu bir mu‘cem tarih örneğidir. Hacı Hüseyin Ağa’nın ölümü üzerine tarih düşürülmüştür.

73. Tarih

Mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

- 1 Küçük Hâcî Muhammed-zâde gitdi mülk-i fânîden
Beğâda eylesün Bârî büyük rütbe aña i'tâ

Küçük Hacı Muhammedzâde dünyadan gitti. Allah, ahirette ona büyük rütbe ihsan eylesin.

- 2 İlişmez bir dakîka eyleyenler vaktini tekmîl
Ezelden çâre ne böyle kurulmuş sâ'at-i dünyâ

Vaktini tamamlayanlara bir dakika (dahi) ilişmez. Dünya saati ezelden böyle kurulmuştur. Buna çare var mı?

- 3 Du'âdır Tâlib ancak pür nuķat târîhden maṭlub
Cinâmı Muştafa Ağaya me'vâ eyleye Mevlâ

Tâlib, noktalı tarihten dileğim ancak duadır. Mevla, Mustafa Ağa'ya cenneti mekân eylesin. ²

74. Tarih

Mef'ûlü mefâ'îlü mefâ'îlü fa'ûlün

- 1 Fânîden elin çekdi kemâl ehli a'tâ âh
Çekdirmeye bâķîde aña zahmeti Yezdân

Kemal ehli dünyadan elini çekti. Ah! Yezdan, ona ahirette zahmet çekirtmesin.

- 2 Ehl-i hüner olmuşdı anıñ nuṭķuna meftûn
Âşârını tanzîrde 'âcizdi sühândân

یہ افندی احمد مقام مولی ای لہ بہ ہشتی¹

160 + 53 + 181 + 86 + 56 + 717 = 1253

Üçüncü beytin ikinci mısraındaki bütün harfler hesaplandığında 1253/1837-38 tarihi çıkmaktadır. Harfler hesaplandığında çıkan tarih ile manzumenin altında yazan tarih uyuşmaktadır. Bu bir tam tarih örneğidir. Ahmed Efendi'nin ölümü üzerine tarih düşürülmüştür.

مولی ای لہ ماوی اغایہ مصطفی جندی²

3+50+50+10+80+10+1000+10+10+10+10+10 = 1253

Üçüncü beytin ikinci mısraındaki noktalı harfler hesaplandığında 1253/1837-38 tarihi çıkmaktadır. Noktalı harfler hesaplandığında çıkan tarih ile manzumenin altında yazan tarih uyuşmaktadır. Bu bir mu'cem tarih örneğidir. Mustafa Ağa'nın ölümü üzerine tarih düşürülmüştür.

Hüner ehli onun sözlerine meftun olmuştu. Söz söyleyenler, onun eserlerini tanzir etmekte acizdiler.

- 3 Gizlendi deyu hâke şakın geçme bakup da
Eylerdi seniñ gibi bu da ‘âlemi seyrân

Toprağa gizlendi diye sakın bakıp da geçme. Bu da senin gibi âlemi gezerdi.

- 4 Evkâtını yâ-hû o ‘ibâdetle geçirdi
Her sâ‘at olup mazhar-ı tevfiğ-i firâvân

Ey Allah, o vaktini ibadetle geçirdi. (Bu sebeple) çok yardıma mazhar olsun.

- 5 İhlâs ile bir fâtihadır şimdi niyâzı
Ehl-i dil ider maşşadını dem-be-dem ihsân

Şimdi isteği ihlasla bir fatihadır. Gönül ehli dilediğini arasına ihsan eder.

- 6 ‘Afv eyleye Hâk her ne kadar var ise cürmi
Hem lücce-i rahmetle revânın ide reyyân

Hak, ne kadar günahı varsa affeylesin. Hem de ruhunu rahmet deniziyle suya doyursun.

- 7 Târîhini Tâlib gibi tanzîm ideriz biz

[10a]

Me’vâya zihî şâ‘ir idi etdi a‘tâ cân

Biz tarihini Tâlib gibi düzenleriz. Ne güzel şairdi. Me’va cenneti için canını verdi. ¹

75. Tarih

Fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün

- 1 Defter-i ‘ömrin cerîde nâzırıyken dürdi mevt

¹ جان عطا ای تدی ای دی شاعر زهی مأویہ

134 + 415 + 25 + 571 + 22 + 63 = 1230

Yedinci beytin ikinci mısraındaki bütün harfler hesaplandığında 1230/1814-15 tarihi çıkmaktadır. Harfler hesaplandığında çıkan tarih ile manzumenin altında yazan tarih uyuşmaktadır. Bu bir tam tarih örneğidir. Tâlib, vefat eden kişinin şair ve hüner ehli olduğunu söylemiş ancak şairin adını söylememiştir. İsmi vermediği şairin ölümü üzerine tarih düşürmüştür.

N'itdi bak Fâ'îk Efendi-i ma'ârif-perveri

Ölüm, ömür defterini Ceride vekiliyken dürdü. Ölümün ilmi koruyan Faik Efendi'ye ne yaptığına bak.

- 2 Eyledi şehir-i Muḥarremde vefât ol nüktedân
Mâtem-i fevti kodı ḥayretde çok dâniş-veri

O nükte bilen zarîf insan, muharrem ayında vefat etti. Ölümünün matemi çok âlimi hayrette bıraktı.

- 3 Fâ'îk olmuşdı hüner-mendân-ı 'asra şübhesiz
Binde bir görmez cihân öyle belâgat-güsteri

Şübhesiz Faik asrın hünerlilerinden olmuştu. Cihan öyle belagat yayan birini binde bir görmez.

- 4 Nûr-ı Kur'ân eylesün kabrin münevver da'imâ
Cürmünün 'afvıyla olsun lütf-i Hakk'ın mazharı

Kur'an-ı Kerim'in nuru kabrini daima aydınlık eylesin. Hakk'ın lütfuna günahlarının affıyla nail olsun.

- 5 Okuyan yârânı rûḥ-ı pâkine bir fâtiḥa
İki 'âlemde ola yâ Rab ḥaṭâlardan berî

Ya Rab, temiz ruhuna bir fatiha okuyan dostları, iki dünyada da hatalardan uzak olsun.

- 6 Tâlibâ târîḥden ancak du'âdır maṭlabım
Cennetü'l- a'lâ ola Fâ'îk Efendiniñ yeri

*Ey Tâlib, tarihten dileğim ancak duadır. Faik Efendi'nin yeri cennetin en yüksek mertebesi olsun.*¹

¹ یری اف ندی نك فاندق اوله علی الا جنت

220 + 215 + 181 + 42 + 110 + 32 + 453 = 1253

Altıncı beytin ikinci mısraındaki bütün harfler hesaplandığında 1253/1837 tarihi çıkmaktadır. Harfler hesaplandığında çıkan tarih ile manzumenin altında yazan tarih uyuşmaktadır. Bu bir tam tarih örneğidir. Tâlib, ceride vekilliği yaptığını ve asrın hünerlileri arasında olduğunu söylediği Faik Efendi'nin ölümü üzerine tarih düşürmüştür.

76. Tarih

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

- 1 Koydı hayretde nice dâniş-veri
Gitdi Dâniş Beg gibi ehl-i kemâl

Daniş Bey gibi kemal ehli nice âlimi hayrette bırakarak gitti.

- 2 Tâlibâ mu'cemle yaz târihini

Genç idi Dâniş Beg itdi irtihâl

*Ey Tâlib, tarihini mu'cemle yaz. Dâniş Bey gençken ahirete göçtü.*¹

77. Tarih

Mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün

- 1 Şomada hayli müddet zâbit olmuşdı Bilâl Ağa
İçüp şahbâ-yı mevti 'âkıbet terk itdi dünyâyı

Bilal Ağa Soma'da uzun bir zaman zabıtlık yapmıştı. Ölüm şarabını içip nihayetinde dünyayı terk etti.

- 2 Revân-ı pâkin âb-ı rahmet itsün dâ'imâ reyyân

1784/1199 yılında Sakız'da doğan Süleyman Fâik Efendi'nin hayatı hakkındaki bilgilerini kendi yazdığı "Mecmûa" adlı eserinden öğreniyoruz. Başka alanlarda ilimler tahsil ederek, Osmanlı Devleti'nin muhtelif şehirlerinde çeşitli memuriyetlerde bulunmuştur. Ceride nazırıyken 1253/1838 yılında vefat etti. Mehmed Süreyyâ, onun mahir bir şair olduğunu söylerken; Sadettin Nüzhet Ergun ise onun iyi bir şair olmadığını söylemektedir (Şimşek, 2010, s. 85-86).

Tâlib, ceride nazırlığı yaptığını, ilmi seven ve iyi bir belagat sahibi olduğunu ve Muharrem ayında vefat ettiğini söylemiştir. Tâlib'in verdiği bilgiler ile tarihi kaynaklarda geçen bilgiler uyusmaktadır.

¹ ارته حال ای ندی پک دانش ای دی کنج

50+3+10+10+50+300+2+10+400+10+400 = 1245

İkinci beytin ikinci mısraındaki noktalı harfler hesaplandığında 1245/1830 tarihi çıkmaktadır. Noktalı harfler hesaplandığında çıkan tarih ile manzumenin altında yazan tarih uyusmaktadır. Bu bir mu'cem tarih örneğidir. Dâniş Bey'in genç yaşta ölümü üzerine tarih düşürülmüştür.

1805/1220 yılında İstanbul'da doğan Dâniş Bey, Arapça, Farsça ve edebiyat dersleri aldı. Dîvân-ı Hümâyûn kalemінде memurluk yaptı. Daha yirmi beş yaşındayken vereme yakalanıp 1245/1830 Ramazan'ında vefat etti. Üç dilde şiirler yazacak kadar şairlik yeteneği vardı. Nesirde de başarılı olan Dâniş Bey, güçlü hafızası, bilgisi ve zekâsıyla tanınmıştır (Selçuk, 2021a).

Haṭâ vü cürmünüñ ‘afvıyla bulsun lütf-i Mevlâyı

Temiz ruhun daima rahmet suyuna kansın. Günahlarının affıyla Mevla’nın lütfünü bulsun.

3 Du‘âdır kaçdım ey Tâlib benim târîh-i mu‘cemden

Kıla mesken Bilâl Ağaya Bârî ‘adn-i a‘lâyı

*Ey Tâlib, mu‘cem tarihten maksatım duadır. Allah, Bilal Ağa’ya Adn cennetini mesken kılsın.*¹

78. Tarih

Fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün

1 Aldı dünyâdan Zübeyde Hanımı hayfâ ki mevt

Vâlideynine a‘tâ-yı şabr ide Hayyü’l Enâm

Yazık ki ölüm, Zübeyde Hanım’ı dünyadan aldı. Allah anne ve babasına sabırlar bağışlasın.

2 ‘Afv idüp cürmün ide rahmet aña Rabbü’r-Raḥîm

Tûl-i ‘ömr ile cihânda olmadı zîrâ be-kâm

Merhamet sahibi Allah, günahlarını affedip ona rahmet eylesin. Zira dünyada ömrü uzun olsa da isteğine kavuşamadı.

3 Maṭlabı târîh-i mu‘cemden du‘âdır Tâlibiñ

Cenneti Bârî Zübeyde Hanıma ide maḳâm

*Tâlib’in mu‘cem tarihten dileği duadır. Allah, Zübeyde Hanım’a cenneti makam eylesin.*²

اعلايى عدن پارى اغايه ب لال مسكن ق يله¹

100+10+50+2+1000+10+2+10+50+10+10 = 1254

Üçüncü beytin ikinci mısraındaki noktalı harfler hesaplandığında 1254/1838-39 tarihi çıkmaktadır. Noktalı harfler hesaplandığında çıkan tarih ile manzumenin altında yazan tarih uyuşmaktadır. Bu bir mu‘cem tarih örneğidir. Soma’da uzun zaman zabıtlık yapmış Bilal Ağa’nın ölümü üzerine tarih düşürülmüştür.

مقام ايده خاتمه زب يده پارى جنتى²

3+50+400+10+2+10+7+2+10+600+50+10+100 = 1254

Üçüncü beytin ikinci mısraındaki noktalı harfler hesaplandığında 1254/1838-39 tarihi çıkmaktadır. Noktalı harfler hesaplandığında çıkan tarih ile manzumenin altında yazan tarih uyuşmaktadır. Bu bir mu‘cem tarih örneğidir. Zübeyde Hanım’ın ölümü üzerine tarih düşürülmüştür.

[10b]

79. Tarih

Fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilün

- 1 Mâder-i hân-kaḥ-ı Şeyḥ Murâd Mollâyı
Cevher-i ‘iffetiñ itmişdi meger m‘adeni Ḥaḳ

Hak, oysa ki Molla Şeyh Murad’ın annesinin tekkesini iffet cevherinin kaynağı etmişti.

- 2 İşte şimdi bu fenâ ‘âlemini terk itdi
Aldı kâşâne-i Firdevs-i berrîne anı Ḥaḳ

İşte şimdi bu yokluk âlemini terk etti. Hak, onu Firdevs cennetinin en yüce sarayına aldı.

- 3 Oḳu iḥlâs ile bir fâtiḥa yâhû yürüme
İki dünyâda ide nâ’il-i maḳşad seni Ḥaḳ

Bu yerime ihlasla bir fatiha oku ya da bu yerde yürüme. Hak seni iki dünyada da muradına erdiresin.

- 4 Tâlibâ ehl-i gönül böyle didi târîḥin
Cenneti Şâbire Kadınıñ ide meskeni Ḥaḳ

Ey Tâlib, gönül ehli tarihini böyle dedi. Hak, Sabire Kadın’a cenneti mesken eylesin.

¹

80. Tarih

Fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün

- 1 Mâder-i Şeyḥ Murâd Mollâ fenâyı itdi terk
Rûḥuna raḥmet ide bakıp da Hayy-ı Müste‘ân

حق مسكنی ایدہ قادیک نك صابرہ جنتی¹

108 + 180 + 20 + 185 + 298 + 463 = 1254

Dördüncü beytin ikinci mısraındaki bütün harfler hesaplandığında 1254/1838-39 tarihi çıkmaktadır. Harfler hesaplandığında çıkan tarih ile manzumenin altında yazan tarih uyuşmaktadır. Bu bir tam tarih örneğidir. Molla Murad’ın annesi Sâbire Kadın’ın ölümü üzerine tarih düşürülmüştür.

Molla Şeyh Murad'ın annesi dünyayı terk etti. Kendisinden yardım istenen Allah, ruhuna bakıp da rahmet eylesin.

2 Kudsîyân Tâlib nuķatla didi târîhin henûz

Şâbire Kadın behiştî eyledi şimdi mekân

Tâlib, melekler tarihini henûz noktalarla söyledi. Sabire Kadın şimdi cenneti mekân eyledi.¹

81. Tarih

Mef'ûlû fâ'ilâtûn mef'ûlû fâ'ilâtûn

1 Dehri idüp ferâmûş gitdi Şerîf Efendi

Mevt itdi böyle hâmûş âhîr o derd-mendi

Şerif Efendi dünyayı unutup gitti. Ölüm o hastayı sonunda böyle susmuş eyledi.

2 Öz dâderiydi hâlâ acır Hasîb Paşa

Olmuşdı hulkı zîrâ 'âlemlerin pesendi

Hasip Paşa öz kardeşiydi hala acır. Çünkü ahlakı insanların beğendiği bir ahlak olmuştu.

3 Ol ma'den-i fazîlet olmuşdı Mevleviyyet

'İlm ü kemâlin elbet tahsîn ider Hocendî

O fazilet kaynağı ilmiye sınıfından olmuştu. Hocendî elbet ilim ve kemalini sağlamlaştırır.

4 'Afv ide Hâķ hâţâsın müzdâd ide şafâsın

Mu'tâd olan du'âsın hâķ u cihân begendi

Hak onun hatasını affedip sefasını ziyadeleştirsin. Alışılmış olan duasını bütün halk beğendi.

5 Gûş eyleyince fevtin Tâlib yazıldı târîh

¹ مكان شمى اى لى به شتى قادى ن صابر ه

2+100+10+50+2+300+400+10+10+10+300+10+50 = 1254

İkinci beytin ikinci mısraındaki noktalı harfler hesaplandığında 1254/1838-39 tarihi çıkmaktadır. Noktalı harfler hesaplandığında çıkan tarih ile manzumenin altında yazan tarih uyushmaktadır. Bu bir mu'cem tarih örneğidir. Molla Murad'ın annesi Şâbire Kadın'ın ölümü üzerine tarih düşürülmüştür.

Mülk-i İremde menzil buldı Şerîf Efendi

*Tâlib, ölümü duyulunca tarih yazıldı. Şerif Efendi İrem cennetinde yer buldu.*¹

82. Tarih

Fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilün

- 1 Şu‘le-i meclis-i ‘irfân idi Pertev Paşa
Şe‘m-i ‘ömrin esicek bâd-ı ecel itdi hebâ

Pertev Paşa irfan meclisinin ışığıydı. Ecel rüzgârı eserek ömür mumunu heba etti.

- 2 Âfitâb-ı hüneri memleket-i ma‘rifete
Gün gibi eyler idi bahş-i ziyâ şubh u mesâ

Pek güzel olan hüneri, marifet memleketine sabah ve akşam gün gibi ılık verip aydınlatırdı.

- 3 Var idi cümle tarîkatde hakîkatde anı
‘Adn-i a‘lâda enîs eyleye pîrâne Hudâ

Hakikatte bütün tarikatlarda böylesi vardı. Hüda, onu cennet katlarının en yüksekinde pirine dost eylesin.

- 4 Hüsni hulkı bulunur ise melekde bulunur
Nev‘-i âdemde bulunmaz dinilürse ahrâ

Onun güzel ahlakı varsa ancak melek de vardır. İnsan sınıfında bulunmaz denilirse münasiptir.

- 5 Böyle bir zât-ı melek haşlete hayfâ ki felek
Ne şekil kıydı nasıl itdi vücûdın ifnâ

Felek böyle melek ahlakına sahip olana yazık ki ne şekilde kıydı, vücudunu nasıl yok etti?

¹ افندی شریف پ ولدی منزل ارمده ملك

145 + 590 + 52 + 127 + 250 + 90 = 1254

Beşinci beytin ikinci mısraındaki bütün harfler hesaplandığında 1254/1838-39 tarihi çıkmaktadır. Harfler hesaplandığında çıkan tarih ile manzumenin altında yazan tarih uyuşmaktadır. Bu bir tam tarih örneğidir. Şerif Efendi'nin ölümü üzerine tarih düşürülmüştür. Tâlib, Şerif Efendi'nin beğenilen bir ahlakının olduğunu, Mevlevi olmadan önce fazilet sahibi olduğunu ve alışılmış olan duasının herkes tarafından beğenildiğini söylemektedir.

- 6 'Afv idüp Hazret-i Hak cümle haṭâ vü cürmin
Rûhını eyleye hem-bezm ferîk-i sa'dâ

Hazret-i Hak, bütün günahlarını affedip ruhunu saidlerle beraber eylesin.

- 7 Tâlibâ mışra'-ı târîhini menkûṭ ile yaz

[11a]

Cennetiñ câhını cây eyledi Pertev Paşa

*Ey Tâlib, tarih mısraını menkutla yaz. Pertev Paşa cennetin makamını yer eyledi.*¹

83. Tarih

Mefâ'îlün mefâ'îlün fe'ûlün

- 1 Mu'în-i şâhib-i rüşd ü kemâlîñ
Dili bend idi Hallâk-ı kerîme

Rüşd ve kemalin sahibi Mu'în'in dili Allah'a bağlıydı.

- 2 Yoğ idi rağbeti mülk-i cihâna
Anıñçün düşmedi kabr-i azîme

Dünyaya ilgisi yoktu. Onun için büyük kabre düşmedi.

- 3 Mütercimdi kalemde Fârisiyye
Ki neşr ü nazmı fâ'ikdi kelîme

Farsça kaleminde tercümandı. Ki nesir ve nazımda da kabiliyetli idi.

- 4 Revânı dâ'imâ müstağrak olsun
Zülâl-i rahmet-i Rabb-ı Raḥîme

پاشا پرتو ایادی جای جاهی جنتک¹

3+50+400+3+50+10+3+10+10+10+2+400+2+300 = 1253

Yedinci beytin ikinci mısraındaki noktalı harfler hesaplandığında 1253/1837-38 tarihi çıkmaktadır. Noktalı harfler hesaplandığında çıkan tarih ile manzumenin altında yazan tarih uyusmaktadır. Bu bir mu'cem tarih örneğidir. Tâlib, hüner ehli olduğunu ve ölümünden sonra yerine ancak melek gelir dediği Pertev Paşa'nın ölümü üzerine tarih düşürmüştür.

1785/1200 yılında İstanbul'da doğan Pertev Paşa, küçük yaşta babasını kaybetmiş, annesinin ve dayısının destekleriyle tahsiline devam etmiştir. Reisülküttaplık, sadaret kethüdalığı gibi çeşitli görevlerde bulunan Seyyid Mehmed Said'e daha sonraları paşa unvanı verilmiştir. II.Mahmud'un emriyle Edirne'de saraya davet edildiği bir zamanda boğdurulur ve hastalığı nedeniyle öldüğü halka duyurulur. Pertev Paşa'nın tek eseri Dîvân'ıdır. Pertev Paşa'nın pek çok tarih manzumesi, tahmis, tazmin ve nazireleri bulunmaktadır (Selçuk, 2021b)

Ruhu daima Rahim olan Allah 'ın saf rahmet suyuna kansın.

5 Gelüp kalbe didim târîh Tâlib

Mu'în-i pür-hüner gitdi na'îme

Tâlib, tarihi kalbe gelince söyledi. Çok hüner sahibi olan Mu'în, Na'im cennetine gitti. ¹

84. Tarih

Müfte'ilün müfte'ilün müfte'ilün müfte'ilün

1 Olmuşdı Müftiyü'l-Enâm rıkkatle bu pîr-i cihân

Yâ Rab ola şimdi makâm aña gülistân-ı cinân

Bu cihan piri incelikle Şeyhülislam olmuştu. Ya Rab, şimdi cennet bahçesi ona makam olsun.

2 Tâlib didi menkûṭ ile târîhini ehl-i 'ulûm

Kâdı Efendi-zâdeye Yezdân ide 'adni mekân

Tâlib, ilim ehli noktalarla tarihini söyledi. Yezdan, Kadı Efendizâde'ye cenneti mekân eylesin. ²

¹ ن ع ي م ه ك ت دى ه ن ر پ ر م ع ي ن

175 + 434 + 255 + 202 + 170 = 1236

Beşinci beytin ikinci mısraındaki bütün harfler hesaplandığında 1236/1821-22 tarihi çıkmaktadır. Harfler hesaplandığında çıkan tarih ile manzumenin altında yazan tarih uyuşmaktadır. Bu bir tam tarih örneğidir. Hüner sahibi ve Farsça tercümanlık yapan Manastırlı Mu'în Efendi'nin ölümü üzerine tarih düşürülmüştür.

Mu'în Efendi, doğduğu yer olan Manastır'da ilk eğitimini aldıktan sonra İstanbul'a gelmiştir. Burada hâcelik rütbesini alarak Fârisî mütercimliği yapmış. 1236/1821 tarihinde İstanbul'da vefat etmiştir. Fatîm, onun şairlik yönünün olduğunu ancak elde çok şiirinin olmadığını belirtmektedir (Arslan, 2021b)

² م ك ن ع د نى ا ي د ه ي ز د ن ي ه ز ا د ه ا ف ن دى ق ا ضى

100+800+10+80+50+10+7+10+10+7+50+10+50+10+50 = 125

İkinci beytin ikinci mısraındaki noktalı harfler hesaplandığında 1254/1838-39 tarihi çıkmaktadır. Noktalı harfler hesaplandığında çıkan tarih ile manzumenin altında yazan tarih uyuşmaktadır. Bu bir mu'cem tarih örneğidir. Şeyhülislam Kadızâde Mehmed Tâhir'in ölümü üzerine tarih düşürülmüştür. Tâlib, Kadızâde Mehmed Tâhir'in ismini söylememiş ama şeyhülislam olduğunu söylemesi ve ölüm tarihini vermesinden yola çıkarak yaptığımız araştırmalar sonucunda bu şeyhülislamın Kadızâde Mehmed Tâhir olduğu anlaşılmaktadır.

İlk eğitimini babasından alan Kadızâde Mehmed Tâhir, İstanbul'da aldığı eğitimler sonucunda müderris oldu. Kadılık ve kazaskerlik gibi çeşitli görevler yapmış, 1241/1825 yılında ise şeyhülislamlık makamına getirilmiştir. Yeniçeri Ocağı'nın kaldırılması sürecinde yapılan görüşmelerde Kadızâde Mehmed Tâhir aktif rol oynamıştır. İki buçuk yıl kadar şeyhülislamlık görevinde bulunmuş ve yaşlılığından dolayı görevinden alınmıştır. 1254/1838 yılında vefat etmiştir (İşpirli, 2001, s. 97-98).

85. Tarih

Müfte‘ilün fâ‘ilün müfte‘ilün fâ‘ilün

- 1 Töğdı dile Tâlibâ şu iki târîh-i tâm
Gel yazalım sengine bâ‘iş olur rahmete

Ey Tâlib, şu iki tam tarih gönle doğdu. Gel mezar taşına yazalım. Rahmete vesile olur.

- 2 İtdi Muḥammed Emîn naḳl-i diyâr-ı İrem
Gitdi Muḥammed Emîn vâşıl ola cennete

Muhammed Emin, İrem diyarına taşındı. Muhammed Emin cennete kavuşsun. ¹

86. Tarih

Fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün

- 1 Yaşını alup fenâdan oldı uḳbâya revân
Ḳabr-i Ḥavvâ Ḥanımlı Firdevs ide Rabbü‘l-Enâm

Dünyada yaşını alıp ahirete gitti. Bütün yaratılanların Rabbi, Havva Hanım’ın kabrini Firdevs cenneti eylesin.

- 2 Bir taraftan her gelen gitmekdedir bu kârı âh
Anlamaz gibi ṭurur insân ne dîrsen şubḥ u şâm

Bir taraftan her gelen gitmektedir. Ah! Bu kârı, sabah ve akşam insana ne desen anlamaz gibi duruyor.

- 3 Tâlibâ kıldım du‘â târîh-i cevher-dârı ile
Dâr-ı cennet rûḥ-ı Ḥavvâ Ḥanıma olsun maḳâm

¹ ارم دیار ن ق ل امین محمد ای تدی
241 + 215 + 180 + 101 + 92 + 425 = 1254
ج ن ت ه اوله و اصل امین محمد ک تدی
458 + 42 + 127 + 101 + 92 + 434 = 1254

İkinci beytin her iki mısraındaki harfler ayrı ayrı hesaplandığında 1254/1838-39 tarihi çıkmaktadır. Harfler ayrı ayrı hesaplandığında çıkan tarihler ile manzumenin altında yazılan tarih uyuşmaktadır. Burada hem beyitle tarih hem de tam tarih örneği vardır. Muhammed Emin’in ölümü üzerine tarih düşürülmüştür. Tâlib burada ustalığını göstermiştir.

Ey Talib, cevher-dâr tarihle dua kıldım. Cennet, Havva Hanım'ın ruhuna makam olsun. ¹

87. Tarih

Mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

- 1 Çiçekden 'Âişe Şıdıka Hânım bulmadı sıhhat
Gülistân-ı na'îme gitdi rûhı ayrılup tenden

Aişe Sıdıka Hanım çiçek hastalığından sıhhat bulmadı. Ruhu tenden ayrılıp Na'im cennetinin bahçesine gitti.

[11b]

- 2 Firâkı âteşiyle âşinâsı olmada sûzân
Derûn-ı akrabâsı yanmada mânende-i külhan

Ayrılık ateşiyle tanıdıkları ve yakın akrabaları külhan gibi yanmaktadır.

- 3 Degildi bir zamân hâlî tilâvetden o gül çehre
Hudâ envâr-ı firâk ile kılsun kabrini rûşen

O gül çehrenin okumakla geçmeyen bir vakti yoktu. Hüda, ayrılık nuruyla kabrini aydınlatsın.

- 4 İdüp Hâk âb-ı rahmet ile revân dâ'imâ reyyân
Açılsun kabrine Firdevs-i a'lâdan nice revzen

Hak, daima akıcı rahmet suyuyla suya doyurup kabrine Firdevs cennetinden nice pencereler açsın.

- 5 Du'âsı Tâlibâ târîh-i mu'cemle edâ oldu
Cinânı 'Âişe Şıdıka Hânım eyleye mesken

Ey Tâlib, mu'cem tarihle duası yerine geldi. Aişe Sıdıka Hanım cenneti mesken eylesin. ¹

¹ مقام اول سون خاتمه حوا روح جنت دار

3+50+400+600+50+50+100 = 1253

Üçüncü beytin ikinci mısraındaki noktalı harfler hesaplandığında 1253/1837-38 tarihi çıkmaktadır. Noktalı harfler hesaplandığında çıkan tarih ile manzumenin altında yazan tarih uyuşmaktadır. Bu bir mu'cem tarih örneğidir. Havva Hanım'ın ölümü üzerine tarih düşürülmüştür.

88. Tarih

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

1 Oldı kâğî-i Haleb ammâ ki zabt itmeksizin

Eyledi Mîr-i Hudâ-dâdıñ ecel cismin tebâh

Halep kadısı oldu ama zapt etmeden. Ecel Mir Hudâdâd'ın cismini harap eyledi.

2 Maẓhar-ı hulk-ı cemîl idi o kân-ı iltifât

Da'imâ halka güler yüzle ider idi nigâh

Güzel ahlak sahibiydi. O iltifat kaynağı daima halka güler yüzle bakardı.

3 Her gelen bu menzile bir kere uğrar şübhesiz

Gelmez ammâ neyleyim halk-ı cihâna intibâh

Her gelen şübhesiz bir kere bu menzile uğrar. İnsanlara uyanma, hakikati görüp yanlıştan dönme hali gelmez. Ama ne yapayım?

4 Fâtiha ikrâm iden yârânı dâ'im rûhuna

İki 'âlemde selâmet dârın itsün cây-gâh

Ruhuna daima Fatihâ okuyan dostları, iki âlemde de selamet yerini makam eylesin.

5 Tâlibâ mu'cem ile söyleyelim târîhin

Qabrini Mîr-i Hudâ-dâdıñ ide cennet İlâh

Ey Tâlib, tarihini mu'cemle söyleyelim. Allah, Mir Hudâdâd'ın kabrini cennet eylesin.²

89. Tarih

مسكن اي ليه خادم صديقه عايشه چناني¹

3+50+50+10+10+300+10+100+600+50+10+10+50 = 1253

Beşinci beytin ikinci mısraındaki noktalı harfler hesaplandığında 1253/1837-38 tarihi çıkmaktadır. Noktalı harfler hesaplandığında çıkan tarih ile manzumenin altında yazan tarih uyushmaktadır. Bu bir mu'cem tarih örneğidir. Tâlib, çiçek hastalığından sıhhat bulmadığını ve vaktinin sürekli okumakla geçtiğini söylediği Aîşe Sıdika Hanım'ın ölümü üzerine tarih düşürmüştür.

اله تاجن ايده دادك خدا مير ق بري ني²

100+2+10+50+10+10+600+10+3+50+400 = 1245

Beşinci beytin ikinci mısraındaki noktalı harfler hesaplandığında 1245/1829-30 tarihi çıkmaktadır. Noktalı harfler hesaplandığında çıkan tarih ile manzumenin altında yazan tarih uyushmaktadır. Bu bir mu'cem tarih örneğidir. Tâlib, Halep kadılığı yapmış, iltifat kaynağı, güzel ahlaklı ve güleryüzlü olduğunu söylediği Mir Hudâdâd'ın ölümü üzerine tarih düşürmüştür.

Fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilün

- 1 İtdi Horhorlu Mehemmed bu fenâda çok âh
Gidicek vâlidesi dâr-ı beķâyâ hayfâ

Horhorlu Mehemmed bu dünyada çok ah etti. Yazık ki annesi ahirete gidecek.

- 2 Kıla maḥdûmunı ‘âlemde mu‘ammer Ma‘bûd
Kaşr-ı cennetde bula mâderiniñ rûhı şafâ

İbadet edilen Allah, dünyada evladını uzun ömürlü eylesin. Annesinin ruhu cennet köşkünde safa bulsun.

- 3 Tâlibâ mışra‘-ı târîḫi du‘âdan kalmaz
Fâtıma Hanıma ‘adni kıla Mevlâ me’vâ

Ey Tâlib, tarih mısraı duadan geri kalmaz. Mevla, Fatıma Hanım’a Adn cennetini mekân eylesin. ¹

90. Tarih

Fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün

- 1 Dâr-ı fânîden çekildi gitdi uķbâyâ meded
Şâhib-i merķad Muḥammed ehl-i ‘irfân idi âh

Dünyadan çekilip ahirete gitti. Eyyah! Merkadın sahibi Muhammed, irfan ehliydi. Ah!

- 2 Eyledim Tâlib gibi ben de du‘â târîḫ ile
Huld-i a‘lâyı maķarr ide Muḥammed yâ İlâh

Ben de Tâlib gibi tarihle dua ettim. Ya İlâh, Muhammed cennetin yüksek makamlarını yer eylesin. ²

¹ مأوى مولى قيله عندى خادمه فاطمه

57 + 86 + 145 + 134 + 696 + 135 = 1253

Üçüncü beytin ikinci mısraındaki bütün harfler hesaplandığında 1253/1837-38 tarihi çıkmaktadır. Harfler hesaplandığında çıkan tarih ile manzumenin altında yazan tarih uyuşmaktadır. Bu bir tam tarih örneğidir. Fatıma Hanım’ın ölümü üzerine tarih düşürülmüştür.

² اله يا محمد ايده مقرر اعلايى خلد

47 + 92 + 20 + 340 + 122 + 634 = 1255

91. Tarih

Mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

- 1 Gidince Mîr İsmâ'îl Hüsni bâğ-ı 'âlemden
Cihânda bülbül-âsâ cümle yârânı figân itdi

Mir İsmail Hüsni âlemin bahçesinden gidince, dostları dünyada bülbül gibi ağlayıp sızladı.

[12a]

- 2 Gidüp evvel Hicâza hem mücâvir oldu on beş yıl
Gelüp sonra Sitânbula kalemde kesb-i şân itdi

Önce Hicaz'a gidip on beş yıl komşu oldu. Sonra İstanbul'a gelip kalemde nam kazandı.

- 3 Kütâhiyye redîfi yoklama me'mûr olmuşdu
Varınca âhîr anda hastalandı terk-i cân itdi

Kütâhiyye redîfi yoklama memuru olmuştu. Oraya varınca sonunda o da hastalanıp canını terk etti.

- 4 Vefâtın gûş idince vâkt-i hîdmetde bâña Tâlib
Melekler şu iki târîh-i menkûtı beyân itdi

Tâlib, hizmet ettiği zamanda öldüğünü duyunca melekler bana şu iki mu'cem tarihi beyan etti.

- 5 Mekân itdi behiştî rûh-ı İsmâ'îl Hüsni Beg
Beğâda huldı İsmâ'îl Hüsni Beg mekân itdi

İsmail Hüsni Bey'in ruhu cenneti mekân etti. İsmail Hüsni Bey ahirette Huld cennetini mekân etti. ¹

İkinci beytin ikinci mısraındaki bütün harfler hesaplandığında 1255/1839-40 tarihi çıkmaktadır. Harfler hesaplandığında çıkan tarih ile manzumenin altında yazan tarih uyuşmaktadır. Bu bir tam tarih örneğidir. Muhammed Bey'in ölümü üzerine tarih düşürülmüştür.

١ بك حسنى اسمعيل روح بهشتى ايدى مكان¹

92. Tarih

Fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilün

- 1 Genç iken Aḥmed Efendi bu fenâdan gitdi
Olmadı sâḥa-yı ‘âlemde be-kâm u ḥurrem

Ahmed Efendi gençken bu dünyadan gitti. Dünyada isteğine kavuşmadı ve sevinçli olmadı.

- 2 Dâr-ı dünyâda o bir kimseyi incitmedi âh
Kılıp yârânına fevtiyle nice gelmez elem

Dünyada bir kimseyi incitmedi. Ah! Ölümüyle dostlarının başına gelmeyen nice dert, sıkıntı başlarına geldi.

- 3 Nûr-ı Qur’ân ile Hâḳ eyleye kabrin rûşen
Lücce-i rahmete müstağraḳ ide rûḥını hem

Hak, Kur’an-ı Kerim’in nuruyla hem kabrini aydınlatsın hem de ruhunu rahmet denizine daldırsın.

- 4 Tâlibâ tıydum eḥibbâsı arardı târîḥ
Bende itdim şu iki mısra‘-ı tekmiîli raḳam

Ey Tâlib, dostlarının tarih aradığını duydum. Ben de şu iki tam mısrayı yazdım.

- 5 Kıldı terk Aḥmed Efendi bu fenâyı bu sene
Mesken-i Aḥmed Efendiyi Ḥudâ ide İrem

*Ahmed Efendi bu dünyayı bu sene terk eyledi. Hüda, Ahmed Efendi’nin meskenini İrem cenneti etsin.*¹

$$50+10+400+10+2+300+400+10+10+50+10+2 = 1254$$

ای ندی مکان پک حسنی اسمعیل خلدی پ قاده

$$2+100+600+10+10+50+10+2+50+10+400+10 = 1254$$

Beşinci beytin her iki mısraındaki harfler ayrı ayrı hesaplandığında 1254/1838-39 tarihi çıkmaktadır. Harfler ayrı ayrı hesaplandığında çıkan tarihler ile manzumenin altında yazılan tarih uyuşmaktadır. Burada hem beyitle tarih hem de mu‘cem tarih örneği vardır. Tâlib, Kütahiyye yoklama memurluğu yapmış İsmail Hüsni Bey’in ölümü üzerine tarih düşürmüştür.

$$\text{سنة بو ف نایى بو اف ندی احمد ترك ق یلدی}^1 \\ 115 + 8 + 151 + 8 + 145 + 53 + 620 + 154 = 1254$$

93. Tarih

Mef'ûlü mefâ'ilün fe'ûlün

- 1 Terk itdi cihânı Hân Maḥmûd
Virsün aña taḥt-ı ḥuldı Ma'bûd

Han Mahmud dünyayı terk etti. Kendisine ibadet edilen Allah, ona Huld cennetinin tahtını versin.

- 2 Oldı otuz iki yıl şâhen-şâh
Zâtından idüp cihânı ḥoşnûd

Cihânı zatından hoşnut edip otuz iki yıl en büyük padişah oldu.

- 3 Ortadan o eşkıyâ gürûhun
Kaldırdı ḥulâşa itdi nâ-bûd

Kısacası o eşkıya topluluğunu ortadan kaldırıp yok etti.

- 4 Âsûde geçürdi vaktin Allâh
Ahdinde vücûda geldi maḥşûd

Allah (onun) ömrünü huzur içinde geçirdi. Sözünde dilediği meydana geldi.

- 5 Bâdî-i nizâm-ı 'âlem oldı
Ḥaḳ bahtını eylemişdi mes'ûd

Dünyanın nizamlı olmasına vesile oldu. Hak bahtını mesut eylemişti.

- 6 Âh ol şeh nâdirü'l-vücûd âh
Nâsa ḳodı gitdi âh pür derd

O benzeri pek az bulunan padişah, insanları çok derde koyup gitti. Ah!

- 7 Târîḥ ile ḳıl du'âyı Tâlib
'Adn ola maḳarr-ı Hân Maḥmûd

ارم ايده خدا يى اف ندى احمد سکنم

241 + 20 + 605 + 165 + 53 + 170 = 1254

Beşinci beytin her iki mısraındaki harfler ayrı ayrı hesaplandığında 1254/1838-39 tarihi çıkmaktadır. Harfler ayrı ayrı hesaplandığında çıkan tarihler ile manzumenin altında yazılan tarih uyuşmaktadır. Burada hem beyitle tarih hem de tam tarih örneği vardır. Ahmed Efendi'nin ölümü üzerine tarih düşürülmüştür.

Tâlib, tarihle duayı et. Han Mahmud'un yeri Adn cenneti olsun. ¹

[12b]

94. Tarih

Mefâ 'ilün mefâ 'ilün mefâ 'ilün mefâ 'ilün

- 1 Giriftâr oldığı derdiñ 'ilâcın bulmayup âhîr
Şefîka Hanımın cânın cüdâ itdi ecel tenden

Düştüğü derdin ilacını bulamayıp nihayetinde ecel, Şefika Hanım'ın canını tenden ayırdı.

- 2 Ola deryâ-ı rahmetle revânı dâ'imâ reyyân
Açılsun kabrine Firdevs-i a'lâdan nice revzen

Ruhu rahmet deniziyle daima suya kanmış olsun. Firdevs cennetinin en yüksek yerinden kabrine nice pencereler açılsın.

- 3 Du'âdan kalmaz aşlâ Tâlibâ târîh-i menkûtı
Şefîka Hanıma 'adn ola yâ Rab melce-i mesken

Ey Tâlib, menkut tarih asla duadan geri kalmaz. Ya Rab, Adn cenneti Şefika Hanım'a sığınılacak yer olsun. ²

95. Tarih

¹ محمود خان مقر اوله عدن

$$98 + 651 + 340 + 42 + 124 = 1255$$

Yedinci beytin ikinci mısraındaki bütün harfler hesaplandığında 1255/1839-40 tarihi çıkmaktadır. Harfler hesaplandığında çıkan tarih ile manzumenin altında yazan tarih uyuşmaktadır. Bu bir tam tarih örneğidir. Osmanlı padişahı olan II. Mahmud'un ölümü üzerine tarih düşürülmüştür.

I.Abdülhamid'in oğlu olan II. Mahmud 1199/1785 yılında doğdu. Amcası III. Selim'in tahttan indirilmesinden sonra 1223/1808'de padişah olan II. Mahmud, 30. Osmanlı padişahı ve 109. İslam halifesidir.

Mısır Valisi Mehmet Ali Paşa'nın isyanı, İran ve Rus savaşları, bazı milliyetçi ayaklanmalar ve Yeniçeri isyanları II. Mahmud'un dönemini meşgul eden önemli gelişmeler arasındadır. Devrinde iç ve dış tehditler olmasına rağmen ıslahat yapmaktan geri kalmamıştır. Yeniçeri Ocağı'nın kaldırılması dönemin en önemli gelişmelerindendir. Bu ocağın kaldırılmasıyla birlikte yeniliklerin önü açılmış ve hemen hemen her alanda yenilikler yapılmıştır. Tahtta kaldığı süre boyunca devletin daim olması için mücadele veren ve her türlü sıkıntılara rağmen birçok reform yapan II. Mahmud, 1255/1839 yılında vefat etmiştir (Beydilli, 2000, s. 352-356).

² مسكن(و)ملجاً رب يا اوله عدن خاتمه شذيفة

$$300+80+10+100+600+50+50+10+2+3+50 = 1255$$

Üçüncü beytin ikinci mısraındaki noktalı harfler hesaplandığında 1255/1839-40 tarihi çıkmaktadır. Noktalı harfler hesaplandığında çıkan tarih ile manzumenin altında yazan tarih uyuşmaktadır. Bu bir mu'cem tarih örneğidir. Şefika Hanım'ın ölümü üzerine tarih düşürülmüştür.

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

- 1 Devletiñ a'zam ricâlinden idi Nâşid Beg âh
Cismini itdi giriftâr oldığı 'illet hebâ

Nâşid Bey devletin ileri gelenlerindendi. Ah! O tutulduğu illet cismini heba etti.

- 2 Hayli manşib zabt idüp oldu çavuşbaşı dahı
Devlete celb eyledi ehl-i müşâlihden du'â

Birçok devlet hizmetini idare edip çavuşbaşı dahi oldu. Salihlerden dua alarak devlete celbetti.

- 3 İstikâmet toğrıyı maşûş idi ol zâta kim
Manşibında şıdk ile hîdmet iderdi dâ'imâ

O zat ki doğru istikamet üzerinde olduğu belliydi. Devlet hizmetinde daima doğrulukla hizmet ederdi.

- 4 Seyyiâtın 'afv idüp dâ'im revân-ı pâkini
Bağr-i rahmetle ide reyyân Cenâb-ı Kibriyâ

Cenab-ı Kibriya, günahlarını affedip temiz ruhunu daima rahmet deniziyle suya doyursun.

- 5 Mısra'-ı târihden Tâlib du'âdır maṭlabım
Cenneti Nâşid Bege Rabbü'l-'İbâd ide a'ṭâ

*Tâlib, tarih mısraından dileğim duadır. Allah, Nâşid Bey'e cenneti ihsan etsin.*¹

96. Tarih

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

- 1 Konya vâlisiniñ mektûbı Hüseyn Mevlevî
Oğlunuñ fevtiyle devrânda figân eyler müdâm

¹ عطا ایدہ العباد رب بکہ ناشد جنتی

80 + 20 + 310 + 27 + 355 + 463 = 1255

Beşinci beytin ikinci mısraındaki bütün harfler hesaplandığında 1255/1839-40 tarihi çıkmaktadır. Harfler hesaplandığında çıkan tarih ile manzumenin altında yazan tarih uyuşmaktadır. Bu bir tam tarih örneğidir. Nâşid Bey'in ölümü üzerine tarih düşürülmüştür.

Konya valisinin mektupçusu Hüseyin Mevlevi, devrânda oğlunun ölümüyle sürekli ağlayıp sızladı.

- 2 Gitdi dergâh-ı cihândan âh ol maḥdûm-ı pâk
Ḥân-ḳâh-ı ḥulde dervîş eylesün Rabbü'l-Enâm

O temiz evladı cihân dergâhından gitti. Ah! Bütün yaratılanların Rabbi, onu Huld cennetinin tekkesine dervîş eylesin.

- 3 Rûḥ-ı Mevlânâyı Mevlânâ küçükden özleyüp
Biriciḳ yaşında itdi çille-i 'ömrin tamâm

Mevlana, küçüklükten beri Mevlana'nın ruhunu özleyip bir yaşında ömür çilesini tamam etti.

- 4 Tâlibâ mu'cemle cânlar söyledi târîhini
Bâḡ-ı 'adni eyledi Seyyid Celâle'd-dîn maḳâm

*Ey Tâlib, canlar tarihini mu'cemle söyledi. Seyyid Celâleddin, cennet bahçesini makam eyledi.*¹

97. Tarih

Mef'ûlû fâ'ilâtün mef'ûlû fâ'ilâtün

- 1 Ḳâmûsı-zâde âḥir ayrıldı mâderinden
Ardınca oldu meşḡûl el ḳaldırıp du'âya

Kamusızâde annesinden ayrıldı. Ardından el kaldırıp duayla meşgul oldu.

- 2 Ḥarf-i nuḳatla Tâlib târîhin itdi imlâ
Buldı Emîne Ḥâtûn me'vâ gidüp beḳâya

*Tâlib, tarihini noktalı harflerle söyledi. Emine Hatun ahirete gidince sığınacak yer buldu.*¹

¹ مقام الدین جلال سید ایدى عدنى باغ

2+1000+50+10+10+10+3+10+50+100 = 1255

Dördüncü beytin ikinci mısraındaki noktalı harfler hesaplandığında 1255/1839-40 tarihi çıkmaktadır. Noktalı harfler hesaplandığında çıkan tarih ile manzumenin altında yazan tarih uyuşmaktadır. Bu bir mu'cem tarih örneğidir. Seyyid Celâleddin'in ölümü üzerine tarih düşürülmüştür.

98. Tarih

Mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

- 1 Sitânbuldan Anaṭoliya çıkmış idi teftîşe
Gelüp Bâlya² kazâsı muhibinde terk-i cân itdi

İstanbul'dan Anadolu'ya teftiše çıkmıştı. Balya kazasına gelip dostlarının yanında vefat etti.

[13a]

- 2 Melekler söyledi menkûṭ ile târîhini Ṭâlib
Diyâr-ı cenneti Çerkeşli 'âlim mekân itdi

*Ṭâlib, melekler menkutla tarihini söyledi. Çerkeşli âlim cennet diyarını mesken etti.*³

99. Tarih

Mef'ûlû fâ 'ilâtün mef'ûlû fâ 'ilâtün

- 1 Çorlu gibi kazâda a'yân idi muḳaddem
Bâkî Ağanıñ oğlu Hâcî Muḥammed Ağa

Bâkî Ağâ'nın oğlu Hacı Muhammed Ağa, Çorlu gibi kazada önceden ayan idi.

- 2 Şartınca ḥândândı ḥayrı murâd iderdi
Bir zât-ı muḥteremdi vaşfı olunmaz imlâ

¹ ب قايه ك يدوب مأوى خاتون امينه بولدى

2+10+10+50+600+400+50+10+10+2+2+100+10 = 1256

İkinci beytin ikinci mısraındaki noktalı harfler hesaplandığında 1256/1840-41 tarihi çıkmaktadır.

Noktalı harfler hesaplandığında çıkan tarih ile manzumenin altında yazan tarih uyuşmaktadır. Bu bir mu'cem tarih örneğidir. Emine Hatun'un ölümü üzerine tarih düşürülmüştür.

² Metinde "Bâlya" gibi yer isimlerini doğru okumak için Nuri Akbayan'ın "Osmanlı Yer Adları" adlı eserinden faydalanılmıştır (Akbayan, 2001).

³ اي تدى مكان عليم چرك شلى جنت ديار

10+3+50+400+3+300+10+10+50+10+400+10 = 1256

İkinci beytin ikinci mısraındaki noktalı harfler hesaplandığında 1256/1840-41 tarihi çıkmaktadır.

Noktalı harfler hesaplandığında çıkan tarih ile manzumenin altında yazan tarih uyuşmaktadır. Bu bir mu'cem tarih örneğidir. Çerkeşli âlimin ölümü üzerine tarih düşürülmüştür.

Görünüşe göre güler yüzlüydü, hayrı murat ederdi. Öyle değerli biriydi ki vasıfları anlatılamaz, yazılamaz.

- 3 Hoşnûd idi ahâli ‘âlemde kendüsinden
‘Afv eyleye cem‘î-i cürmün Cenâb-ı Mevlâ

Halk dünyada kendisinden hoşnuttu. Cenab-ı Mevla, bütün günahlarını affeylesin.

- 4 Târîhini melekler Tâlib didi nuқтаla
Hacı Muhammed Ağa kıldı cinânı me’vâ

*Tâlib, melekler noktalarla tarihini söyledi. Hacı Muhammed Ağa cenneti mesken eyledi.*¹

100. Tarih

Fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilün

- 1 Âteşiyle nice âh eylesün Mîr Sa‘îd
Böyle bir duhterini şiddet-i mevt itdi tebâh

Böyle bir kızını ölüm şiddeti harap etti. Mir Said (kızının ölüm) ateşiyle nice ah eylesin.

- 2 Hâyf kim dahı yigirmi iki yaşında iken
İrüşüp bâd-ı ecel ‘ömrini itdi kûtâh

Ecel rüzgârı, ona yazık ki daha yirmi yaşındayken erişip ömrünü kısa etti.

- 3 Turmayup gitdi büyük vâlidesi ardından
Tâkatı kalmadı dünyâda qarâr itmege âh

Büyük validesi dayanamayıp ardından gitti. Dünyada karar etmeye takatı kalmadı. Ah!

- 4 Peder ü mâder ü dâderlerine şabr-ı cemîl

¹ مأوى جناتى ق يلقى اغا محمد حاجى

3+10+1000+100+10+10+3+50+50+10+10 = 1256

Dördüncü beytin ikinci mısraındaki noktalı harfler hesaplandığında 1256/1840-41 tarihi çıkmaktadır. Noktalı harfler hesaplandığında çıkan tarih ile manzumenin altında yazan tarih uyuşmaktadır. Bu bir mu‘cem tarih örneğidir. Tâlib, Çorlu’da ayanlık yapmış, güler yüzlü ve herkesin beğendiği bir ahlaka sahip olan Hacı Muhammed Ağa’nın ölümü üzerine tarih düşürmüştür.

Eylesün dem-be-dem ihsân Cenâb-ı Allâh

Cenab-ı Allah, babasına, annesine ve kardeşlerine daima sabırlar ihsan etsin.

- 5 Tâlibâ mışra‘-ı târîh ile kıl sen de du‘â
‘Âişe Hanıma cây eyleye me’vâyı İlâh

Ey Tâlib, sen de tarih mısraıyla dua et. Allah, Aişe Hanım’a cenneti yer eylesin. ¹

101. Tarih

Mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün

- 1 Fenâdan mâderi Mîr-i Sa‘îdiñ gitdi ‘uqbâya
Ola cây u mekânı yâ İlâhî cennet-i a‘lâ

Mir Said’in annesi dünyadan ahirete gitti. Ya İlahi, mekânı cennet katlarının en yükseği olsun.

- 2 Cihânda kâmin aldı ihtiyâre oldı el çekdi
Tilâvetle ‘ibâdetle geçürdi vaktini ammâ

Cihanda istediğini aldı. İhtiyar olunca elini çekti. Ama ömrünü ibadetle, okumakla geçirdi.

- 3 O yatdıķca yer altında iki evlâdına Ma‘bûd
Pey-â-pey ‘âfiyetle ‘ömr-i bî-pâyân ide a‘tâ

Allah, o yer altında yattıkça iki evladına birbiri ardınca afiyetle uzun ömürler versin.

- 4 Cem‘-i cürmi ‘afv olsun mezârı nûr ile tolsun
Hudânıñ rahmetinden rûhı hâlî olmaya aşlâ

Bütün günahları affolsun. Mezarı nurla dolsun. Ruhu, Hüda’nın rahmetinden asla boş kalmasın.

- 5 Yazıldı mışra‘-ı târîhi mânend-i du‘â Tâlib

İde ‘adni mekân ‘uqbâda Tûbâ Hanıma Mevlâ

¹ الله مأوی ای لیه جای خادمه عایشه

36 + 68 + 56 + 14 + 696 + 386 = 1256

Beşinci beytin ikinci mısraındaki bütün harfler hesaplandığında 1256/1840-41 tarihi çıkmaktadır. Harfler hesaplandığında çıkan tarih ile manzumenin altında yazan tarih uyuşmaktadır. Bu bir tam tarih örneğidir. Tâlib, daha genç yaşta vefat eden Ayşe Hanım’ın ölümü üzerine tarih düşürmüştür.

*Tâlib tarih mısraı dua gibi yazıldı. Mevla, Tuba Hanım'a ahirette Adn cennetini mekân etsin.*¹

[13b]

102. Tarih

Fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilün

1 Gitdi 'uqbâya Sitâbulda Lipoşnâlı meded

Gurre-i şehri Muḥarremde idüp terk-i fenâ

Lipoşnâlı, Muḥarrem ayının birinci gününde dünyayı terk edip İstanbul'da ahirete gitti.

2 Şumnudan gelmişdi ol bî-çâre ḥâlin arz için

Bulmadı bu 'âlem-i fânide ḥayfâ kim vefâ

O çaresiz Şumnu'dan halini arz etmek için geldi. Bu fani dünyada yazık ki vefa bulmadı.

3 Didiler Tâlib ferîştehler baña târîhini

Bu muḥarremde Lipoşnâlıya cennet oldu câ

*Tâlib, melekler bana tarihi söylediler. Bu muḥarremde Lipoşnâlı'ya cennet mekân oldu.*²

103. Tarih

Mef'ûlû fâ'ilâtün mef'ûlû fâ'ilâtün

1 Şâ'ir Velî Efendi meydân-ı ma'rifetde

Esb-i hünerle geçdi Şâbit ile Nedîmi

Şair Velî Efendi, marifet meydanında hüner atıyla Sâbit ile Nedîm'i geçti.

¹ مولی خادمه طوبی عقباده مکان عدنی ایدہ

86 + 696 + 27 + 182 + 111 + 134 + 20 = 1256

Beşinci beytin ikinci mısraındaki bütün harfler hesaplandığında 1256/1840-41 tarihi çıkmaktadır. Harfler hesaplandığında çıkan tarih ile manzumenin altında yazan tarih uyuşmaktadır. Bu bir tam tarih örneğidir. Tuba Hanım'ın ölümü üzerine tarih düşürülmüştür.

² جا اولدی جنت یه لپوژ نالی محرمده بو

4 + 51 + 453 + 444 + 297 + 8 = 1257

Üçüncü beytin ikinci mısraındaki bütün harfler hesaplandığında 1257/1841 tarihi çıkmaktadır. Harfler hesaplandığında çıkan tarih ile manzumenin altında yazan tarih uyuşmaktadır. Bu bir tam tarih örneğidir. Lipoşnâlı'nın ölümü üzerine tarih düşürülmüştür.

2 Diller du‘âda olsun târîh Tâlib-âsâ

Şâ‘ir Velî Efendi mesken kıla na‘îmi

*Diller duada olsun. Tarih Tâlib gibi olsun. Şair Velî Efendi Naim cennetini mesken eylesin.*¹

104. Tarih

Mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün

1 Hasan Remzî Efendi gitdi ğamla dâr-ı dünyâdan

Bula rûh-ı revânı kaşr-ı cennetde şafâ yâ Rab

Hasan Remzi Efendi dünyadan gamla gitti. Ya Rab, ruhu cennet bahçesinde sefa bulsun.

2 Ne müşkil derd imiş oldı ehibbâ-yı zamân ‘âciz

O derde olmasun kimse cihânda mübtelâ yâ Rab

Ne müşkül dertmiş ki dostları aciz kaldı. Ya Rab, dünyada kimse o derde tutulmasın.

3 Eger eltâfına mazhar olunmazsa yamandır hâl

Dü ‘âlemde saña muhtâcdır bâ y u gedâ yâ Rab

Eğer lütuflarına mazhar olunmazsa durum yamandır. Ya Rab, zengin ve fakir iki âlemde de sana muhtaçtır.

4 Gelen gitmekdedir devrân degildir kimseye bâkî

Hemân ‘işyânının ‘afvıyla kıl lûtf u ‘atâ yâ Rab

Bu devran kimseye kalıcı değildir. Gelen gitmektedir. Ya Rab, hemen günahlarının affıyla (ona) lütfunu ihsan eyle.

5 Ricâsı Tâlibiñ târîh ile oldı vefâtında

Hasan Remzî Efendi eyleye cennâtı câ yâ Rab

¹ ن ا ع ي م ي ق ي ل ه م س ك ن ا ف ن د ي و ل ي ش ا ع ر

180 + 145 + 170 + 145 + 46 + 571 = 1257

İkinci beytin ikinci mısraındaki bütün harfler hesaplandığında 1257/1841-42 tarihi çıkmaktadır. Harfler hesaplandığında çıkan tarih ile manzumenin altında yazan tarih uyuşmaktadır. Bu bir tam tarih örneğidir. Şair Velî Efendi’nin ölümü üzerine tarih düşürülmüştür.

Tâlib'in ricası vefatında tarihle oldu. Ya Rab, Hasan Remzi Efendi cenneti mekân eylesin. ¹

105. Tarih

Mef'ûlû fâ'ilâtün mef'ûlû fâ'ilâtün

- 1 'İlm ü hünerde deryâ menşe-i nükte-i pîrâ
Fenn-i sühânda yektâ şâ'ir Velî Efendi

İlim ve hünerde derya gibi, nüktenin kaynağı olan Velî Efendi, söz söyleme sanatında benzersiz şairdir.

- 2 Düşme şakın 'inâda yanında kaldı sâde
İnşâda Oğcı-zâde eş'ârda Hocendî

Sakın inada düşme. Senin yanında sadece yazıda Okcuzâde şiirde Hocendî kaldı.

- 3 Sözde geçer Fehîmi hayrân ider Nedîmi
Eş'âr-ı müstaķîmi mazmun-ı dil-pesendi

Sözde Fehîm'i geçer, Nedîm'i hayran eder. Doğru şiirleri ve mazmunları gönle hoş gelir.

- 4 Cismin ayırdı cândan mahrûm idüp lisândan
Aldı ecel cihândan âhîr o derd-mendi

Cismini lisandan mahrum edip canından ayırdı. Ecel sonunda o hastayı dünyadan aldı.

- 5 Târîhde Nedîmi Tâlib geçer ķo bîmi
Mesken kıla na'îmi şâ'ir Velî Efendi

Tâlib tarihte Nedîm'i geçer, korkuyu bırak. Şair Velî Efendi, Naim cennetini mesken kılsın. ¹

¹ رب يا جا جنادی ای لیه اف ندی رمزی دسن

213 + 4 + 464 + 56 + 145 + 257 + 118 = 1257

Beşinci beytin ikinci mısraındaki bütün harfler hesaplandığında 1257/1841-42 tarihi çıkmaktadır. Harfler hesaplandığında çıkan tarih ile manzumenin altında yazan tarih uyuşmaktadır. Bu bir tam tarih örneğidir. Hasan Remzi Efendi'nin ölümü üzerine tarih düşürülmüştür.

[14a]

106. Tarih

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

- 1 Duḡteri Şâfi Efendiniñ meded
Oldı on yaşında 'uḡbâya revân

Sâfi Efendi'nin kızı on yaşında ahirete gitti. Meded!

- 2 Bâd-ı mevt ile şolunca gül yüzi
Eyledi gülzâr-ı Firdevsi mekân

Ölüm rüzgârıyla gül yüzü solunca Firdevs bahçesini mekân eyledi.

- 3 Kalmadı 'âlemde hîç âh itmedik
Kıldı zîrâ tıfl iken terk-i cihân

Âlemde hiç ah etmeyen kalmadı. Çünkü çocukken dünyayı terk etti.

- 4 Vâlideynine vire şabr-ı cemîl
Mülk-i 'âlemde Hudâ-yı Müste'ân

Kendisinden yardım beklenen Allah, dünyada anne ve babasına sabırlar versin.

- 5 Acıyup Tâlib didim târîhini
Gitdi dünyâdan Hadîce Beg civân

Tâlib, acıyıp tarihini söyledim. Hatice Bey dünyadan gençken gitti. ²

107. Tarih

افندی ولی شاعر ندمی قیله مسکن¹

145 + 46 + 571 + 180 + 145 + 170 = 1257

Beşinci beytin ikinci mısraındaki bütün harfler hesaplandığında 1257/1841-42 tarihi çıkmaktadır. Harfler hesaplandığında çıkan tarih ile manzumenin altında yazan tarih uyuşmaktadır. Bu bir tam tarih örneğidir. Şair ve söz ustası olan Velî Efendi'nin ölümü üzerine tarih düşürülmüştür.

جوان بك خدیجه دند یادن کندی²

60 + 22 + 622 + 119 + 434 = 1257/1841

Beşinci beytin ikinci mısraındaki bütün harfler hesaplandığında 1257/1841-42 tarihi çıkmaktadır. Harfler hesaplandığında çıkan tarih ile manzumenin altında yazan tarih uyuşmaktadır. Bu bir tam tarih örneğidir. Çocukken vefat eden Hadice Bey'in ölümü üzerine tarih düşürülmüştür.

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

- 1 Kaldı 'âlemde bir maşûdî aşlâ pîr olup
Âhîr-ül-emr işte Yahyâ Beg dahı itdi vefât

Pir olup âlemde asla bir isteği kalmadı. İşte sonunda Yahya Bey dahi vefat etti.

- 2 Zînet-i devrâna pek beyhûdedir meyl eylemek
Her gelen gitmekdedir yokdur bu 'âlemde sebât

Devranın süsüne meyl etmek pek boş bir iştir. Bu dünyada her gelen gitmektedir, yerinde kalacak yoktur.

- 3 'Afv u mahv itsün 'inâyet eyleyüp Rabb-ı Ğafûr
Kurtıla mecmû'-ı 'işyân u hatâsından o zât

Çok merhamet edici olan Allah, inayet edip cümle günahlarını affetsin. O zat (bu günahlardan) kurtulsun.

- 4 Fâtîha ihsân iden züvvâr rûh-ı pâkîne
İki 'âlemde bula her bir 'uqûbetden necât

Temiz ruhuna fatiha okuyan ziyaretçiler, her iki dünyada da cezadan kurtuluş bulsun.

- 5 Mısra'-ı târîh-i fevtin eyledi Tâlib raqam
İtdi cisminden ecel Yahyâ Begiñ selb-i hayât

Tâlib, ölüm tarihinin mısraını yazdı. Ecel, Yahya Bey'i zorla cisminden ayırdı. ¹

108. Tarih

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

¹ دیات سلب پ ک ی دی اجل جسمندن ای تدی

419 + 92 + 42 + 38 + 34 + 207 + 425 = 1257

Beşinci beytin ikinci mısraındaki bütün harfler hesaplandığında 1257/1841-42 tarihi çıkmaktadır. Harfler hesaplandığında çıkan tarih ile manzumenin altında yazan tarih uyuşmaktadır. Bu bir tam tarih örneğidir. Yahya Bey'in ölümü üzerine tarih düşürülmüştür.

- 1 Hâcegândan işte Yahyâ Beg de itdi irtihâl
Her cihetle kâm-yâb iken fenâ mülkünde âh

Dünyada her yönüyle isteğine kavuşmuş iken, Hâcegândan Yahya Efendi işte (dünyadan) göç etti. Ah!

- 2 ‘Âdetidir tenleri hâk ile yeksân eylemek
Fâ’ide virmez gelince mevte aşlâ mâl u câh

Ölüm gelince mal ve makam asla fayda vermez. Tenleri yerle yeksan eylemek (ölümün) âdetidir.

- 3 Her gelen gitmekdedir bu ‘âleme görmez misiñ
Pek hâfâdır eylemek âlâyış-ı dehre nigâh

Bu âleme her gelen gitmektedir görmez misin? Dünyanın gösterişine aldanmak pek hatadır.

- 4 Cümlesin lütf eyleyüp Hâk ‘afv u maḥv itsün yarın
Defterinde görmeye bir vechile cürm ü günâh

Hak, lütfedip cümle günahlarını affetsin. Yarın defterinde bir sebeple günah ve hata görmesin.

- 5 Eyleyin bir fâtiḥa iḥsân rûḥ-ı pâkine
İki âlemde selâmet dârın itsün cây-gâh

Temiz ruhuna bir fatiha ihsan eyleyin. İki âlemde de selamet yurdunu mekân etsin.

- 6 Birbir itdüm Tâlibâ hengâm-ı fevtinde hesâb
Şu iki mısra sekiz târîḥ olur bî-iştibâh

Ey Tâlib, ölüm anında birbir hesap ettim. Şüphesiz şu iki mısraı sekiz tarih olur.

- 7 **Huldı Yahyâ Beg Efendiye mekân kılsun İlâh**
‘Adni Yahyâ Beg Efendiye maḥar itsün İlâh

Allah, Huld cennetini Yahya Bey Efendi’ye mekân kılsın. Adn cennetini Yahya Bey Efendi’ye makber etsin. ¹

¹ الله قلسون مكان افنديه بك يدي خلدی

[14b]

109. Tarih

Mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

- 1 Ra'ûfe Hanımı aldı ecel gülzâr-ı 'âlemden
Misâl-i bülbül itdi vâlideyni âh u feryâdı

Ecel, âlemin bahçesinden Raûfe Hanım'ı aldı. Anne ve babası bülbül gibi ah u vah etti.

- 2 Bulunmaz 'illet-i mevte cihânda çâreler aşlâ
Hebâdır heb eţibbânîñ devâ kaşdıyla imdâdı

Ölüm illetine dünyada asla çareler bulunmaz. Dostlarının çare bulmak amacıyla gösterdikleri çabaları hep boşunadır.

- 3 Revân-ı pâki reyyân ola lâyıķ âb-ı rahmetle
Gözetmekdi rızâ-yı Hâzret-i Mevlâyı mü'tâdı

Temiz ruhu layıkıyla rahmet suyuyla suya doysun. Mevla'nın rızasını gözetmek onun âdeti olmuştu.

- 4 Bu târîhî melekler söyledi hengâm-ı fevtinde
Ra'ûfe Hanıma me'vâyı menzil eyledi Hâdî

*Bu tarihi melekler ölüm anında söyledi. Mazluma yardım edici olan Allah, Raûfe Hanım'a cenneti menzil eyledi.*¹

110. Tarih

$$36 + 246 + 111 + 160 + 22 + 38 + 644 = 1257$$

اله ای تسون مقر یه اف ندی بک یحیی عدنی

$$36 + 527 + 340 + 160 + 22 + 38 + 134 = 1257/1841$$

Yedinci beytin her iki mısraındaki harfler ayrı ayrı hesaplandığında 1257/1841-42 tarihi çıkmaktadır. Harfler ayrı ayrı hesaplandığında çıkan tarihler ile manzumenin altında yazan tarih uyuşmaktadır. Burada hem beyitle tarih hem de tam tarih örneği vardır. Tâlib burada ustalığını sergilemiştir. Yahya Efendi'nin ölümü üzerine tarih düşürülmüştür.

¹ هادی ای لدی منزل مأوی خاتمه روفه

$$20 + 55 + 127 + 68 + 696 + 291 = 1257$$

Dördüncü beytin ikinci mısraındaki bütün harfler hesaplandığında 1257/1841-42 tarihi çıkmaktadır. Harfler hesaplandığında çıkan tarih ile manzumenin altında yazan tarih uyuşmamaktadır. Bu bir tam tarih örneğidir. Raûfe Hanım'ın ölümü üzerine tarih düşürülmüştür.

Mef'ûlû mefâ'ilû mefâ'ilû fe'ûlûn

- 1 Âşaf Beg Efendi'yi ecel aldı beğâyâ
Fânîde aña kalmadı hiç acımadık zât

Ecel, Asaf Bey Efendi'yi ahirete aldı. Dünyada ona hiç acımayan zat kalmadı.

- 2 Târîh ile defninde du'â eyledi Tâlib
Âşaf Beg Efendiniñ ola merķadı cennât

Tâlib, tarihle defninde dua eyledi. Asaf Bey Efendi'nin kabri cennet olsun. ¹

111. Tarih

Fe'ilâtûn fe'ilâtûn fe'ilâtûn fe'ilûn

- 1 Mâder-i Fâzıl Efendi bu cihândan gitdi
Ravza-ı huld-ı berîn ola İlâhî dârı

Fazıl Efendi'nin annesi bu dünyadan gitti. İlâhi, yeri Huld cennetinin en yüksek yeri olsun.

- 2 Olmadı gerçi tedâbir-i etibbâda kuşûr
'İllet-i mevte olur şanma ilâcın kârı

Gerçi dostlarının tedbirlerinde kusur olmadı. Şanma ki ölüm illetine ilacın faydası olur.

- 3 Rûh-ı Zehrâ ile haşr ola didim târîhin
Fâtıma Hanıma cây ide na'îmi Bârî

Zehra'nın ruhu ile dirilecek şekilde tarihini söyledim. Allah, Fatıma Hanım'a Naim cennetini mekân eylesin. ²

جنات مرقدی اوله افندیك بك آصف ¹

454 + 354 + 42 + 215 + 22 + 171 = 1258

İkinci beytin ikinci mısraındaki bütün harfler hesaplandığında 1258/1842-43 tarihi çıkmaktadır. Harfler hesaplandığında çıkan tarih ile manzumenin altında yazan tarih uyuşmaktadır. Bu bir tam tarih örneğidir. Asaf Bey'in ölümü üzerine tarih düşürülmüştür.

باری نعيمی ایدہ جای خادمہ فاطمه ²

213 + 180 + 20 + 14 + 696 + 135 = 1258

Üçüncü beytin ikinci mısraındaki bütün harfler hesaplandığında 1258/1842-43 tarihi çıkmaktadır. Harfler hesaplandığında çıkan tarih ile manzumenin altında yazan tarih uyuşmaktadır. Bu bir tam tarih örneğidir. Fatıma Hanım'ın ölümü üzerine tarih düşürülmüştür.

112. Tarih

Mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

- 1 Revân-ı pâkini ervâh-ı pîrân itdi istikbâl
'Azîzim Şeyh Ahmed Râşid oldı 'âzim-i 'uqbâ

Pirlerin ruhu, temiz ruhunu karşıladı. Azizim Şeyh Ahmed Râşid ahirete gitmeye karar verdi.

- 2 Uyandırmışdı Fındık-zâde dergâhın hayâtında
Memâtı Sa'diyânın hayret itdi gönline ilkâ

Hayattayken Fındıkzâde dergahını uyandırmıştı. Sa'dî'nin ölümü gönlüne hayret verdi.

- 3 O rütbe keşfi rûşen kân-ı 'irfân az gelür dehre
Kerâmât-ı bülendiyle münîr olmuş idi dünyâ

O nur keşfi ve irfan kaynağı olan rütbesi dünyaya az gelir. Dünya onun kerametinin büyüklüğünden nurlanmıştı.

- 4 Cihânda eylemiş irşâda me'mûriyyeti tahsîl
Nice ehl-i sülûk ol mürşidin ihyâsıdır hâlâ

Dünyada irşad memurlarına ders vermiş. Nice süluk ehli hala o mürşidin ihyasıdır.

- 5 Hudâ rûh-ı revânın hân-kâh-ı cennete aldı
Velî dâr-ı fenâda kıldı rûhaniyyetin ibkâ

Hüda, ruhunu cennet tekkesine aldı. Veli, dünyada ruhunu bâkileştirdi.

- 6 Hemân iste murâdın Hâzret-i Hâkdan bu dergâhda
Mağâmı evliyânın müstecâbü'd-da'vedir zîrâ

Hemen bu dergâhta Hazreti Hak'tan muradını iste. Çünkü evliyanın makamı duası kabul olunan yerdir.

- 7 Melekler söyledi mu'cemle bu târîhi fevtinde
Bulup yol Şeyh Ahmed Râşid oldı vâsıl-ı me'vâ

Melekler ölümünde bu tarihi mu‘cemle söyledi. Şeyh Ahmed Râşid yol bulup cennete kavuştu. ¹

[15a]

113. Tarih

Fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün

- 1 Dâr-ı dünyânın nihâyetde fenâsın fark idüp
Kıldı İsmâ‘îl Hakkı ‘azm-i uqbâ genç iken

İsmail Hakkı, sonunda dünyanın geçiciliğini fark edip gençken ahirete gitti.

- 2 Pîr-i fânî olmadan tutdı giribânın ecel
Koydı ol nâzik vücûdî hâke hayfâ genç iken

Ecel, dünyada pir olmadan yakasından tuttu. Yazık ki gençken o nazlı vücudunu toprağa koydu.

- 3 Ardına bakmağlığa vakt olmadı bî-çârenin
Rûzgâr-ı mevt önünde oldu peydâ genç iken

Çaresizin arkasından bakmaya vakti olmadı. Ölüm rûzgârı gençken önünde meydana çıktı.

- 4 Öyle güç şey olmaz el-hasıl du‘âm oldur benim
Renc-i mevti virmesün bir kula Mevlâ genç iken

Öyle güç şey olmaz. Kısaca benim duam odur. Mevla, gençken bir kula ölüm ağrısı vermesin.

- 5 Eyleme yâ Rab dirîğ andan cemâl-i pâkiñi
Eyledi zîrâ seninçün terk-i dünyâ genç iken

¹ مأوى واصل اولدى راشد احمد شيخ يول بولوب

2+2+10+300+10+600+300+10+10 = 1244

Yedinci beytin ikinci mısraındaki noktalı harfler hesaplandığında 1244/1828-29 tarihi çıkmaktadır. Noktalı harfler hesaplandığında çıkan tarih ile manzumenin altında yazan tarih uyuşmaktadır. Bu bir mu‘cem tarih örneğidir. Tâlib, irfan kaynağı ve mürşid olduğunu söylediği Şeyh Ahmed Râşid’in ölümü üzerine tarih düşürmüştür.

Ya Rab, mübarek cemalini ondan esirgeme. Senin için gençken dünyayı terk etti.

6 Yakdı bu târîhde yârânı nâr-ı firqati

İtdi İsmâ‘îl Hakkı nakl-i ‘ukbâ genç iken

Bu tarihte ayrılık ateşiyle sevdiklerini yakdı. İsmail Hakkı gençken ahirete göçtü. ¹

114. Tarih

Fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilün

1 Galata dergehi ser-nâyı Dede Maḥmûduñ

Neclini eyledi ṭanbûr-ı eccl ḥayf ifnâ

Ecel tanburu, Galata dergahının baş ney çalıcısı Mahmud Dede’nin evladını yazık ki yok eyledi.

2 İtmeden çillesini maṭbah-ı mollâda temâm

Âteş-i mevte giriftâr olarak oldı hebâ

Molla mutfağında çilesini tamamlamadan ölüm ateşine tutulup heba oldu.

3 İsmi Aḥmed idi hem seyyid idi hem ḥâfız

‘İlm ü ‘irfân ü hüner daḥı virilmişdi aña

İsmi Ahmed idi. Hem seyyit hem de hafızdı. Ona ilim, irfan ve hüner dahi verilmişti.

4 Genç iken neyleyeyim eyledi terk-i devrân

Bahr-i rahmetle ide rûḥını reyyân Mevlâ

Gençken dünyayı terk etti. Neyleyeyim? Mevla, ruhunu rahmet deniziyle doyursun.

5 Didi târîhini geldi bañâ bir cân yâ-hû

İtdi Keşfi Dede dergâh-ı beḳâyı me’vâ

¹ دنجن عقبی نقل حقى اسمعيل اي تدى

143 + 182 + 180 + 118 + 211 + 425 = 1259

Altıncı beytin ikinci mısraındaki bütün harfler hesaplandığında 1259/1843-44 tarihi çıkmaktadır. Harfler hesaplandığında çıkan tarih ile manzumenin altında yazan tarih uyuşmaktadır. Bu bir tam tarih örneğidir. Tâlib, daha mir olamamış ve genç yaşında vefat etmiş İsmail Hakkı’nın ölümü üzerine tarih düşürmüştür.

Ey Allah, bir can geldi bana tarihini söyledi. Keşfi Dede ebedilik dergâhını mesken eyledi. ¹

115. Tarih

Müfte‘ilün müfte‘ilün

1 Pek gençken oldu tebâh

Hâke konuldu cismi âh ²

Pek gençken harap oldu. Cismi toprağa konuldu. Ah!

[15b]

116. Tarih

Fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün

1 ‘Ömri tekmîl oldu vâliyken Selânik şehrine

İtdi İbrâhîm Paşa manşıb-ı ‘adni mekân

Selanik şehrinde valiyken ömrü tamamlandı. İbrahim Paşa Adn cennetinin memuriyetini mekân eyledi.

2 İstikâmet zâtına tâ pîr olunca yâr idi

Sıdk ile hıdmetde oldu devlete hayli zamân

Doğruluk onun zatında pir oluncaya kadar hep dosttu. Doğrulukla devlete hayli zaman hizmet etmiş oldu.

3 Ben de gördüm Konyada vâlinin el-Hâk lütfunu

Mazhar-ı ihsânı olmuşdur anıñ çok bende-gân

Konya valisinin lütfunu doğrusu ben de gördüm. Onun kullarına çok ihsanı olmuştur.

4 Baħr-i rahmetle revân-ı pâkini reyyân idüp

‘Afv ide mecmû‘-ı ‘işyânın Hudâ-yı Müste‘ân

¹ مأوى ب قاي ي درگاه دده ك شه في اي تدى

57 + 123 + 230 + 13 + 410 + 425 = 1258

Beşinci beytin ikinci mısraındaki bütün harfler hesaplandığında 1258/1842-43 tarihi çıkmaktadır. Tâlib’in manzumenin altına yazdığı tarih ise 1259/1843-44 tarihidir. 1258/1842-43 tarihine ilk mısra da geçen “bir” sayısını da ekleyince 1259/1843-44 tarihi çıkmaktadır. Bu bir eksik ta‘miyeli tarih örneğidir (Yakıt, 2017, s. 431). Tâlib, çilesini tamamlayamayan, seyyit, hafız ve hüner sahibi olduğunu söylediği Keşfi Dede’nin ölümü üzerine tarih düşürmüştür.

² Metinde bu kısım sadece bir beyit olarak verilmiştir.

Kendisinden yardım beklenen Allah, temiz ruhunu rahmet deniziyle suya doyurup cümle günahlarını affetsin.

5 Nâr-ı hüzn-i fevtidir târîhi Tâlib söyledi

Kıldı İbrâhîm Paşa naql-i gülzâr-ı cinân

Tâlib, söylediğin tarih ölüm hüznünün ateşidir. İbrahim Paşa cennet bahçesine götürüldü. ¹

117. Tarih

Fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilün

1 Neclini eyledi Dervîş Begin mevt ifnâ
Bulmadı derdine bu dâr-ı fenâda dermân

Ölüm, Dervîş Bey'in evladını yok etti. Bu dünyada derdine derman bulmadı.

2 Hânedânından idi şehr-i Sitanbuluñ o zât
Hânesinde bulunurdu gece gündüz mihmân

O zat İstanbul şehrinin büyük, asil ailelerinden. Hanesinde gece ve gündüz hep misafir bulunurdu.

3 Mevleviyyetle be-kâm olmağa koymadı ecel
Manşib-ı cennet ile eyleye Mevlâ şâdân

Ecel, kadı olma isteğine kavuşmasına izin vermedi. Mevla, (onu) cennet memurluğuyla bahtiyar eylesin.

4 Ne kadar var ise 'işyânı Hudâ 'afv itsün
Bağr-i rahmetle ide rûh-ı revânın reyyân

Hüda, ne kadar günahı varsa affetsin. Temiz ruhunu rahmet deniziyle suya doyursun.

¹ جنان کزار ن قل پاشا ابراهيم ي لىق

104 + 258 + 180 + 304 + 259 + 154 = 1259

Beşinci beytin ikinci mısraındaki bütün harfler hesaplandığında 1259/1843-44 tarihi çıkmaktadır. Harfler hesaplandığında çıkan tarih ile manzumenin altında yazan tarih uyushmaktadır. Bu bir tam tarih örneğidir. Tâlib, Selanik şehrinde vefat ettiğini ve doğru birisi olduğunu söylediği İbrahim Paşa'nın ölümü üzerine tarih düşürmüştür.

5 Didi mânend-i du‘â Tâlib ehibbâ târîh

Cenneti kıla mekân Mîr Sa‘îde Mennân

*Tâlib, dostları dua gibi tarih söyledi. İhsanı çok olan Allah, Mir Said’e cenneti mekân kılsın.*¹

118. Tarih

Fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün

1 Mevte aldirdı Reşâdîñ dâderin

Bak vefâsı var mı dâr-ı miñnetiñ

Reşad’ın kardeşini ölüme aldirdı. Bak (bakalım) mihnet mülkünün vefası var mı?

2 Okuyup yazmağda vardı behresi

Dersin ağız itmişdi memdûhiyyetin

Okuyup yazmakta nasibi vardı. Makbul olan dersi almıştı.

3 Neyleyim bâğ-ı cihânda gülmeden

Gül yüzi şoldı o serv-i kâmetiñ

O selvi boylu cihan bahçesinde gülmeden gül yüzü soldu. Neyleyim?

4 Cürmini ‘afv eyleyüp Hâk rûhını

Bâhrine müstağrak itsün raḥmetiñ

Hak günahını affedip ruhunu rahmet denizine daldırsın.

5 Tâlibâ târîh ile kıldım du‘â

Cennet ola dârı Aḥmed ‘İzzetiñ

*Ey Tâlib, tarihle dua ettim. Ahmed İzzet’in yeri cennet olsun.*²

¹ مَنَّان سَعِيدَه مِير مَكَان قِيلَه جَنْتِي

141 + 149 + 250 + 111 + 145 + 463 = 1259

Beşinci beytin ikinci mısraındaki bütün harfler hesaplandığında 1259/1843-44 tarihi çıkmaktadır. Harfler hesaplandığında çıkan tarih ile manzumenin altında yazan tarih uyuşmaktadır. Bu bir tam tarih örneğidir. Tâlib, kadı olma isteğine kavuşamadan vefat eden Mir Said’in ölümü üzerine tarih düşürmüştür.

² عَزَّتْكَ اَحْمَد دَارِيْ اَوْلَه جَنْت

119. Tarih

Müfte‘ilün müfte‘ilün fe‘ilün

- 1 Şabr ola Edhem Efendiye a‘tâ
Necli zîrâ eyledi terk-i hayât

(Allah) Edhem Efendi'ye sabır versin. Çünkü evladı vefat etti.

[16a]

- 2 Rûhına mâh-ı Muḥarremde anıñ
Eyledi cennetle Mevlâ iltifât

Mevla onun ruhuna muharrem ayında cennetle iltifat eyledi.

- 3 Mâtem-i hüznîyle mânend-i kemân
Oldı kıdd-ı vâlideyni iki kıat

Ayrılığın hüznüyle anne ve babasının boyu keman gibi iki kat oldu.

- 4 Tâlibâ tahrîr kıl târîhini
Tıfl idi Seyyid Hüseyin itdi vefât

Ey Tâlib, tarihini yaz. Seyyid Hüseyin çocukken vefat etti. ¹

120. Tarih

Fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün

- 1 ‘Âişe Hanım cihânda ber-murâd olmaqsızın
Cismini ḥâk ile yeksân eyledi ḥayfâ eccl

Aişe Hanım dünyada muradına eremedi eccl cismini yazık ki toprak eyledi.

- 2 Tâlibâ târîḥ-i cevher-dârını kıldım raḳam

497 + 53 + 215 + 42 + 453 = 1260

Beşinci beytin ikinci mısraındaki bütün harfler hesaplandığında 1260/1844-45 tarihi çıkmaktadır. Harfler hesaplandığında çıkan tarih ile manzumenin altında yazan tarih uyuşmaktadır. Bu bir tam tarih örneğidir. Ahmed İzzet'in ölümü üzerine tarih düşürülmüştür.

وفات ای تدی حسین سید ای دی ط فل¹

487 + 425 + 128 + 74 + 25 + 119 = 1258

Dördüncü beytin ikinci mısraındaki bütün harfler hesaplandığında 1258/1842 tarihi çıkmaktadır. Harfler hesaplandığında çıkan tarih ile manzumenin altında yazan tarih uyuşmaktadır. Bu bir tam tarih örneğidir. Daha çocuk yaşta vefat etmiş Seyyid Hüseyin'in ölümü üzerine tarih düşürülmüştür.

‘Âiše Hanım cinânın câyını kıldı maḥal

Ey Tâlib, cevher-dâr tarihini yazdım. Aişe Hanım cennet makamını yer eyledi. ¹

121. Tarih

Fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün

- 1 Tıfl iken Mîr Hüseyniñ neclini aldı ecel
Vâlid-i zî-şânına şabr eyleye ihsân İlâh

Ecel, Mir Hüseyn’in çocuğunu çocukken aldı. Allah, şerefli babasına sabır ihsan etsin.

- 2 Katre-i eşkimle yazdım Tâlibâ târîhini

‘Azm-i ‘uqbâ itdi Ḥayr’ullah Beg dünyâdan âh

Ey Tâlib, gözyaşı damlalarım ile tarihini yazdım. Hayrullah Bey dünyadan ahirete göçtü. Ah! ²

122. Tarih

Mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün

- 1 Cihânda şâ‘ir-i mâhir aransa gösterirlerken
Fehîm-i Şânî-i üstâdı mevt itdi tebâh eyvâh

Cihanda mahir şair aradıklarında onu gösterirlerken eyvah ki ölüm üstad Fehîm-i Sâni’yi harap etti.

- 2 Hünermendân-ı aşra dergeh-i feyzinde Neş’et-veş
‘Ulûm-ı Fârisiyye neşir olmakda idi hergâh

¹ محل ق يلدی جاي نی جناك خادم عاي شه

10+300+600+50+3+50+50+3+10+50+10+100+10+10 = 1256

İkinci beytin ikinci mısraındaki noktalı harfler hesaplandığında 1256/1840-41 tarihi çıkmaktadır. Noktalı harfler hesaplandığında çıkan tarih ile manzumenin altında yazan tarih uyusmaktadır. Bu bir mu‘cem tarih örneğidir. Aişe Hanım’ın ölümü üzerine tarih düşürülmüştür.

² آه دن دن يا بك خير الله اي تدی عقبی عزم

Bu bir tam tarih örneğidir. Hayrullah Bey’in ölümü üzerine tarih düşürülmüştür. İkinci beytin ikinci mısraındaki bütün harfler hesaplandığı zaman 1261/1845-46 tarihi çıkması gerekmektedir. Ancak tam tarihe göre harfler hesaplandığı zaman çıkan tarih ile manzumenin altında yazan tarih uyusmamaktadır.

Asrın hüner sahiplerine feyiz dergahında Neş'et gibi her zaman Farisi ilimleri yayardı, herkese duyururdu.

- 3 Ne rütbe ehl-i hâl ehl-i kemâl olduğına ey cân
Tetebbu' eyle de dîvân-ı pür 'irfânın ol âgâh

Ey can, hâl ve kemal ehli olduğuna rütbe gerekmez. İyice araştırıp irfan dolu divanından haberdar ol.

- 4 Arar iken du'â mânendi hengâm-ı vefâtında
Bulundu şu iki târîh birden Tâlibâ nâ-gâh

Ey Tâlib, ölüm vaktinde duaya benzer bir şey ararken ansızın şu iki tarih birden bulundu.

- 5 Fehîm-i şâ'ir-i devrâna 'adni cây ide Ma'bûd
Fehîm-i pür kemâlin dârını cennet ide 66¹

Allah, şair Fehîm'in yerini Adn cenneti etsin. Çok kemal sahibi olan Fehîm'in yurdunu cennet eylesin. ²

[16b]

123. Tarih

Müstef'îlün müstef'îlün müstef'îlün müstef'îlün

- 1 Mektûbî-i şadr-ı güzîn Muhsin Efendi kim ola
Cümle kederlerden emîn devr eyledikce şubh u şâm

¹ Mısraın sonunda 66 rakamı yazmaktadır. Bu rakam ebced sisteminde “Allah” lafzının karşılığıdır.

² مع بود اید ده جای عددی دورانه شاعر فیهیم

122 + 20 + 14 + 134 + 266 + 571 + 135 = 1262

۶۶ اید ده جنت دارید نی کمالک پر فیهیم

66 + 20 + 453 + 275 + 111 + 202 + 135 = 1262

Beşinci beytin her iki mısraındaki harfler ayrı ayrı hesaplandığında 1262/1847 tarihi çıkmaktadır. Harfler ayrı ayrı hesaplandığında çıkan tarihler ile manzumenin altında yazılan tarih uyuşmaktadır. Burada hem beyitle tarih hem de tam tarih örneği vardır. Fehîm-i Sâni'nin ölümü üzerine tarih düşürülmüştür.

Fehîm-i Sâni, 1203 (1788-89) tarihinde İstanbul'da doğdu. Fehîm-i Kadîm ile karıştırılmamak için ona Fehîm-i Sâni denildi. İyi bir şiir bilgisine sahip olduğu, Farsça bildiği, edebiyat ve sanat çevrelerine devam ederek kendini geliştirdiği söylenir. Çeşitli memurluklarda bulunmuş ve İstanbul'da Farsça dersleri vermiştir. “Sefinetü's-Şuarâ” isimli eseriyle meşhur olmuş Fehîm-i Sâni, 15 Rebiülevvel 1263 (3 Mart 1847) tarihinde vefat etti (Coşkun, 2010, s. 87-88).

Seçkin mektupçu Muhsin Efendi kimdir ki. Gece ve gündüz devreyledikçe cümle kederlerden emin olsun.

- 2 Hâk zâtına bî intihâ ‘ömr ü şekîb itsün a‘tâ
Kıldı eyi bil-ittikâ dergâh-ı uqbâya hırâm

Hak zatına sayısız sabırlar ihsan etsin. Ahiret dergâhına kendini bütün günahlardan çekmekle salına salına gitti.

- 3 Emr-i Hudâya râm ile varmışdı feyz-i kâmile
‘Âlemde hüsni-nâm ile ol seyyid olmuşdı be-kâm

Hüda'nın emrine, kemalata itaatla varmıştı. O seyyit dünyada güzel isimle isteğine kavuşmuştu.

- 4 Oldı o merd ü münzevî Hâkka muhibb-i Mevlevi
Taḥsîl-i ‘ilm-i m‘anevi kalmışdı bir ufaḳ merâm

O mert ve münzevi Allah'a Mevlevi dostu oldu. Küçük bir isteği olarak manevi ilmin tahsili kalmıştı.

- 5 Terk itdi dâr-ı miḥneti kabrinde bulsun râḫatı
Kıla Hudânın rahmeti rûḥ-ı revânın şâd-kâm

Mihnet yurdunu terk etti. Kabrinde rahatı bulsun. Hüda'nın rahmeti ruhunu çok sevinçli eylesin.

- 6 Böyle gelenler gitmede dünyânın işi bitmede
Gaḫlet rehin terk itmede ey Tâlib eyle ihtimâm

(Dünyanın kuralı) böyledir, gelenler gitmektedir. Dünyanın işi mi biter? Ey Tâlib, gaḫlet yolunu terk etmek için özen göster.

- 7 Târîḫ-i sal-i rihleti virdi derûna rikḫatı
Ma‘bûd kıldı cenneti Mes‘ûd Efendiye maḳâm

Ayrıldığı senenin tarihi kalbe merhamet verdi. Allah, Mesud Efendi'ye cenneti makam eyledi. ¹

124. Tarih

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

- 1 Acımaz mı pür-hüner 'Ârif Efendiye cihân
Cism-i pâki mevt ile encâm-ı kâr ifnâ ola

Cihan, hüner dolu Arif Efendi'ye acımaz mı? Temiz cismi ölümle sonunda yok olsun.

- 2 İşte gitdi baş mümeyyiz iken evkâfda o zât
Rûhınıñ yâ Rab mekânı cânib-i me'vâ ola

Vakıfta baş mümeyyiz iken o zat işte gitti. Ya Rab, ruhunun mekânı cennet tarafı olsun.

- 3 Bî-vefâlık dehrin etvârında zâhirdir bütün
Yerler altında bedenler 'âkıbet ifnâ ola

Vefasızlık dünyanın hallerinden bellidir. Yer altında yatan bütün bedenler sonunda yok olacak.

- 4 Hâk Te'âlâ cürminiñ mecmû'ını 'afv eyleyüp
Revzen-i kabr-i münîri nâzır-ı Tûbâ ola

Hak Teâla günahlarının hepsini affeyleyip kabrinin penceresinin ışığı Tuba ağacının tarafından olsun.

- 5 Mısrâ'-ı târîh ile Tâlib du'âsın eyle yâd
Menzil-i 'Ârif Efendi cennetü'l-a'lâ ola

Tâlib, tarih mısraıyla duasını hatırla. Arif Efendi'nin menzili cennetin en yüksek mertebesi olsun. ¹

¹ مقام یه افندی مسعود جنتی قیلدی معبود

181 + 160 + 180 + 463 + 154 + 122 = 1260

Yedinci beytin ikinci mısraındaki bütün harfler hesaplandığında 1260/1844-45 tarihi çıkmaktadır. Harfler hesaplandığında çıkan tarih ile manzumenin altında yazan tarih uyuşmaktadır. Bu bir tam tarih örneğidir. Tâlib, Mevlevî olan ve manevî ilim tahsil etmek isteyip de nasip olamayan Mesud Efendi'nin ölümü üzerine tarih düşürmüştür.

125. Tarih

Mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

- 1 Fenâyı zevcesi terk eyledi Rıf'at Efendiniñ
Bekâyı rûh-ı pâki kıldı me'vâ genç iken hayfâ

Rıfat Efendi'nin zevcesi dünyayı terk eyledi. Yazık ki gençken temiz ruhu bekayı mekân eyledi.

- 2 Gülistân-ı cihânda kâm-yâb olmağsızın âhir
Civânlık 'âleminde eyledi habsin ecel ifnâ

Ecel onu cihan bahçesinde dileğine kavuşamadan gençlik zamanlarında hapsetti.

- 3 Bulunmaz dâr-ı dünyâda devâsı derd-i mergiñ âh
Etibbâ-yı zamân cem'iyet itmiş olsa da farzâ

Ola ki dostları (deva bulmak için) bir araya gelse dünyada ölüm derdinin devâsı bulunmaz. Ah!

- 4 Haât u cürmi 'afv olsun mezârı nûr ile tolsun
İde Hağ vâlideyn ü necline şabr-ı cemîl a'tâ

Hata ve günahları affolsun. Mezarı nurla dolsun. Hak, anne, baba ve evlatlarına sabırlar ihsan etsin.

- 5 Du'âdır cevherîn târîhden ma'tlûb olan Tâlib
Meveddet Hanıma Firdevsi mesken eylesün Mevlâ

*Tâlib, cevher tarihten istenilen duadır. Mevla, Meveddet Hanım'a cenneti mesken eylesin.*²

¹ اوله علی الا جنت افندی فعار منزل

42 + 110 + 32 + 453 + 145 + 351 + 127 = 1260

Beşinci beytin ikinci mısraındaki bütün harfler hesaplandığında 1260/1844-45 tarihi çıkmaktadır. Harfler hesaplandığında çıkan tarih ile manzumenin altında yazan tarih uyuşmaktadır. Bu bir tam tarih örneğidir. Hüner dolu olan ve başkâtiplik yapan Arif Efendi'nin ölümü üzerine tarih düşürülmüştür.

² مولی ای لسون مسکن فردوسی خادمه مودت

400+600+50+80+10+50+10+50+10 = 1260

[17a]

126. Tarih

Müfte‘ilün fâ‘ilün müfte‘ilün fâ‘ilün

- 1 Şeyh Emîniñ bu dem ‘azm-i bekâ itmesi
Oldı ehibbâsına mûcib âh u enîn

Şeyh Emin’in bu zamanda ahirete göç etmesi dostlarının ah etmesine sebep oldu.

- 2 Post-ı semiyî-i zebîh olmuş idi mesnedi
Şimdi velî dergehi oldı behîst-i berîn

Boğazlanmış ismin (Hz. Peygamber) postu makamı olmuştu. En yüce cennet şimdi onun dergâhı oldu.

- 3 ‘Âşık idi Kâdirî bendeleri zâtına
Neyleyeyim gitdi ol mürşid-i ehl-i yakîn

Kâdirî müritleri zatına âşıktı. O ehl-i yakın olan mürşit gitti. Neyleyeyim?

- 4 Devrini tekmîl idüp eyledi terk-i cihân
Rûhını ğark-âb ide rahmet-ı Rabb-ı Mu‘în

Ömrünü tamamlayarak cihanı terk etti. Yardım edici olan Allah, ruhunu rahmet suyuna daldırsın.

- 5 Mâtem idüp söylerim fevtine târîh-i tâm

Maḥv olup oldı hebâ Şeyh Muḥammed Emîn

Matem edip ölümüne tam tarihi söylerim. Şeyh Muhammed Emin mahvolup heba oldu.¹

127. Tarih

Beşinci beytin ikinci mısraındaki bütün harfler hesaplandığında 1260/1844-45 tarihi çıkmaktadır. Harfler hesaplandığında çıkan tarih ile manzumenin altında yazan tarih uyuşmaktadır. Bu bir tam tarih örneğidir. Gençken vefat etmiş Meveddet Hanım’ın ölümü üzerine tarih düşürülmüştür.

¹ امين محمد شيخ هبا اولدى اولوب محو
101 + 92 + 910 + 8 + 51 + 45 + 54 = 1261

Beşinci beytin ikinci mısraındaki bütün harfler hesaplandığında 1261/1844 tarihi çıkmaktadır. Harfler hesaplandığında çıkan tarih ile manzumenin altında yazan tarih uyuşmaktadır. Bu bir tam tarih örneğidir. Şeyh Muhammed Emin’in ölümü üzerine tarih düşürülmüştür.

Mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

1 Nesîbe Hânım idi zevcesi Huldî Efendiniñ

Yigirmi altı yıl şoñra civârın eyledi me'vâ

Nesibe Hanım, Huldî Efendi'nin hanımıydı. Yirmi altı yıl sonra cennetin çevresini yer eyledi.

2 Rufâ'iyye tarîk-i pâkiniñ dervîşi sendendi

Cihânda kârı tevhîd eylemekdi rûz u şeb Hakkâ

Rufâiyye temiz yolunun dervîşi sendendi. Ey Allah'ım, dünyada kârı gece gündüz tevhid eylemekti.

3 Temâm olduğda vakt olmaz devânıñ derde te'sîri

'Îlâcında e'tibbânıñ kuşûrı olmadı aşlâ

Ömür tamamlanınca derde devanın tesir etmesine vakit kalmaz. Dostlarının ilaç bulmakta asla kusuru olmadı.

4 Hemîşe duğterine eyleyüp şabr u cemîl ihsân

Kıla rûh-ı revânın âb-ı rahmetle Hudâ ırvâ

Hüda daima kızına sabırlar ihsan edip temiz ruhunu rahmet deniziyle suya kandırsın.

5 Du'âdır mışra'-ı târîhden matlûbumuz Tâlib

Nesîbe Hanıma dâr-ı cinânı cây ide Mevlâ

Tâlib, tarih mısraından dileğimiz duadır. Mevla, Nesibe Hanım'a cennet yurdunu yer etsin. ¹

128. Tarih

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

1 Rûzgâr-ı mevt ayırdı cânını cisminden âh

Mâderi oldı Muhammed Nâm Efendiniñ 'adım

¹ مولی ایده جای جنادی دار خاتمه ن سیه

86 + 20 + 14 + 114 + 205 + 696 + 127 = 1262

Beşinci beytin ikinci mısraındaki bütün harfler hesaplandığında 1262/1846-47 tarihi çıkmaktadır.

Harfler hesaplandığında çıkan tarih ile manzumenin altında yazan tarih uyuşmaktadır. Bu bir tam tarih örneğidir. Rufâiyye tarikatının dervîşi olan Nesibe Hanım'ın ölümü üzerine tarih düşürülmüştür.

Ölüm rüzgârı cisminden canını ayırdı. Ah! Muhammed Nam Efendi'nin annesi yok oldu.

- 2 Gitdi âhîr bulmayup bir dürlü çâre derdine
Oğluna şabr u cemîl ihsân ide Hayy [u] ‘Alîm

Sonunda derdine bir türlü çare bulmayıp gitti. Her şeyi bilen Allah oğluna sabırlar ihsan etsin.

- 3 Böyledir kânûn-ı dehr işte gelenler gitmede
Eyleye rahmet revân-ı pâkine Rabb-ı Raḥîm

İşte dünyanın kanunu böyledir, gelenler gitmektedir. Merhamet eden Allah, temiz ruhuna rahmet eylesin.

- 4 ‘Afv olup cürmi refîk ü yâveri Qur’ân ola
Hak aña göstermeye ‘uqbâda aşlâ havf u bîm

Günahları affolup arkadaşı ve yardımcısı Kur’an-ı Kerim olsun. Hak, ona ahirette korku göstermesin.

- 5 Tâlibiñ târiḥ-i cevherden du‘âdır maṭlabı
Fâtıma Hanım bula cennetde menzil yâ Kerîm

Tâlib'in, cevher tarihten dileği duadır. Ey Kerim, Fatıma Hanım cennette menzil bulsun. ¹

[17b]

129. Tarih

Mefâ‘îlün mefâ‘îlün mefâ‘îlün mefâ‘îlün

- 1 Nişâncılık ile Râ‘îk ‘Alî Beg gitdi ‘uqbâya
Hudâ mülk-i cihânda necl-i zî-şânıñ ide mevcûd

¹ کریم یا منزل نہ تدج بولہ خادم فاطمہ

80+600+50+2+3+50+400+50+7+10+10 = 1262

Beşinci beytin ikinci mısraındaki noktalı harfler hesaplandığında 1262/1846-47 tarihi çıkmaktadır. Noktalı harfler hesaplandığında çıkan tarih ile manzumenin altında yazan tarih uyuşmaktadır. Bu bir tam tarih örneğidir. Muhammed Nam Efendi'nin annesi Fatıma Hanım'ın ölümü üzerine tarih düşürülmüştür.

Raik Ali Bey Nişancılık ile ahirete gitti. Hüda cihan mülkünde şerefli evladını var etsin.

- 2 Cihânda hüsn-i hulk u nîk hûya eyleyüp mazhar
Hudâ zâtından itmişdi ehibbâsın bütün hoşnûd

Hüda, dünyada ona güzel karakter ve iyi huy verip zatından bütün dostlarını hoşnut etmişti.

- 3 Fenâda olmuş idi lütfunîñ memnûnı çok bî-kes
Bekâda aña ihsân eyleye Hâk ecr-i nâ-ma‘dûd

Dünyada çok kimsesiz onun lütfundan memnundu. Hak, ona ahirette sayısız ecir ihsan eylesin.

- 4 Şehâ-yı zât-ı memdûhı gibi mu‘tâd iden şahşı
Cenâb-ı Hâk iki ‘âlemde eyler nâ’il-i maşşûd

Kişileri övülmüş zatın cömertliği gibi alıştıranları Cenab-ı Hak iki alemde de isteğine kavuşturur.

- 5 Du‘âdır mısra‘-ı târîhden maşlûbımız Tâlib
‘Alî Râ’îk Bege cây ide dâr-ı cenneti Ma‘bûd

Tâlib, tarih mısraından dileğimiz duadır. Allah, Ali Raik Bey’e cennet yurdunu mekân eylesin. ¹

130. Tarih

Mefâ‘îlün mefâ‘îlün fe‘ûlün

- 1 ‘Alî Paşa revân oldı bekâya
İde Hâk zâtına a‘tâ behiştî

Ali Paşa ahirete gitti. Hak, ona cenneti bağışlasın.

- 2 Mühendishânede nâzırdı ammâ

¹ معبود چندی دار ایده جای به که رادق علی

122 + 463 + 205 + 20 + 14 + 27 + 301 + 110 = 1262

Beşinci beytin ikinci mısraındaki bütün harfler hesaplandığında 1262/1846-47 tarihi çıkmaktadır. Harfler hesaplandığında çıkan tarih ile manzumenin altında yazan tarih uyuşmaktadır. Bu bir tam tarih örneğidir. Nişancılık yapmış Ali Raik Bey’in ölümü üzerine tarih düşürülmüştür.

İderdi dâ'imâ hülyâ behiştî

Mühendishanede üst derecede memurdu ama daima cenneti hayal ederdi.

3 Ola seyrângehi tâ-be-kıyâmet

Qıla kabrinde Hâk peydâ behiştî

Hak, kabrini cennet bahçesine çevirsin. Ta kıyamete kadar (bu cennet bahçesinde) gezinsin.

4 Ğarîk-i bahr-i rahmet kılup anı

Görenlerden ide Mevlâ behiştî

Mevla, onu rahmet denizine batırıp cenneti görenlerden eylesin.

5 Hemân târîh ile Tâlib du'â kıl

Mekân ide 'Alî Paşa behiştî

Tâlib, hemen tarihle dua kıl. Ali Paşa cenneti mekân eylesin. ¹

131. Tarih

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

1 Neclide 'Abdî Begin gitdi beâ[ya] genç iken

Olmadan bu 'âlem-i fânîde hayfâki be-kâm

Abdi Bey'in evladı gençken, daha isteğine kavuşamamışken yazık ki bu fani dünyadan ahirete gitti.

2 Kalmadı bir kimse giryân olmadan âh etmedik

Kıldırır iken muşallâda namâzını imâm

İmam musallada namazını kıldırırken, gözyaşı dökmeyen ve ah etmeyen kimse kalmadı.

3 Mâderin hasretde koydı itdi maḥdûmın yetîm

Anlara şabr-ı cemîl ihsân ide Hâk şubḥ u şâm

¹ بهشتی پاشا علی اوده مکان

717 + 304 + 110 + 20 + 111 = 1262/1844

Beşinci beytin ikinci mısraındaki bütün harfler hesaplandığında 1262/1846-47 tarihi çıkmaktadır. Harfler hesaplandığında çıkan tarih ile manzumenin altında yazan tarih uyuşmaktadır. Bu bir tam tarih örneğidir. Mühendishanede üst derecede memur olan Ali Paşa'nın ölümü üzerine tarih düşürülmüştür.

Annesini hasrette, evladını yetim bıraktı. Hak onlara sabah akşam sabırlar ihsan etsin.

- 4 Raḥmet olsun cânına bulmadı çâre derdine
Gerçi itmişdi eṭibbâ-yı zamân haylî devâm

Derdine çare bulmadı. Canına rahmet olsun. Gerçi dostları (deva bulmak için) hayli zaman çalışmıştı.

- 5 Mısrâ‘-ı târîḥden Tâlib du‘âdır maṭlabım
Huldı iḥsân eyleye İhsan Bege Rabb-ı Enâm

Tâlib, tarih mısraından dileğim duadır. Bütün yaratılanların Rabbi, İhsan Bey’e Huld cennetini ihsan eylesin. ¹

132. Tarih

Fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün

- 1 Câmi‘-i Şehzâdeniñ kayyûm başısı idi
Ormanoğlu rûz u şeb hıdmetde oldu çok zamân

Şehzâde camisinin kayyumbaşıydı. Ormanoğlu gece gündüz çoğu zaman hizmette oldu.

- 2 Eyledi kandîl-i ‘ömrin âḥir itfâ bâd-ı mevt
Câmi‘-i Firdevse ḥâdim ide Rabb-ı Müste‘ân

Ölüm rüzgârı ömür kandilini sonunda söndürdü. Kendisinden yardım istenen Allah, (onu) Firdevs cennetinin camisine hizmetçi eylesin.

[18a]

- 3 Kimseyi incitmedi kendi dahı incinmedi
Hoş geçürdi vâktini ‘âlemde ol pîr-i cihân

¹ اَدَام رَب ب ك ه ا د س ن ا ي ل ي ه ا د س ن خ ل د ي
294 + 27 + 119 + 56 + 120 + 644 = 1260

Beşinci beytin ikinci mısraındaki bütün harfler hesaplandığında 1260/1844-45 tarihi çıkmaktadır. Harfler hesaplandığında çıkan tarih ile manzumenin altında yazan tarih uyuşmaktadır. Bu bir tam tarih örneğidir. İhsan Bey’in ölümü üzerine tarih düşürülmüştür.

اِحْسَان ihsân kelimesindeki sin harfinden sonra elif harfi yazılmayıp اِحْسَن ihsan şeklinde yazılmıştır. Tarih doğru çıksın diye bu şekilde kullanıldığı düşünülmektedir.

Ne kimseyi incitti ne kendi incindi. O cihanın piri dünyada vaktini hoş geçirdi.

- 4 Hâk ide müstağrak-ı deryâ-yı rahmet rûhını
‘Âfiyetler eyleye bâkîlere ihsân hemân

Hak, ruhunu rahmet denizine batırsın. Kalıcı olanlara hemen afiyetler ihsan eylesin.

- 5 Câmî‘îñ huddâmı yazdı pür-nuḳaṭ târîḫini
İde Ormânog̃luna Ma‘bûd Firdevsi mekân

*Caminin hizmetçileri tarihini pür noktalarla yazdı. Allah, Firdevs cennetini Ormanoğluna mekân eylesin.*¹

133. Tarih

Mefâ‘îlün mefâ‘îlün mefâ‘îlün mefâ‘îlün

- 1 Beḳâyâ duḫteri yorgancı başınıñ revân oldı
İde Mevlâ-yı zî-şân nûr-ı Kur‘ân ile kabrin şen

Yorgancıbaşının kızı ahirete gitti. Allah, kabrini Kur‘an-ı Kerim’in nuruyla şen eylesin.

- 2 Melekler irtihâli mevsimi böyle didi târîḫ
Nefise Hanıma İzid beḳâyı eyledi mesken

*Melekler göç ettiği zamanı bu tarihle dedi. Allah, Nefise Hanım’a ahireti mesken eyledi.*²

134. Tarih

Mef‘ûlû fâ‘ilâtün mef‘ûlû fâ‘ilâtün

¹ مکان فردوسی مع بود اوغلنه اورمان ایدده

10+50+1000+50+2+80+10+50 = 1252

Beşinci beytin ikinci mısraındaki noktalı harfler hesaplandığı zaman 1262/1846 tarihi çıkması gerekmektedir. Ancak hesap uyuşmamaktadır. Bu bir mu‘cem tarih örneğidir. Şehzade camisinde kayyumbaşlığı yapan Ormanoğlu’nun ölümü üzerine tarih düşürülmüştür.

² مسکن ایلدی ب قادی ایزد خاتمه نه فیه

170 + 55 + 113 + 22 + 696 + 205 = 1261

İkinci beytin ikinci mısraındaki bütün harfler hesaplandığında 1261/1845-46 tarihi çıkmaktadır. Harfler hesaplandığında çıkan tarih ile manzumenin altında yazan tarih uyuşmaktadır. Bu bir tam tarih örneğidir. Nefise Hanım’ın ölümü üzerine tarih düşürülmüştür.

- 1 Terk-i diyâr-ı miñnet itdi Halîm Efendi
Hâke düşürdi ‘illet âhîr o derd-mendi

Halîm Efendi mihnet yurdunu terk etti. O hastayı illet sonunda toprağa düşürdü.

- 2 ‘İlm ü hünerde deryâ menşe-i nükte-pîrâ
Bañr-i ma‘rifetde yektâ mânend-i Tâşkendi

İlim ve hünerde derya gibi, nükteli söz söyleyenlerin kaynağı, ilim denizinde Tâşkendi gibi eşsizdir.

- 3 Düşme şaķın ‘inâda yanında kaldı sâde
İnşâda Oķcı-zâde eş‘ârda Hocendî

Sakın inada düşme. Senin yanında sadece yazıda Okcuzâde şiiirde Hocendî kaldı.

- 4 Hoşnûd idi ser-â-pâ zâtından ehl-i dünyâ
Meftûn itdi zîrâ ahlâķ-ı dil-pesendi

Dünya ehli baştan ayağa ondan hoşnuttu. Zira gönle hoş gelen ahlâka meftun etti.

- 5 İ‘lân melekler itdi târîķi işte bendi
Dâr-ı na‘îme gitdi rûķ-ı Halîm Efendi

*İşte o bağlananın tarihini melekler ilan etti. Halim Efendi’nin ruhu Naim cennetine gitti.*¹

135. Tarih

Müfte‘ilün fâ‘ilün müfte‘ilün fâ‘ilün

- 1 Şeyh Muhammed Murâd eyledi ‘azm-i beķâ
Hân-ķah-ı ‘adn ide câyını Rabb-ı Kerîm

Şeyh Muhammed Murad ahirete gitti. Kerim olan Allah, yerini Adn cennetinin tekkesi eylesin.

افندی حلیم روح کندی زعیمه دار¹
145 + 88 + 214 + 434 + 175 + 205 = 1261

Beşinci beytin ikinci mısraındaki bütün harfler hesaplandığında 1261/1845-46 tarihi çıkmaktadır. Harfler hesaplandığında çıkan tarih ile manzumenin altında yazan tarih uyushmaktadır. Bu bir tam tarih örneğidir. Talib Efendi, ilimde derya gibi olan ve nüktenin kaynağı olduğunu söylediği Halim Efendi’nin ölümü üzerine tarih düşürülmüştür.

- 2 Cevher ile Tâlibâ yazmalı târîhini

Şeyh Murâdîñ kıla kabrini Bârî na'îm

Ey Tâlib, tarihini cevher ile yazmalı. Allah, Şeyh Murad'ın kabrini Naim cenneti eylesin. ¹

136. Tarih

Fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilün

- 1 Cünd-i Manşûre müşîrîki Reşîd Paşanıñ
'Ömrini eyleye necliyle firâvân Yezdân

Yezdan, Mansure ordusunun mareşalı Reşid Paşa'nın ömrünü evladiyla uzun eylesin.

- 2 Veledin terk ile gitdi harem-i dünyâdan
Loğusâlîkda harâm oldu aña dâr-ı cihân

Dünya hareminden veledini terk ederek gitti. Dünya yeri ona loğusallıkta haram oldu.

[18b]

- 3 Var mıdır mevtiñ elinden 'acabâ kurtulmuş
Böyle âlûde-i hâk olmada çeşm-i insân

Acaba ölümün elinden kurtulmuş var mıdır? İnsan gözü işte böyle toprağa karışır.

- 4 Cürm ü 'işyânını heb Hâzret-i Hâk 'afv itsün
Rûhını rahmet ile eyleye dâ'im şâdân

Hz. Allah günahlarını affetsin. Ruhunu daima rahmetle bahtiyar eylesin.

- 5 Tâlibâ mışra'-ı târîh ile kııl hayr-ı du'â

¹ نعيم بارى ق برى نى ق يله مرادك شيخ

300+10+600+100+10+100+2+10+50+10+2+10+50+10 = 1264

İkinci beytin ikinci mısraındaki noktalı harfler hesaplandığında 1264/1847-48 tarihi çıkmaktadır. Noktalı harfler hesaplandığında çıkan tarih ile manzumenin altında yazan tarih uyuşmaktadır. Bu bir mu'cem tarih örneğidir. Şeyh Murad'ın ölümü üzerine tarih düşürülmüştür.

Fatıma Hanıma Hâk ide na'îmi ihsân

Ey Tâlib, tarih mısraıyla hayır dua kıl. Hak, Fatıma Hanıma cenneti ihsan etsin. ¹

137. Tarih

Fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilün

- 1 Cünd-i Manşûre müşîrîne virüp şabr-ı cemîl
'Ömrin efzûn ide necliyle Hudâ dünyâda

Hüda, Mansure ordusunun mareşalina sabırlar verip dünyada evladiyla (onun) ömrünü uzun eylesin.

- 2 Loğûsâlıkda cihân-ı hâremi terk itdi
Rûhına eyleye Hâk bahş-ı şafâ me'vâda

Loğusallıkta dünya haremini terk etti. Hak, ruhuna Me'va cennetinde safa bağışlasın.

- 3 Bî-vefâ olduğu rûşenken anıñ tavrından
Zen-i dünyâya niçün olmada halk ifnâda

Onun(dünyanın) tavrından vefasız olduğu aşikârken, insanlar niçin dünyanın süsüne yok olmaktadır?

- 4 Şâd idüp rahmet ile rûh-ı revânın dâ'im
Eyleye cürm ü günehten anı Hâk âzâde

Hak, temiz ruhunu daima rahmetle bahtiyar kılıp onu günahlardan kurtarsın.

- 5 Tâlibâ mışra'-ı târîh ile sen eyle du'â

Fatıma Hanıma 'adn ola 'aât 'uqbâda

Ey Tâlib, tarih mısraıyla sen dua eyle. Fatıma Hanım'a ahirette Adn cenneti verilsin. ²

¹ احسان نعيمی ايده حق خادمه فاطمه
120 + 180 + 20 + 108 + 696 + 135 = 1259

Beşinci beytin ikinci mısraındaki bütün harfler hesaplandığında 1259/1843-44 tarihi çıkmaktadır. Harfler hesaplandığında çıkan tarih ile manzumenin altında yazan tarih uyuşmaktadır. Bu bir tam tarih örneğidir. Loğusayken vefat eden Fatıma Hanım'ın ölümü üzerine tarih düşürülmüştür.

² عقباده عطا اوله عدن خادمه فاطمه

138. Tarih

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

- 1 Necl-i Hâşim Beg Efendi eyledi terk-i cihân
Vâlideynin şabr ile me'cûr ide Mevlâ hemân

Haşim Bey Efendi'nin evladı cihanı terk etti. Mevla, hemen anne ve babasını sabırla mükâfatlandırırsın.

- 2 Tıfl iken şoldurdu gül ruhsârını bâd-ı ecel
Olmadan bu gülşen-i 'âlemde hayfâ kâm-rân

Ecel rüzgârı, yazık ki çocukken daha bu âlem bahçesinde isteğine kavuşamamışken gül yüzünü soldurdu.

- 3 Mısra'-ı târîhi mu'cemle yazılsun taşına
Oldı semt-i cennete Nâşid Muhammed Beg revân

Taşına tarih mısraını mu'cemle yazsın. Nâşid Muhammed Bey cennet semtine gitti. ¹

139. Tarih

Mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün

- 1 Mürîd-i kâmilî Yahyâ Efendi şeyhiniñ gitdi
Cihân hoşnûd idi heb Hâcî Feyzullah Efendiden

Kamil mürid olan Yahya Efendi'nin şeyhi gitti. Cihanda herkes Hacı Feyzullah Efendi'den hoşnuttu.

- 2 İde kesb-i şafâ rûh-ı revânı haşre dek yâ Rab
Açılsun kabrine tâ hân-kâh-ı 'adnden revzen

182 + 80 + 42 + 124 + 696 + 135 = 1259

Beşinci beytin ikinci mısraındaki bütün harfler hesaplandığında 1259/1843-44 tarihi çıkmaktadır. Harfler hesaplandığında çıkan tarih ile manzumenin altında yazan tarih uyuşmaktadır. Bu bir tam tarih örneğidir. Loğusayken vefat eden Fatıma Hanım'ın ölümü üzerine tarih düşürülmüştür.

روان بك محمد ناشر جنته سمت ولدی¹

10+400+3+50+400+50+300+2+50 = 1265

Üçüncü beytin ikinci mısraındaki noktalı harfler hesaplandığında 1265/1848-49 tarihi çıkmaktadır. Noktalı harfler hesaplandığında çıkan tarih ile manzumenin altında yazan tarih uyuşmaktadır. Bu bir mu'cem tarih örneğidir. Nâşid Muhammed Bey'in ölümü üzerine tarih düşürülmüştür.

Ya Rab, ruhu mahşere kadar sefa sürsün. Kabrine ta Adn cennetinin tekkesinden pencere açılsın.

- 3 Tilâvetden degildi tekye-i ‘irfânda hâlî
Kıla Mevlâ-yı zî-şân nûr-ı Qur’ân ile kabrin şen

İrfan tekkesinde Kur’an-ı Kerim okumaktan geri kalmazdı. Mevla kabrini Kur’an-ı Kerim’in nuruyla şen kılsın.

- 4 Yazıldı taşına mu‘cemle işbu mısra‘-ı târîh
Cinânı Hâcî Feyzullah Efendi eylesün mesken

*Taşına mu‘cemle işte bu tarih mısraı yazıldı. Hacı Feyzullah Efendi cenneti mesken eylesin.*¹

6. TÂLİB’İN SÜRÛRÎ’NİN TARİH MECMUASI’NDA GEÇEN TARİH MISRALARI²

5.1. Tevârih-i Tâlib ile Sürûrî’nin Tarih Mecmuası’nda Geçen Aynı Tarih Mısraları

1. *Fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün*
Vâlîde Sultâna bu türbe ola dâr-ı na‘îm

¹ مسکن ای لسون اف ندی اللہ فیض حاجی چندی¹

3+50+50+10+3+10+80+10+800+80+50+10+10+50+50 = 1266

Dördüncü beytin ikinci mısraındaki noktalı harfler hesaplandığında 1266/1849-50 tarihi çıkmaktadır. Noktalı harfler hesaplandığında çıkan tarih ile manzumenin altında yazan tarih uyuşmaktadır. Bu bir mu‘cem tarih örneğidir. Kur’an-ı Kerim ile daima meşgul olmuş Hacı Feyzullah Efendi’nin ölümü üzerine tarih düşürülmüştür.

² 6. bölümde ele alınan beyitler Nazlı VATANSEVER’in hazırladığı “Sürûrî’nin Tarih Mecmû‘ası” adlı yüksek lisans tezinden alınmıştır. Tâlib’e ait bazı mısralar mecmuada birkaç kez tekrar edilmiştir. Metne sadık kalma adına tekrar edilse de bütün mısralar mecmuada geçen sıraya göre verilmiştir. Sürûrî mecmuası ile hazırladığımız mecmuada geçen aynı mısralar ayrı başlıkta ele alınmıştır. Tâlib’in diğer müverrihler ile müşterek düşürdüğü tarih mısraları da ayrı başlık olarak ele alınmıştır. Sürûrî’nin mecmuası için: Nazlı Vatansever, *Sürûrî’nin Tarih Mecmû‘ası (Metin Tesisi-İnceleme)*, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2014.

- 1233/1817-18
2. *Fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilün*
Yapdı bu merķad-ı vâlâyı bulup Ĥan Maĥmûd
- 1240/1824-25
3. *Mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün*
Na‘îmiñ ola gülzârına bülbül Nâşid İbrâhîm
- 1234/1818-19
4. *Mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün*
Gülistân-ı na‘îmi kıldı İbrâhîm Beg me’vâ
- 1233/1817-18
5. *Fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilün*
Vâşıl-ı Ĥuld ide Mevlâ Çelebi Paşayı
- 1236/1820-21
6. *Mefâ‘ilün mefâ‘ilün fe‘ülün*
Mu‘în-i pür-hüner gitdi na‘îme
- 1236/1821-22
7. *Mefâ‘ilün mefâ‘ilün fe‘ülün*
Tarîkatçı revân oldı na‘îme
- 1235/1819-20
8. *Müstef‘ilâtün müstef‘ilâtün*
Yûsuf Ziyânıñ ‘adn oldı câyı
- 1236/1820-21
9. *Fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün*
Cây ide Ĥuldî Efendi cenneti
- 1236/1820-21
10. *Fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün*
Eyledi Seyyid Muhammed rihlet-i dâr-ı na‘îm
- 1234/1818-19
11. *Fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün*
Buldı Firdevse Tarîkatçı tarîk-i müstakîm
- 1235/1819-20
12. *Mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün*

- Fehîm-i pür kemâlin dârını cennet ide Allâh
1262/1846-47
13. *Fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün*
Genç idi Dâniş Beg itdi irtihâl
1245/1830-31
14. *Fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün*
İtdi cisminden ecel Yahyâ Begiñ selb-i hayât
1257/1841-42
15. *Mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün*
‘Adni Yahyâ Beg Efendiye maqar itsün İlâh
1257/1841-42
16. *Mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün*
Huldı Yahyâ Beg Efendiye mekân kılsun İlâh
1257/1841-42
17. *Fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün*
‘Âişe Hanım cinânı cây ide
1225/1810-11
18. *Fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün*
Kıldı ‘adni Fâtıma Hanım mekân
1225/1810-11
19. *Mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün*
Ede ‘adni mekân ‘ûqbâda Tûbâ Hanım’a Mevlâ
1256/1840-41
20. *Mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün*
Nesîbe Hanıma dâr-ı cinânı cây ide Mevlâ
1262/1846-47
21. *Mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün*
Mekânıñ eyleye cennet Lebîbe Hanımıñ Mevlâ
1247/1831-32
22. *Fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilün*
Tâhire Hanım ide ‘adni İlâhî menzil

- 1238/1822-23
23. *Fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilün*
Huld-i a‘lâda bula menzili Behcet Kadın
- 1234/1818-19
24. *Fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün*
Ümmü Gülşümün ide Hâk câynı dâr-ı na‘îm
- 1234/1818-19
25. *Fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilün*
Faţıma Hanıma ‘adn ola ‘atâ ‘uqbâda
- 1259/1843-44
26. *Fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilün*
Fâtıma Hanıma cây ide na‘îmi Bârî
- 1258/1842-43
27. *Fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilün*
‘Âişe Hanıma cây eyleye me‘vâyı İlâh
- 1256/1840-41
28. *Mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün*
Behişt içre girüpde gördi Fârûkî ‘Ömer şimdi
- 1237/1821-22

5.2. Tâlib’in Sürûrî’nin Tarih Mecmuası’nda Geçen Tarih Mısraları

- 1 *Fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün*
Oldu kevne Hân Maḥmûd’uñ cülûsu lem‘a-sâz
1223 / 1808-09
- 2 *Fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün*
Oldu Sultân-ı cihân sa’d ile Hân ‘Abdûlmecîd
1255 / 1839-40
- 3 *Mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün*
Kudûmü oldu dünyâya şeref Sultân Süleymân’ın
1232 / 1816-17

- 4 *Fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilün*
Kıldı ‘âlemleri Sultân Süleymân şâdân
1232 / 1816-17
- 5 *Fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün*
Dehre verdi tâli‘-i Sultân Aḥmed zîneti
1234 / 1818-19
- 6 *Mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün*
Cihânı maḳdem-i Sultân Meḥemmed etdi nûrânî
1237 / 1821-22
- 7 *Mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün*
Cihânı kıldı şehzâde Meḥemmed ḥamd ola mesrûr
1237 / 1821-22
- 8 *Fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün*
Verdi mülke tâli‘-i Sultân Meḥemmed inşirâḥ
1237 / 1821-22
- 9 *Müstef‘ilün müstef‘ilün müstef‘ilün müstef‘ilün*
Sultân Aḥmed gül gibi âfâkı ḥandân eyledi
1237 / 1821-22
- 10 *Fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün*
Ḥamdili‘llâh etdi Sultân Aḥmed âfâkı münîr
1237 / 1821-22
- 11 *Fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün*
Müjde mehd-i şevketi Sultân Aḥmed kıldı şen
1237 / 1821-22
- 12 *Müstef‘ilün müstef‘ilün müstef‘ilün müstef‘ilün*
Fer verdi mehd-i ‘âleme şehzâdemiz ‘Abdûlmecîd
1238 / 1822-23
- 13 *Müstef‘ilün müstef‘ilün müstef‘ilün müstef‘ilün*
Kıldı tevellüd müjde kim şehzâdemiz ‘Abdülḥamîd

- 1258 / 1842-43
- 14 *Müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün*
Sultân Mehemmed 'Âbid'in mîlâdı etdi mülki şâd
- 1264 / 1847-48
- 15 *Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün*
Mağdem-i Şehzâde Vâmîk dehri dil-şâd eyledi
- 1266 / 1849-50
- 16 *Fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilün*
Mehd-i dehre şerefi verdi Behiyye Sultân
- 1256 / 1840-41
- 17 *Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün*
Neyyire Sultân gelip devrânı pür-nûr eyledi
- 1257 / 1841-42
- 18 *Mef'ûlü fâ'ilâtün mef'ûlü fâ'ilâtün*
Geldi Cemîle Sultân erdi sürûra devran
- 1259 / 1843-44
- 19 *Mef'ûlü fâ'ilâtün mef'ûlü fâ'ilâtün*
Mülk-i vücûdı tezyîn etdi Cemîle Sultân
- 1259 / 1843-44
- 20 *Fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilün*
'Âleme Sâmiye Sultân'ı 'atâ kıldı Hudâ
- 1261 / 1845
- 21 *Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün*
Verdi revnağ Sâmiye Sultân ile devrâna Hâk
- 1261 / 1845
- 22 *Mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün*
Be-kâm etti şaferde mehd-i mülkü Kâmile Sultân
- 1262 / 1845-46
- 23 *Mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün*
Şaferde kıldı şen geldi cihânı Kâmile Sultân

- 1262 / 1845-46
- 24 *Mefâ 'ilün mefâ 'ilün mefâ 'ilün mefâ 'ilün*
Cihân içre Süleymân 'İzzet'i Hâk eyleye 'âlî
1231 / 1815-16
- 25 *Fâ 'ilâtün fâ 'ilâtün fâ 'ilâtün fâ 'ilün*
Gülsitân-ı dehre İbrâhîm geldi bu sene
1221 / 1806-07
- 26 *Mefâ 'ilün mefâ 'ilün mefâ 'ilün mefâ 'ilün*
Meĥammed Beg tevellüd etdi memdûh eyleye Ma'bûd
1255 / 1839-40
- 27 *Fâ 'ilâtün fâ 'ilâtün fâ 'ilâtün fâ 'ilün*
Muştafâ Şâkir vücûd iklîmine başdı kadem
1256 / 1840-41
- 28 *Mefâ 'ilün mefâ 'ilün mefâ 'ilün mefâ 'ilün*
Kadem başdı şerefle Muştafâ Beg mehd-i dünyaya
1246 / 1830-31
- 29 *Fâ 'ilâtün fâ 'ilâtün fâ 'ilâtün fâ 'ilün*
Vücûd iklîmine geldi Hâdîce var ide Mevlâ
1254 / 1838-39
- 30 *Mefâ 'ilün mefâ 'ilün fe 'ülün*
Hâdîce buldu Fâtih'de vücudu
1246 / 1830-31
- 31 *Mefâ 'ilün mefâ 'ilün mefâ 'ilün mefâ 'ilün*
'Alî Paşa'ya mührün eyledi şâh-ı cihân i'tâ
1235 / 1819-20
- 32 *Mefâ 'ilün mefâ 'ilün mefâ 'ilün mefâ 'ilün*
Olundu mühr ile mükrim 'Alî Paşa-yı 'âlî-câh
1236 / 1820-21
- 33 *Fe 'ilâtün fe 'ilâtün fe 'ilâtün fe 'ilün*
Fer verir mühr ile ġâlib gibi Paşa şadra
1239 / 1823-24

- 34 *Fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilün*
Mühr ile şadra devâ oldu Mehemmed Paşa
1244 / 1828-29
- 35 *Fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün*
Şârim İbrâhîm Paşa zîb-i şadr oldu be-câ
1264 / 1847-48
- 36 *Fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilün*
‘İzzeti buldu muhakḳak yine şadr-ı a‘lâ
1257 / 1841-42
- 37 *Mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün*
‘Alî Paşa’ya verdi şadr-ı a‘lâ pâyesin Allâh
1257 / 1841-42
- 38 *Mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün*
Verildi şadr-ı ‘âlî pâyesi vâlîsine Mısr’ıñ
1265 / 1848-49
- 39 *Fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün*
Geldi Hamdullâh Paşa ile müjde şadra şân
1238 / 1822-23
- 40 *Mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün*
Yem-i ihsân ‘Alî Paşa’ya lâyıkdır ḳapudânlık
1237 / 1821-22
- 41 *Fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün*
Aḥmed-i yem-ḥaşem-i a‘lâ Ḳapudân Paşa’dır
1233 / 1817-18
- 42 *Mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün*
Vezîr-i kâm-ver oldu Ḥasan Paşa mübârek bâd
1233 / 1817-18
- 43 *Fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün*
Oldu mâlik meclis-i ‘adliye ḥaḳḳâ Rif‘at’e
1258 / 1842-43
- 44 *Fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün*

- Şimdi buldu hâriciyye müjde bir ‘âlî müşir
1264 / 1847-48
- 45 *Mefâ ‘ilün mefâ ‘ilün mefâ ‘ilün mefâ ‘ilün*
Yine oldu Rızâ Paşa-yı luţf-ârâ sipehsâlar
1264 / 1847-48
- 46 *Mefâ ‘ilün mefâ ‘ilün mefâ ‘ilün mefâ ‘ilün*
Rızâ Paşa münâsib iki def’a oldu ser-‘asker
1264 / 1847-48
- 47 *Mefâ ‘ilün mefâ ‘ilün mefâ ‘ilün mefâ ‘ilün*
Çavuşbaşılık ihsân oldu Hüsni Beg Efendi’ye
1233 / 1817-18
- 48 *Fâ ‘ilâtün fâ ‘ilâtün fâ ‘ilâtün fâ ‘ilün*
Şâdık-ı deryâ-himem erbâbıdır oldu re’îs
1237 / 1821-22
- 49 *Fâ ‘ilâtün fâ ‘ilâtün fâ ‘ilâtün fâ ‘ilün*
Şâdık-ı devlet Efendi yümn ile oldu re’îs
1237 / 1821-22
- 50 *Fâ ‘ilâtün fâ ‘ilâtün fâ ‘ilâtün fâ ‘ilün*
Şâdık-ı devlet re’îs oldu gülüp mes‘ûd ola
1237 / 1821-22
- 51 *Fâ ‘ilâtün fâ ‘ilâtün fâ ‘ilâtün fâ ‘ilün*
Baħr-ı elţâf u himem Şâdık Efendi’dir re’îs
1237 / 1821-22
- 52 *Fâ ‘ilâtün fâ ‘ilâtün fâ ‘ilâtün fâ ‘ilün*
Şâdık-ı şâhib-kemâl oldu riyâsetle be-nâm
1237 / 1821-22
- 53 *Fâ ‘ilâtün fâ ‘ilâtün fâ ‘ilün*
Şâdık-ı ehl-i ‘inâyetdir re’îs
1237 / 1821-22
- 54 *Müstef‘ilün müstef‘ilün müstef‘ilün müstef‘ilün*
Maħmûd Hân kıldı bu yıl beglikçi Hâdî bendesin

- 1237 / 1821-22
- 55 *Fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün*
Kıldı Hâk Mîr-i Reşîd’i sâl-i nevde âmedî
1247 / 1831-32
- 56 *Mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün*
Yine beglikçi oldu ‘avn-ı Mennân ile Şevket Beg
1262 / 1845-46
- 57 *Mef‘ûlü fâ‘ilâtün mef‘ûlü fâ‘ilâtün*
Hüsni Beg oldu lâyıķ tersâneniñ emini
1239 / 1823-24
- 58 *Fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün*
Şâdık-ı ehl-i ‘inâyetdir re’îs
1237 / 1821-22
- 59 *Mef‘ûlü mefâ‘ilü mefâ‘ilü fe‘ûlün*
Müftî-yi enâm oldu revâ Tâhir Efendi
1241 / 1825-26
- 60 Yümn ide ‘Ârif Beg’e mesned-i iftâyı Hâk ¹
1262 / 1845-46
- 61 *Fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün*
Oldu Hikmet Beg sezâ müfti’l-enâm
1262 / 1845-46
- 62 *Fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün*
Oldu lâyıķ ‘ârif-i bi’llâha iftâ mesnedi
1262 / 1845-46
- 63 *Fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilün*
Şadr-ı iftâya yine ‘Âşım Efendi geçdi
1239 / 1823-24
- 64 *Mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün*

¹ Vezinde aksama bulunmaktadır.

Münevver kıldı Şıdkî-zâde müjde câh-ı iftâyı

1237 / 1821-22

65 *Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün*

Şadr-ı Rûm'a geldi 'İzzet sa'd ola

1262 / 1845-46

66 *Fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilün*

Oldu 'Ârif Beg'e üç def'a ahaş şadr-ı Rûm

1247 / 1831-32

67 *Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün*

Verdi şadru'r-Rûm'a zîb Es'ad Efendi ile Hâk

1259 / 1831-32

68 *Fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilün*

Şadr-ı Rûm etdi naķibi Ma'bûd

1259 / 1831-32

69 *Müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün*

Hâk kıldı şadru'r-Rûm'la vaķ'a-nüvîsi kâm-yâb

1259 / 1831-32

70 *Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün*

Şadr-ı Rûm oldu Hâlîm-i pür-himem olsun sa'id

1263 / 1846-47

71 *Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün*

Şadr-ı Rûm ile Hâlîm-i muķbil oldu şâd-kâm

1263 / 1846-47

72 *Fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilün*

Rûmeli şadrı yine behcetini buldu bu yıl

1246 / 1830-31

73 *Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün*

- Müjde üç def'a gelip 'Ârif Beg oldu şadr-ı Rûm
1247 / 1831-32
- 74 *Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün*
Şadr-ı Rûm'un pâyesi Es'ad Efendi'nindir el-ân
1255 / 1839-40
- 75 *Mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün*
Hâlim-i nükte-pîrâ geldi şadr-ı Anadolu'ya
1256 / 1840-41
- 76 *Mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün*
Hâlim-i baħr-ı 'irfân şadr-ı Anadolu'ya lâıık
1256 / 1840-41
- 77 *Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün*
'Ârif-i taħrîre Anadolu şadı pek be-câ
1263 / 1846-47
- 78 *Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün*
Anadolu şadrına şâyân Sa'id-i pür-kemâl
1265 / 1848-49
- 79 *Mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün*
Sa'id-i kâm-kâra Anadolu şadıdır aħrâ
1265 / 1848-49
- 80 *Mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün*
Verildi Anadolu rütbesi Edhem Efendi'ye
1254 / 1838-39
- 81 *Fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilün*
Kâm-yâb oldu yine nûr-ı neķâbetle Şadıķ
1237 / 1821-22
- 82 *Mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün*
Ola es'ad naķîb Es'ad Efendi oldu eşrâfa
1257 / 1841-42
- 83 *Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün*
Sa'd ile Taħşîn Beg'i sâdâta kıldı Hâķ naķîb
1264 / 1847-48

- 84 *Mef'ûlü mefâ'ilü mefâ'ilü fe'ûlün*
'Ârif Beg Efendi'ye aḥakk oldu neḳâbet
1234 / 1818-19
- 85 *Mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün*
Sitânbûl pâyesi aldı 'Aṭaullâh Beg şâyân
1263 / 1846-47
- 86 *Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün*
Aldı nev İstânbûl'un şâyân 'Aṭa Beg payesin
1263 / 1846-47
- 87 *Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün*
Geldi Mekke pâyesiyle fer bu yıl Rif'at Beg'e
1262 / 1845-46
- 88 *Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün*
Şadr-ı Rûm'un pâyesin Es'ad Efendi'dir el-ân
1254 / 1838-39
- 89 *Fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilün*
Rûtbe-i Rûmeli'ye yümn ile Es'ad geldi
1254 / 1838-39
- 90 *Mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün*
Beş ay medd aldı şadr-ı Rûm'a es'ad eyleye Ma'bûd
1260 / 1844-45
- 91 *Mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün*
Beş ay medd ile şadr-ı Rûm'u memnûn eyledi Allâh
1260 / 1844-45
- 92 *Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün*
Şadr-ı Rûm'un pâyesi 'Ârif Beg'e iḥsân-ı Hakk
1254 / 1838-39
- 93 *Mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün*

Şeref aldı üç ay medle Halîm-i kâm-rân el-hak

1264 / 1847-48

- 94 *Mefâ 'ilün mefâ 'ilün mefâ 'ilün mefâ 'ilün*
Verildi Anadolu rütbesi Edhem Efendi'ye

1254 / 1838-39

- 95 *Mefâ 'ilün mefâ 'ilün mefâ 'ilün mefâ 'ilün*
Beş ay med kıldı ihsân şadr-ı Anadolu'ya Bârî

1260 / 1844-45

- 96 *Mefâ 'ilün mefâ 'ilün mefâ 'ilün mefâ 'ilün*
Be-neyl-i Nîl-i ihsân Mısr'a Mollâ oldu devletle

1234 / 1818-19

- 97 *Mefâ 'ilün mefâ 'ilün mefâ 'ilün mefâ 'ilün*
Revâ Edhem Efendi oldu Mısr'a şân ile molla

1245 / 1829-30

- 98 *Fâ 'ilâtün fâ 'ilâtün fâ 'ilâtün fâ 'ilün*
Oldu Râşid Beg bu yıl Mısr ülkesiniñ hâkimi

1247 / 1831-32

- 99 *Fe 'ilâtün fe 'ilâtün fe 'ilâtün fe 'ilün*
Galağa manşıbına Mîr Refî' ensebdir

1254 / 1838-39

- 100 *Mefâ 'ilün mefâ 'ilün mefâ 'ilün mefâ 'ilün*
Rü'ûs aldı Reşîd Aḥmed Efendi sa'd ede Allâh

1244 / 1828-29

- 101 *Mefâ 'ilün mefâ 'ilün mefâ 'ilün mefâ 'ilün*
Reşîd Aḥmed Efendi'ye rü'ûsu sa'd ede Mevlâ

1244 / 1828-29

- 102 *Fâ 'ilâtün fâ 'ilâtün fâ 'ilâtün fâ 'ilün*
Geldi şad müjdeler İstânbûl'a sultân-ı zaman

1247 / 1831-32

- 103 *Fâ ‘ilâtün fâ ‘ilâtün fâ ‘ilâtün fâ ‘ilün*
Oldu dîvân-hâneniñ tarh-ı nev-îcâdı bülend
1236 / 1820-21
- 104 *Fâ ‘ilâtün fâ ‘ilâtün fâ ‘ilâtün fâ ‘ilün*
Pek kıavî oldu bu a‘lâ İstıraca kıal‘ası
1253 / 1837-38
- 105 *Fe ‘ilâtün fe ‘ilâtün fe ‘ilâtün fe ‘ilün*
Şumnu anbâr-ı mühimmâtı yeñi yapıldı
1247 / 1831-32
- 106 *Mefâ ‘ilün mefâ ‘ilün mefâ ‘ilün mefâ ‘ilün*
Piyâde cündüne yapıldı Şumnu’da revâ kıışla
1253 / 1837-38
- 107 *Mefâ ‘ilün mefâ ‘ilün mefâ ‘ilün mefâ ‘ilün*
Sezâ oldu vâkı‘de hâneniñ vâkı‘de îcâdı
1247 / 1831-32
- 108 *Mefâ ‘ilün mefâ ‘ilün mefâ ‘ilün mefâ ‘ilün*
Veķâyî‘hâne’niñ zîbâ degil mi câyı vâkı‘de
1247 / 1831-32
- 109 *Fâ ‘ilâtün fâ ‘ilâtün fâ ‘ilâtün fâ ‘ilün*
Bu kıaravolhâne’niñ bünyâdı oldu bî-bedel
1247 / 1831-32
- 110 *Mefâ ‘ilün mefâ ‘ilün mefâ ‘ilün mefâ ‘ilün*
Yapıldı nev-cünûda bâb-ı ser-‘askerde bu kıışla
1248 / 1832-33
- 111 *Mefâ ‘ilün mefâ ‘ilün mefâ ‘ilün mefâ ‘ilün*
Yeme indi iki keştisi birden şâh-ı bahreyniñ
1234 / 1818-19
- 112 *Mefâ ‘ilün mefâ ‘ilün mefâ ‘ilün mefâ ‘ilün*
Şeh-i bahreyn için indi iki zîbâ kıayıķ birden

1248 / 1832-33

113 *Mefâ 'ilün mefâ 'ilün mefâ 'ilün mefâ 'ilün*

Üç anbârlı güzel kalyonu indi şâh-ı bahreyniñ

1244 / 1828-29

114 *Mefâ 'ilün mefâ 'ilün mefâ 'ilün mefâ 'ilün*

Şeh-i bahreyniñ indi nev bu üç anbârlı kalyonu

1244 / 1828-29

115 *Mefâ 'ilün mefâ 'ilün mefâ 'ilün mefâ 'ilün*

Üç anbârlı bu yıl indi selâmet ile deryâya

1244 / 1828-29

116 *Mefâ 'ilün mefâ 'ilün mefâ 'ilün mefâ 'ilün*

Olundu Sa'diyâne iş bu dergâh-ı behîn inşâ

1259 / 1831-32

117 *Mefâ 'ilün mefâ 'ilün mefâ 'ilün mefâ 'ilün*

Şeh-i deryâ-'atâ yaptı ne a'lâ köprü deryaya

1261 / 1845

118 *Mefâ 'ilün mefâ 'ilün mefâ 'ilün mefâ 'ilün*

Şeh-i baħr-ı himem yaptı ne a'lâ köprü deryaya

1261 / 1845

119 *Fâ 'ilâtün fâ 'ilâtün fâ 'ilâtün fâ 'ilün*

Pek güzel bir cisr-i şânî yaptı Hân 'Abdülmeçîd

1261 / 1845

120 *Fâ 'ilâtün fâ 'ilâtün fâ 'ilâtün fâ 'ilün*

Yapdı Kâmcı Nehri'ne cisri ne a'lâ pâdişâh

1253 / 1837-38

121 *Fâ 'ilâtün fâ 'ilâtün fâ 'ilâtün fâ 'ilün*

Yapdı yemde nev bu cisr-i pâki Hân 'Abdülmeçîd

1261 / 1845

- 122 *Müstef'îlün müstef'îlün müstef'îlün müstef'îlün*
Edhem Efendi Şumnu'da yaptırdı muhkem medrese
1252 / 1836-37
- 123 *Mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün*
Bu dâr-ı meşnevî 'ayn-ı cinâna döndü Mevlânâ
1260 / 1844-45
- 124 *Müstef'îlün müstef'îlün müstef'îlün müstef'îlün*
Yapdı yeñiden kıntara Nîl içre Şeh 'Abdülmeçîd
1243 / 1827-28
- 125 *Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün*
Nev sebîl-i Vâlide Sultân'da 'ayn-ı Kevşer iç
1233 / 1817-18
- 126 *Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün*
Selsebîl-i Vâlide Sultân'dan iç mâ Kevşer'i
1233 / 1817-18
- 127 *Mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün*
Sebîl etdi binâ Hâlet Efendi âb-ı cûd iç mâ
1235 / 1819-20
- 128 *Fe'ilâtün mefâ'îlün fe'ilün*
Zemzem iç çeşme yaptı Hân Maḥmûd
1232 / 1816-17
- 129 *Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün*
Çeşme-i Hâlet Efendi'den gel iç mâ 'ayn-ı cûd
1235 / 1819-20
- 130 *Mefâ'îlün mefâ'îlün fe'ülün*
Akıtdı cû-yı cûdun Hân Maḥmûd
1236 / 1820-21
- 131 *Fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilün*

- Kıldı Mollâ ‘Ömer inşâ çeşme
1235 / 1819-20
- 132 *Mef‘ûlü mefâ‘ilü mefâ‘ilü fe‘ûlün*
Mollâ ‘Ömer’in çeşmesidir ‘ayn-ı Zülâl iç
1235 / 1819-20
- 133 *Fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilün*
Çeşme-i Vâlide Sultân’da revân âb-ı hayât
1233 / 1817-18
- 134 *Mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün*
Bu câya ‘ayn-ı cûdun eyledi Maḥmûd Ḥân cârî
1248 / 1832-33
- 135 *Fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilün*
Yapdı nev çeşme sezâ Ḥân Maḥmûd
1248 / 1832-33
- 136 *Fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün*
Kevşer iç cânâ bu dil-cû çeşmeden
1248 / 1832-33
- 137 *Fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün*
Kıldı cârî al iç âb-ı cûdunu Maḥmûd Ḥân
1248 / 1832-33
- 138 *Fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün*
İç bu rûşen çeşmeden mâ’-i hayât ey nûr-ı ‘ayn
1248 / 1832-33
- 139 *Mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün*
Bu vâlâ çeşmeden mâ’-i hayâtı iç hayât olsun
1248 / 1832-33
- 140 *Fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün*
Cûd ile Maḥmûd Ḥân kırk çeşme bünyâd eyledi
1248 / 1832-33
- 141 *Müstef‘ilün müstef‘ilün müstef‘ilün müstef‘ilün*

- Yapdırdı zîbâ çeşmeyi Sultân Maḥmûdü’ş-şiyem
1248 / 1832-33
- 142 *Fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün*
Yapdı Şeh ‘Abdülmecîd’iñ cûdu a‘lâ çeşme-sâr
1259 / 1831-32
- 143 *Fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün*
Oldu Şeh ‘Abdülmecîd’iñ çeşmesi ‘ayn-ı şafâ
1259 / 1831-32
- 144 *Fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilün*
Yapdı nev çeşme sezâ Hân Maḥmûd
1248 / 1832-33
- 145 *Mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün*
Revân oldu bu suya âb-ı luṭfu Hân Maḥmûd’uñ
1258 / 1842-43
- 146 *Fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün*
Cûd-ı Hân Maḥmûd yapdı böyle vâlâ çeşmeyi
1241 / 1825-26
- 147 *Mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün*
Bu câya ‘ayn-ı cûdın eyledi Maḥmûd Hân cârî
1241 / 1825-26
- 148 *Fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilün*
Baḥr ü ber pâdişehi yapdı pek â‘lâ çeşme
1241 / 1825-26
- 149 *Mef‘ûlü mefâ‘ilü mefâ‘ilü fe‘ûlün*
Mollâ ‘Ömer’iñ çeşmesidir ‘ayn-ı Zülâl iç
1235 / 1819-20
- 150 *Fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün*
Gel sebîl-i Vâlide Sultândan iç mâ kevseri
1233 / 1817-18
- 151 *Mefâ‘ilün mefâ‘ilün fe‘ûlün*
Akıtdı cû-yı cûdın Hân Maḥmûd

1236 / 1820-21

152 *Fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün*

Çeşme-i Hâlet Efendi’den gel iç mâ ‘ayn-ı cûd

1235 / 1819-20

153 *Fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün*

Çeşmeyi yaptı yeñi Aḥmed Beg âb-ı Kevşer iç

1253 / 1837-38

154 *Mef‘ûlü mefâ‘ilü mefâ‘ilü fe‘ûlün*

Bünyâd-ı Sarây-ı Ğalaṭa döndü cinâna

1235 / 1819-20

155 *Mef‘ûlü mefâ‘ilü mefâ‘ilü fe‘ûlün*

Üç kezdir eṭibbaya re’is oldu aḥaḳdır

‘Abdülḥaḳ Efendi

1264 / 1847-48

156 *Mef‘ûlü mefâ‘ilü mefâ‘ilü fe‘ûlün*

‘Abdülḥaḳ Efendi’yi yine kıldı münâsib

Ḥaḳ mesned-i Rûm’a

1265 / 1848-49

157 *Mef‘ûlü mefâ‘ilü mefâ‘ilü fe‘ûlün*

Ḥaḳ Zîver-i ḳulzüm-keremi eyledi nâzır

Tersânede icra

1264 / 1847-48

158 *Mef‘ûlü mefâ‘ilü mefâ‘ilü fe‘ûlün*

Mümtâz Efendi’niñ ide sâlini Es‘âd

İḳbâl ile Mevlâ

1265 / 1848-49

159 *Mef‘ûlü mefâ‘ilü mefâ‘ilü fe‘ûlün*

Her sâli Meḥemmed ‘Alî Paşa’ya hemâre

Yümn ola İlâhî

1266 / 1849-50

160 *Mef‘ûlü mefâ‘ilü mefâ‘ilü fe‘ûlün*

Her sâl nevî ‘Âkif Efendi’ye hemâre
Mes‘ûd ede Ma‘bûd

1266 / 1849-50

161 *Mef‘ûlû mefâ‘ilü mefâ‘ilü fe‘ûlün*
Nev sâli Recâyi-i hüner-pervere dâ‘im
Yümn eyleye Vehhâb

1266 / 1849-50

162 *Mef‘ûlû mefâ‘ilü mefâ‘ilü fe‘ûlün*
Nev sâli Recâyi-i hüner-pervere dâ‘im
Es‘âd ede Vehhâb

1266 / 1849-50

163 *Mef‘ûlû mefâ‘ilü mefâ‘ilü fe‘ûlün*
Her sâl-i nevi ‘Âkif Efendi’ye hemîşe
Sa‘d eyleye Îzed

1265 / 1848-49

164 *Mef‘ûlû mefâ‘ilü mefâ‘ilü fe‘ûlün*
Hak ‘Âkif Efendi’ye kıla sâlini es‘ad
İkbâl ile dâ‘im

1266 / 1849-50

165 *Mef‘ûlû mefâ‘ilü mefâ‘ilü fe‘ûlün*
Zühdî Beg Efendi’ye güle nev-sene yâ Rab
Bâ ‘izzet ü ikbâl

1267 / 1850-51

166 *Fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün*
Bu mücedded kaşr ola Muhtâr Efendi’ye sa‘îd

1265 / 1848-49

167 *Fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilün*
Yümn ede menziline Fâ‘ik Efendi’ye Hudâ

- 1254 / 1838-39
- 168 *Mef'ûlü mefâ'ilü mefâ'ilü fe'ûlün*
Nev-lihye-i Hayrî Beg'i Yezdân ede mes'ûd
1234 / 1818-19
- 169 *Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün*
Lihye irsâl eyledi kırk üçde Muhtâr-ı kerîm
1243 / 1827-28
- 170 *Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün*
Kıldı Hâkâyât-ı nûru rûy-ı Kâmil'de 'ayân
1260 / 1844-45
- 171 *Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün*
Hattın İsmâ'il Hakkı'ya ede Mevlâ sa'id
1253 / 1837-38
- 172 *Mef'ûlü fâ'ilâtün mef'ûlü fâ'ilâtün*
Hüsn-i Hasan Rızâ'ya lihye güzel yaraşdı
1247 / 1831-32
- 173 *Mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün*
Sa'id etsin küşâd-ı lihye-i Şubhî Beg'i Allâh
1258 / 1842-43
- 174 *Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün*
Şıhr-ı 'âlî-himem oldu 'Alî Paşa
1261 / 1845
- 175 *Mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün*
Te'ehhül kıldı Mâhir Beg vere Yezdân güzel evlâd
1256 / 1840-41
- 176 *Mef'ûlü fâ'ilâtün mef'ûlü fâ'ilâtün*
Maḥmûd Hân'ın Allâh nev sâlin ede mes'ûd
1232 / 1816-17
- 177 *Mef'ûlü fâ'ilâtün mef'ûlü fâ'ilâtün*
Maḥmûd Hân'a Ma'bûd nev sâlin ede mes'ûd

1233 / 1817-18

- 178 *Mef'ûlû fâ 'ilâtün mef'ûlû fâ 'ilâtün*
Sâli kıla hümâyûn Maḥmûd Hân'a Ma'bûd

1234 / 1818-19

- 179 *Fâ 'ilâtün fâ 'ilâtün fâ 'ilâtün fâ 'ilün*
Sa'd ede nev sâlini Sultân Maḥmûd'ûñ Hudâ

1234 / 1818-19

- 180 *Fâ 'ilâtün fâ 'ilâtün fâ 'ilâtün fâ 'ilün*
Ola 'adli Hân Maḥmûd'ûñ bu nev sâli sa'id

1234 / 1818-19

- 181 *Mef'ûlû fâ 'ilâtün mef'ûlû fâ 'ilâtün*
Maḥmûd Hân'a Mevlâ nev sâlin ede mes'ûd

1237 / 1821-22

- 182 *Mefâ 'ilün mefâ 'ilün mefâ 'ilün mefâ 'ilün*
Hudâyâ sâl-i nev Sultân Maḥmûd'a ola mes'ûd

1238 / 1822-23

- 183 *Fâ 'ilâtün fâ 'ilâtün fâ 'ilâtün fâ 'ilün*
Hân Maḥmûd'a kudûm-i sâl-i nev mes'ûd ola

1238 / 1822-23

- 184 *Fâ 'ilâtün fâ 'ilâtün fâ 'ilün*
Sâl-i Hân Maḥmûd ola yâ Rab sa'id

1239 / 1823-24

- 185 *Mefâ 'ilün mefâ 'ilün mefâ 'ilün mefâ 'ilün*
Hümâyûn eylesin Maḥmûd Hân'a sâlini Allâh

1240 / 1824-25

- 186 *Fâ 'ilâtün fâ 'ilâtün fâ 'ilâtün fâ 'ilün*
Eyleye mes'ûd dâ'im sâl-i Hân Maḥmûd'ı Hâk

1240 / 1824-25

- 187 *Mefâ 'ilün mefâ 'ilün mefâ 'ilün mefâ 'ilün*
Hümâyûn kıla Hâk sâl-i cedîdi Hân Maḥmûd'a

- 1241 / 1825-26
- 188 *Fâ ‘ilâtün fâ ‘ilâtün fâ ‘ilâtün fâ ‘ilün*
Hân Maḥmûd’a İlâhî sâl-i nev olsun sa‘îd
1244 / 1828-29
- 189 *Müstef‘ilün müstef‘ilün müstef‘ilün müstef‘ilün*
Nev sâlini ede Hudâ Sultân Maḥmûd’uñ sa‘îd
1244 / 1828-29
- 190 *Fâ ‘ilâtün fâ ‘ilâtün fâ ‘ilâtün fâ ‘ilün*
Sâlin Allâh Hân Maḥmûd’uñ hümâyûn eylesin
1245 / 1829-30
- 191 *Mefâ ‘ilün mefâ ‘ilün mefâ ‘ilün mefâ ‘ilün*
Cenâb-ı Hâk hümâyûn ede Hân Maḥmûd’a nev sâlin
1247 / 1831-32
- 192 *Fâ ‘ilâtün fâ ‘ilâtün fâ ‘ilâtün fâ ‘ilün*
Geldi nev sâli ede Maḥmûd Hân’a Hâk sa‘îd
1247 / 1831-32
- 193 *Müstef‘ilün müstef‘ilün müstef‘ilün müstef‘ilün*
Maḥmûd Hân’a eyleye nev sâlini Mevlâ sa‘îd
1247 / 1831-32
- 194 *Fe ‘ilâtün fe ‘ilâtün fe ‘ilâtün fe ‘ilün*
Yeñilendi senesi sa‘d ola Hân Maḥmûd’a
1249 / 1833-34
- 195 *Fâ ‘ilâtün fâ ‘ilâtün fâ ‘ilâtün fâ ‘ilün*
Sâlin Allâh ede ‘adli Hân Maḥmûd’a sa‘îd
1249 / 1833-34
- 196 *Fâ ‘ilâtün fâ ‘ilâtün fâ ‘ilâtün fâ ‘ilün*
Hicretiñ biñ iki yüz ellisi girdi sa‘d bâd
1250 / 1834-35
- 197 *Fâ ‘ilâtün fâ ‘ilâtün fâ ‘ilâtün fâ ‘ilün*

- Hân Maḥmûd'a hümâyûn ede Bârî sâlini
1250 / 1834-35
- 198 *Fe'îlâtün fe'îlâtün fe'îlâtün fe'îlün*
Hicretîñ biñ iki yüz elli biridir hâlâ
1251 / 1835-36
- 199 *Fe'îlâtün fe'îlâtün fe'îlâtün fe'îlün*
Hân Maḥmûd'a sa'îd eyleye Yezdân senesin
1251 / 1835-36
- 200 *Mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün*
Hudâ nev sâli mes'ûd eyleye Sultân Maḥmûd'a
1251 / 1835-36
- 201 *Fe'îlâtün fe'îlâtün fe'îlâtün fe'îlün*
Hân Maḥmûd'a yeñi sâlini mes'ûd ede Hâk
1253 / 1837-38
- 202 *Mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün*
Ede nev sâli 'adli Hân Maḥmûd'a sa'îd Allâh
1255 / 1839-40
- 203 *Mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün*
Hudâ nev sâlini sa'd eyleye Sultân Maḥmûd'a
1255 / 1839-40
- 204 *Müstef'îlün müstef'îlün müstef'îlün müstef'îlün*
Nev sâl Hân 'Abdûlmecîd geldi ede Allâh sa'îd
1256 / 1840-41
- 205 *Mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün*
Yine nev sâl-i Hân 'Abdûlmecîd'i sa'd ede Allâh
1257 / 1841-42
- 206 *Mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün*
Hümâyûn ede Hân 'Abdûlmecîd'îñ sâlini Mennân
1259 / 1843-44

- 207 *Fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün*
Yâ İlâhî sâl-i Hân ‘Abdûlmecîd olsun sa‘îd
1260 / 1844-45
- 208 *Müstef‘ilün müstef‘ilün müstef‘ilün müstef‘ilün*
Nev sâl-i Hân ‘Abdûlmecîd ikbâl ile geldi yine
1260 / 1844-45
- 209 *Fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün*
Geldi müjde sa‘d ile nev sâl-i Hân ‘Abdûlmecîd
1262 / 1845-46
- 210 *Fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün*
Sa‘d ola biñ iki yüz altmış üçüncü sâl-i nev
1263 / 1846-47
- 211 *Mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün*
Hudâ nev sâli es‘ad eyleye Es‘ad Efendi’ye
1249 / 1833-34
- 212 *Mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün*
Hudâ Es‘ad Efendi’ye ede sâl-i nevi mes‘ûd
1257 / 1841-42
- 213 *Mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün*
Ede nev sâlini Es‘ad Efendi’ye Hudâ es‘ad
1262 / 1845-46
- 214 *Mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün*
Kıla ‘Âlî-yi ‘âlî himmete nev sâli Hâk mes‘ûd
1263 / 1846-47
- 215 *Fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün*
Sâl-i nevde şân-ı nev bulsun Fu‘âd-ı pür-hüner
1265 / 1848-49
- 216 *Fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilün*

- ‘İyd-ı adhâyı ede Hâk mes‘ûd
1222 / 1807-08
- 217 *Fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün*
Etdi Hüsni Beg vefât ihyâ içün dünyâyı hep
1244 / 1828-29
- 218 *Fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilün*
Lâyık-ı cennet-i a‘lâ ola Tâhir Paşa
1266 / 1849-50
- 219 *Fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün*
Başdı pâ-yı yümn ile İstânbûl’a şâh-ı ‘âlem
1247 / 1831-32
- 220 *Fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün*
Şumnu’ya şâh-ı cihân başdı kadem mes‘ûd ola
1253 / 1837-38
- 221 *Fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilün*
Varna’ya başdı şehenşâh-ı cihân yümn ile pâ
1253 / 1837-38
- 222 *Mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün*
‘Alî Paşa’ya verdi şadr-ı ‘âlî pâyesin Allâh
1258 / 1842-43
- 223 *Mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün*
Yine fetvâ emîni oldu cibâle ‘ârif-i billâh
1258 / 1842-43
- 224 *Fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilün*
‘İyd-ı fıtrı ede Hâk ümmet-i İslâm’a sa‘îd
1233 / 1817-18
- 225 *Fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün*
Geldi sâl-i Es‘ad Efendi’ye Hudâ mes‘ûd ede
1255 / 1839-40

- 226 *Mefâ 'ilün mefâ 'ilün mefâ 'ilün mefâ 'ilün*
Hudâ Es'ad Efendi'ye ede sâl-i nevi mes'ûd
1257 / 1841-42
- 227 *Mefâ 'ilün mefâ 'ilün mefâ 'ilün mefâ 'ilün*
Neşâtî bezm-i fâniden çekildi bezm-i firdevse
1085 / 1674-75
- 228 *Mefâ 'ilün mefâ 'ilün mefâ 'ilün mefâ 'ilün*
Maķâmın Ka'be-i huld ede Mekkîzâde'niñ Ma'bûd
1262 / 1845-46
- 229 *Müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün*
Kadrî Efendi'ye ede 'adni mekân Rabb-i kâdir
1255 / 1839-40
- 230 *Fâ 'ilâtün fâ 'ilâtün fâ 'ilâtün fâ 'ilün*
Kabrini Nûrî Efendi'niñ ede Mevlâ münîr
1259 / 1831-32
- 231 *Fe 'ilâtün fe 'ilâtün fe 'ilün*
Hulda nâ'il kıla Yezdân Hüseyn Paşa'yı
1265 / 1848-49
- 232 *Fe 'ilâtün fe 'ilâtün fe 'ilâtün fe 'ilün*
Bâd-ı mevt esdi Perîşân'ı perîşân kıldı
1266 / 1849-50
- 233 *Fe 'ilâtün fe 'ilâtün fe 'ilâtün fe 'ilün*
Câyını Hâtif Efendi'ye ede Hâķ cennet
1266 / 1849-50
- 234 *Müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün*
Aldı yazık Leylâ'sını devrândan mecnûn-ı mevt
1264 / 1847-48
- 235 *Fe 'ilâtün fe 'ilâtün fe 'ilâtün fe 'ilün*
Fâtıma Hânım'a Hâķ ede na'îmi mesken

1259 / 1831-32

236 *Mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün*

Erişdi bil diyâr-ı dūra meh-çehre ‘Alî-mazhar

1255 / 1839-40

237 *Müstef‘ilün müstef‘ilün müstef‘ilün müstef‘ilün*

Oldu ne nâdir bir kitâb ‘âlemde Şerh-i meşnevî

1264 / 1847-48

6.3. Tâlib’in Diğer Müverrihler ile Düşürdüğü Müsterek Tarih Mısraları

1 Hayrî - Tâlib

Mefâ‘ilün mefâ‘ilün fe‘ûlün

Süleymân ‘İzzet Allâh’a emânet

1231 / 1815-16

2 ‘İzzet - Tâlib

Mefâ‘ilün mefâ‘ilün fe‘ûlün

‘Alî Beg oldu defterdâr-ı muķîl

1244 / 1828-29

³ Es‘ad - Tâlib

Müstef‘ilün müstef‘ilün müstef‘ilün müstef‘ilün

Şıdkî Efendi-zâde'yi Hâk kıldı müftû-yi cihan

1237 / 1821-22

4 Sürûrî - Tâlib

Fâ 'ilâtün fâ 'ilâtün fâ 'ilâtün fâ 'ilün

Sâl-i nev mes'ûd ola Maḥmûd Hân-ı 'adl ile

1228 / 1813

5 Tâlib – Re'fet

Mefâ 'ilün mefâ 'ilün mefâ 'ilün mefâ 'ilün

Hümâyûn eylesin sâli Hudâ Sultân Maḥmûd'a

1228 / 1813

6 Tâlib – Sürûrî

Fâ 'ilâtün fâ 'ilâtün fâ 'ilâtün fâ 'ilün

Sâlini mes'ûd ede Sultân Maḥmûd'ıñ Hudâ

1224 / 1809-10

7 'İzzet - Tâlib

Fe 'ilâtün fe 'ilâtün fe 'ilâtün fe 'ilün

Hân Maḥmûd'a mübârek ede sâli Mevlâ

1224 / 1809-10

8 Sürûrî - Tâlib

Fe 'ilâtün fe 'ilâtün fe 'ilâtün fe 'ilün

Hân Maḥmûd'a hümâyûn ola her sâl-i cedîd

1225 / 1810-11

9 Tâlib – Sürûrî

Fâ 'ilâtün fâ 'ilâtün fâ 'ilâtün fâ 'ilün

Sa'd ola Maḥmûd Hân'a maḥdem-i sâl-i cedîd

1226 / 1811-12

¹⁰ **Kemâl - Tâlib**

Fe ‘ilâtün fe ‘ilâtün fe ‘ilâtün fe ‘ilün

Sa‘d ede Es‘ad Efendi’ye Hudâ nev-sâlin

1250 / 1834-35

7. SONUÇ

Klasik Türk edebiyatında ilgi gören ve son yüzyıllarında daha çok kullanılan sanatlardan birisi de ebced hesabıyla tarih düşürmektir. Hemen hemen her konuda tarih düşürülmesi, Türk kültür ve medeniyetinin aktarılmasında önemli rol oynamıştır. Ayrıca cami, medrese, köprü, kervansaray, türbe, hastane gibi birçok kamusal alan ve sosyal hayatı ilgilendiren müesseseler hakkında tarih düşürülmesi, Kadîm edebiyatımıza “Yüksek Zümre Edebiyatı, Saray Edebiyatı” gibi isimler verip, sosyal hayattan uzak olduğu söylemlerinin yanlış olduğunu göstermektedir.

Türk edebiyatında ebced hesabıyla tarih düşürme sanatının, tam olarak ne zaman kullanılmaya başlanıldığı bilinmese de Fatih devrinde Hızır Bey’in kullanımıyla başladığı söylenilir. Yüzyıllar geçtikçe daha çok ilgi gören tarih düşürme sanatı, 18. yüzyılda Sürûrî ile altın çağını yaşamıştır. Klasik edebiyatın son yüzyıllarında neredeyse tarih düşürme sanatını kullanmayan şair kalmamıştır. Son dönemlerde tarih düşürme sanatını başarıyla kullanan müverrihlerden birisi de Tâlib’dir.

Kaynaklar onun bir divan oluşturacak kadar şiir yazdığını söylese de Tâlib'in asıl başarısı tarih düşürme sanatındadır. Bu mecmuadaki 139 tarih manzumesi incelendiğinde Tâlib'in önemli bir müverrih olduğu ve divan şiiri geleneğini başarıyla devam ettirdiği görülmektedir.

Tâlib, tarih manzumelerinin hepsinde manen tarih çeşidiyle tarih düşürmüştür. Manen tarih çeşitlerinden en çok (71) tam tarihi kullanmakla beraber mu'cem, beyitle ve katmerli tarih örneklerine yer vermiştir. Düşürülmesi zor olan noktalı ve noktasız “mühmel ü mu'cem” tarih türünde de örnek vermiştir. Ayrıca çoğu tarih beytinin ilk mısraında mahlasına yer vermiş ve hangi tarih çeşidi ile tarih düşüreceği hakkında haber vermiştir.

Tarih manzumelerinde birçok konu hakkında tarih düşürme imkânı varken, Talib bu mecmuasındaki bütün manzumelerde ölüm konusunu işlemiştir. Dönemin padişahı, şeyhülislamı ve kadısı gibi önemli kişilerin yanında eş dosttan vefat eden kişiler hakkında da tarih düşürmüştür. Tarih düşürmeyle alakalı günümüze kadar birçok metin bulunmuş ve onlarca çalışma yapılmıştır. Bu çalışmalara bakıldığında hem özel olarak bir konuyu işleyen hem de sadece ölüm konusunda tarih düşürülen bir mecmuaya, çalışmaya ulaşılmamıştır. Tâlib'in bu mecmuası sadece ölüm konusunu işleyen ilk mecmua olduğu için ayrı bir önem arz etmektedir.

Sürûrî'nin Tarih Mecmuası'nda Tâlib'e ait tarih mısralarına bakıldığında zaman konu olarak doğum, terfi, görev alma, çeşme yapımı, ambar yapımı, köprü yapımı, medrese yapımı gibi birçok farklı alanda tarih düşürdüğü görülmektedir. Bu tarih mısralarının hepsi aruz vezniyle yazılmıştır. Hazırladığımız mecmuada olduğu gibi en çok şu aruz vezinleri kullanılmıştır: “Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün, Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün ve Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün. Tâlib'in hemen hemen her konuda tarih düşürmesi ve elimizde yüzlerce tarih mısranın bulunması onun tarih düşürme konusunda ne kadar velut olduğunu göstermektedir.

Tâlib, kişilerin vefat ettikleri günü ve ayı çoğunlukla belirtmemiş ancak her manzumenin altına tarih düşürdüğü yılı rakamla yazmıştır. Manzumeleri sıralarken kronolojik sıra bazı yerlerde korunmamışsa da genel olarak manzumeleri kronolojik

sıraya göre vermiştir. Beyitte veya mısrada verilen bilgilerden yola çıkılarak yapılan hesaplamalarda bazen düşürdüğü tarih ile manzumenin altına yazdığı tarih uyuşmamaktadır. Bu durumda tarihlerin doğru çıkması için manzumede geçen isme tarihi kaynaklardan ulaşılmaya çalışılmıştır. Kaynaklardan bilgi edinememişse tarih uyuşmuyor diye dipnot kısmında belirtilmiştir.

Manzumelerdeki tarihler Hicrî 1225 ile 1266, Miladi olarak da 1810-11 ile 1849-50 yıllarını kapsamaktadır. 15 tarih manzumesinde 1253/1837-38 yılına tarih düşürülmüştür. Bunu 9 tarih manzumesinde düşürülen 1254/1838-39 ve 1252/1836-37 yılları takip etmektedir. Tâlib'in hayatı göz önüne alındığında bu mecmudaki manzumeleri yazmaya daha yirmili yaşlarda başlamış ve ölümüne üç veya dört yıl kalaya kadar tarih düşürmüştür.

Tâlib; padişah, şeyhülislam, hekimbaşı, kadı, nâşir, şair gibi birçok çeşitli makam ve meslek grubundan olan kişilerin yanında, yakın çevresinden olan onlarca kişinin de vefatına tarih düşürmüştür. En çok “Tarikatçı Dede” dediği kişi hakkında tarih düşürmüştür. Manzumelerde tarih beytinden önceki beyitte veya beyitlerde tarih düşüreceği kişiyi bazen övmüş bazen de hayatı hakkında bilgiler vermiştir. Tâlib birçok kişinin hakkında bilgi vermesine rağmen kendi hayatı hakkında bilgi vermemiş sadece eşinin ölümüne tarih düşürmüştür.

Tarih manzumeleri beyit sayılarına göre tasnif edildiğinde; 2 beyitten oluşan 47 manzume, 5 beyitten oluşan 40 manzume, 3 beyitten oluşan 26 manzume, 4 beyitten oluşan 8 manzume, 7 beyitten oluşan 8 manzume, 6 beyitten oluşan 6 manzume, 9 beyitten oluşan 2 manzume tespit edilmiştir.

139 tarih manzumesinin tümü aruz vezniyle yazılmıştır. Aruzun 14 farklı kalıbı kullanılmıştır. Daha çok tercih ettiği aruz kalıpları şunlardır: “Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün” (44), “Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün” (41) ve “Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün” (20).

Manzumelerde çok olmamakla beraber Arapça ve Farsça kelimeler ve bu dillerle kurulan tamlamalar da kullanılmıştır. Genel olarak dil, gayet açık ve anlaşılırdır.

Ebced hesabı ile tarih düşürürken müverrihimiz, tarih düşürme sanatını doğru yapabilmek için bazı kelime veya kelime gruplarını birçok yerde tekrar etmiştir.

Tâlib sözü daha güzel ve etkili kılmak için kullanılan edebi sanatlara geniş yer vermiştir. Edebi sanatlara geniş yer vermesi, tarih manzumelerinin edebi yönünün olduğunu ve tarih manzumelerinin Divan şiiri geleneğine uygun olduğunu göstermektedir. 139 tarih manzumesinde; 78 tane nida, 54 teşbih-i belîğ, 53 tezaat, 46 teşbih, 26 istifham, 18 tenasüp, 14 irsal-i mesel, 11 mübalağa, 7 kinaye, 4 iştikak, 3 mecaz-ı mürsel, 1 teşhis, 1 telmih ve 1 tane de hüsn-i talil sanatı kullanılmıştır.

Tâlib tarih manzumlerinde gazel, murabba, kıt'a ve kıt'a-i kebîre gibi nazım şekillerini kullanmıştır. Ebced hesabıyla düşürülen tarih manzumeleri incelendiği zaman kıt'a-i kebîre nazım şeklinin daha çok kullanıldığı görülmektedir. Bu durum Tâlib'in mecmuasında da bu şekildedir. 81 tarih manzumesinde kıt'a-i kebîre, 47 tarih manzumesinde kıt'a, 6 tarih manzumesinde gazel ve 4 tarih manzumesinde murabba nazım şekli kullanılmıştır. Tâlib bu mecmuadaki 115 tarih manzumesinde mahlasına yer vermiştir.

Tâlib'in divan şiiri geleneğini devam ettirdiğinin ve başarılı bir şair olduğunun bir başka kanıtı ise redif ve kafiye yer vermesidir. 41 tarih manzumesinde redife, 139 tarih manzumesinin hepsinde ise kafiye yer vermiştir. Redifin ek ile, sözcük ile, sözcük grubu ile ve hem ek hem söz ile yapılan çeşitlerine örnekler verilmiştir. Kafiye'nin ise mücerred, mürdef, müesses ve mukayyed gibi çeşitlerine örnekler verilmiştir. Redifte en çok sözcük ile (18) ve ek ile (18) yapılan redif, kafiye'de ise en çok (65) mücerred kafiye örneği verilmiştir.

KAYNAKÇA

Akbayar, N. (2001). *Osmanlı Yer Adları Sözlüğü*. İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları.

Aksoy, H. (2002). Kıta Maddesi. TDVİA (25:505). Ankara: TDV Yayınları.

Akün, Ö.F. (1994). Divan Edebiyatı. TDVİA (9: 389-427). Ankara: TDV Yayınları.

Akyol, İ. (2020). *Hanyalı Kâmî Dîvânı*. İstanbul: Kriter Yayınları.

Arslan, M. (2021b). Manastırlı Mu'ın Efendi.

<http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/muin-manastirli-muin-efendi> adresinden ulaşıldı.

Arslan, M. (2021a). Seyyid Mustafa Tâlib Efendi.

<http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/talib-seyyid-mustafa-talib-efendi> adresinden ulaşıldı.

- Aydın, A. (2009). *Hanyalı Nûrî Osmân ve Dîvânı*. (Yayımlanmamış doktora tezi).
Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Aydın, H. (2014). Remzî ve Remzî'nin Tarih Manzumelerinde 19. Yüzyıl
Makedonya'sı. *Hikmet Uluslararası Hakemli İlmi Araştırma Dergisi*, (24),
114-135.
- Bağrıaçık, M. Z. (1996). *Dürrî ve Dîvanındaki Târih Manzumeleri*. (Yayımlanmamış
yüksek lisans tezi) Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Van.
- Beydilli, K. (2000). II. Mahmud Maddesi. TDVİA (27:352-356). Ankara: TDV
Yayınları.
- Canım, R. (2009). Klâsik Türk Edebiyatında Tarih Düşürme Sanatı ve Bir Ebced
Ustası: Adanalı Sürûrî. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*,
(2), 105-120.
- Çapan, P. (2012). Şefik Dîvânı Örnekleminde Manzum Tarih Düşürme Gelenegi.
Prof. Dr. Mine Mengi Adına Türkoloji Sempozyumu 20-22 Ekim 2011, Adana
içinde (s. 69-85). Adana: Çukurova Üniversitesi.
- Çavuşoğlu, H. (2014). 19. Yüzyılın Sosyal ve Siyasi Olaylarına Bir Bakış: Bir Tarih
Üstadı Nâfi ve Tarih Manzumeleri. *A. Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü*
Dergisi, (52), 85-104.
- Çelebioğlu, A. (1998). *Eski Türk Edebiyatı Araştırmaları*. Ankara: MEB Yayınları.
- Coşkun, V.S. (2010). Süleyman Fehîm. TDVİA (38:87-88). İstanbul.
- Dede Temizaltın, G. (2019). *Leyla Hanım ve Şeref Hanım Divanlarında Tarih*
Manzumeleri. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Yüzüncü Yıl Üniversitesi,
Sosyal Bilimler Enstitüsü, Van.
- Demirel, Ş. (2008). Antepli Aynî Divanı'ndaki Tarih Manzumeleri Üzerine Bir
İnceleme. *Turkish Studies*, (3/4), 372-398.

Devellioğlu, F. (2016). *Osmanlıca Sözlük Ansiklopedik Lugat*. Ankara: Aydın Kitabevi.

Dilçin, C. (2000). *Örnekler Türk Şiir Bilgisi*. Ankara: TDK Yayınları.

Elaldı, M. (2019). Bursalı İbrahim Râzî Divanı'ndaki Tarih Manzumeleri. *İstem*, (17/34), 385-401.

Erişen, A. (2016). *Ispartalı Abdülkerim Nuri Efendinin Hayatı ve Tarih Manzumeleri (İnceleme – Metin)*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.

Fatîm Dâvud (2017). Hâtimetü'l-Eşâr. Haz. Ömer Çiftçi, <https://ekitap.ktb.gov.tr> adresinden ulaşıldı. Erişim tarihi: 07.12.2020

Günay, F. (2020). Râşid Divanında Yer Alan Tarih Manzumelerinin Tahlili. *USBAD Uluslararası Sosyal Bilimler Akademi Dergisi*, (3), 150-173.

İnal Öntürk, K. (2019). *Şeyhülislam Yahya, Şeyhülislam Esad ve Şeyhülislam İshak Divanlarında Tarih Manzumeleri*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Van.

İpekten, H. (1994). *Eski Türk Edebiyatı Nazım Şekilleri ve Aruz*. İstanbul: Dergâh Yayınları.

İpekten, H., İsen, M., Toparlı, R., Okçu, N. ve Karabey, T. (1988). *Tezkirelere Göre Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğü*. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.

İspirli, S. (2000). Türk Edebiyatında Tarih Düşürme Geleneği. *A. Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, (14), 79-88.

İspirli, M. (2001). Kadızâde Mehmed Tâhir Maddesi. *TDVİA* (24:97-98). İstanbul: TDV Yayınları.

İspirli, M. (1988). Yâsincizâde Abdülvehhâb Efendi Maddesi. *TDVİA* (1:285).

İstanbul: TDV Yayınları.

Karabey, T. (2011). Tarih Düşürme. TDVİA (40:80-82). Ankara: TDV Yayınları.

Karabey, T. (2015). *Türk Edebiyatında Tarih Düşürme*. Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları

Kayalık, Ş. D. (2020). Hâkim Tarihi'nde Yer Alan Tarih Manzûmeleri Üzerine Bir İnceleme. *Bartın Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi Dergisi*, (13/1) 125-173.

Kaya, İ. G. (2006). Divan Şiirinde Tarih Düşürme Geleneği ve Yahya Bey'in Bir Kasidesi. *A. Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, (30), 39-56.

Kuşçu, V. A. (2020). *Bağdatlı Rûhî'nin Tarih Manzumeleri*. (Yayımlanmamış yüksek

lisans tezi). Kırklareli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırklareli.

Macit, M. (1989). *Şeyh Galib'in Tarih Manzumeleri (İnceleme-Metin)*.

(Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.

Oğraş, R. (2007). Türk Edebiyatında Kitap Yazırına ve Basırına Tarih Düşürme Geleneği. *Turkish Studies International Periodical For the. Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, (214), 647-669.

Okay, O. (1994). Edebiyat. TDVİA (10: 395-397). İstanbul: TDV Yayınları.

Özergin, M. K. (1960). Ahmed Paşanın Tarih Manzumeleri (855-896/1451-1491). *Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*, (5), 161-184.

Pala, İ. (2010). *Ansiklopedik Divan Şiiri Sözlüğü*. İstanbul: Kapı Yayınları.

Pala, İ. (2013). *Divan Edebiyatı*. İstanbul: Kapı Yayınları.

Sami, Ş. (1894). *Kâmûsu'l -A 'lâm*. (C: 4) İstanbul.

Sarı, N. (1992). Behcet Mustafa Efendi Maddesi. TDVİA (5:345). İstanbul.

Sarıcaoğlu, F. (2006). Nakşidil Sultan Maddesi. TDVİA (32:343). İstanbul: TDV Yayınları.

Selçuk, B. (2021a). Mîr Mehmet Dâniş.
<http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/danis-mir-mehmed> adresinden ulaşıldı.

Selçuk, B. (2021b). Seyyid Mehmed Said (Pertev Paşa).
<http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/pertev-pasa-seyyid-mehmed-said> adresinden ulaşıldı.

Süreyya, M. (1996). *Sicill-i Osmânî*. İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları.

Şahin, E. S. (2011). Keçeci-zâde İzzet Molla'nın Yazdığı Tarih Manzumeleri.
Gazi Türkiyat, (9), 149-163.

Şimşek, S. (2010). Süleyman Fâik Efendi. TDVİA (38:85-86). İstanbul: TDV Yayınları.

Tarih Çevirme Kılavuzu, Erişim tarihi: 07.12.2020.

<https://www.ttk.gov.tr/genel/tarih-cevirme-kilavuzu> adresinden ulaşıldı.

Temel, E. (2019). *Nâbî'nin Tarih Manzumeleri*, (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi)
Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Van.

Uslu, A. (2007). *Sürûrî-i Müverrih'in Manzum Tarihleri (İnceleme-Transkripsiyonlu Metin s.151-250)*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi) Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya.

Uslu, Ş. (2008). *Sürûrî-i Müverrih'in Manzum Tarihleri (İnceleme-Transkripsiyonlu Metin s.1-50)*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi) Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya.

Uzun, M. (1994). Ebced Maddesi. TDVİA (10:68-70). İstanbul: TDV Yayınları.

Üstüner, K. (2014). Silahşor İbrahim Yâver'in Tarih Manzumeleri. *Uluslararası*

Sosyal Araştırmalar Dergisi, (34), 194-235.

Vatansever, N. (2014). *Sürûrî'nin Tarih Mecmû'ası (Metin Tesisi-İnceleme).*

(Yayımlanmamış yüksek lisans tezi) Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi,
Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Yakıt, İ. (2017). *Türk- İslâm Kültüründe Ebced Hesabı ve Tarih Düşürme.* İstanbul:

Ötüken Neşriyat.

Yıldız, E. (2019). Mustafa Sâmil Bey'in Tarih Manzumeleri. *Uluslararası Sosyal*

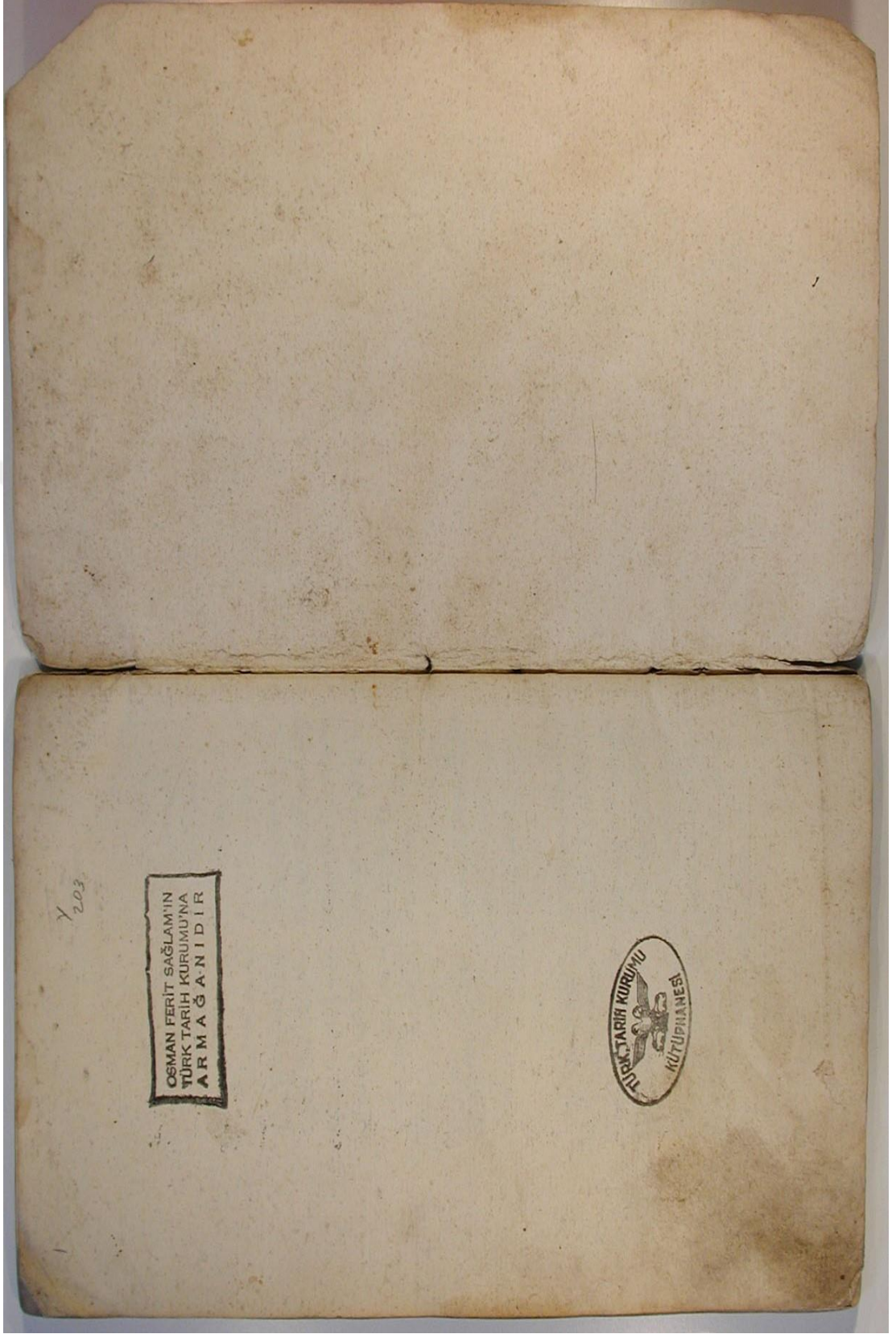
Araştırmalar Dergisi, (66), 218-233.

Yörür, A. (2019). Edirne Valisi Ahmed İzzet Paşa'nın Tarih Manzumeleri. *Journal
of*

Turkish Language and Literature, (2), 289-323.

Yurdağür, M. (1993). Cefr maddesi. TDVİA (7:215). İstanbul. TDV Yayınları.

EKLER

زعيم زاده حسن اغايارا جيف
 خادوه شهن اشياكن ارك
 اما سوت اركي عايت ا
 صفا دار اولي بيم جهان
 اولوس خلق رعد اولي
 خدا غفور بيم جمع و كشم
 بازارلي طالب محمد تاريخ
 حسن اغا شهن قولي ناو

خدا صبر جميل احسان ابره محمد قديم
 اطفال نالان انا ملاك اصلي جهان ايو
 عي كشم سد برشل برقياس حرا
 سدرش غلام ايلك اولي عالم
 بكا جانل نخل ايز انا عاوه سونك
 د عاوه صعب تاريخه مطلوب طالب
 ابره ندرى بك عقباوه سكن جننى مبدود

جهان طفل ابن محمدى كنى
 هندو كاتى مفضل ايلوا طفل شاو
 بيم بريد كل اساتى مهاد قبايل
 بوطلى شوى غلام يارنى جهان اهل
 كركه كلش عالمه كل رهنه نه موكي
 صوف محمد سونك طالب تاريخ

اكي بقه شيخ الويل سلفه لوزي نام
 من فزاده المطفه زاهي موقوف
 زاننه تارسته سلاله لافي و كلك
 بر فاكيل بقاء كندى چشته خلد
 طالب اهل علم اوقور دركى كنى تاريخي
 ايلو پيجي زاده رحمت دارا نسيم

كيم باشي اكن رحمت اذنى ارجون
 د عاوه صعب تاريخ طالب رام جى
 مقاس ايلو رحمت اذنى رحمت نعيم الله

عطا الله اذنى در مزله عظم والدي
 كندى حركه اركي شريك اعانه نك
 نسا هكلى نادرقا كلامه سونك
 فاده ايلو رحمت بقاء عايت بولت
 بازارلي صعب تاريخ طالب شير شيا نه
 عطا الله اذنى رحمت سكالن خلد ابره زيل

چون زمانه غنایان اغاسی ایضا آید
راغاسی وکل ایی تدوین هات
چون سجد دیم تانغ فوخته طایب
اولی عارم سوی قریه مطهری غایب

ایلی زرخ فنا واره: عماره ملک
چون نقیضه تاریخی قریه اوه
صله قهرنیم ایلی باللی خاتم

فناوه ماری عماره کلان کزی ز جاره
جهانه جهانه مالدیه ایلی الو عماره
شال رخ اتیه جانه باغ فوخته برین
اوبانجه معی ایلیوب غنیه سارک

دعاده مطلب سجد طایب سولیم تانغ
چنانی مامور عماره که بنده مکان آید

حسبه اغا ایلی خانی خواجه
الک عقباوه قهرینه ایلی صفاکب ایلی
بازار فوخته جوهله تانغ

حسبه اغا ایلیه منزل جلال
حسبه اغا کورخانی خواجه
خلوصه ایلی عماره ملک ایلی
بازار فوخته سجد تانغ

حسبه اغا مقام ایله نیمی
چنانی عاقبت دوردور دوردور

عزایه موت قریه حبس
چنانی عاقبت دوردور دوردور

چنانی ایلی جافظ سلیک سخی بزدان

کریه بیت فیل ایله بندگی و نای
ایلی ایلی ایلیه وورانه و سینه

ایلی ایلی ایلیه وورانه و سینه
ایلی ایلی ایلیه وورانه و سینه

ایلی ایلی ایلیه وورانه و سینه
ایلی ایلی ایلیه وورانه و سینه

ایلی ایلی ایلیه وورانه و سینه
ایلی ایلی ایلیه وورانه و سینه

ایلی ایلی ایلیه وورانه و سینه
ایلی ایلی ایلیه وورانه و سینه

ایلی ایلی ایلیه وورانه و سینه
ایلی ایلی ایلیه وورانه و سینه

ایلی ایلی ایلیه وورانه و سینه
ایلی ایلی ایلیه وورانه و سینه

ایلی ایلی ایلیه وورانه و سینه
ایلی ایلی ایلیه وورانه و سینه

ایلی ایلی ایلیه وورانه و سینه
ایلی ایلی ایلیه وورانه و سینه

ایلی ایلی ایلیه وورانه و سینه
ایلی ایلی ایلیه وورانه و سینه

ایلی ایلی ایلیه وورانه و سینه
ایلی ایلی ایلیه وورانه و سینه

ایلی ایلی ایلیه وورانه و سینه
ایلی ایلی ایلیه وورانه و سینه

ایلی ایلی ایلیه وورانه و سینه
ایلی ایلی ایلیه وورانه و سینه

ایلی ایلی ایلیه وورانه و سینه
ایلی ایلی ایلیه وورانه و سینه

ایلی ایلی ایلیه وورانه و سینه
ایلی ایلی ایلیه وورانه و سینه

ایلی ایلی ایلیه وورانه و سینه
ایلی ایلی ایلیه وورانه و سینه

ایلی ایلی ایلیه وورانه و سینه
ایلی ایلی ایلیه وورانه و سینه

کلونه باد اجل صوره دی کلر خانیان افرو
چاپه مانده نعل بانگله انتقامه و قریبام

افندی فونته منقوط طبع یازدم تاریخ
اولی بغداد افغان خانج سوی مقصود

۱۴۳۹
جهانده کوی غل یالغ عثمان بلک اویسم
فصل فیه غلله المله کلله بلک المصل
صفا یایه اولیه و یالغ عالمه جلاله
مور بیوی بالایی عتد ساد تله
دم فونته طالب سوروی مجله تاریخ
محمد بلک پاشای ایتی شاری دار عقابده

۱۴۴۰
میرغناکه دوشند فانتی قانی ناده
صده اکا صید جلی المیه احسان وکم
متلا و تری الله قولنی عالمه
بریل در قاعده: درد رزمه کیم بین
صدان اینه زهرا جهار ایچا نرس
سویلم مجله طالب الله تاریخ
فاطمه خاتمه کیم اوله جای چیت

۱۴۴۱
هفت صدف بکلو محمد و ملکه صفا کوشین
یالغ عالمه سدره شری کرکین افرو
ذاتی ندیش ایچکه در صهر بلک فوشی
کیمکون ایوه امیه بلک خلقه بمانا زارله

ویم تاریخی جوهله بدیه
عولغا نغمی قیلر مکر

۱۴۴۲
جهانده جهان جوی افندی کوی افندی
ساقا اهل جویه ویم طالب برنارکی
نعمی زجهار جوی افندی ایلر متزل

۱۴۴۳
علم زنگی فونته بلک ایتی کیم
دوی کوشی ایستد فونته مجله تاریخ
سودا غایه متزل دار عقابده نغم ایلر

۱۴۴۴
مصدده کلشی فیلی مدور طریز
دریدی وقت ساعده فیه تا مین طویز
انجیم یالغ کلار جهانه غریب اس
نجم جانده مله ایشری طبع رنیز
کیموشی عزیز فونته حاکم و نیا
قیاسی وقت ساعده فیه تا مین طویز
صاحب ایتی دم فونته برنارکی و نیا
فناده کیمکون اله عقابده نغم ایلر

۱۴۴۵
عمود اروی ایتنه حشره فونته
نهم با سوده فیه فیه حاکم ایلر بدی
جیم ناکونی یازده راتنه الله
صی صیدلایه بابا سانه احسان و نیا

افندیون

ملک زامل و محمد طالب سوری تاریخ

بخت ابریه کیده کوره کوری تاریخ فی شهر

۱۴۳۷ طبعی تمام ایکنه دوریه نه خونی رجاده چله بولوی

۱۴۳۷ طبعی تمام ایکنه دوریه نه خونی رجاده چله بولوی

۱۴۳۷ طبعی تمام ایکنه دوریه نه خونی رجاده چله بولوی

۱۴۳۷ طبعی تمام ایکنه دوریه نه خونی رجاده چله بولوی

۱۴۳۷ طبعی تمام ایکنه دوریه نه خونی رجاده چله بولوی

طبعی کلنی قریه ده استانبوله درجه

۱۴۳۵ بکناشی در کینه ایکی تسلیم مولای

۱۴۳۵ بکناشی در کینه ایکی تسلیم مولای

۱۴۳۵ بکناشی در کینه ایکی تسلیم مولای

۱۴۳۵ بکناشی در کینه ایکی تسلیم مولای

۱۴۳۵ بکناشی در کینه ایکی تسلیم مولای

۱۴۳۵ بکناشی در کینه ایکی تسلیم مولای

۱۴۳۵ بکناشی در کینه ایکی تسلیم مولای

۱۴۳۵ بکناشی در کینه ایکی تسلیم مولای

۱۴۳۵ بکناشی در کینه ایکی تسلیم مولای

۱۴۳۵ بکناشی در کینه ایکی تسلیم مولای

۱۴۳۵ بکناشی در کینه ایکی تسلیم مولای

۱۴۳۵ بکناشی در کینه ایکی تسلیم مولای

۱۴۳۵ بکناشی در کینه ایکی تسلیم مولای

۱۴۳۵ بکناشی در کینه ایکی تسلیم مولای

۱۴۳۵ بکناشی در کینه ایکی تسلیم مولای

۱۴۳۵ بکناشی در کینه ایکی تسلیم مولای

۱۴۳۵ بکناشی در کینه ایکی تسلیم مولای

شوه ایگری فراغ ایمن ایکی

۱۴۵۱ ملای قانیه بقایه قالی

۱۴۵۱ ملای قانیه بقایه قالی

۱۴۵۱ ملای قانیه بقایه قالی

۱۴۵۱ ملای قانیه بقایه قالی

۱۴۵۱ ملای قانیه بقایه قالی

۱۴۵۱ ملای قانیه بقایه قالی

۱۴۵۱ ملای قانیه بقایه قالی

۱۴۵۱ ملای قانیه بقایه قالی

۱۴۵۱ ملای قانیه بقایه قالی

۱۴۵۱ ملای قانیه بقایه قالی

۱۴۵۱ ملای قانیه بقایه قالی

۱۴۵۱ ملای قانیه بقایه قالی

۱۴۵۱ ملای قانیه بقایه قالی

۱۴۵۱ ملای قانیه بقایه قالی

۱۴۵۱ ملای قانیه بقایه قالی

۱۴۵۱ ملای قانیه بقایه قالی

۱۴۵۱ ملای قانیه بقایه قالی

۱۴۵۱ ملای قانیه بقایه قالی

۱۴۵۱ ملای قانیه بقایه قالی

۱۴۵۱ ملای قانیه بقایه قالی

۱۴۵۱ ملای قانیه بقایه قالی

۱۴۵۱ ملای قانیه بقایه قالی

۱۴۵۱ ملای قانیه بقایه قالی

۱۴۵۱ ملای قانیه بقایه قالی

باهر دانا رسد لکس جاره نه
مهرج تاريخي مجله يازم طالب
ايدي باهر قري باغ عشا جايگاه

۱۰۴۷
فرستوي ايلوي سلك جهان عاقبت كز
فراقي اقباله سويلم تاريخي طالب
كلستان نعويم قري ابراهيم بلبل ناك

۱۰۴۸
بهرين بلبل خيلي كينيم
اعلري جمله باي وكرلي
تاريخي طالب امونقلي
بوصف ضيا لاللي عشا اركي جاي

۱۰۴۹
الدرنه كزي برونه جليل اه
طالبا تاريخي قيلم ربح
عاشق خانم جهان جاي ايره

۱۰۵۰
طاهره خانم ايريه صاحبه عفت اه
مروى تاريخي طالب كزي رعا عاقل
طاهره خانم ايره عشا الهى منزل

۱۰۵۱
چكزي دناوده اكله كزي بخاره دهه
كله كزي كزي كزي صاحب عفت قارون
طالبا مهرج تاريخي منقظ طالبان
خدا علوده بولم منقظ اوجت قارون

ايدي سيد محمد وصلت دار نعيم

۱۰۴۶
جسته خدوي ايزي عاقبت
فانحه احسا ايره يارنزلن ايله حالله فزان ورف
طالبا جوده ليه ياز تاريخي
جاي ايره خدوي ايزي جنت

۱۰۴۷
مهر اعظم رهي ارش ايزي اروز اجل
سويلم تاريخي مانند دعا اي طالب
واصل خلدن بزه مولي جملې بلبل

۱۰۴۸
نظير احمد قري كز نزل غني نيك
جهازه طفل كين رهن خلدن المرنه
حارون وروى طالب تاريخي سويلم قارون
نعيلم ايله كلزارينه بيلن نالسا ابراهيم

۱۰۴۹
مطهرى ياراني قوري المله عاقبت
كزي ايكين حشاك اركي سلك مانند
طالبا مهرج عشا ايلم تاريخي
برايه تاريخي كزي ايكين باغ ارسطو

۱۰۵۰
كزي ايكين قوري كجه رفتي رفات
سويلم منقظ طالب تاريخ
خارون جاني حود جسته ايره

نه

اشته کنده طیب اتقی ای انچه عرقله از سر صفتی و عرقله را از سر سلاله
مصلحه را فوشته بدیده سولاری تاریخی
کلین جنت اوله طیب اتقی سکنان

۱۴۰۱
حسن بابای بزرگ یغنی و یغنی دنیا به
مقام کوشه: حلاه قزوق بزرگ سلاطین و سلاطین و رجال الملک با به
کلاه طاب از نذر سولاری تاریخی بدیده
صه بابا فناده بقیتی کوی دار عقیایه

۱۴۰۲
دانه عرب یغنی زاده نکیل ادرک سنی حیلانه حیفه اوله عالیه مد
خاطره کلکه حسن الفتی اه ایضا طبع بالائی المیه اوله خالی مرد
شسته ناز و فاده جوده کلک یا فاده خانه سله دالوینیک بجه خالی مد
حمد عقیایه خدا عفر لایق زیاده الله اریه کر باز شسته سونی شمع فاکلی

طاب ایتم فلوله الشکر تاریخی صاب
کلکی صولاری تیار بزرگ یغنی الی مد
طاب ایتم

۱۴۰۳
نعمه ایزی عجز زده حسن اغاییه آخر طیاغ خزند زنده سوز ان راز
خطا و جریعی عفر بابا صاحب بار به بداده پاکینه قزوق اعلا به مقام
یاز سوز طابا محمد سنان قزوق تاریخی

۱۴۰۴
عجز زاده حسن اغایقی ایلمه سکن

بوجلک زده عرغا جهانه ترک ایدوبه کوف ایدوبه جنده و حسن روح خار و نهیم الله

فناده حکایه ال عفر بزرگ جم کرنا هکلی اکا کو سرتیه سلاطین بقاده فزوق به الله
دعادر مطلب طاب ایتم تاریخی عجوز
عرغا به قبریت امیه دار نعیم الله

۱۴۰۵
زوجهی طاب اوزنک ایدوبه زک فناده جانی عقیاده جنت ایستوب کریم
عفر بزرگ حمد خطا و جریعی دیم ایدوبه آب رگنده دلاله پاکینه قی رحیم
طاب ایتم دانه الشکر تاریخی رقم
~~طاب ایتم دانه الشکر تاریخی رقم~~

۱۴۰۶
بد دلاویه جیده ناظر یک کیک اه ایدوبه جامع صیت اغایه جوده رحمت رحیم
عفر ایدوبه حمد خطا و جریعی کر سرتیه بدلا بقله اکا عقیاده و فزوق به
طابا تاریخی عجوز دعادر مطلب
یادب اولشکو منزل جامع صیت اغایه

۱۴۰۷
فناده کیک مسموم ایزی عجز زده طرکونه بقاده ایدوبه تاریخی جنت اعظم
کدر لقی اولد اجهی غایه تاریخی خانه زنده خدا صبر عمل اعظم
بوتاریخی ملکر سولاری شفق طاب
مقام ایزی بهشتی روح سید احمد مطف

۱۴۰۸
جوده زاده شمیره ایشکی عاقله فناده ایدوبه جیسی اجل آخر افس
بولکی دروسینه بر در لوقاده چاد ایدوبه رحمت اکا ملان بقاده مطف
طابا مصعب تاریخی یاز محمد
یاز عدا ایدوبه صی بر شسته ناک

خادم ملک کلہ دیباہ بینہ کنک
نقطہ فندی
طوری عارضہ بالک
اعلیٰ ری ارسو
قبري وطن اعلیٰ
تاریخی طالب الملو
علاء حیف المرو

۱۷۵۷
چنانچه جسمه غائله بجهانیه و بجهانیه
ایده صریحی است اما اکماله و زینت
سدر رشتی که در کتب فایده حلاله
مذکور است و در این کتاب
چنانچه از روی جدول حاصله می باشد

۱۵۰۶
بنیاد نمنی عیاضه اخافه علی شریک
کند و القیزین باغ خانه فیه درخت
و شمشاد براسند از دره سوله طایا نایب
بنیان اولی بنیان عارضه فیه بستان
و فایده بنیان اسفند بر جای کریم کریم

عاقبت اكي زناني بانه هتسكون
 كچكسنة طوريك كذري چكون تقيس
 خاكه يك له رانچي صبح اكي بويك
 ايلي رب كيم احسان صبر و حبان

طابك نازك معجون و عا در طلبي
 جهتي نازك ادره مولي رقبه خاتمه

۱۵۵۷

سكن الروه جنت اعلى رقبه خاتمه
 اوي زنزان حاصل و بنا رقبه خاتمه
 اچيكي دنيا رما نيه رقبه خاتمه
 ولادني يا غصه حال رقبه خاتمه

عناظره ویره صبری صعود اوغلیکوره اوله جایی جنت
۱۵۳۰

جی

کتاب ایوی ایندی محمد وصلت
۱۵۵۴

مقام جناب الامام حسنعلیہ السلام
 بازاری مصعب تاریخی سائتر دعا طالب
 علمای دین اندک بخند و گنج میثم المله ملک جهان نازن محمود

کری محمد علانجا میر کجکس
۱۵۰۲
مرد محمد سارک ساری تاجی
ایری الله ضعی روحه عزائم کجی

[illegible]

طفل امين حكيم الله ملك جهات
 طاب تاريخه محمد خير ايم
 قدي ناري طاهر خان را صني
 حضرت الله اعلى اعاليه مول رحمت

بکدایک حیدر امداد الہم بن بابا جمع یعنی جلاد موت انک حلوہ جانمہ

1202

نامای زهی لا عربی آبی عطا جنت

۱۴۰۰

دور رویه جریه ناظر کی در رویه
ایری ندر محرمه وفات ان کی
خانم اولی هر شاره صبه نهی
مدر قزله ایلی قریه منور دانا
اوقوباد باران روح پاکه قیاسه
طابا تاریخیر انچه وعاد معلوم
جنت الاعلی اوله فانه آفرینان

۱۴۰۲

قوی حیرت نهجه دانوشک

طابا معجمه بان تاریخیر

کچی ایری دانیله ایری انحال

۱۴۰۵

صومره ده ضیعی رش ضابطه دوشی بلال
لونه پاکه اب رگت ایلی دانا تیات
دعاده قسقم ای طاب تم تاریخ معجمه
قیله کون بلال انچه باری عقی اعلاط

۱۴۰۶

ایلی دنادره زبیه خانم صیفاکه موت
عقوبادیه جومره ایه رگت اکا پراطم
مطلبی تاریخ معجمه وعاد معلوم
ضیتی باری زبیه خانم بیه مقام

۱۴۰۸

کچی قوی زاده افر نهجه موت دوشی
عقوبادیه جم کناهی عجمه ای
طابا تاریخ معجمه وعاد معلوم
صحنه ناولی ایه حاجیه عجمه

۱۴۰۹

جهانیه کچی قاضی زاده اریق حسن کچیل
جهار ایچیمی برجهل عالدان تانت
دعادر صومع تاریخیر طاب مران حق
بهنی ایلیه موطن مقام احمد قوی

۱۴۰۴

کچیل حاجی محمد زاده ملک فانی
ایتش بر قیقه ایلی قوی کچیل
دعادر طاب انچه برنقل تاریخیر طاب
جنازه معجمه انچه ناری ایلیه موت

۱۴۰۶

فاندره ان کچی کمال اهل طاب
اهل اهل اوشی ایلک نطقه منقوت
کیرانی جو خاکه صفت کور باغور
اوقانی یا اهل اوشی و تکر کچیل
اخذ صله ریختی در شریک یا کچیل
عقوبادیه صوفیه قیصر دوشی معجمه
تاریخ طاب کچی تنظیم ادریز بن

نارای

جستار جهانجی جای ایلوین

۱۵۰۳

مید صاحب رشدر کمال
یوغی ر غبتی ملک جهان
مترحمی خلدی فارسی
روانی دایما متغیر الفی
کلوب قلبه درم فارخ طاب
معین هت کزنی نغینه

۱۵۰۴

افشایوی مضی افشای
طایب دوی مضی
قاضی افشای زنده
بازای اولی مضی مقام اکلا صدنا جی

۱۵۰۵

طوغی ولد طایب سلی تاریخ نام
ایزلی محمد دین
کوک محمد امین
کل بازه لم سکته باعش اولدو

۱۵۰۶

باشنی الوی فنادی اولدی مضی
برطوفه هرکله کتله دریکار
طایب قیلیم دعا تاریخ
دارجست بیع جولا خانه ایلوین مقام

۱۵۰۷

جکله عاریه صوفیه خانم
بولکین کلتا نغمه کتلی دلی ایلوین تنلی

مادر خانه شیخ مارد مارد
اشته شوی بوفنا مالدی زله ایزلی
افوا خاوصله بر خانه راهور بوس
طایب اهل کول بولم دیک تاریخ
جنتی صابیه فادینه ایزلی صفت

۱۵۰۸

مادر شیخ مارد مارد فادی ایزلی زله
فرسیان طایب فطال دیری تاریخی جنت
صابیه فادیه هاشم ایزلی شریک مکان

۱۵۰۹

دهلی ایزلی فادین تاریخی ایزلی
اولدو دریکه مال ایزلی باب
اولدو فطیت ایشی مولودیت
عفا به صولطانه زاده ایزلی
کوش ایزلی فادین طایب زلی تاریخی
ملک ادمه شریک

۱۵۱۰

نعلی محسن عفا ایزلی رفواری
اقاب هنری مکتب معرقله
درایلی جلد طایفه مضی
صن خلقی بولم سلیکده بولم
بولم بر زات ملک خصله جفا
عفو ایدوب صفت جود طایفه
طایب معنی تاریخی مضی طایفه باز

جنتی

کبریا الی عجاوه هم عباد الاله
کبریا هم ربی بوقدره بوقدره الاله
دفاعت کوشن اربعه وقت حرمه بکتاب
سکاه ایتی برشتی دبع اسمیل صلیله
بقادر خلدی اسمیل صلیله بکاه ایتک

۱۵۰۱
کجکون احوال قدر بوقدره کشف اولی سانه عالمه بکلام و خرم
دار دنیا و اربکیم یا انجنی ایه قبله لاله فوئده بوجکون الم
نور قرانم صوم ایمی قریه شون بله رحمته مستغفره ایه رهن هم
طالبا طویع اسمیلی اراودی تاریخ بنده ایتیم شوایکی مصرع کولی تخ
قللی ترله احوال قدر بوقدره بوقدره
سکون احوال قدر یا خدا ایه ام

۱۵۰۲
ترله ایتک جهان غلام محمود
اولی ایتک ایتی بیل نهنه
اورتاده اراشقا کره صم
اسود کوردی و قتمه اسه
باری نظام عالم اولک
آه اولشله نادر الیه بولده
تاریخ قبل و علی طاب
عمرن اوله مقرر خانه محمود
۱۵۰۰

فرقی تشبیه اشاعی اولده سوزان
وکلای برده خالی تلوزیه اولک
ایوب صوابی رحمته بولده و ایتک
دعای طابا تاریخ مجله ادا اولک
جنانه عایشه صریحه خانم ایمی کون

۱۵۰۳
اولی قاضی صلیب تاکو فطی انجکون
مظهر خلدی عیال ایدی اوکام انشقاق
هکلی برمنزل کره اوکلر شهم سز
فاحه کرام ایه یارانه و لم بولسته
طالبا صلیب خلدی تاریخ تاریخ
قبریه میر حیدر اراودی ایه صلیب اده

۱۵۰۴
ایتی خضر خوریا محمد بوقدره بوقدره
قبله محذری عالمه مقرر معبود
طالبا مصرع تاریخ و عاده قازن
فاطمه خاتمه عیزه قید بولدی نارک

۱۵۰۵
دار فانیله جیکلی کنی عقیاب مده صاحب مقرر محمد اهل و عیال ایدی
ایلم طاب کبی بنده دعا تاریخ
خلعت اعلای مقرر ایه محمد یا الهم
کریجه میر اسمیل صلیب تاریخ جهانزه بیلل ایه جلد بارانه خفا ایتی

کبود

مکمل سندی منقوله تاریخ طاب
و یاد جنی برکتی عالم مکمل است

۱۵۰۶

جود کبی قضاء اعیان اید متع
بانی انانکه انکی حاج محمد
نیز خاندانی خیری را اید
چشود اید الهالی عالم کند
تاریخی مکمل طاب وری
حاجی محمد خا

۱۵۰۶

آئینده آه ایلمی میرسد
صیف کم را فی کرمی ایلمی
طایفه کرمی بولک زان
برو مادود دارینه صیقل
طابا صیغ تاریخه قبل
عادی خاندانی ایلمی

۱۵۰۶

فناده مادی میگوید کرمی
همه کرمی ایلمی اختیار
ایلمی ایلمی ایلمی ایلمی
ایلمی ایلمی ایلمی ایلمی
ایلمی ایلمی ایلمی ایلمی
ایلمی ایلمی ایلمی ایلمی
ایلمی ایلمی ایلمی ایلمی
ایلمی ایلمی ایلمی ایلمی

کرمی ایلمی ایلمی ایلمی
ایلمی ایلمی ایلمی ایلمی
ایلمی ایلمی ایلمی ایلمی
ایلمی ایلمی ایلمی ایلمی
ایلمی ایلمی ایلمی ایلمی
ایلمی ایلمی ایلمی ایلمی
ایلمی ایلمی ایلمی ایلمی
ایلمی ایلمی ایلمی ایلمی

ایلمی ایلمی ایلمی ایلمی
ایلمی ایلمی ایلمی ایلمی
ایلمی ایلمی ایلمی ایلمی
ایلمی ایلمی ایلمی ایلمی
ایلمی ایلمی ایلمی ایلمی
ایلمی ایلمی ایلمی ایلمی
ایلمی ایلمی ایلمی ایلمی
ایلمی ایلمی ایلمی ایلمی

۱۵۰۵

ایلمی ایلمی ایلمی ایلمی
ایلمی ایلمی ایلمی ایلمی
ایلمی ایلمی ایلمی ایلمی
ایلمی ایلمی ایلمی ایلمی
ایلمی ایلمی ایلمی ایلمی
ایلمی ایلمی ایلمی ایلمی
ایلمی ایلمی ایلمی ایلمی
ایلمی ایلمی ایلمی ایلمی

۱۵۰۵

ایلمی ایلمی ایلمی ایلمی
ایلمی ایلمی ایلمی ایلمی
ایلمی ایلمی ایلمی ایلمی
ایلمی ایلمی ایلمی ایلمی
ایلمی ایلمی ایلمی ایلمی
ایلمی ایلمی ایلمی ایلمی
ایلمی ایلمی ایلمی ایلمی
ایلمی ایلمی ایلمی ایلمی

ایلمی ایلمی ایلمی ایلمی
ایلمی ایلمی ایلمی ایلمی
ایلمی ایلمی ایلمی ایلمی
ایلمی ایلمی ایلمی ایلمی
ایلمی ایلمی ایلمی ایلمی
ایلمی ایلمی ایلمی ایلمی
ایلمی ایلمی ایلمی ایلمی
ایلمی ایلمی ایلمی ایلمی

مکمل

دختره صالحه فخریه مدد
 یاده حق ابدی و حق کل نوری
 فاله عالمه جمع آه ابدی
 لایقینه دره صبر جمیل
 آجینوب طاب و بره تا ابد
 کتبی دیاده خیریه طاب

۱۴۵۷
 فاله عالمه مضمون اصلا بر روی
 زینت دوله دین سوره درون لایق
 عفو مکتوب خیرات ابدی و عفو
 فاخته ابدی دره ناکینه
 صبر تاریخ فخر ابدی و بر
 انجی حرمینه ابدی و بر

۱۴۵۷
 خواجه کاتبه اشتهایی بکله اشتهای
 عادتند نوری خاله ابدی بکله
 هر کس مکتوب در دعایه کورن مسلک
 مجلس لطف ابدی و عفو مکتوب و بر
 ابدی و فاخته ابدی و بر
 بر اینج طابا هنکام فخریه و بر
 خلی عجمی بکله اشتهای
 عجمی بکله اشتهای

کتبی عقیقه مستانه بکله
 شمشیر کتبی ابدی و عفو
 دیوید طاب و بر
 بد محمود نیشانی به جنت ابدی

۱۴۵۷
 ناعرونی مبله موفقه
 دل و طاهر اولی
 ناعرونی ابدی

۱۴۵۷
 حسن روی ابدی کتبی علم دار و نیا
 در شکل دره ابدی ابدی و بر
 اگر طالع کتبی نظر ابدی و بر
 کله مکتوب در دره و کتبی و بر

۱۴۵۷
 علم و کتبی و بر
 کتبی و کتبی و بر
 کتبی و کتبی و بر
 کتبی و کتبی و بر
 کتبی و کتبی و بر

قیامی اولیای طریقی کربانیان اجل
 آردند با قضا و قدر اولیای عالم
 ای که کوی می از انجمن اولیای عالم
 ای که یارب در بر این عالم با کمال
 باقری بدستار خیر و یارانی ناز رفیق
 ای سميع حق نقل عقی لکچر
 ۱۵۹

ایتری اسمعیل حتی نقل عقبی کنجکس
یاقری بدو تارخیند یارانی نار زرق

غلط در کوه سرباز دود محمود
 ایدین قندنی مطبخ ملوک تمام
 ایامی احمدی هم سربازی ها ملاحظ
 لیکن نبلیم ایوانی در دران
 و بی تاریقی کللی بکار راهرو
 آتشی کشتی دود و رگام بقای نازک
 ۱۵۹
 نجفانی ایوانی لیسو اصل صیف افشا
 آتشی سوخته کشتی کار و روبرو ایوانی
 علم و عرفان و هنر و دینی و دینی اکا
 جگر محمد آیه ایوانی و آتشی موت

اسی کشفی دودہ و رکابہ بغایہ مائے

۹
بله کنکون و لای بیا. خاکه قونلر، صبره

لهنه ماه محرمه انلك الیه جنته موت القات
 ماتم حزنله مانند کاف اولده قند رالیدی ایکی قات
 طفل اوی شمسره انکوفات
 طابا غریقل تارلیخی

عاش خاتم جهان در دارالقصرتن جسمی خاک ابد بکبار الله صفا آمد
۱۵۹۸
عاش تا آخری صوره دارنی جلیع رحم
عاش خاتم خندان صافی قتلله محکم

۱۴۵۸
 طفلی یکدم مجنونله چلتی الہ اچیل
 فطاع: اشکلم یازدم طابا ناریخت
 علم عقی استوی ض الد بله و نایواه

۱۵۶۱
 جهان فتح نام عالم اراکس کو سز در کرد
 فیهم کائناتی استادی موشا آید تبار عیاد
 ۱۵۶۲
 همدستانه عصره در کبر فیضه نفلان و ش
 علمم خاربعی شد و بمقتضای اری هرگاه
 ۱۵۶۳
 تدریج اهل حال اهل کمال اولیغنه اجماع
 متبع ابد و در جلد رعفانه اول الکام
 ۱۵۶۴
 الاراکین و عامانندی حکام وفاتند
 بدلتی شوکی تاریخ برده طالبان کام
 ۱۵۶۵
 فیهم شاعر دوران غوغای اید معبود
 ۱۵۶۶
 فیهم بر کمال و دایمی جنبه اید
 ۶۶

عزى كمول الورى الى كمولك لئلا يربى
استغاثت فاذنت تايما وليه ياربى
بنه كدم فزيرم الى كمل لوطى
بحر عتد رله لايى تايام ايوب
نار ضه فويدير ناخى حاسب سويون
قوى ابراهيم باك نقل كلزار خبات
ايكى ابراهيم بانا نضض عتد مكان
صنعه فويتمو الورى ووتيه صنعي ران
نظر احسان الولى رله موي بيلان
عفو يه كجوع عتيا نه خلوه عثمان

۱۵۹
غنیای ابدی در پیش کلک می افشا
خا نای شکر ابدی بدین شایسته ازان
مولود کلک اولاده قوی ابل
نه قدر از عرصه ضد عفو نرسد
دوی مانند دعا طاب اصحاب
ضقی قلبه کلام مسعوده شایان

۱۵۹۹
موتہ الدردی راکہ وادری
اوتوبوب یازقو وادری بیک
نیم یاز حرات کولک
جومی غنوا بیوب صبر لک
طالبا فارغله قدیم دعا
جنت اوله داری احمد غزلک
۱۵۹۰

صبر اولہم افدی بہ عطا
محبی زبیر الہدہ ترک حیات

3

مکتوبی صدر کربن محسن الذکریم اولی
صد داننده آنها عو شکیب ایستون
امرضایه راسله وارمندی فیض کماله
اولی او مرد مندی حقاً محب مروری
ترک ایزد وار محنتی قیرینه بر لولوا حق
بوله کفله کیمه دینا لکله ایشتی بنده
تاریخ سال رحلتی ویدی دهنه رتقی
معبود خدیجی جنیتی مسعود اولی مقام

۱۵۶۰
اجیمیزی برهه عارفه انصاریه جهان
اشته کشته باقی معین اکبر اوقافه اوقافه
بعد طالع دهوله اهلوارنه ظاهره برتر
قلیلا جرنله محبتی عطف المیوب
مصحح تاریخ طالع و عافس المله یاد
منزل عارفه اولی جنت الاعلی اولی

۱۵۶۰
فنا یزدی تری تری زینت اولی
کلتا به جهان کماله المیزین افر
بلنژ آرد نیام وادی دره مکرله اوه
حفا جری عطف لولوا طاری ندر المیزین
دعا در صحیح جری تری تاریخ طالع اولی
مودت خامه فروشی سکون ایلو موطن

نکته

شیخ اینهله بودم عو قیقا انشی
بخت سنی ذیحج اولی عو مندی
عالمی ایزد قادی بنه ره داننده
دورین تکلیف ایزد ابلا تره جهان
ماتم ایزد سولیم فزین تاریخ تام
کولوب اولی هیا شیخ محمد امین

۱۵۶۱
نسیب خامه ایزی روحی خدیجی انزلی
رفاعیه طریقه باطلک درویشی بندر دیک
تمام الرقه وقت اولی و داندله دره تاثیر
هیر و ضربه ایوب صبیحیل احسان
دعا در مصحح تاریخ طالع
نسیب خامه واد جنان جای ایزه موطن

۱۵۶۲
روزگار حرمه ایزه جانی صمدیه اوه
کندی افر مویوب بولوار جاره درویش
بوله در قافله دره اشته کطلر کتمه
عفو لوب جرمی نشیم و بار و تارامان
طالع تاریخ صوره و دعا در طالع
فاطمه خامه بولور جشته منزل با کیم

همه ایستغفره دریای رحمت رحمت
خوبی کوروی قشقی عالمه الیه جهان
جامع خلایق باز دی بر نقطه تاجی
ایده اورماه اخله معبود فروزی مکان

۱۴۶۴

بقایه دختی بدغاخی با شبنم روانه
ملکله رحالی موسمی بویله وری تاجی
نفسه خاندازه بقایه الیه مسکن

۱۴۶۵

تازه دیار محنت انیمه علم انزب
علم رهبره دریا مشکی کنه پیرا
دو کرم صفت عنایه یاسن قالی ساد
خشنود ایدی سرایا دانته اهل دنیا
اعلاوه ملکله ایتی تاریخی آشته بنوک

دار نعیمه کدک روح حلیم افوک

شیخ محمد مراد ایلدی عزم بقا خانقعه عده ایدر جانی بدیکیم

چهره ایلد طابا یازملی تاریخی

شیخ صادق قیلد قیدی باری نعم

۱۴۶۶

چند نصیحت مشیکه ریس بالانک
عجبی ایلیمه خجیلده زوانه یزدان
ولایت ریکله کتدی حرمی دنیا لاف
لغو افه حرم اوله اکا دار جهان

نشان خیلده ایدر ایلد کتدی عقیه
جهان حسن طاهره نزل خیره ایلد یلار
قناد اولسن ایدی لطفانک مریضه خیر
سجایه زان ممدی کیم مستاد ایدر کتدی
دعاده صریح تا کجیمه مطلبه یزد طاب

۱۴۶۷

علی بانا راسد ایلد بقایه
مندی خاندان ناظر ایتا
الیه سیرا کیمین تا بقیامت
غریبه کجیمه رحمت قیلد ایل
هله تا ریخته طاب و عاقیل
مکانه ایدر علی بانا بهشت

۱۴۶۸

خجیلده عید بکله کتدی بقا کیمین
قالی کیمین کیمین ایلد ایلد
سادر بصیرت قوی ایدی خیر و نعم
رحمت ایلد جانانه بویله ایاده ورنه
مصراع تاریخی طاب و عاقیل
خلایق ایلد ایلد کیمین ریانام

۱۴۶۹

جامع شهرنا دندله قیوم باشی ایدی
ایده قیوم عمرن اخله طابا موت
جامع فروسیه خادام این رب مستعان
کیمین

دارمید مورتک ایدیه عیبا قورلری
بریده الود، خاله اولدوچیم این

جرم رعسای حقیق حفره کچولر
روحنی رحمتل ایله دلم لیلان

طابا مصرع تاریخله قیل مبد وفا

ظه خانه صو ایض نعیمی احسان

۱۴۵۹

جند نصدیرینه دربد مبد عییل

لفوا لقه جهان وی ترله ایتک

بیوفا اولیش لولکن لک طوریزیت

نادر ایض قتلده دوج بدلی دلم

طابا مصرع تاریخله سن ایله وفا

ظه خانه صو ایض نعیمی احسان

۱۴۵۹

خیل هانم بدلی ازی ابره زله تها

طلال لکن صلوه دی کلوف ایضا لیل

صحیح تاریخی معجله یازارلق طابا

ارای سق جنته نامور محمد بدلی دلم

۱۴۶۵

مید کا لای عییا زله شینلک کتک

ایست کتک صفا دوج بدلی طابا

تلوزنه کلای عییا عوفانه خالی

یازارلق طابا سنه معجله ایض نعیمی احسان

جنته حاجی فخره اوقه ایض نعیمی احسان

۱۴۶۶

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı	Ömer KARADENİZ
Doğum Yeri	
Doğum Tarihi	

LİSANS EĞİTİM BİLGİLERİ

Üniversite	Çankırı Karatekin Üniversitesi
Fakülte	Edebiyat Fakültesi
Bölüm	Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü

YABANCI DİL BİLGİSİ

İngilizce	
-----------	--

İŞ DENEYİMİ

Çalıştığı Kurum	Şair Nabi Anadolu İmam Hatip Lisesi
Görevi/Pozisyonu	Öğretmen
Tecrübe Süresi	

KATILDIĞI

Kurslar	
Projeler	

İLETİŞİM

Adres	
E-mail	